

WOORD VOORAF

West-Vlaanderen 2014 ontcijferd.

Het West-Vlaamse sociaaleconomische landschap in één oogopslag ontleed aan de hand van duidelijk cijfermateriaal, is een publicatie die de POM West-Vlaanderen jaarlijks opmaakt.

Specifieke informatie wordt op gemeentelijk niveau in kaart gebracht, zodat elk lokaal bestuur een overzichtelijke sociaaleconomische balans ter beschikking krijgt.

Voor de RESOC's in West-Vlaanderen wordt het cijfermateriaal op arrondissementeel niveau ontsloten.

Uiteraard behouden we ook de provinciale helicoptervisie om de socio-economische evolutie van West-Vlaanderen binnen Vlaanderen op de voet op te volgen. Dit cijfermateriaal vormde ook de basis om West Deal, het economische transformatieplan van de Provincie, te onderbouwen en zal in de toekomst ook een middel zijn om de effecten ervan af te toetsen.

Nieuw in deze editie is dat we het levenslang leren in kaart brengen, het overlevingspercentage van de starters belichten en de specialisatiegraad en tewerkstellingsevolutie van de grootste sectoren illustreren.

Feit is dat statistische gegevens soms snel achterhaald zijn. Om die reden, en omwille van duurzaamheids-overwegingen, kiezen we bewust voor een digitale versie van West-Vlaanderen Ontcijferd in plaats van een gedrukt naslagwerk. Cijfercombinaties zijn ook eindeloos: elk voorstel om nieuwe analyses te maken zullen we graag bekijken (nele.depestel@pomwvl.be).

In elk geval hopen we dat ook deze editie verhelderend is voor elk beleidsniveau in onze provincie.

Jean de Bethune
Gedeputeerde voor Economie
Voorzitter POM West-Vlaanderen

INHOUDSTAFEL

DEEL 1

Woord vooraf	1
1. Demografie	5
1. Totale bevolking	5
2. Beroepsbevolking	15
2. Huisvesting en ruimtelijke ordening	23
1. Woningen	23
2. Ruimte voor bedrijven	26
3. Welvaart	31
4. Arbeidsmarkt en opleiding	39
1. Tewerkstelling	39
A. Bezoldigde tewerkstelling	39
B. Grensarbeid	46
C. Zelfstandigen	48
2. Werkloosheid	58
A. Algemeen	58
B. Kansengroepen	67
3. Opleiding	71
A. Algemeen	71
B. Secundair onderwijs	73
C. Hoger onderwijs	78
D. Levenslang leren	84
5. Indicatoren van economische activiteit	89
1. Conjunctuur	89
2. Bruto toegevoegde waarde	92
3. Omzet, uitvoer en investeringen	98
A. Omzet en uitvoer	98
B. Investeringen	100
4. Verloop van de ondernemingen	101
A. Actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen	101
B. Overlevingspercentage starters	104
C. Faillissementen	107
D. Collectieve ontslagen	110
5. Onderzoek en ontwikkeling	111

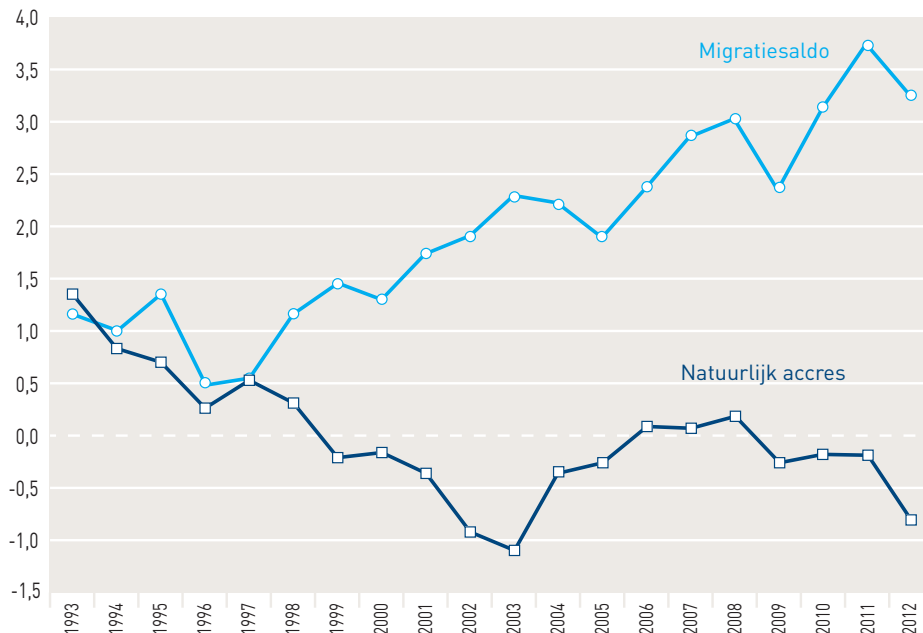
6. Blik op sectoren	121
0. Inleiding	121
1. Land- en tuinbouw	123
2. Zeevisserij	130
3. Metaalsector	132
4. Textielsector	136
5. Voedingssector	139
6. Bouwsector	142
7. Groothandel	145
8. Kleinhandel	148
9. Horeca	153
10. Transport, logistiek en post	156
11. Zakelijke dienstverlening	159
12. Openbaar bestuur	162
13. Onderwijs	165
14. Gezondheidszorg	168
Afkortingen	173
Andere publicaties	174
DEEL 2 (apart boekdeel)	

1 DEMOGRAFIE

1. TOTALE BEVOLKING

De voorbije 20 jaar groeide de bevolking in West-Vlaanderen met 5,1%. Het migratiesaldo was hierbij de belangrijkste component. De West-Vlaamse bevolkingspiramide wordt gekenmerkt door een steeds smaller wordende basis en een steeds breder wordende top. Waar begin 2003 nog 22,3% van de inwoners jonger dan 20 jaar was, is dit percentage begin 2013 teruggelopen tot 20,6%; het aandeel 50-plussers daarentegen steeg in tien jaar tijd van 37% tot 42%. Op 1 januari 2013 telde West-Vlaanderen 41.734 inwoners met een niet-Belgische nationaliteit of 3,6% van de totale bevolking. Begin 2013 telde West-Vlaanderen 507.215 private huishoudens, wat een toename is met 8,5% ten opzichte van begin 2003.

Figuur 1.1.1: Evolutie van het natuurlijk accres en het migratiesaldo per 1.000 inwoners in West-Vlaanderen, 1993-2012.

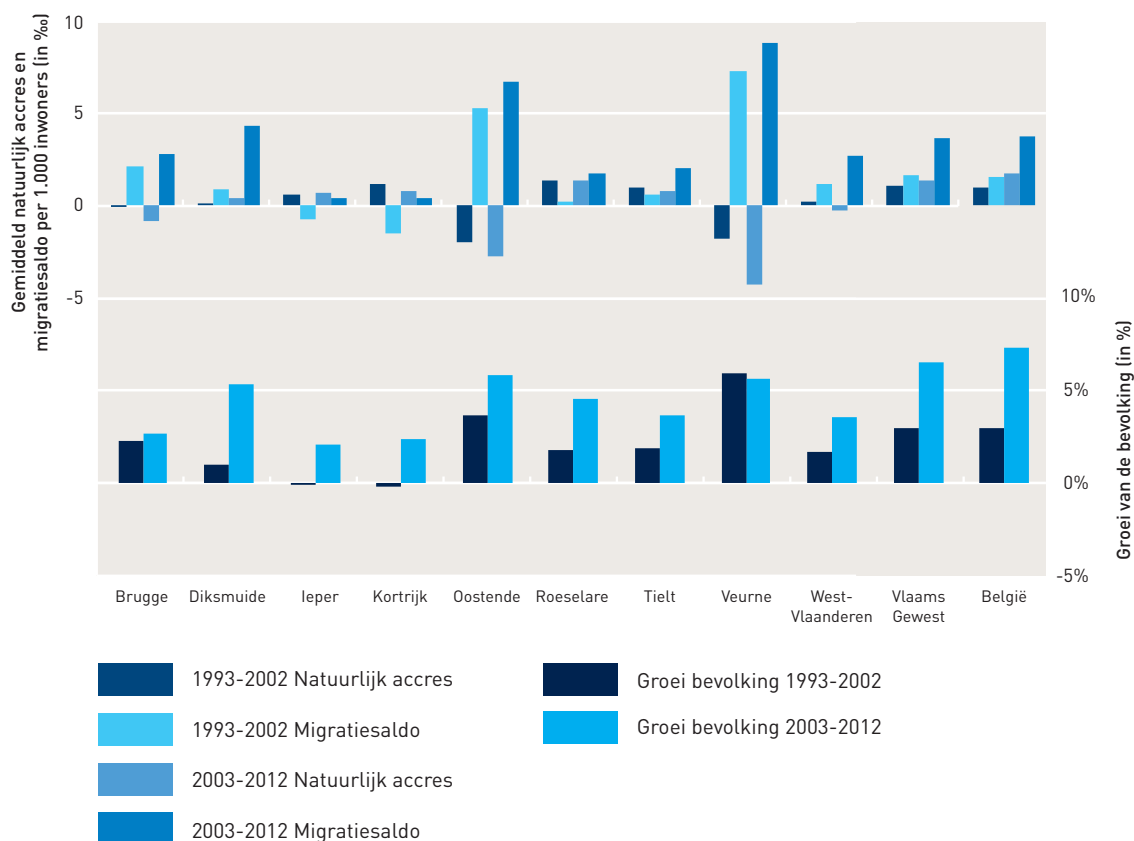

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Sinds 1994 is het migratiesaldo de belangrijkste component van de bevolkingsgroei in West-Vlaanderen; voordien was het natuurlijk accres belangrijker.
- Tot en met 1997 kenden het migratiesaldo en het natuurlijk accres in West-Vlaanderen een gelijkaardig verloop. Doordat het migratiesaldo sinds 1997 bijna continu in stijgende lijn verliep, terwijl het natuurlijk accres verder bleef dalen tot en met 2003, werd de divergentie tussen beide bevolkingscomponenten snel groter. Ook na 2003 bleef de divergentie tussen beide componenten groot en dit vooral als gevolg van de verdere toename van het migratiesaldo bij een eerder stabiel natuurlijk accres.
- In 2011 bereikte het migratiesaldo in West-Vlaanderen een hoogtepunt van +3,8‰. In 2012 was het inwijkingsoverschot in West-Vlaanderen iets kleiner (3,3‰).
- In de periode 1999-2005 kende West-Vlaanderen een negatief natuurlijk accres met een dieptepunt van -1,1‰ in 2003. In de periode 2006-2008 was er in West-Vlaanderen een licht geboorteoverschot, maar sinds 2009 is er opnieuw een licht sterfteoverschot. In 2012 bedroeg het natuurlijk accres in West-Vlaanderen -0,8‰, wat een stuk lager is dan in de drie voorgaande jaren.

Figuur 1.1.2: Evolutie van de bevolking en de bevolkingscomponenten, arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, periodes 1993-2002 en 2003-2012.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

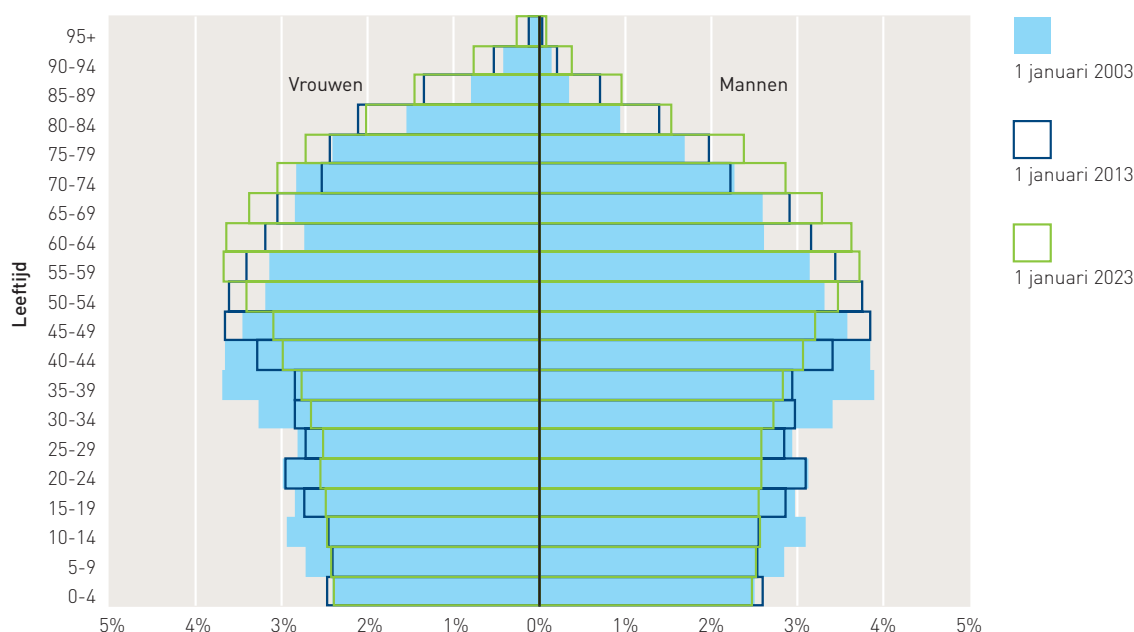
VASTSTELLINGEN

- De voorbije 20 jaar groeide de bevolking in West-Vlaanderen met 5,1%. In Vlaanderen en België groeide de bevolking de afgelopen 20 jaar nog een stuk sterker met respectievelijk 9,6% en 10,2%. Veurne was het enige West-Vlaamse arrondissement waar de bevolking in de periode 1993-2012 sterker groeide (+11,7%) dan gemiddeld in Vlaanderen en België.
- In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België groeide de bevolking in de periode 2003-2012 sterker dan in de periode 1993-2002. Dit was ook het geval voor alle West-Vlaamse arrondissementen, met uitzondering van Veurne. Daar groeide de bevolking in de periode 1993-2002 iets sterker dan in de periode 2003-2012.
- West-Vlaanderen kende in de periode 1993-2002 een licht positief natuurlijk accres, maar in de periode 2003-2012 was er sprake van een licht sterfteoverschot. In Vlaanderen en België was er daarentegen in beide periodes een geboorteoverschot dat bovendien groter was in de periode 2003-2012 dan in de periode 1993-2002. In de meeste West-Vlaamse arrondissementen is het natuurlijk accres in de periode 2003-2012 kleiner of zelfs negatief (Brugge) geworden in vergelijking met de periode 1993-2002. In Roeselare was het natuurlijk accres in beide periodes even groot; Diksmuide en Ieper zijn de enige arrondissementen waar het natuurlijk accres in de periode 2003-2012 groter was dan in de periode 1993-2002.
- In zowel West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als België is het migratiesaldo groter geworden. Ook in alle West-Vlaamse arrondissementen is het migratiesaldo groter geworden of niet langer negatief (Ieper en Kortrijk).

- De sterke bevolkingsgroei van de afgelopen 20 jaar in de arrondissementen Veurne (+11,7%) en Oostende (+9,5%) kan volledig worden toegeschreven aan een opvallend groot inwijkingsoverschot in zowel de periode 1993-2002 als 2003-2012 dat zelfs het aanzienlijke sterfteoverschot in beide perioden in deze regio's ruimschoots kon compenseren.
- De bevolkingsgroei van de voorbije 20 jaar in de arrondissementen Diksmuide, Roeselare (beiden +6,3%) en Tielt (+5,4%) ligt boven het West-Vlaamse gemiddelde. In Diksmuide kan deze bevolkingsgroei nagenoeg volledig worden toegeschreven aan een aanzienlijk inwijkingsoverschot. Ook in Tielt is een positief migratiesaldo de belangrijkste component in de bevolkingsgroei; in Roeselare was een geboorteoverschot de voornaamste component.
- In Brugge lag de bevolkingsgroei van de voorbije 20 jaar (+4,9%) net onder het West-Vlaamse gemiddelde. Deze groei kan volledig worden toegeschreven aan een positief migratiesaldo.
- Ieper (+1,9%) en Kortrijk (+2,1%) kenden in de periode 1993-2012 de kleinste bevolkingsgroei. Beide arrondissementen kenden in zowel de periode 1993-2002 als 2003-2012 een positief natuurlijk accres en zagen hun negatief migratiesaldo in de periode 1993-2002 ombuigen in een positief migratiesaldo in de periode 2003-2012.

Figuur 1.1.3: Bevolking naar leeftijd en geslacht in West-Vlaanderen, 1 januari 2003, 1 januari 2013 en 1 januari 2023.

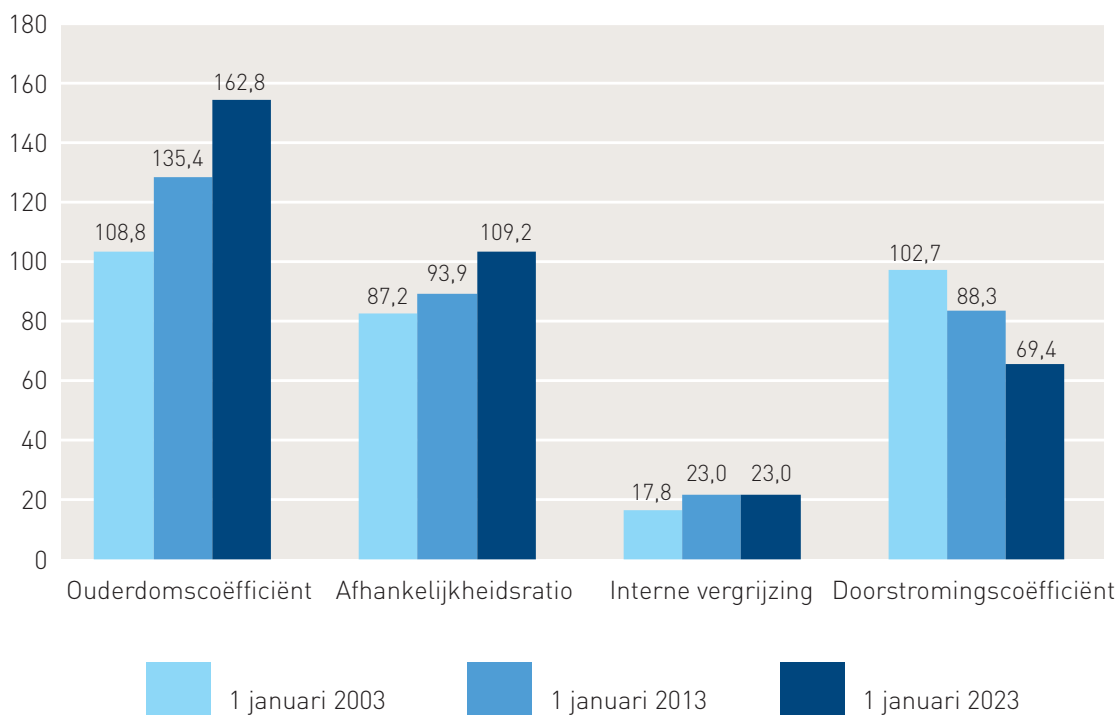

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2003 en 1 januari 2013), Bevolkingsprognoses Provincie West-Vlaanderen i.k.v. DC NOISE (1 januari 2023), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De West-Vlaamse bevolkingspiramide wordt gekenmerkt door een steeds smaller wordende basis. Waar begin 2003 nog 22,3% van de inwoners in West-Vlaanderen jonger dan 20 jaar was, is dit percentage begin 2013 teruggelopen tot 20,6%. Verwacht wordt dat het aandeel jongeren in de West-Vlaamse bevolking nog verder zal dalen tot 19,9% op 1 januari 2023.
- De top van de West-Vlaamse bevolkingspiramide wordt daarentegen steeds breder. Op 1 januari 2003 was 37% van de inwoners van West-Vlaanderen 50 jaar of ouder. Begin 2013 is het percentage 50-plussers toegenomen tot 42% en verwacht wordt dat het aandeel inwoners van 50 jaar of ouder nog verder zal toenemen tot 46,6% begin 2023. Ook het aandeel 80-plussers steeg de afgelopen tien jaar van 4,3% begin 2003 tot 6,4% op 1 januari 2013. Volgens prognoses zal het aandeel 80-plussers in de West-Vlaamse bevolking nog verder toenemen tot 7,4% begin 2023.
- De West-Vlaamse bevolking telt iets meer vrouwen (50,6%) dan mannen (49,4%). Tot de leeftijd van 60 jaar zijn de mannen in alle leeftijdscategorieën in de meerderheid; vanaf 60 jaar – en nog meer bij de leeftijdscategorieën vanaf 70 jaar – zijn de vrouwen sterker vertegenwoordigd.
- Ook in alle West-Vlaamse regio's wordt de basis van de bevolkingspiramide smaller en de top breder. Toch zijn er ook enkele opvallende verschillen. Zo is het aandeel -20-jarigen in de Oostendse bevolking het laagst van alle West-Vlaamse regio's (18,4% op 1 januari 2013). Volgens prognoses zal het aandeel jongeren in Oostende tegen begin 2023 verder dalen tot 17%. Het percentage inwoners van 50 jaar of ouder in de Oostendse bevolking (46,7%) was begin 2013 al hoger dan de prognose voor heel West-Vlaanderen begin 2023. Verwacht wordt dat de 50-plussers op 1 januari 2023 ruim de helft (53,6%) van de Oostendse bevolking zullen vertegenwoordigen. In tegenstelling tot wat zou worden verwacht, zal het aandeel 80-plussers in de Oostendse bevolking deze sterke toename niet volgen. Het verwachte percentage 80-plussers ligt in Oostende (8%) in de lijn van het cijfer voor Brugge (8,1% begin 2023). In Brugge wordt verwacht dat het aandeel 50-plussers zal toenemen tot 49,2% begin 2023, wat beduidend lager is dan in Oostende. Zuid- en Midden-West-Vlaanderen zijn de enige West-Vlaamse regio's waar verwacht wordt dat het aandeel -20-jarigen begin 2023 boven de 20% zal blijven (respectievelijk 21,7% en 21%).

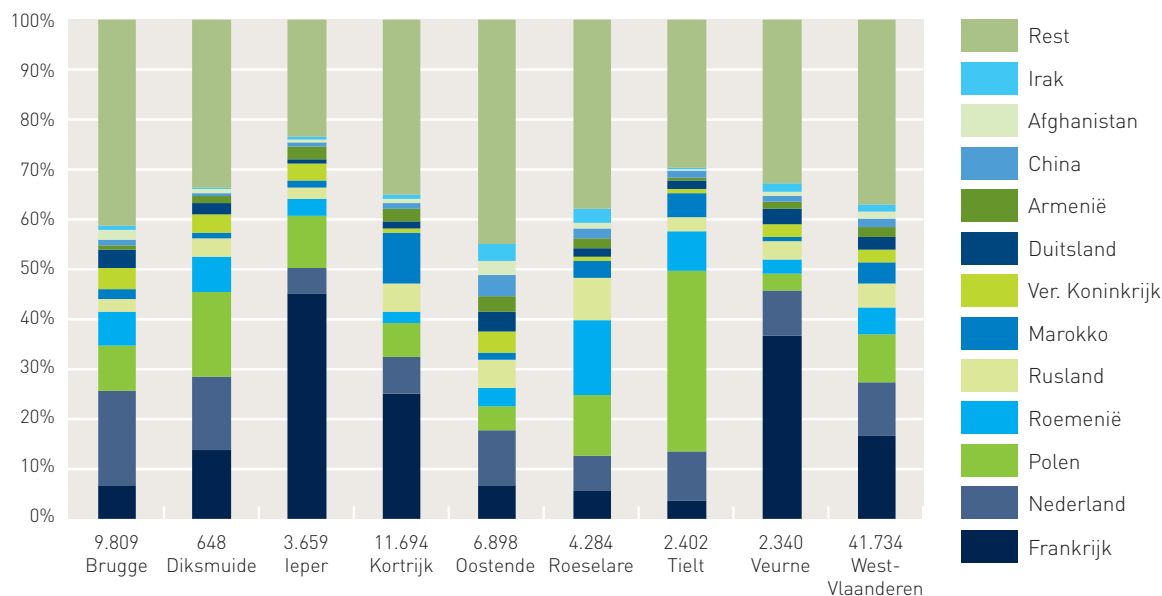
Figuur 1.1.4: Bevolkingsmaatstaven (in %) voor West-Vlaanderen, 1 januari 2003, 1 januari 2013 en 1 januari 2023.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2003 en 1 januari 2013), Bevolkingsprognoses Provincie West-Vlaanderen i.k.v. DC NOISE (1 januari 2023), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Begin 2003 telde de West-Vlaamse bevolking iets meer ouderen dan jongeren; de verhouding tussen beiden bedroeg 108,8%. Op 1 januari 2013 is de **ouderdomscoëfficiënt** sterk toegenomen tot 135,4%. Verwacht wordt dat het onevenwicht tussen ouderen en jongeren nog veel groter zal worden (162,8% op 1 januari 2023). Deze evolutie zal ongetwijfeld een belangrijke impact hebben op het sociaaleconomisch beleid (wonen, werken...).
- Op 1 januari 2003 telde West-Vlaanderen 87,2 niet-actieven ten opzichte van 100 actieven. Tien jaar later is deze **afhankelijkheidsratio** opgelopen tot 93,9%. Volgens prognoses zal West-Vlaanderen op 1 januari 2023 meer niet-actieven dan actieven tellen; verwacht wordt dat de verhouding tussen beiden zal toenemen tot 109,2%.
- Begin 2003 was 17,8% van de 60-plussers in West-Vlaanderen ouder dan 80 jaar. Op 1 januari 2013 was deze **interne vergrijzing** toegenomen tot 23%. Verwacht wordt dat het aandeel 80-plussers in de West-Vlaamse bevolking van 60 jaar of ouder op 1 januari 2023 op hetzelfde niveau zal blijven als begin 2013.
- Op 1 januari 2003 telde West-Vlaanderen iets meer potentiële instromers op de arbeidsmarkt dan potentiële uitstromers; de verhouding tussen beiden bedroeg 102,7%. Tien jaar later is de **doorstromingscoëfficiënt** gedaald tot 88,3% waardoor vanuit demografisch oogpunt de vervanging van uittrekkers op de arbeidsmarkt niet meer gegarandeerd is in West-Vlaanderen. Volgens prognoses wordt verwacht dat de doorstromingscoëfficiënt nog verder zal dalen tot 69,4% op 1 januari 2023.

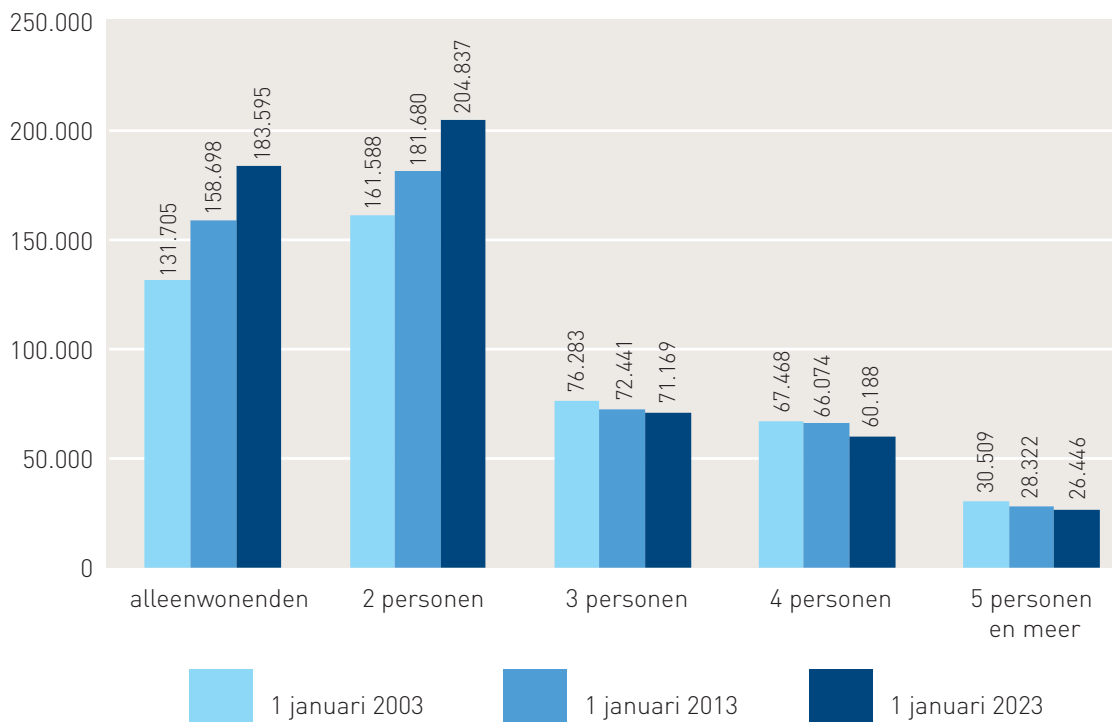
Figuur 1.1.5: Niet-Belgen naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

Bron: Bevolkingskubussen Provincie West-Vlaanderen o.b.v. Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Op 1 januari 2013 telde West-Vlaanderen 41.734 inwoners met een niet-Belgische nationaliteit. Dit is 3,6% van de totale West-Vlaamse bevolking. Ter vergelijking: op 1 januari 2012 lag het aandeel inwoners met een niet-Belgische nationaliteit in Vlaanderen (7,1%) en België (10,6%) beduidend hoger dan in West-Vlaanderen (3,4%).
- Van alle inwoners in West-Vlaanderen met een niet-Belgische nationaliteit woont 28% in Kortrijk en 23,5% in Brugge. Oostende volgt op geruime afstand op de derde plaats met 16,5% van alle West-Vlamingen met een niet-Belgische nationaliteit. Onderaan de rangschikking vinden we Diksmuide met slechts 1,6% van alle West-Vlamingen met een niet-Belgische nationaliteit.
- In West-Vlaanderen heeft 16,7% van de niet-Belgen de Franse nationaliteit. Binnen West-Vlaanderen vinden we – zoals kon worden vermoed – uitschieters in de grensarrondissementen Ieper (45,1%) en Veurne (36,7%) en in mindere mate Kortrijk (25%).
- Van alle niet-Belgen in West-Vlaanderen heeft 10,8% de Nederlandse nationaliteit. In het grensarrondissement Brugge is het aandeel niet-Belgen met een Nederlandse nationaliteit (18,8%) beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen. Ook in Diksmuide (14,7%) en Oostende (10,9%) is het aandeel niet-Belgen met een Nederlandse nationaliteit groter dan het West-Vlaamse gemiddelde.
- In West-Vlaanderen heeft 9,6% van de niet-Belgen de Poolse nationaliteit. Tielt springt in het oog met ruim een derde (36,2%) van de niet-Belgen die de Poolse nationaliteit heeft.
- In Roeselare is het aandeel niet-Belgen met een Roemeense nationaliteit (14,8%) beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (5,4%). Ook het aandeel niet-Belgen met een Russische nationaliteit (8,7%) is er een stuk hoger dan het West-Vlaamse gemiddelde (4,6%). In Kortrijk heeft 10,2% van de niet-Belgen de Marokkaanse nationaliteit, wat beduidend meer is dan gemiddeld in West-Vlaanderen (4,3%).

Figuur 1.1.6: Evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte in West-Vlaanderen, 1 januari 2003, 1 januari 2013 en 1 januari 2023.

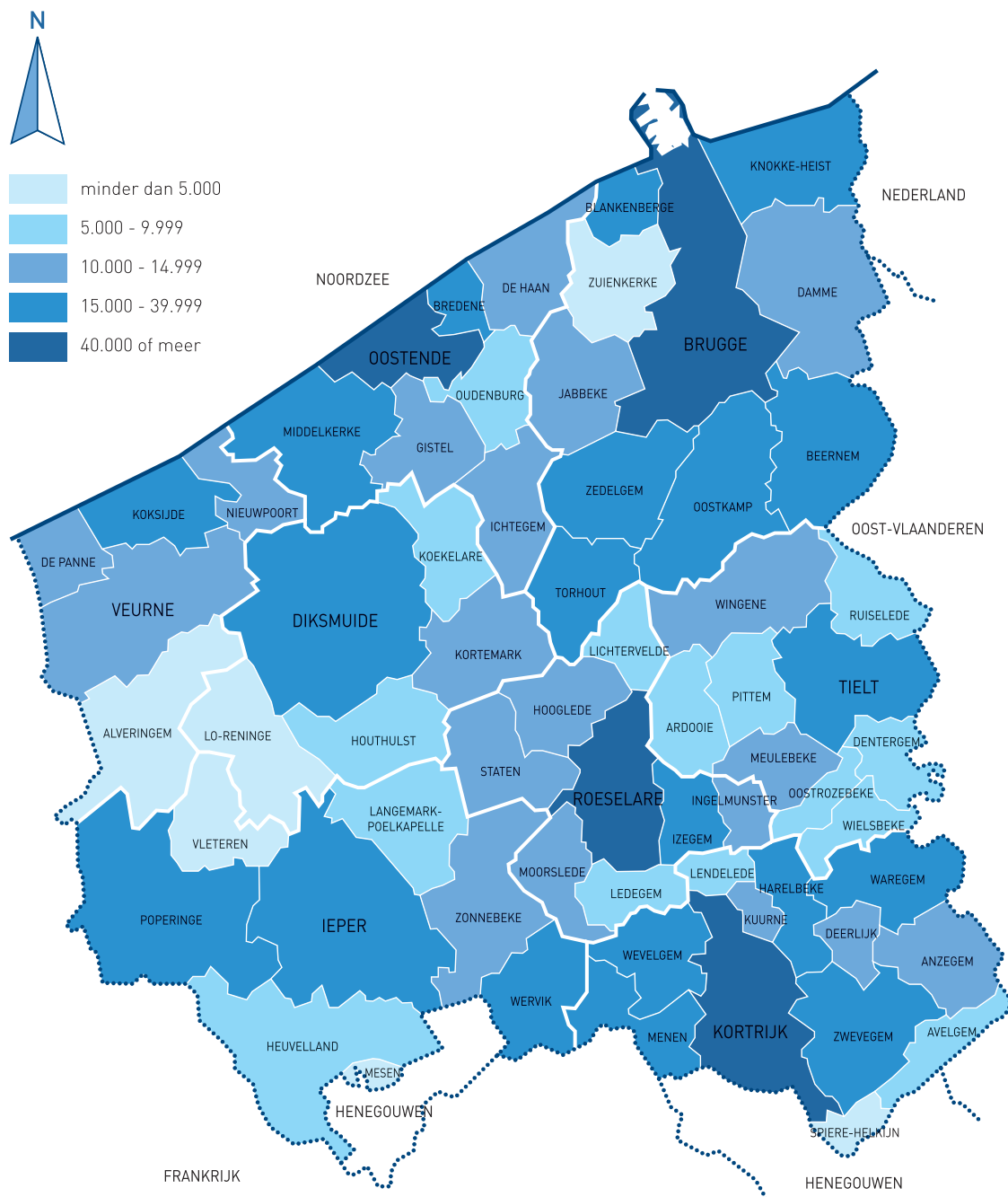

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister (1 januari 2003 en 1 januari 2013), Bevolkingsprognoses Provincie West-Vlaanderen i.k.v. DC NOISE (1 januari 2023), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Op 1 januari 2013 telde West-Vlaanderen 507.215 private huishoudens. Ten opzichte van begin 2003 is dit een toename met 8,5%. Volgens prognoses zal het aantal private huishoudens in West-Vlaanderen de komende tien jaar verder toenemen met 7,7% tot 546.235.
- Het aantal alleenwonenden in West-Vlaanderen steeg de afgelopen tien jaar met 20,5%. Verwacht wordt dat hun aantal ook de komende tien jaar zal toenemen met 15,7%. Het aantal tweepersoonshuishoudens kende in de periode 2003-2013 een iets beperktere toename (+12,4%) en verwacht wordt dat deze stijgende trend zich ook in de periode 2013-2023 zal voortzetten (+12,7%). Het aantal huishoudens met drie of meer personen daalde in West-Vlaanderen in de periode 2003-2013 met 4,3% en ook voor de komende tien jaar wordt een afname verwacht (-5,4%).
- Aangezien het aantal alleenwonenden in West-Vlaanderen in de periode 2003-2013 sterker steeg dan het aantal tweepersoonshuishoudens, steeg het aandeel alleenwonenden sterker (van 28,2% in 2003 naar 31,3% in 2013) dan het aandeel tweepersoonshuishoudens (van 34,6% in 2003 naar 35,8% in 2013). Ook de verwachte toename van het aantal alleenwonenden in de periode 2013-2023 is groter dan de verwachte toename van het aantal tweepersoonshuishoudens, waardoor het aandeel alleenwonenden ook in deze periode sterker zal toenemen (van 31,3% in 2013 naar 33,6% in 2023) dan het aandeel tweepersoonshuishoudens (van 35,8% in 2013 naar 37,5% in 2023). Het aandeel huishoudens met drie of meer personen daalde van 37,3% begin 2003 tot 32,9% begin 2013 en verwacht wordt dat hun aandeel verder zal dalen tot 28,9%.

Kaart 1.1.1: Totale bevolking, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

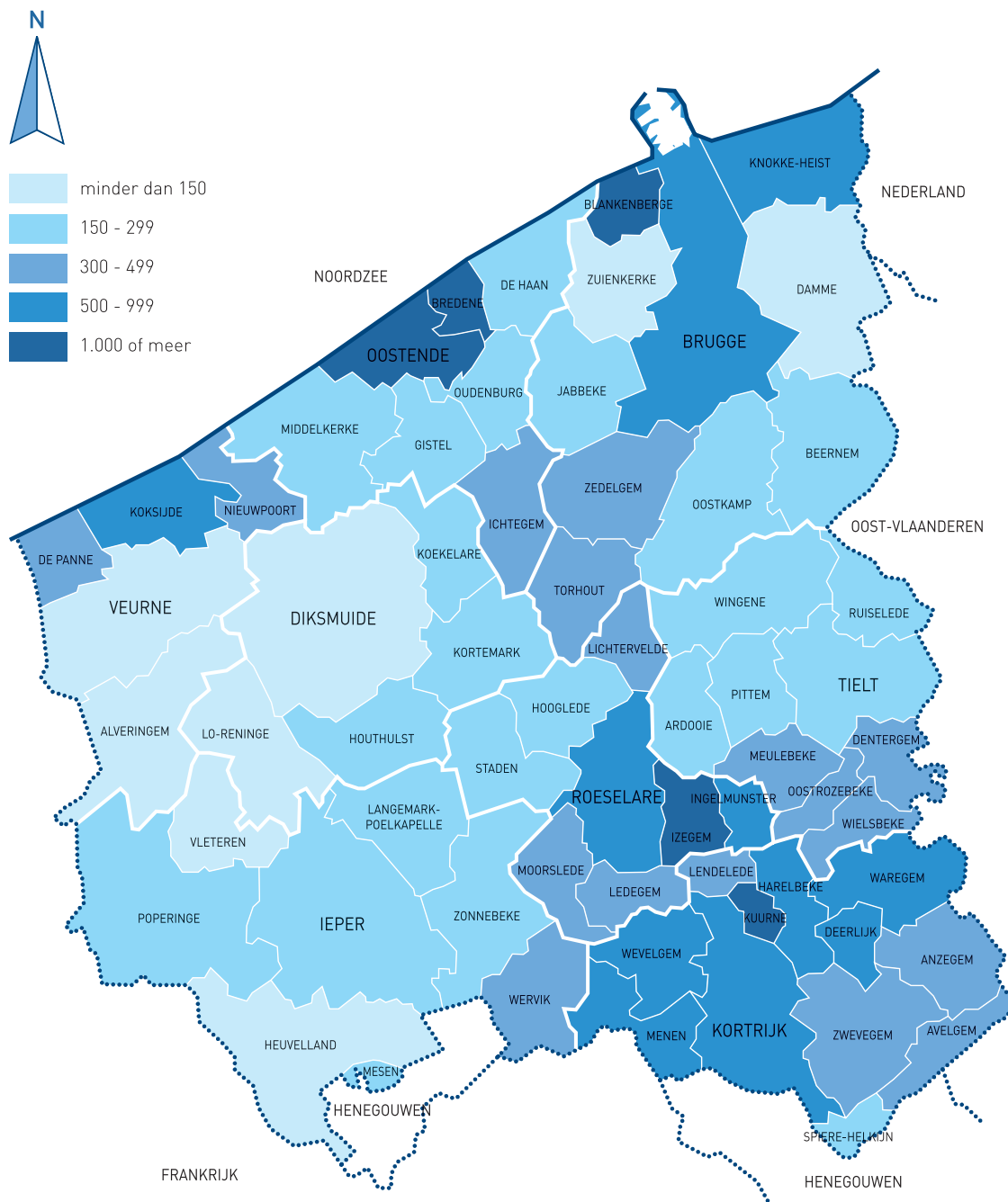
Minimum: Mesen 980
 Maximum: Brugge 117.577

West-Vlaanderen: 1.173.019
 Vlaams Gewest: 6.381.859
 België: 11.099.554

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

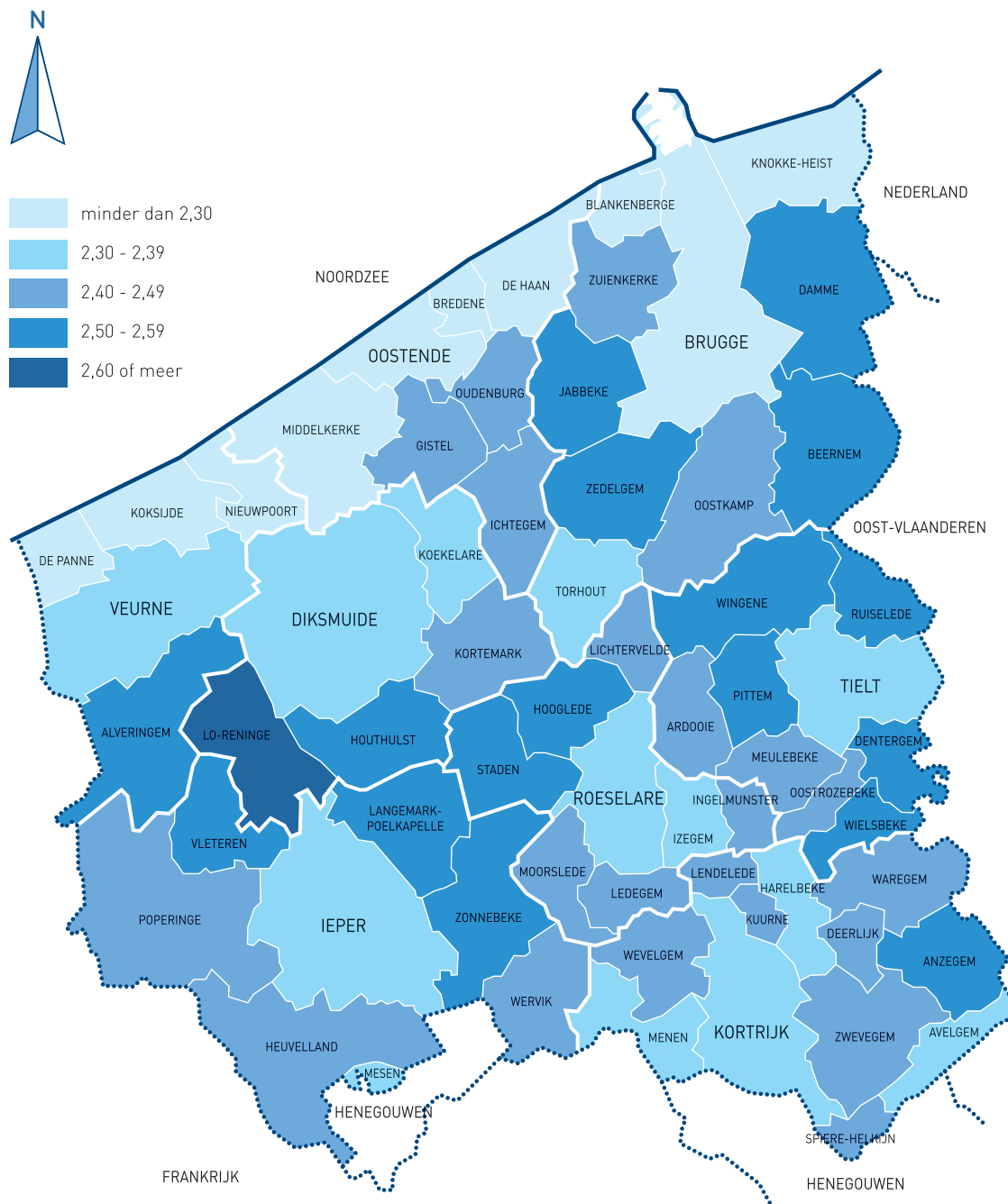
Kaart 1.1.2: Bevolkingsdichtheid, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

Minimum: Lo-Reninge	53
Maximum: Oostende	1.855
West-Vlaanderen:	373
Vlaams Gewest:	472
België:	364

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.1.3: Gemiddelde grootte van een privaat huishouden, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

Minimum: Oostende	1,96
Maximum: Lo-Reninge	2,71
West-Vlaanderen:	2,31
Vlaams Gewest:	2,37
België	2,33

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (ADSEI), Rijksregister, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. BEROEPSBEVOLKING

Tussen 2007 en 2012 groeide de beroepsbevolking in West-Vlaanderen met 2,3% tot 534.869 personen. In 2012 lagen zowel de werkzaamheidsgraad als de activiteitsgraad bij 18 tot 64-jarigen hoger in West-Vlaanderen dan gemiddeld in Vlaanderen en België. Bij de 50-plussers lag de werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen iets hoger en de activiteitsgraad iets lager dan in Vlaanderen, maar beduidend hoger dan in België. In de periode 2007-2012 daalden zowel de werkzaamheidsgraad als de activiteitsgraad bij de mannen en was er een toename bij de vrouwen, waardoor de kloof tussen mannen en vrouwen kleiner werd.

Tabel 1.2.1: Evolutie van de bevolking (18-64 jaar) naar socio-economische positie, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2007-2012.

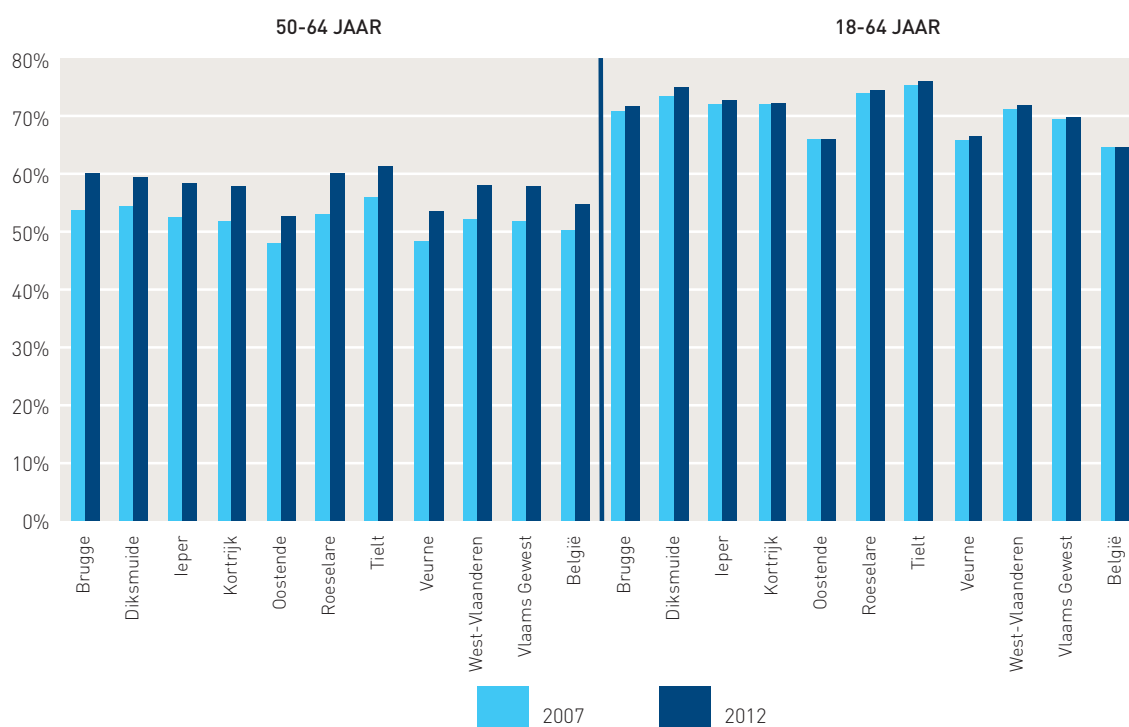
		Werkenden (1)	Niet- werkende werk- zoekenden (2)	Beroeps- bevolking (1) + (2) = (3)	Niet-beroeps- actieven (4)	Totale bevolking (3) + (4)
West- Vlaanderen	2007	496.122	26.976	523.099	176.431	699.530
	2012	505.549	29.320	534.869	171.936	706.805
	evolutie	+1,9%	+8,7%	+2,3%	-2,5%	+1,0%
Vlaams Gewest	2007	2.650.161	178.178	2.828.339	1.001.400	3.829.740
	2012	2.734.342	201.623	2.935.965	999.748	3.935.714
	evolutie	+3,2%	+13,2%	+3,8%	-0,2%	+2,8%
België	2007	4.258.737	529.968	4.788.705	1.830.954	6.619.660
	2012	4.422.692	557.050	4.979.742	1.894.034	6.873.777
	evolutie	+3,8%	+5,1%	+4,0%	+3,4%	+3,8%

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In de periode 2007-2012 groeide de bevolking op beroepsactieve leeftijd in West-Vlaanderen (+1%) minder sterk dan in het Vlaamse Gewest (+2,8%) en België (+3,8%). Hierdoor daalde het aandeel 18 tot 64-jarigen in West-Vlaanderen ten opzichte van Vlaanderen van 18,3% in 2007 tot 18% in 2012. Zowel in West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest is de groei van de totale bevolking van 18 tot 64 jaar de resultante van een toename van de beroepsbevolking en een afname van het aantal niet-beroepsactieven. In België was de groei van de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd het gevolg van een toename bij zowel de beroepsbevolking als de niet-beroepsactieven.
- Tussen 2007 en 2012 groeide de beroepsbevolking in West-Vlaanderen met 2,3% tot 534.869 personen. Aangezien de toename van de beroepsbevolking in West-Vlaanderen beperkter was dan in het Vlaamse Gewest (+3,8%) en België (+4%), daalde het aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse beroepsbevolking van 18,5% in 2007 naar 18,2% in 2012.
- In West-Vlaanderen lag de relatieve toename van het aantal werkenden (+1,9%) een eind onder het Vlaamse (+3,2%) en Belgische (+3,8%) cijfer. Inzake het aantal niet-werkende werkzoekenden was de toename in West-Vlaanderen (+8,7%) beduidend kleiner dan in Vlaanderen (+13,2%), maar groter dan in België (+5,1%).
- Aangezien het aantal werkenden in West-Vlaanderen en Vlaanderen tussen 2007 en 2012 sterker groeide dan de totale bevolking van 18 tot 64 jaar, steeg het aandeel werkenden of de werkzaamheidsgraad. In België groeiden het aantal werkenden en de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd even sterk, waardoor de verhouding tussen beiden op hetzelfde niveau bleef.
- In de drie regio's steeg de beroepsbevolking sterker dan de totale bevolking van 18 tot 64 jaar waardoor de verhouding tussen beiden, de activiteitsgraad, toenam tussen 2007 en 2012.

Figuur 1.2.1: Evolutie van de werkzaamheidsgraad naar leeftijd, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2007-2012.

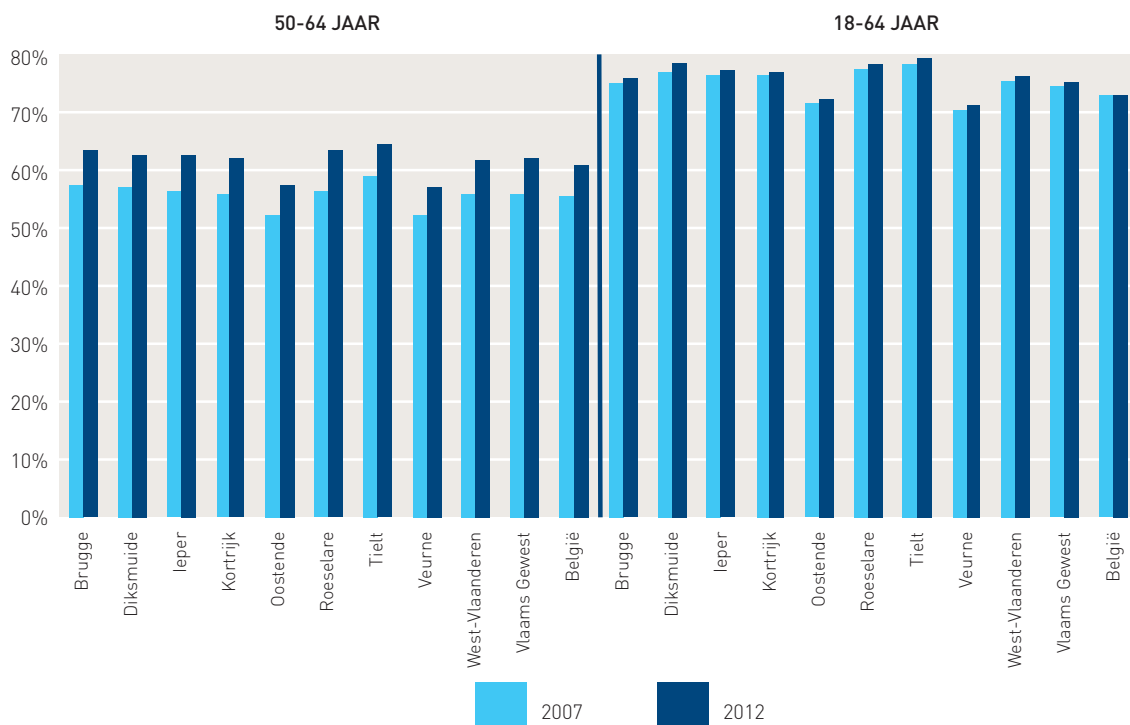

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De werkzaamheidsgraad bij de **18 tot 64-jarigen** in West-Vlaanderen bedroeg 71,5% in 2012, wat hoger is dan gemiddeld in Vlaanderen (69,5%) en beduidend hoger dan in België (64,3%). In de periode 2007-2012 steeg de werkzaamheidsgraad sterker in West-Vlaanderen (+0,6%punt) dan in Vlaanderen (+0,3%punt) en België (status-quo).
- Binnen West-Vlaanderen kende het arrondissement Tielt in 2012 de hoogste werkzaamheidsgraad (75,8%), gevolgd door Diksmuide (74,7%) en Roeselare (74,2%). Onderaan de rangschikking vinden we Veurne (66,2%) en Oostende (65,9%) met een werkzaamheidsgraad die beduidend lager ligt dan in de overige West-Vlaamse arrondissementen. In alle West-Vlaamse arrondissementen lag de werkzaamheidsgraad in 2012 hoger dan in 2007.
- De werkzaamheidsgraad bij de **50 tot 64-jarigen** ligt beduidend lager dan bij de 18 tot 64-jarigen. In 2012 was de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers in West-Vlaanderen nagenoeg even groot als in het Vlaamse Gewest (respectievelijk 57,8% en 57,6%) maar beduidend groter dan in België (54,4%). Tussen 2007 en 2012 steeg de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers iets sterker in Vlaanderen (+6,1%punt) dan in West-Vlaanderen (+5,9%punt). In België bleef de toename van de werkzaamheidsgraad beperkt tot 4,5%punt.
- Inzake de werkzaamheidsgraad bij 50 tot 64-jarigen stond het arrondissement Tielt in 2012 op kop met 61,2%, gevolgd door Roeselare en Brugge (beiden 59,7%). In Veurne (53,3%) en Oostende (52,5%) vinden we de laagste werkzaamheidsgraad bij 50-plussers. Tussen 2007 en 2012 steeg de werkzaamheidsgraad bij 50-plussers in alle West-Vlaamse arrondissementen duidelijk sneller dan bij de 18 tot 64-jarigen.

Figuur 1.2.2: Evolutie van de activiteitsgraad naar leeftijd, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2007-2012.

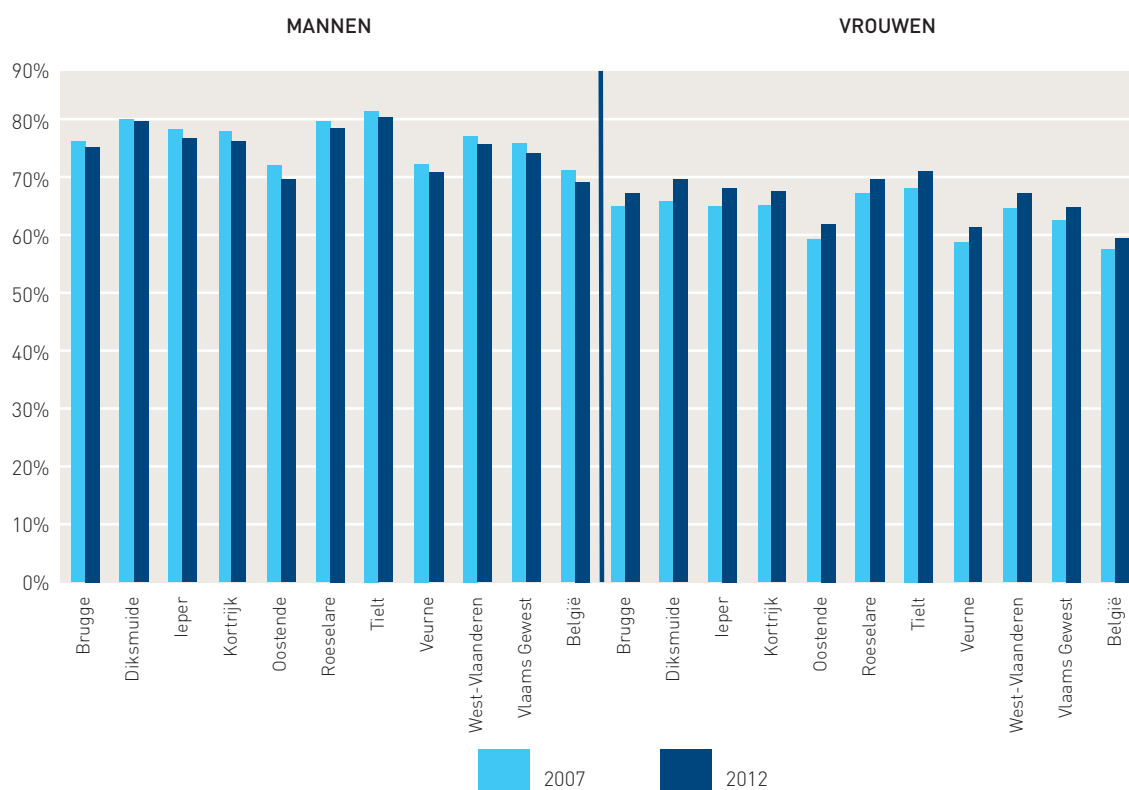

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 bedroeg de activiteitsgraad bij **18 tot 64-jarigen** 75,7% in West-Vlaanderen. Dit is hoger dan gemiddeld in Vlaanderen (74,6%) en België (72,4%). De toename van de activiteitsgraad bij de bevolking op beroepsactieve leeftijd tussen 2007 en 2012 was groter in West-Vlaanderen (+0,9%punt) dan in Vlaanderen en België (respectievelijk +0,7%punt en +0,1%punt).
- Het arrondissement Tielt kende in 2012 de hoogste activiteitsgraad (78,7%), gevolgd door Diksmuide (77,9%) en Roeselare (77,7%). Onderaan de rangschikking vinden we Oostende (71,8%) en Veurne (70,6%). In de periode 2007-2012 steeg de activiteitsgraad bij 18 tot 64-jarigen in alle West-Vlaamse arrondissementen.
- In 2012 was de activiteitsgraad bij **50 tot 64-jarigen** in West-Vlaanderen (61,3%) iets kleiner dan in Vlaanderen (61,6%), maar wel hoger dan in België (60,4%). In de periode 2007-2012 groeide de activiteitsgraad bij 50-plussers in België ook trager dan in Vlaanderen en West-Vlaanderen (+5,3%punt ten opzichte van respectievelijk +6,2%punt en +5,9%punt).
- Ook bij de 50-plussers was de activiteitsgraad het grootst in het arrondissement Tielt (63,8%). Roeselare (62,8%) en Brugge (62,7%) vervulden de top drie. In Oostende (57%) en Veurne (56,7%) is de activiteitsgraad bij 50 tot 64-jarigen het laagst. In alle West-Vlaamse arrondissementen steeg de activiteitsgraad bij 50-plussers tussen 2007 en 2012 veel sterker dan bij de 18 tot 64-jarigen.

Figuur 1.2.3: Evolutie van de werkzaamheidsgraad (a) naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2007-2012.

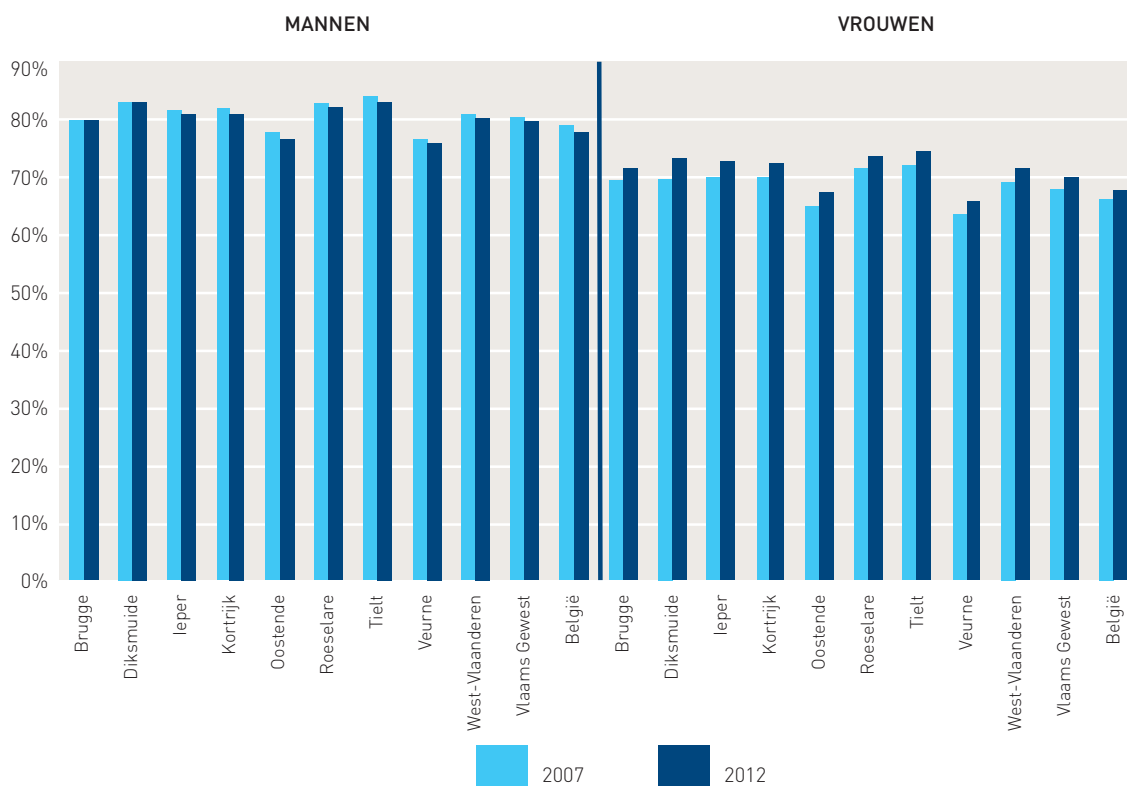
(a) Bevolking 18-64 jaar.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Bij de mannen lag de werkzaamheidsgraad in 2012 in West-Vlaanderen (75,7%) iets hoger dan in Vlaanderen (74,1%) en veel hoger dan in België (69,2%). Ook bij de vrouwen was de werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen (67,2%) het hoogst. Bovendien is het verschil tussen West-Vlaanderen en Vlaanderen (64,8%) en België (59,5%) veel groter dan bij de mannen.
- In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België lag de werkzaamheidsgraad in 2012 bij de mannen beduidend hoger dan bij de vrouwen. Doordat de werkzaamheidsgraad in de periode 2007-2012 daalde bij de mannen en steeg bij de vrouwen, werd de kloof tussen mannen en vrouwen wel kleiner.
- In 2012 was zowel bij de mannen (80,2%) als bij de vrouwen (71,1%) de werkzaamheidsgraad het hoogst in het arrondissement Tielt. Bij de mannen volgden Diksmuide en Roeselare op de tweede en derde plaats; bij de vrouwen vervulde dezelfde arrondissementen de top drie maar in omgekeerde volgorde. Onderaan de rangschikking vinden we Oostende (69,8%) bij de mannen en Veurne (61,5%) bij de vrouwen.
- Ook bij de West-Vlaamse arrondissementen zien we dat de werkzaamheidsgraad overal groter is bij de mannen dan bij de vrouwen. Aangezien de werkzaamheidsgraad tussen 2007 en 2012 daalde bij de mannen en toenam bij de vrouwen, verkleinde de kloof tussen mannen en vrouwen in alle arrondissementen.

Figuur 1.2.4: Evolutie van de activiteitsgraad (a) naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2007-2012.

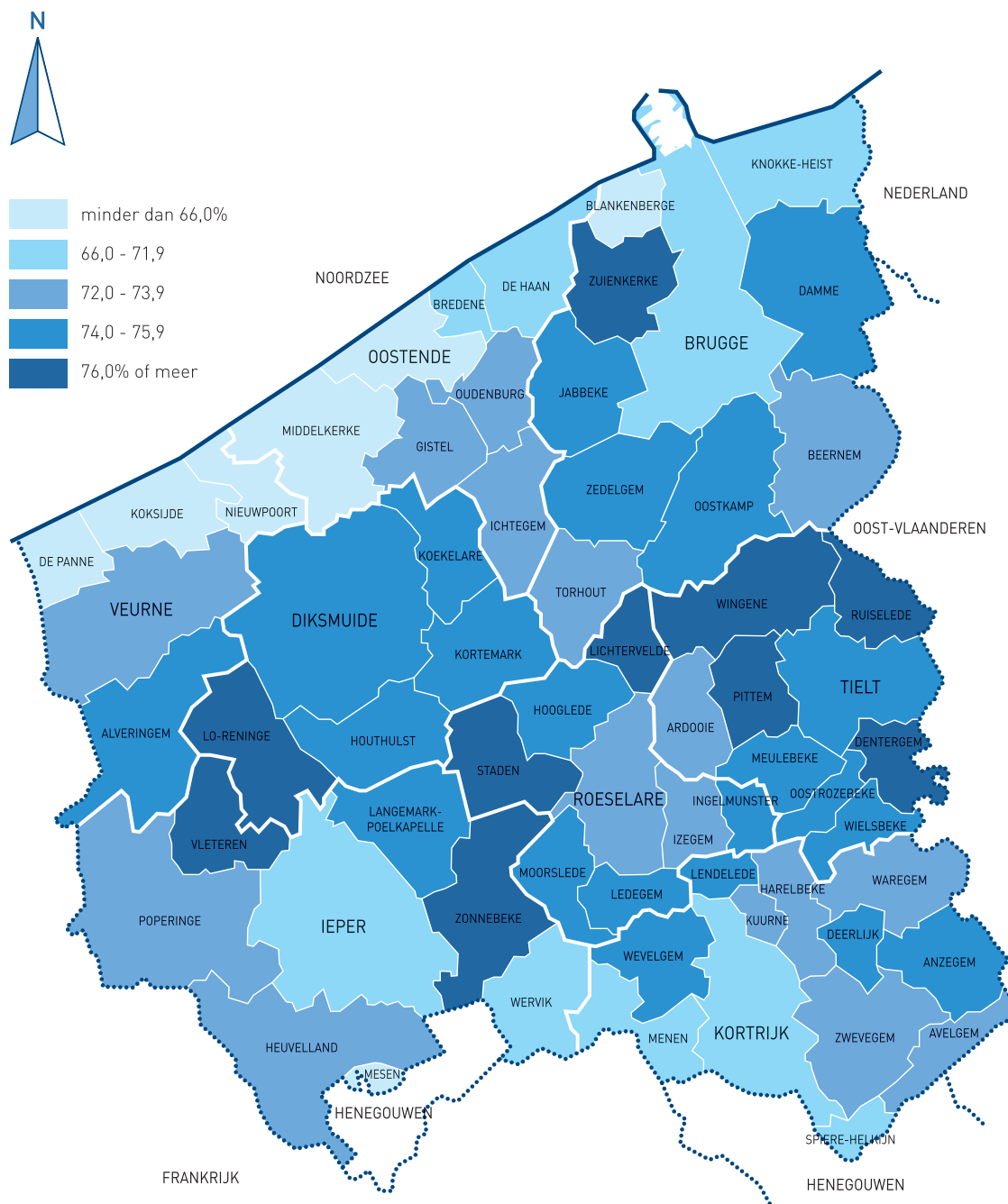
(a) Bevolking 18-64 jaar.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Bij zowel de mannen als de vrouwen lag de activiteitsgraad in 2012 in West-Vlaanderen (respectievelijk 79,9% en 71,3%) hoger dan in Vlaanderen (respectievelijk 79,4% en 69,7%) en België (respectievelijk 77,5% en 67,4%).
- In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België lag de activiteitsgraad in 2007 en 2012 hoger bij de mannen dan bij de vrouwen. Doordat de activiteitsgraad in de periode 2007-2012 toenam bij de vrouwen en afnam bij de mannen, werd de kloof tussen mannen en vrouwen kleiner.
- In 2012 vinden we bij zowel de mannen (82,8%) als de vrouwen (74,2%) de hoogste activiteitsgraad in het arrondissement Tielt. In Veurne was de activiteitsgraad bij zowel de mannen (75,6%) als de vrouwen (65,6%) aanzienlijk lager dan gemiddeld in West-Vlaanderen.
- Met uitzondering van Diksmuide was er in alle West-Vlaamse arrondissementen in de periode 2007-2012 een daling van de activiteitsgraad bij de mannen. Bij de vrouwen was er in dezelfde periode in alle arrondissementen een duidelijke toename van de activiteitsgraad. In alle West-Vlaamse arrondissementen was de kloof tussen de mannelijke en de vrouwelijke activiteitsgraad in 2012 kleiner dan in 2007.

Kaart 1.2.1: Werkzaamheidsgraad (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2012.

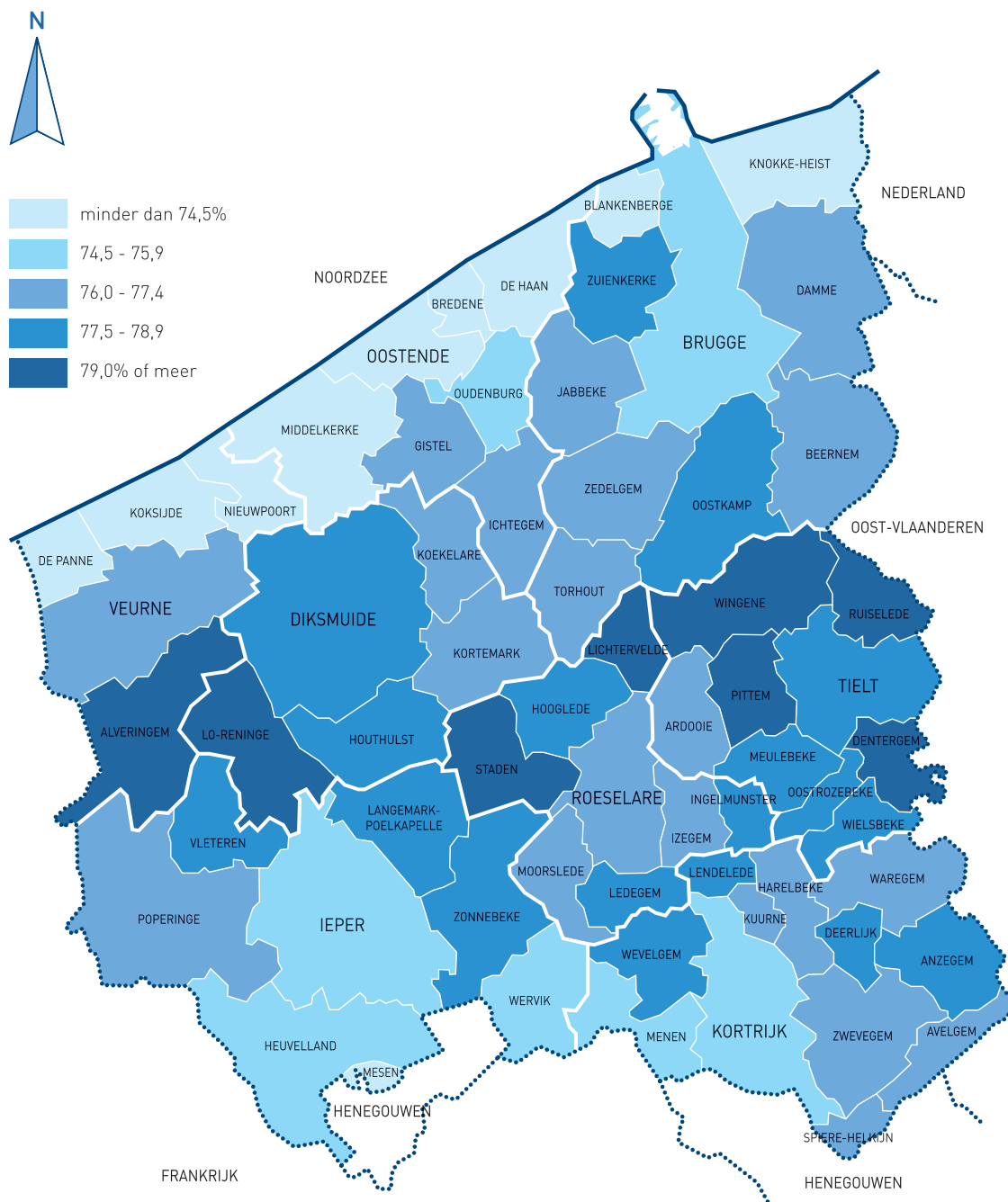
Minimum: De Panne	62,0%
Maximum: Wingene	78,1%
West-Vlaanderen:	71,5%
Vlaams Gewest:	69,5%
België:	64,3%

0 5 10 15 km

(a) Bevolking 18-64 jaar.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 1.2.2: Activiteitsgraad (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2012.

Minimum: Koksijde	66,8%
Maximum: Wingene	80,4%
West-Vlaanderen:	75,7%
Vlaams Gewest:	74,6%
België:	72,4%

(a) Bevolking 18-64 jaar.

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Activiteitsgraad

Verhouding van de beroepsbevolking in een bepaalde leeftijdsklasse ten opzichte van de totale bevolking (werkenden, niet-werkende werkzoekenden en niet-beroepsactieven) in die leeftijdsklasse.

Afhankelijkheidsratio

Bevolking van 60 jaar en ouder en bevolking jonger dan 20 jaar ten opzichte van de bevolking van 20 tot 60 jaar. Deze ratio is een benadering voor het percentage niet-actieven ten opzichte van het aantal actieven.

Beroepsbevolking

Werkenden en niet-werkende werkzoekenden.

Bevolkingsdichtheid

Aantal inwoners per km².

Bevolkingskubus

Bij de opmaak van deze publicatie waren de bevolkingsstatistieken naar nationaliteit van de FOD Economie (ADSEI) op 1 januari 2013 nog niet beschikbaar. Om toch het recentste verloop van de bevolking naar nationaliteit in West-Vlaanderen te kunnen analyseren, maken we gebruik van de bevolkingskubussen (dit zijn multidimensioneel bevraagbare databanken) waarover de Provincie West-Vlaanderen beschikt.

Deze bevolkingskubussen worden samengesteld op basis van een extractie uit het Rijksregister in het begin van het jaar. Uit analyses in vorige jaren blijkt dat deze cijfers licht afwijken van de officiële cijfers van de FOD Economie (ADSEI) die in het Belgisch Staatsblad verschijnen, wellicht door laattijdige in- en/of uitschrijvingen en statistische aanpassingen. Deze minimale afwijkingen doen echter geen afbreuk aan de algemene trends die uit de cijfers afgeleid kunnen worden.

DC NOISE (Demographic Change – New Opportunities in Shrinking Europe)

In het kader van het Interreg IVB-project DC NOISE - waarbinnen de Provincie West-Vlaanderen partner is - werden door de VUB bevolkings- en huishoudensprognoses gemaakt voor de West-Vlaamse regio's voor de periode 2007-2025. Bedoeling was om bij het ontwikkelen van de prognoses zo goed mogelijk rekening te houden met de specificiteit van de regio's en hierbij - meer dan bij nationale of Vlaamse prognoses - rekening te houden met lokale evoluties. Op die manier werd getracht om tot meer gefundeerde uitspraken te komen over de demografische evolutie op subregionaal niveau.

Doorstromingscoëfficiënt

Bevolking van 15 tot 24 jaar ten opzichte van de bevolking van 55 tot 64 jaar. Deze ratio is een indicatie voor de mate waarin - vanuit demografisch oogpunt - de potentiële uitstroom uit de arbeidsmarkt kan worden opgevangen door de potentiële instroom.

Interne vergrijzing

Bevolking van 80 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking van 60 jaar en ouder. Dit is een maat voor het aandeel hoogbejaarden in de oudere bevolking.

Ouderdomscoëfficiënt

Bevolking van 60 jaar en ouder ten opzichte van de bevolking jonger dan 20 jaar.

Werkzaamheidsgraad

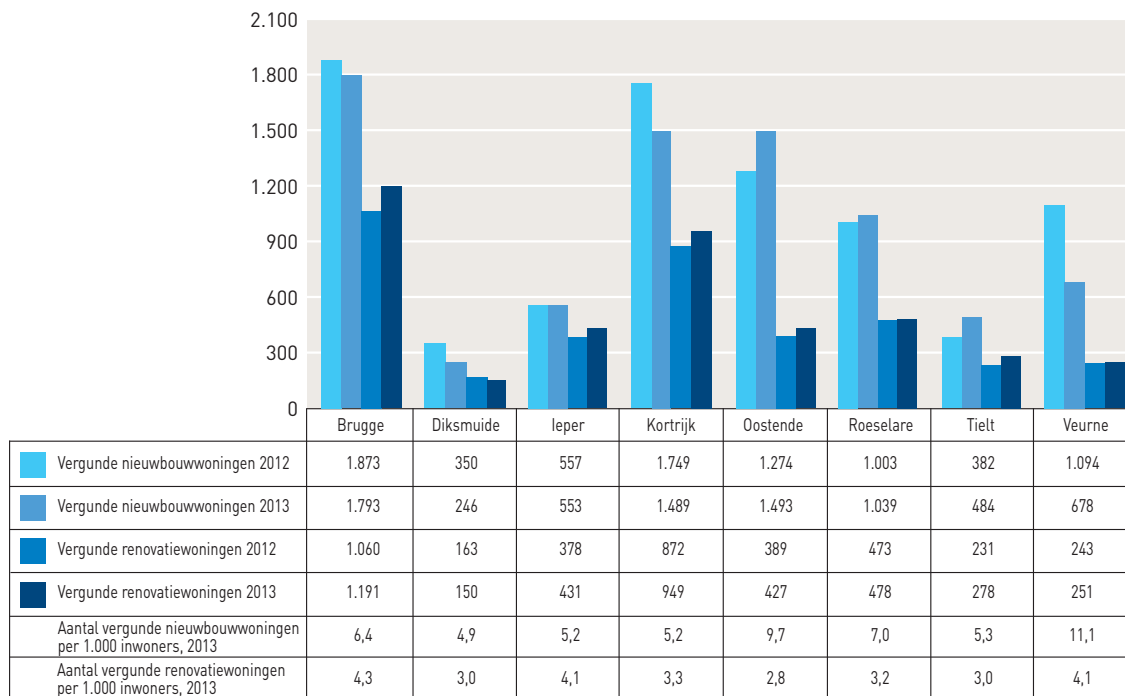
Aantal werkenden in een bepaalde leeftijdsklasse naar woonplaats in verhouding tot de totale bevolking (werkenden, niet-werkende werkzoekenden en niet-beroepsactieven) in die leeftijdsklasse.

2 HUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

1. WONINGEN

In 2013 werden in West-Vlaanderen 7.775 nieuwbouwwoningen en 4.155 te renoveren woningen vergund. In de periode 2012-2013 daalde het aantal vergunde nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen met 6,1% en steeg het aantal vergunde te renoveren woningen met 9,1%. Zowel de nieuwbouw- als de renovatie-intensiteit lagen in 2013 hoger in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en België.

Figuur 2.1.1: Evolutie van het aantal vergunde woningen, nieuwbouw of renovatie, in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2012-2013.

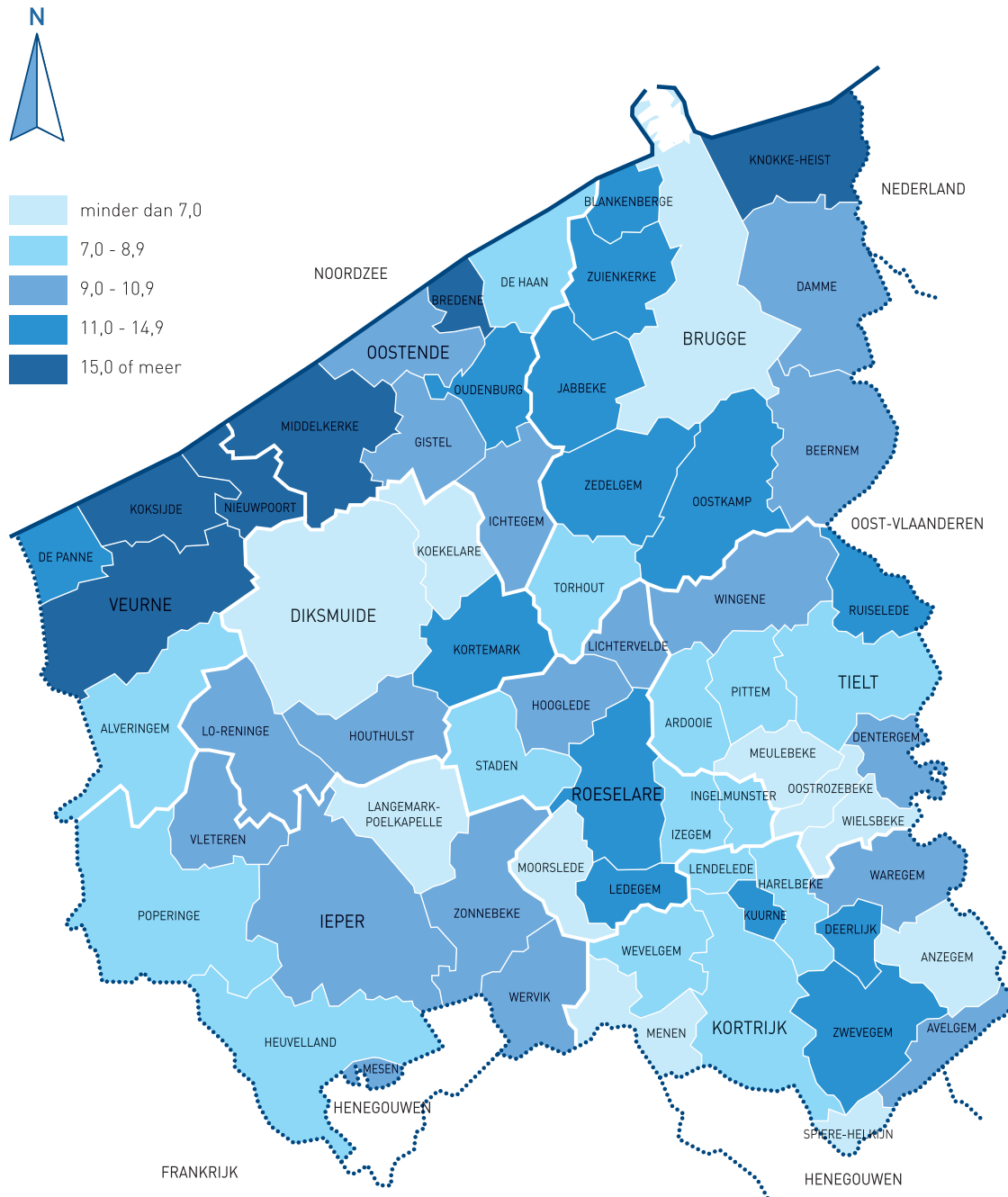
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 werden in West-Vlaanderen 7.775 nieuwbouwwoningen vergund; dit is 20,4% van het Vlaamse totaal. Binnen West-Vlaanderen staat het arrondissement Brugge op kop met 23,1% van alle vergunde nieuwbouwwoningen; Oostende en Kortrijk vervolledigen de top drie met elk 19,2%.
- Er werden in 2013 ook 4.155 te renoveren woningen vergund in West-Vlaanderen; dit is 21,9% van het Vlaamse cijfer. Brugge staat opnieuw bovenaan de rangschikking met 28,7% van alle vergunde te renoveren woningen in West-Vlaanderen. Kortrijk volgt nu op de tweede plaats (22,8%) en Roeselare volgt op geruime afstand met 11,5% van alle vergunde te renoveren woningen.

- Van alle in 2013 vergunde woningen in West-Vlaanderen was 65,2% een nieuwbouwwoning en 34,8% een te renoveren woning. In Vlaanderen lag het aandeel vergunde nieuwbouwwoningen iets hoger (66,7%) dan in West-Vlaanderen. In België daarentegen lag het aandeel vergunde nieuwbouwwoningen (60,6%) een stuk lager. In alle West-Vlaamse arrondissementen werden in 2013 meer nieuwbouwwoningen dan renovatiewoningen vergund. In Oostende was maar liefst 77,8% van alle vergunde woningen een nieuwbouwwoning. Ook in Veurne was het aandeel vergunde nieuwbouwwoningen (73%) beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen. In Ieper was het percentage vergunde nieuwbouwwoningen (56,2%) het laagst.
- In de periode 2012-2013 daalde het aantal vergunde nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen met 6,1%. In tegenstelling tot West-Vlaanderen waren er in België en Vlaanderen in dezelfde periode toenames van respectievelijk 5,8% en 7,2%. Tussen 2012 en 2013 waren er in drie West-Vlaamse arrondissementen toenames inzake het aantal vergunde nieuwbouwwoningen, namelijk Tielt (+26,7%), Oostende (+17,2%) en Roeselare (+3,6%). In Ieper werden in 2013 nagenoeg evenveel nieuwbouwwoningen vergund als in 2012; in de andere arrondissementen waren er duidelijke afnames. In Veurne was de afname van het aantal vergunde nieuwbouwwoningen in de periode 2012-2013 het grootst (-38%).
- Het aantal vergunde te renoveren woningen steeg tussen 2012 en 2013 sterker in West-Vlaanderen (+9,1%) dan in België (+3,9%) en Vlaanderen (+3,1%). Met uitzondering van Diksmuide (-8%) lag het aantal vergunde te renoveren woningen in alle West-Vlaamse arrondissementen in 2013 hoger dan in 2012. In Tielt was de toename (+20,3%) in deze periode het grootst.
- In 2013 werden in West-Vlaanderen 6,6 nieuwbouwwoningen vergund per 1.000 inwoners, wat meer is dan in het Vlaamse Gewest (6,0) en België (4,6). Binnen West-Vlaanderen springt het arrondissement Veurne in het oog met een nieuwbouwintensiteit van 11,1. Ook in Oostende (9,7) lag de nieuwbouwintensiteit beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen. In de kustarrondissementen ligt de nieuwbouwintensiteit (8,0) een stuk hoger dan het Vlaamse en Belgische cijfer.
- Ook de renovatie-intensiteit lag in 2013 in West-Vlaanderen (3,5) hoger dan in Vlaanderen en België (beiden 3,0). Binnen West-Vlaanderen vinden we de hoogste renovatie-intensiteit in Brugge (4,3), op de voet gevolgd door Ieper en Veurne (beiden 4,1). In Oostende lag de renovatie-intensiteit het laagst (2,8). In de kustarrondissementen ligt de renovatie-intensiteit (3,8) hoger dan het Vlaamse en Belgische gemiddelde, maar het verschil is minder groot dan bij de nieuwbouwintensiteit.

Kaart 2.1.1: Vergunde nieuwbouw- en renovatiewoningen per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 2013.

Minimum: Diksmuide 3,8
 Maximum: Bredene 24,5

West-Vlaanderen: 10,2
 Vlaams Gewest: 8,9
 België: 7,7

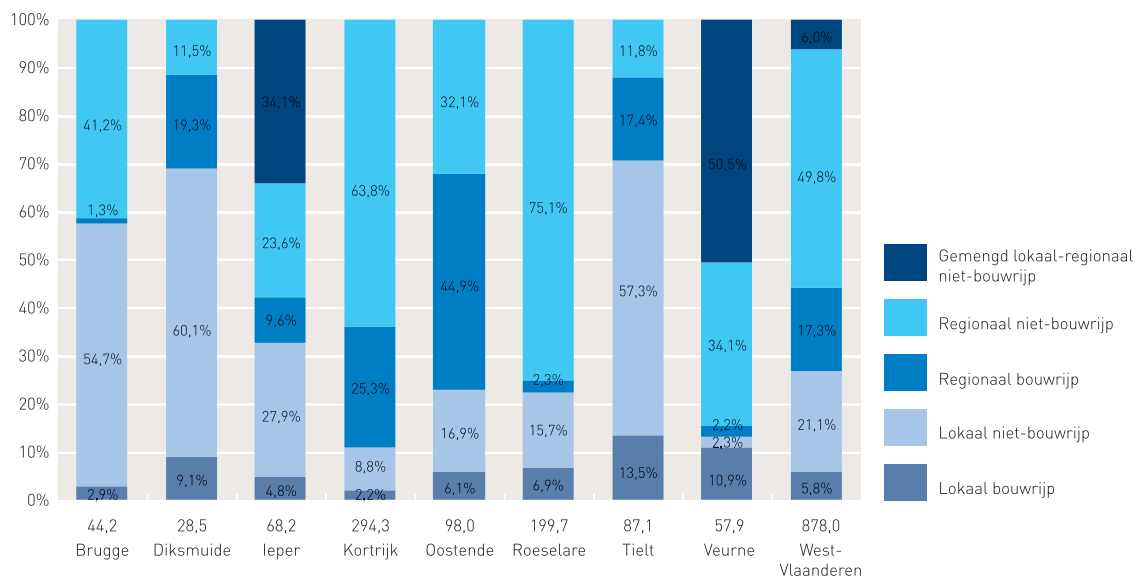

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. RUIMTE VOOR BEDRIJVEN

Op 1 januari 2013 was er 878 ha aan bedrijventerreinen beschikbaar in West-Vlaanderen. Hiervan ligt meer dan de helft in de arrondissementen Kortrijk (33,5%) en Roeselare (22,7%). In West-Vlaanderen is slechts 23,2% van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen bouwrijp.

Figuur 2.2.1: Beschikbaar aanbod bedrijventerreinen (in ha) naar type en bebouwbaarheid, arrondissementen van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

Bron: Ruimtemonitor POM West-Vlaanderen, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

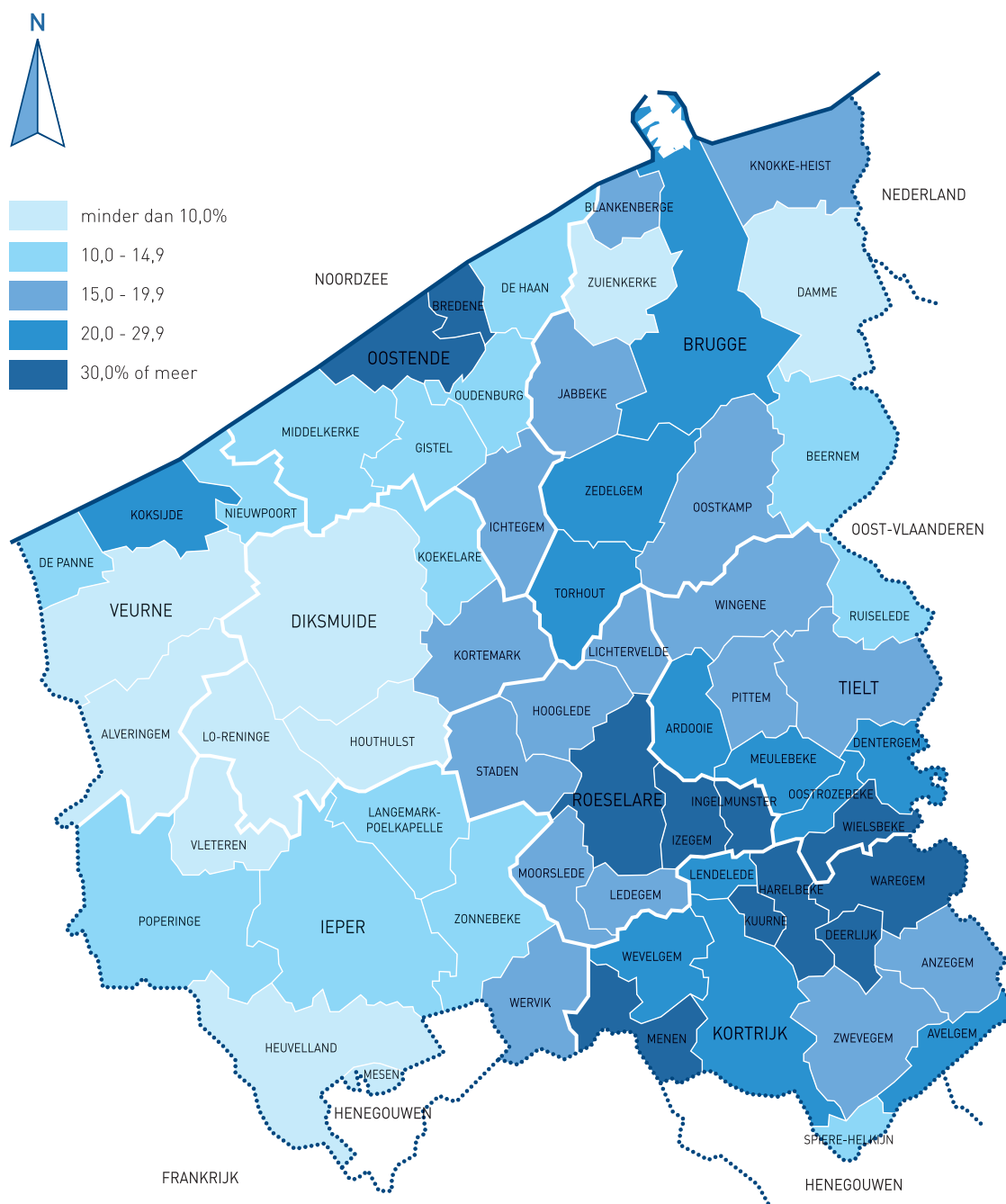
VASTSTELLINGEN

- Op 1 januari 2013 was er 878 ha aan bedrijventerreinen beschikbaar in West-Vlaanderen, waarvan 589,1 ha (of 67,1%) regionaal, 236,4 ha (of 26,9%) lokaal en 52,5 ha (of 6%) gemengd lokaal-regionaal. Het gaat hier om terreinen die volgens het gewestplan, BPA's of RUP's bestemd zijn om ontwikkeld te worden als bedrijventerrein. Meer dan de helft van het beschikbare aanbod zit in de arrondissementen Kortrijk en Roeselare (respectievelijk 33,5% en 22,7%). Diksmuide en Brugge hebben een aandeel van respectievelijk slechts 3,2% en 5% van alle beschikbare bedrijventerreinen in West-Vlaanderen.
- Lokale bedrijventerreinen vertegenwoordigen meer dan de helft van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen in de arrondissementen Tielt (70,7%), Diksmuide (69,2%) en Brugge (57,6%). In Kortrijk is het percentage lokale bedrijventerreinen opvallend laag (10,9%). Regionale bedrijventerreinen zijn daarentegen sterk vertegenwoordigd in Kortrijk (89,1%), Roeselare (77,4%) en Oostende (77,1%). Gemengde lokaal-regionale bedrijventerreinen komen uitsluitend voor in de arrondissementen Veurne en Ieper waar ze respectievelijk 50,5% en 34,1% van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen vertegenwoordigen.
- In West-Vlaanderen is slechts 23,2% van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen bouwrijp. Er zijn wel grote verschillen tussen de arrondissementen onderling. Zo kent Oostende met 51% het hoogste percentage aan beschikbare bouwrijpe terreinen; in Brugge is dit slechts 4,2%. Kortrijk en Oostende zijn met respectievelijk 80,8 ha en 50 ha samen goed voor 64,3% van het beschikbare aanbod aan bouwrijpe bedrijventerreinen in West-Vlaanderen.

- Het grootste aanbod aan bouwrijpe lokale bedrijventerreinen is te vinden in Roeselare (13,7 ha) en Tielt (11,7 ha); beide arrondissementen zijn goed voor 49,6% van het West-Vlaamse totaal. Het grootste aanbod bouwrijpe regionale bedrijventerreinen is gesitueerd in Kortrijk (74,4 ha) en Oostende (44,1 ha); deze arrondissementen vertegenwoordigen samen 77,9% van het totale aanbod aan bouwrijpe regionale bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Op het vlak van gemengd lokaal-regionale bedrijventerreinen is er in West-Vlaanderen geen bouwrijp aanbod. Het aandeel bouwrijpe lokale bedrijventerreinen ligt in Tielt (13,5%) en Veurne (10,9%) een eind boven het West-Vlaamse gemiddelde (5,8%). Bij de bouwrijpe regionale bedrijventerreinen springen de arrondissementen Kortrijk (25,3%) en vooral Oostende (44,9%) in het oog met percentages die ver boven het West-Vlaamse cijfer liggen (17,3%).

Kaart 2.2.1: Aandeel bebouwde oppervlakte in totale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

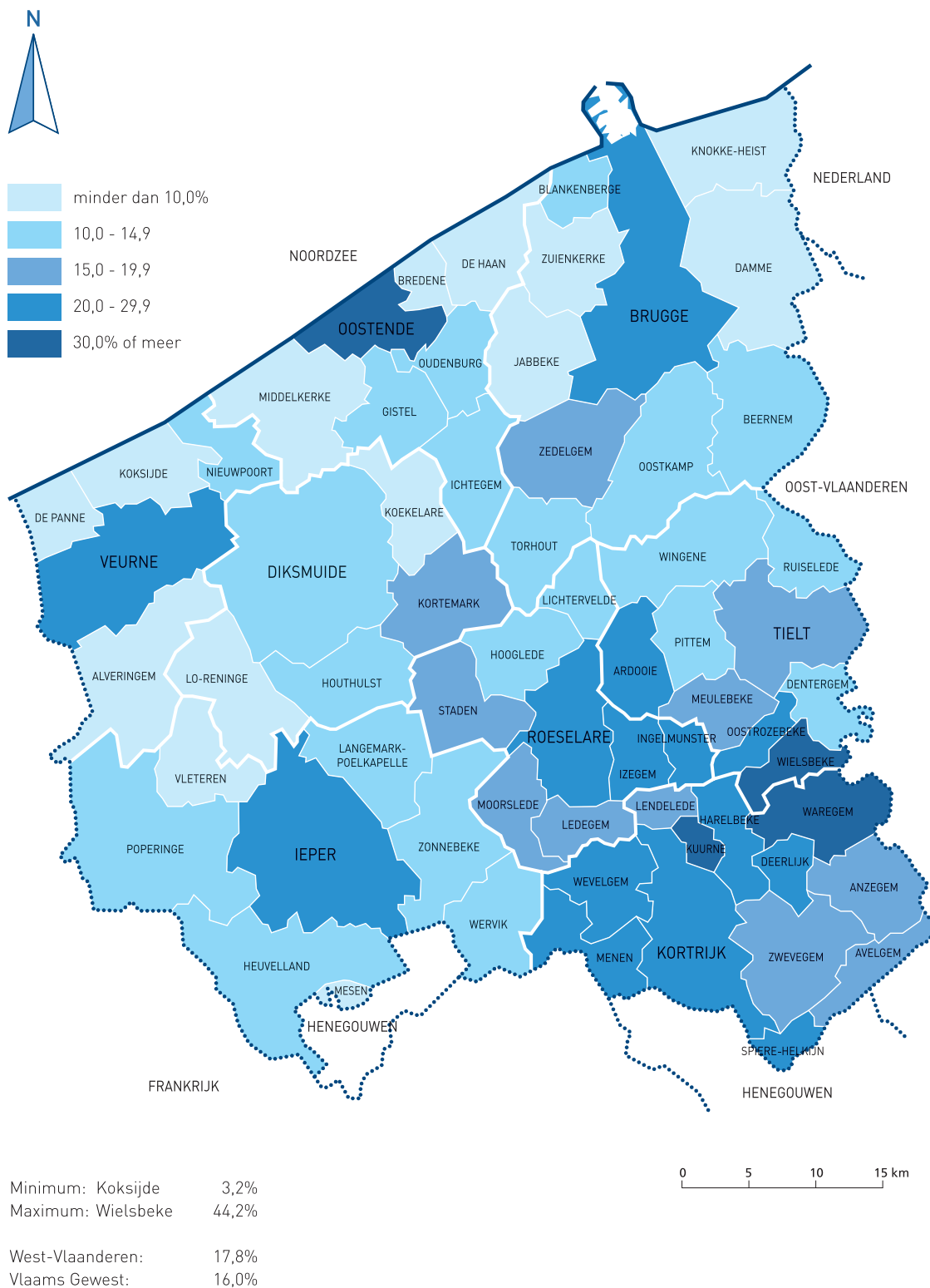
Minimum: Zuienkerke 5,0%
 Maximum: Kuurne 46,3%

West-Vlaanderen: 16,8%
 Vlaams Gewest: 18,7%

0 5 10 15 km

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 2.2.2: Aandeel oppervlakte voor bedrijvigheid in bebouwde oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 januari 2013.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Bebouwde oppervlakte

Oppervlakte van percelen met gebouwen.

Oppervlakte voor bedrijvigheid

Oppervlakte van percelen met ambachts- en industriegebouwen, opslagruimten, kantoorgebouwen en gebouwen met handelsbestemming.

Ruimtemonitor

De ruimtemonitor bestaat uit een kwantitatieve inventaris van het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen in de provincie West-Vlaanderen en werd ontwikkeld om de evolutie in de ontwikkeling en het gebruik van bedrijventerreinen correct in te kunnen schatten. Overheden krijgen op die manier een duidelijk beeld van de nog beschikbare bouwrijpe bedrijventerreinen en de niet ontwikkelde bestemde terreinen. Daarnaast wordt ook duidelijk waar er knelpunten zitten en kunnen de cijfers gebruikt worden als onderbouwing voor nieuwe planinitiatieven.

De inventarisatie baseert zich op een grondige screening van de beschikbare ruimtelijke gegevens van de POM West-Vlaanderen en de diensten Economie en Ruimtelijke Planning van de Provincie West-Vlaanderen. De gegevens werden daarnaast afgetoetst aan de realiteit via terreinwaarneming en overleg met de betrokken gemeenten.

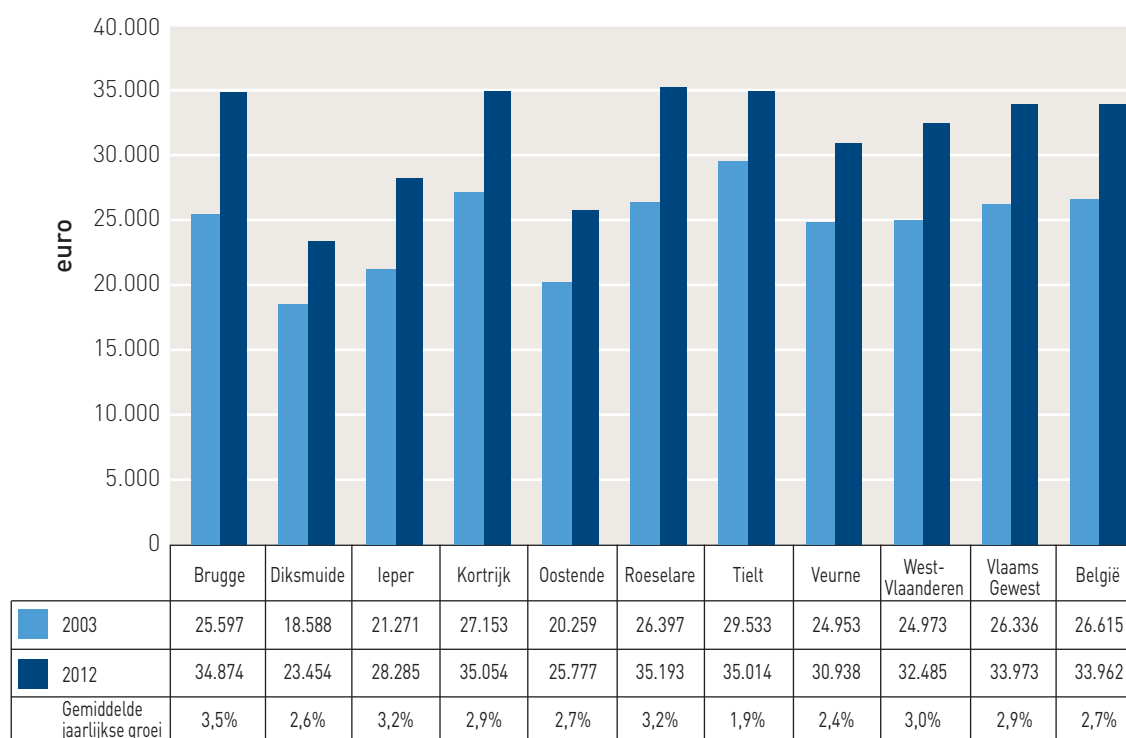
Om de kwaliteit van de ruimtemonitor te verzekeren, actualiseert de POM West-Vlaanderen jaarlijks de gegevens.

3 WELVAART

In de periode 2003-2012 groeide het BBP per inwoner sterker in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en België waardoor West-Vlaanderen een kleine inhaalbeweging kon maken. Inzake het beschikbaar inkomen per inwoner kon West-Vlaanderen in de periode 2003-2011 een forse inhaalbeweging maken ten opzichte van het Vlaamse Gewest en stak het België zelfs voorbij. Tussen 2003 en 2011 werd de discrepantie tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart wel groter en dit in zowel West-Vlaanderen als in Vlaanderen.

Figuur 3.1: Evolutie van het BBP per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2003-2012.

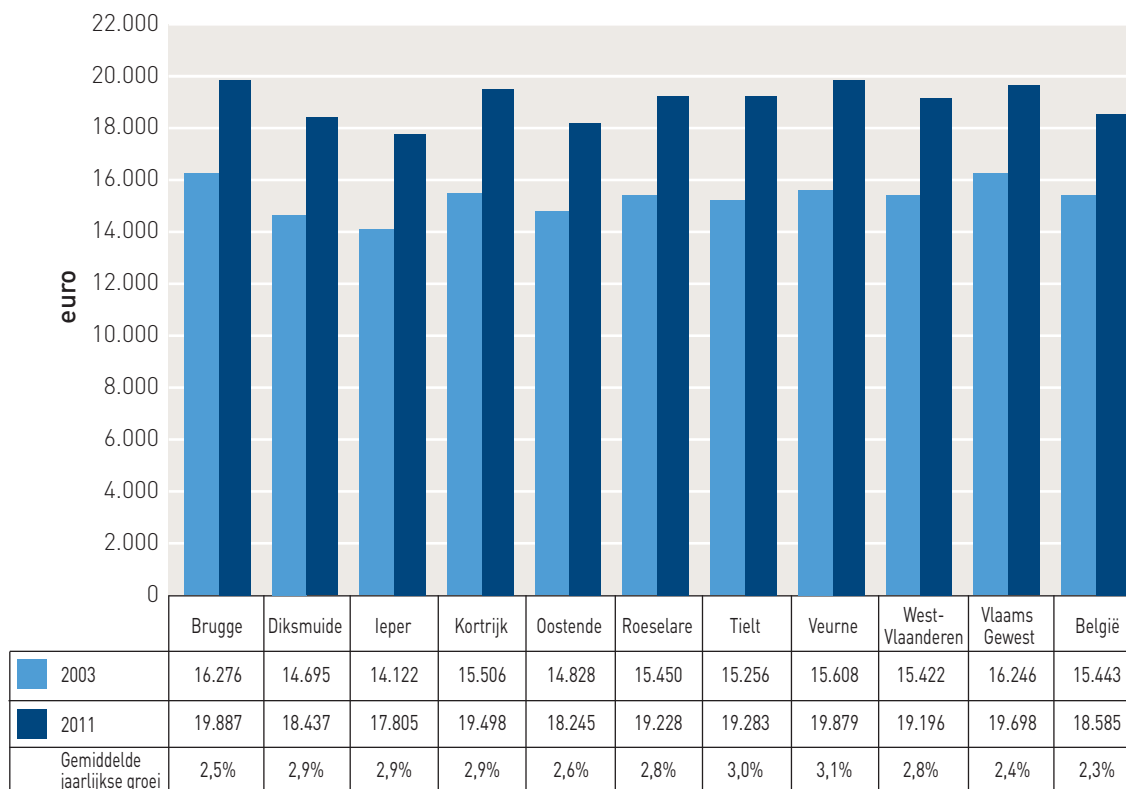

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 bedroeg het BBP per inwoner, of de geproduceerde welvaart, in West-Vlaanderen 32.485 euro per inwoner. Dit cijfer ligt lager dan dat van Vlaanderen (33.973 euro) en België (33.962 euro). De groei bedroeg in West-Vlaanderen 3% per jaar in de periode 2003-2012 en is hiermee groter dan de gemiddelde jaarlijkse groei in Vlaanderen (+2,9%) en België (+2,7%).
- Het BBP per inwoner vertoont relatief grote verschillen binnen West-Vlaanderen. Zo realiseren Roeselare, Kortrijk, Tielt en Brugge een BBP per inwoner dat aanzienlijk boven het Vlaamse gemiddelde ligt. De arrondissementen met een relatief laag BBP per inwoner zijn Veurne, Ieper, Oostende en Diksmuide. Ieper realiseerde als enige van deze vier arrondissementen een gemiddelde jaarlijkse groei die hoger was dan het West-Vlaamse en Vlaamse groeipercentage.
- Brugge realiseerde in de periode 2003-2012 de grootste gemiddelde jaarlijkse groei (+3,5%), waardoor de kloof met de andere West-Vlaamse arrondissementen in de top vier zo goed als gedicht werd. Twee andere arrondissementen noteerden nog een groei die hoger was dan 3%, namelijk Roeselare en Ieper (beiden +3,2% per jaar).

Figuur 3.2: Evolutie van het beschikbaar inkomen per inwoner, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2003-2011.

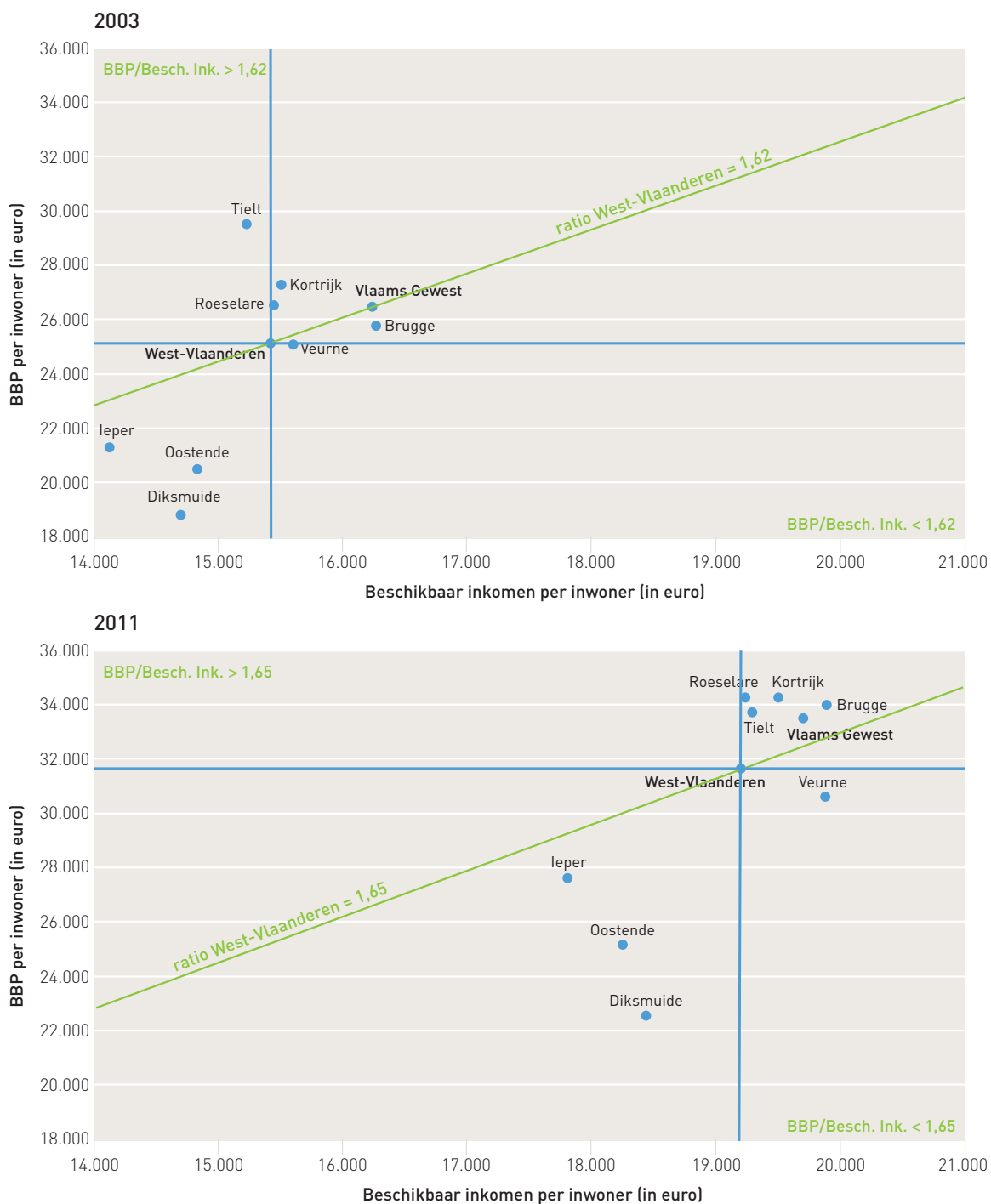
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- West-Vlaanderen had in 2011 een lager beschikbaar inkomen per inwoner (19.196 euro) dan Vlaanderen (19.698 euro), maar een hoger dan België (18.585 euro). West-Vlaanderen maakte in de periode 2003-2011 wel een forse inhaalbeweging met een gemiddeld jaarlijkse groei (+2,8%) die aanzienlijk groter was dan in Vlaanderen (+2,4%) en België (+2,3%).
- Door de herverdelingseffecten van de sociale zekerheid en pendelbewegingen vertoont het beschikbaar inkomen per inwoner minder grote verschillen binnen West-Vlaanderen dan het BBP per inwoner.
- De arrondissementen met het grootste beschikbaar inkomen per inwoner zijn Brugge, Veurne, Kortrijk, Tielt en Roeselare. Brugge behield haar eerste plaats in de periode 2003-2011, maar moest toch een stuk van haar voorsprong afstaan door een lagere gemiddelde jaarlijkse groei dan in de andere arrondissementen. In de rangorde van de acht West-Vlaamse arrondissementen is er na Roeselare een kloof met de onderste drie arrondissementen, zijnde Diksmuide, Oostende en Ieper. De groei in Oostende bleef ook onder het West-Vlaamse gemiddelde.

Figuur 3.3: Relatie tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart, arrondissementen van West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2003 en 2011.

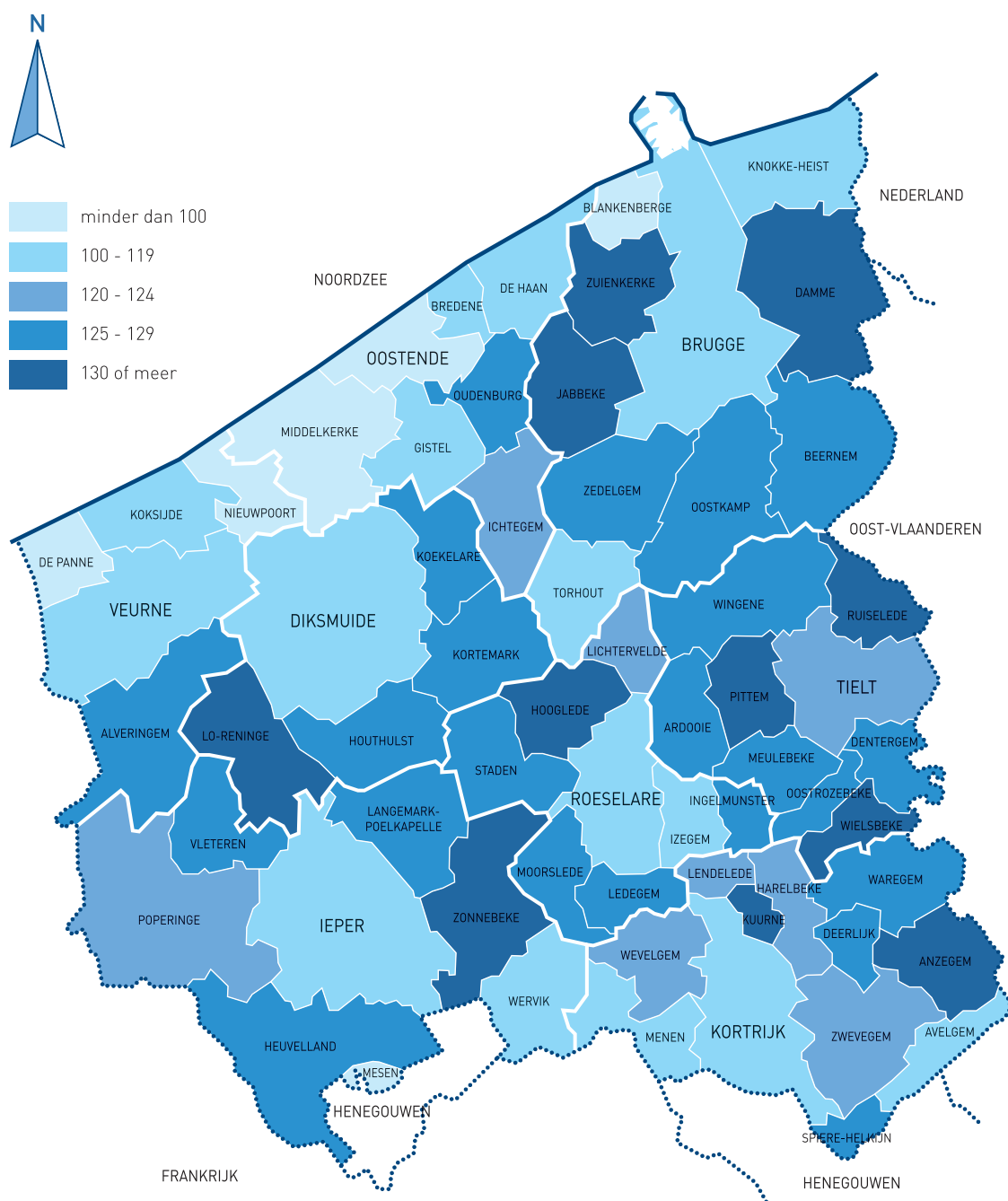
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Deze figuren laten toe om de arrondissementele geproduceerde en verdiende welvaart afzonderlijk te situeren ten opzichte van West-Vlaanderen en Vlaanderen, maar ook om de verhouding tussen beide indicatoren te bekijken.

- Zo bedroeg in 2003 de verhouding tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart zowel in West-Vlaanderen als in Vlaanderen 1,62. In 2011 steeg de ratio in West-Vlaanderen naar 1,65 en in Vlaanderen zelfs naar 1,70. De verklaring hiervoor ligt bij de snellere stijging van het BBP dan van het beschikbaar inkomen.
- De top drie binnen West-Vlaanderen inzake de verhouding tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart werd zowel in 2003 als in 2011 ingenomen door Kortrijk, Roeselare en Tielt. In deze drie arrondissementen is de discrepantie tussen de geproduceerde en de verdiende welvaart dus ook het grootst. In 2003 stond Tielt op de eerste plaats, gevolgd door Kortrijk en Roeselare. In 2011 stond Roeselare bovenaan gevolgd door Kortrijk en Tielt. De opmars van Roeselare is te verklaren doordat de geproduceerde welvaart er sterker steeg dan de verdiende welvaart, terwijl in Tielt de geproduceerde welvaart minder sterk steeg dan de verdiende welvaart. Hierdoor daalde in Tielt ook de verhouding tussen beide indicatoren waardoor Roeselare Tielt voorbijstak.
- De kleinste verhoudingen vinden we in 2011 in Diksmuide, Oostende, Veurne en Ieper. In Diksmuide en Veurne daalde de verhouding door een snellere stijging van het beschikbaar inkomen dan van het BBP. In Oostende bleef de verhouding nagenoeg status-quo. In Ieper steeg de verhouding door een snellere stijging van het BBP.

Kaart 3.2: Aantal personenwagens per 100 gezinnen, gemeenten van West-Vlaanderen, 1 augustus 2013.

Minimum: Blankenberge	76
Maximum: Kuurne	189
West-Vlaanderen:	115
Vlaams Gewest:	122
België:	115

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Beschikbaar inkomen per inwoner

Een maatstaf voor het meten van de verdiende welvaart van een regio of de welvaart van de inwoners van een regio. Het beschikbaar inkomen is de som van lonen, sociale premies ten laste van de werkgevers en nettovermogensinkomens plus de ontvangen sociale uitkeringen en overdrachten, verminderd met de belastingen op inkomen en vermogen en de betaalde sociale premies en overdrachten.

Bruto Binnenlands Product (BBP) per inwoner

Een maatstaf voor het meten van de geproduceerde of voortgebrachte economische welvaart in een land of een regio. Het BBP wordt samengesteld door bij de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen de productgebonden belastingen op productie en invoer op te tellen en de productgebonden subsidies op productie en invoer af te trekken.

4 ARBEIDSMARKT EN OPLEIDING

1. TEWERKSTELLING

A. Bezoldigde tewerkstelling

Eind 2012 telde West-Vlaanderen 408.617 werknemers. Hiervan was ruim de helft (52,6%) actief in de arrondissementen Kortrijk en Brugge. De tertiaire en de quataire sector vertegenwoordigden elk 35,9% van het totale aantal werknemers. Bijna een kwart (24,2%) van alle loontrekkenden in West-Vlaanderen is 50 jaar of ouder. In West-Vlaanderen is 46,7% van alle werknemers actief in een vestiging met minder dan 50 werknemers.

Tabel 4.1.1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2011 en 31 december 2012.

	31/12/11	31/12/12	Evolutie 31/12/11 - 31/12/12
West-Vlaanderen	408.472	408.617	+0,0%
Vlaams Gewest	2.183.163	2.186.590	+0,2%
België	3.835.669	3.826.569	-0,2%

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Op 31 december 2012 telde West-Vlaanderen 408.617 werknemers; dit is een status-quo in vergelijking met 31 december 2011. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse aantal loontrekkenden lag eind 2012 op hetzelfde niveau als eind 2011 (18,7%), ondanks de minieme toename van het aantal loontrekkenden in het Vlaamse Gewest met 0,2%. In België was er dan weer een minieme afname van aantal werknemers met 0,2%.

Tabel 4.1.2: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling en aantal bezoldigden per 1.000 inwoners, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 31 december 2012.

Arrondissement	Bezoldigden	Aandeel	Bevolking	Aantal bezoldigden per
	31/12/12	in W-VL. 31/12/12	01/01/13	1.000 inwoners 31/12/12
Brugge	103.757	25,4%	279.490	371
Diksmuide	11.562	2,8%	50.571	229
Ieper	33.060	8,1%	106.225	311
Kortrijk	111.268	27,2%	283.739	392
Oostende	40.149	9,8%	153.203	262
Roeselare	59.689	14,6%	147.557	405
Tielt	31.565	7,7%	91.336	346
Veurne	17.567	4,3%	60.898	288
West-Vlaanderen	408.617	100,0%	1.173.019	348
Vlaams Gewest	2.186.590		6.381.859	343
België	3.826.569		11.099.554	345

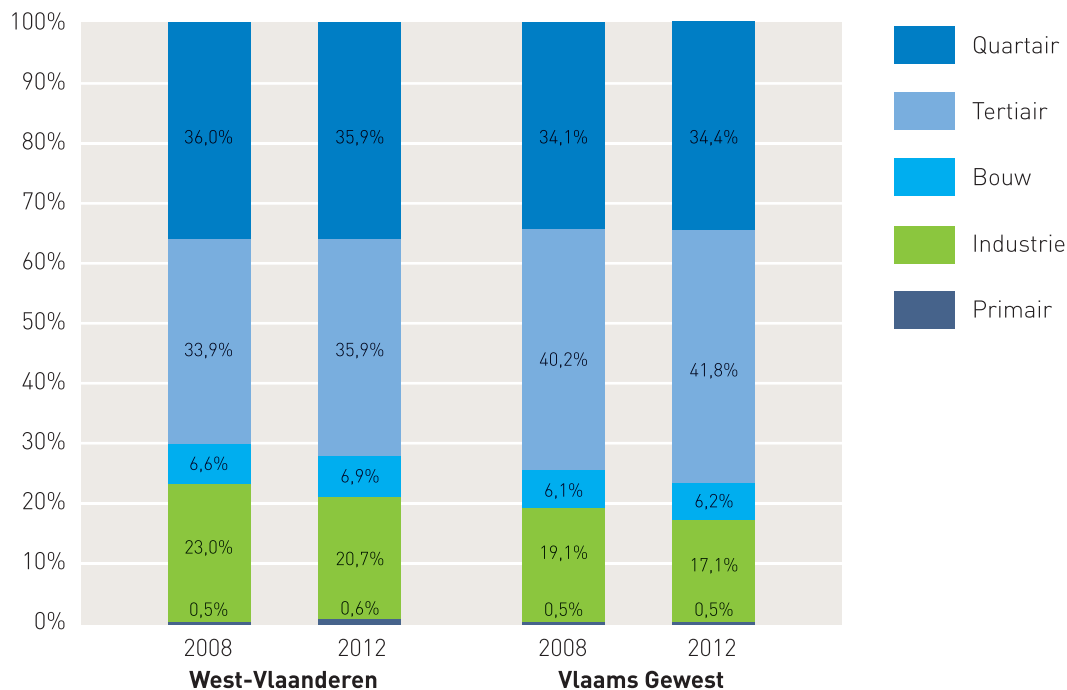
Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2012 was ruim de helft (52,6%) van alle werknemers in West-Vlaanderen actief in de arrondissementen Kortrijk (27,2%) en Brugge (25,4%). Op geruime afstand volgt Roeselare met 14,6% van alle werknemers in West-Vlaanderen. Onderaan de rangschikking vinden we Diksmuide en Veurne met respectievelijk 2,8% en 4,3% van alle werknemers in West-Vlaanderen.
- Uitgedrukt per 1.000 inwoners telt West-Vlaanderen gemiddeld 348 werknemers. Dit is meer dan het Vlaamse (343) en Belgische (345) gemiddelde. Binnen West-Vlaanderen zijn er drie arrondissementen die meer werknemers per 1.000 inwoners tellen dan gemiddeld in West-Vlaanderen, namelijk Roeselare (405), Kortrijk (392) en Brugge (371). In de arrondissementen Diksmuide (229), Oostende (262) en Veurne (288) is het gemiddeld aantal werknemers per 1.000 inwoners het laagst.

Figuur 4.1.1: Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling naar sector, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2008 – 31 december 2012.

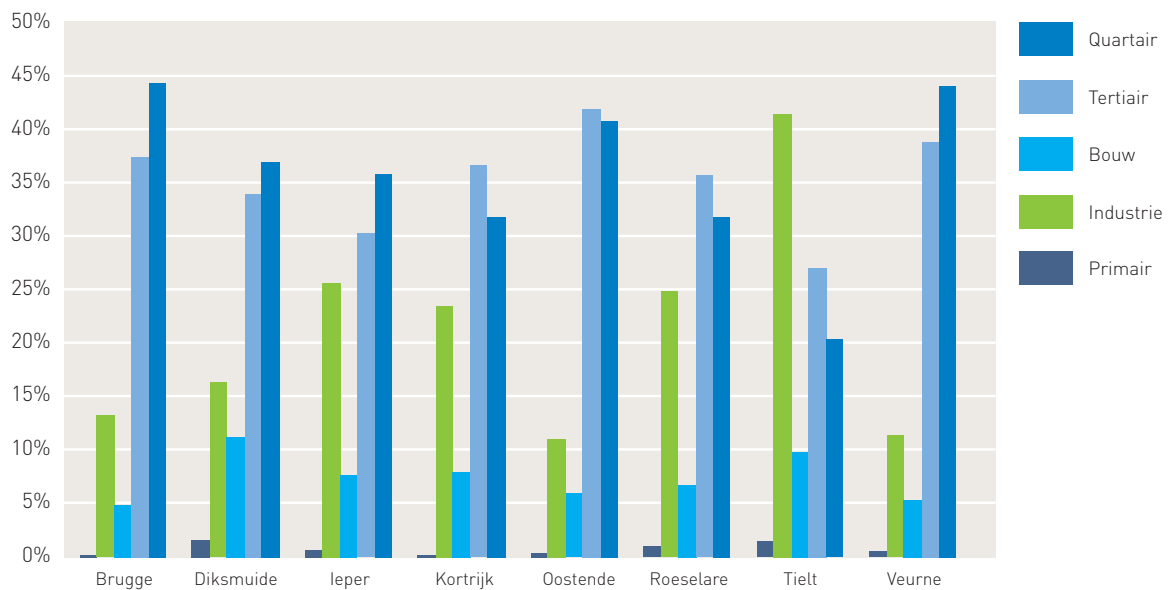

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In West-Vlaanderen vertegenwoordigden de tertiaire en de quataire sector elk 35,9% van het totale aantal loontrekkenden eind 2012. In het Vlaamse Gewest vertegenwoordigde de tertiaire sector (41,8%) opvallend meer werknemers dan de quataire sector (34,4%).
- In zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen volgt de industrie in 2012 op de derde plaats. Het aandeel werknemers in de industrie is in West-Vlaanderen (20,7%) wel beduidend groter dan in Vlaanderen (17,1%).
- De aandelen werknemers in de bouwsector en de primaire sector lagen in 2012 iets hoger in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen. In West-Vlaanderen was 6,9% van de werknemers actief in de bouwsector; in Vlaanderen was dit 6,2%. De primaire sector vertegenwoordigde in West-Vlaanderen 0,6% van de werknemers tegenover 0,5% in Vlaanderen.
- De aandelen werknemers in de quataire sector, de bouwsector en de primaire sector bleven in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen nagenoeg ongewijzigd in de periode 2008-2012. Het aandeel werknemers in de tertiaire sector steeg daarentegen in dezelfde periode in zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest. In de industrie daalde het percentage werknemers in West-Vlaanderen van 23% in 2008 naar 20,7% in 2012; in het Vlaamse Gewest was er een gelijkaardige afname van 19,1% in 2008 naar 17,1% in 2012.

Figuur 4.1.2: Aandeel van bezoldigde tewerkstelling naar sector in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

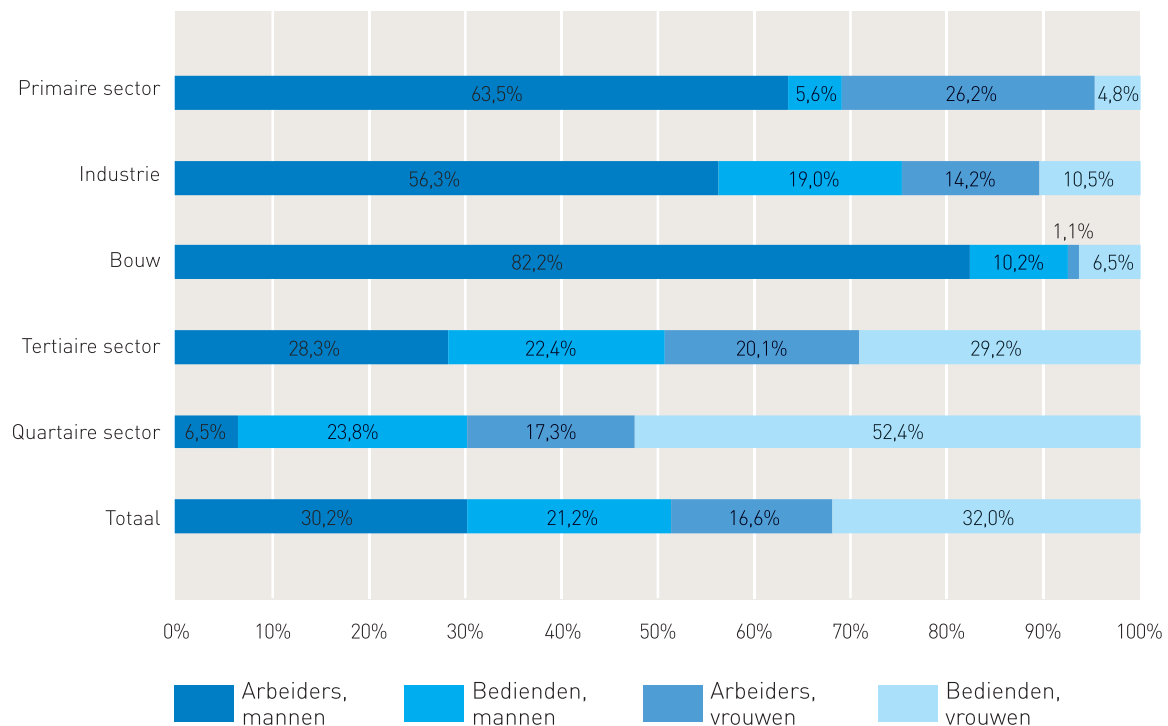
Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In het arrondissement Diksmuide is 1,7% van de werknemers actief in de primaire sector. Ook in Tielt (1,4%) ligt het aandeel loontrekkenden in de primaire sector een stuk hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (0,6%).
- Bij de tewerkstelling in de industrie springt Tielt in het oog: 41,3% van alle werknemers in Tielt is actief in de industrie, wat beduidend meer is dan gemiddeld in West-Vlaanderen (20,7%). In Oostende (11%) en Veurne (11,3%) is het aandeel werknemers in de industrie het laagst.
- Binnen West-Vlaanderen kent Diksmuide het hoogste aandeel loontrekkenden in de bouwsector (11,2%). Ook in Tielt (9,8%) ligt het percentage werknemers in de bouwsector beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (6,9%). In Brugge (4,9%) is het aandeel werknemers in de bouwsector het laagst.
- Met 41,8% van alle werknemers in de tertiaire sector steekt Oostende het verst uit boven het West-Vlaamse gemiddelde (35,9%). In Tielt (27%) en Ieper (30,2%) is het aandeel loontrekkenden in de tertiaire sector het kleinst.
- In Brugge en Veurne vertegenwoordigt de quataire sector respectievelijk 44,3% en 44% van alle werknemers, wat beduidend meer is dan het West-Vlaamse gemiddelde (35,9%). In Tielt (20,4%) is het aandeel bezoldigden in de quataire sector het kleinst.

Figuur 4.1.3: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen naar sector, geslacht, arbeiders en bedienden, 31 december 2012.

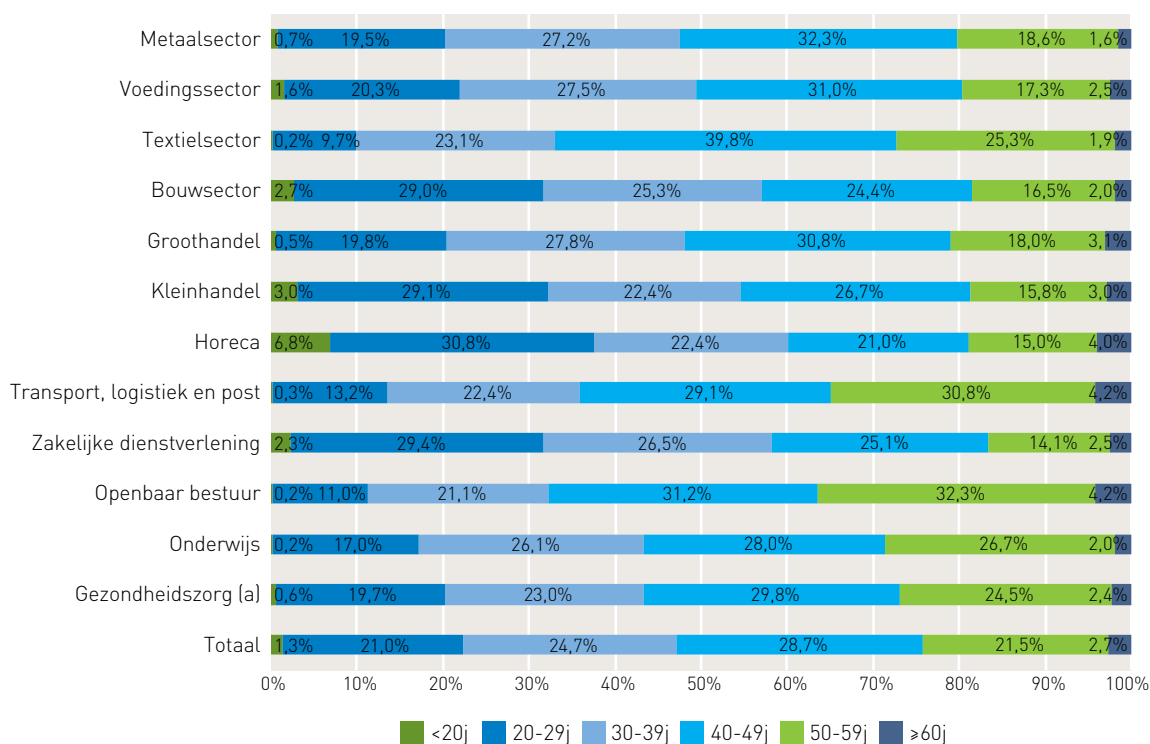

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2012 telde West-Vlaanderen iets meer mannelijke dan vrouwelijke werknemers (51,4% mannen ten opzichte van 48,6% vrouwen). In de bouwsector zijn bijna uitsluitend mannen (92,4%) aan de slag; in de industrie loopt het aandeel mannelijke loontrekkenden op tot 75,2%. Ook in de primaire sector is de overgrote meerderheid van de werknemers een man (69%). In de tertiaire sector is de verhouding mannelijke versus vrouwelijke werknemers nagenoeg in evenwicht (50,7% mannen ten opzichte van 49,3% vrouwen). De quartaire sector is de enige sector waar meer vrouwen dan mannen zijn tewerkgesteld; bijna zeven op de tien werknemers in deze sector is een vrouw.
- West-Vlaanderen telde eind 2012 meer loontrekkende jobs voor bedienden (53,2%) dan voor arbeiders (46,8%). Dit kan voornamelijk worden toegeschreven aan de quartaire sector waar ruim drie vierde (76,1%) van alle loontrekkenden een bediendenstatuut heeft. In de tertiaire sector zijn iets meer bedienden dan arbeiders aan de slag (51,6% bedienden ten opzichte van 48,4% arbeiders). In de primaire sector, de bouw en de industrie zijn er daarentegen overwegend loontrekkende jobs voor arbeiders (respectievelijk 89,6%, 83,3% en 70,5%). Dit zijn tevens de sectoren waar voornamelijk mannen zijn tewerkgesteld.

Figuur 4.1.4: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling naar leeftijd in de grootste sectoren in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

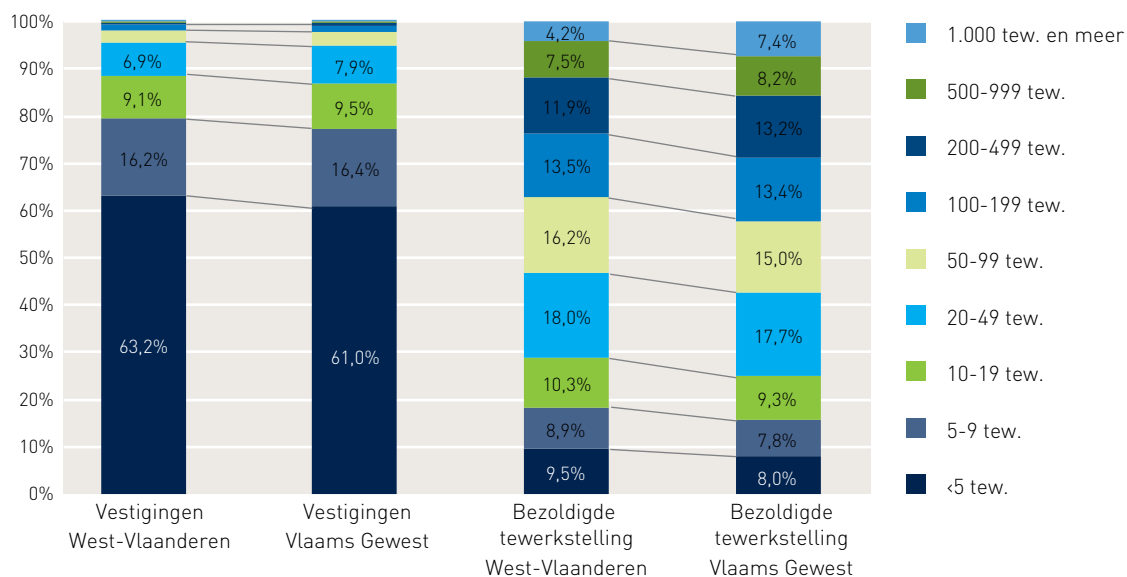
(a) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en RSZPPO, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2011 was 28,7% van alle loontrekkenden in West-Vlaanderen 40 tot 49 jaar oud. De 30 tot 39-jarigen vertegenwoordigden de op één na grootste groep met 24,7% van alle werknemers. In West-Vlaanderen was 24,2% van alle werknemers een 50-plusser.
- De leeftijdsstructuur van de werknemers in West-Vlaanderen toont een aantal grote sectorale verschillen. Zo is het aandeel werknemers jonger dan 30 jaar in de sectoren horeca (37,6%), kleinhandel (32,2%), bouw en zakelijke dienstverlening (beiden 31,7%) beduidend hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (22,4%). Deze sectoren kennen ook de hoogste percentages werknemers jonger dan 20 jaar. In de sectoren textiel, openbaar bestuur en transport, logistiek en post is het percentage werknemers jonger dan 30 jaar het laagst (respectievelijk 9,9%, 11,2% en 13,5%).
- In de textielsector is 39,8% van alle werknemers tussen de 40 en 49 jaar oud, wat een stuk hoger is dan het West-Vlaamse gemiddelde (28,7%).
- De sectoren openbaar bestuur (36,5%) en transport, logistiek en post (35%) tellen een opvallend hoog percentage loontrekkenden ouder dan 50 jaar.
- In de volgende sectoren zijn meer mannelijke dan vrouwelijke werknemers actief: bouw (92,6% mannen), metaal (83,2% mannen), transport, logistiek en post (83,1% mannen), groothandel (67,4% mannen), voeding (65,4% mannen), textiel (62,1% mannen) en openbaar bestuur (57% mannen). In de sectoren gezondheidszorg (82,1% vrouwen), kleinhandel (70,6% vrouwen), onderwijs (69,3% vrouwen), zakelijke dienstverlening (58,4% vrouwen) en horeca (52,3% vrouwen) zijn daarentegen meer vrouwelijke dan mannelijke werknemers aan de slag.

Figuur 4.1.5: Verdeling van het aantal vestigingen en de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar grootteklasse, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

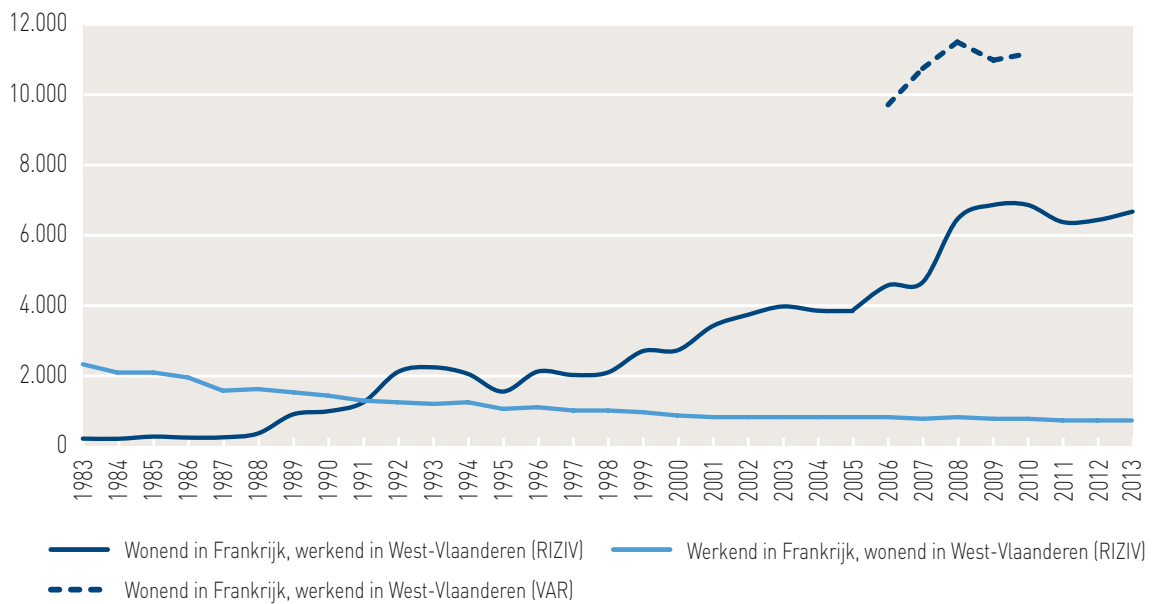
- Eind 2012 was 95,4% van alle vestigingen in West-Vlaanderen een **kleine** vestiging (minder dan 50 werknemers), wat iets meer is dan in Vlaanderen (94,8%). Dit kan volledig worden toegeschreven aan een groter aandeel vestigingen met minder dan vijf werknemers (63,2% in West-Vlaanderen ten opzichte van 61% in het Vlaamse Gewest). Bekijken we het aandeel werknemers in vestigingen met minder dan 50 werknemers, dan is het verschil tussen West-Vlaanderen en Vlaanderen groter dan inzake het aandeel vestigingen. In West-Vlaanderen is 46,7% van alle werknemers tewerkgesteld in een vestiging met minder dan 50 werknemers; in Vlaanderen is dit 42,8%.
- In West-Vlaanderen lag het aandeel werknemers dat actief is in een **middelgrote** vestiging (50 tot 200 werknemers) iets hoger dan in het Vlaamse Gewest (29,7% ten opzichte van 28,4%).
- Van alle loontrekkenden in West-Vlaanderen was 23,6% aan de slag in een **grote** vestiging (200 werknemers of meer). In het Vlaamse Gewest lag het percentage werknemers in een grote vestiging een stuk hoger (28,8%). Bij de vestigingen met 1.000 werknemers of meer is het verschil tussen Vlaanderen en West-Vlaanderen het grootst.
- In West-Vlaanderen telt een vestiging gemiddeld 11,8 werknemers, wat minder is dan het Vlaamse (13,8) en Belgische (14) gemiddelde. Een kleine vestiging in West-Vlaanderen telt gemiddeld 5,8 werknemers, wat nagenoeg evenveel is als in Vlaanderen (6,2) en België (6,1). Ook het gemiddeld aantal werknemers in een middelgrote vestiging in West-Vlaanderen (89,4) ligt dicht tegen het Vlaamse (90,1) en Belgische (91,3) cijfer. Een grote vestiging in West-Vlaanderen daarentegen is gemiddeld een stuk kleiner dan in het Vlaamse Gewest en België (443,5 werknemers ten opzichte van respectievelijk 473,8 en 504,7).

B. Grensarbeid

Op 30 juni 2013 werkten 6.690 Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen. Omgekeerd gingen 751 West-Vlaamse grensarbeiders werken in Frankrijk. Eind juni 2013 kwamen 730 Nederlandse grensarbeiders werken in West-Vlaanderen en maakten 384 West-Vlamingen de omgekeerde beweging.

GRENSARBEID TUSSEN FRANKRIJK EN WEST-VLAANDEREN

Figuur 4.1.6: Evolutie van de grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen, 1983-2013 (a).

(a) Vanaf 2005: inclusief zelfstandigen.

Bron: RIZIV, Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

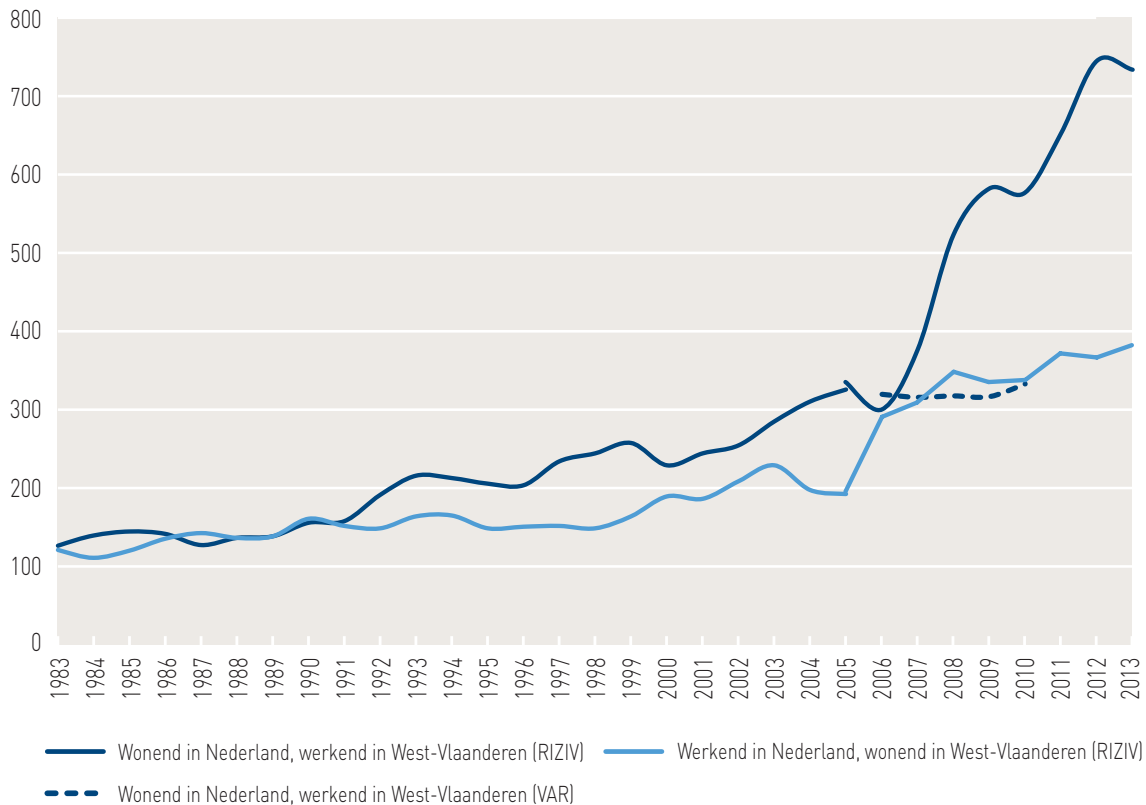
- Op 30 juni 2013 werkten volgens de RIZIV-cijfers 6.690 Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen. In vergelijking met eind juni 2012 is dit een toename met 3,7% en dit ondanks het feit dat er vanaf 1 januari 2012 geen nieuwe werknemers meer in de grensarbeidersregeling kunnen stappen. Vanaf 2009 stagneert het aantal Franse grensarbeiders dat in West-Vlaanderen komt werken. De impact van de nieuwe grensarbeidersregeling lijkt tot nu toe evenwel beperkt. Dit is onder meer omdat Franse werknemers die vóór 1 januari 2012 het grensarbeidersstatuut verworven hebben hiervan kunnen blijven genieten tot eind 2033. Ook blijft de West-Vlaamse arbeidsmarkt aantrekkelijk voor Franse grensarbeiders als gevolg van de hoge werkloosheidsgraad in de Franse grensregio en de vaak hogere lonen in West-Vlaanderen in vergelijking met Frankrijk.
- Eind juni 2013 werkten 751 West-Vlaamse grensarbeiders in Frankrijk; dit is een toename met 3,2% ten opzichte van 30 juni 2012. Ook hier heeft de nieuwe grensarbeidersregeling geen duidelijke impact.
- Volgens statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) lag het aantal loontrekkenden dat vanuit Frankrijk naar West-Vlaanderen kwam werken een stuk hoger dan volgens de RIZIV-cijfers¹. Voor een verklaring voor de verschillen tussen RIZIV- en VAR-cijfers verwijzen we naar de methodologie.

¹Bij de opmaak van deze publicatie hadden de meest recente VAR-cijfers betrekking op 2010. In "West-Vlaanderen Ontcijferd – Socio-economisch profiel van de provincie – editie 2013" wordt het verschil tussen de VAR- en RIZIV-cijfers in 2010 meer in detail geanalyseerd.

GRENSARBEID TUSSEN NEDERLAND EN WEST-VLAANDEREN

Figuur 4.1.7: Evolutie van de grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen, 1983-2013 (a).

(a) Vanaf 2005: inclusief zelfstandigen.

Bron: RIZIV, Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De grensarbeid tussen Nederland en West-Vlaanderen is veel beperkter in omvang dan deze tussen Frankrijk en West-Vlaanderen.
- Eind juni 2013 kwamen volgens de RIZIV-cijfers 730 Nederlandse grensarbeiders werken in West-Vlaanderen. In vergelijking met eind juni 2012 is dit een afname met 1,5%.
- In de omgekeerde richting was er in 2013 een toename in vergelijking met 2012. Op 30 juni 2013 gingen 384 West-Vlamingen in Nederland werken, wat er 4,1% meer zijn dan in 2012.
- Volgens statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) lag het aantal loontrekkenden dat vanuit Nederland komt werken in West-Vlaanderen lager dan volgens de RIZIV-cijfers.

C. Zelfstandigen

Eind 2012 telde West-Vlaanderen 105.139 zelfstandigen en helpers. Hiervan is respectievelijk 24,4% en 21,8% actief in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. Het grootste aandeel zelfstandigen en helpers vonden we in de tertiaire sector (62,2%). Van alle zelfstandigen en helpers was 43,7% 50 jaar of ouder; 10,3% was zelfs 65 jaar of ouder. In 2012 startten in West-Vlaanderen 9.517 zelfstandigen en helpers een activiteit terwijl 4.462 West-Vlamingen hun zelfstandige activiteiten stopzetten.

Tabel 4.1.3: Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 31 december 2011 en 31 december 2012 (a).

	31/12/11	31/12/12	Evolutie 31/12/11 - 31/12/12
West-Vlaanderen	105.034	105.139	+0,1%
Vlaams Gewest	467.869	472.456	+1,0%
België	758.375	770.368	+1,6%

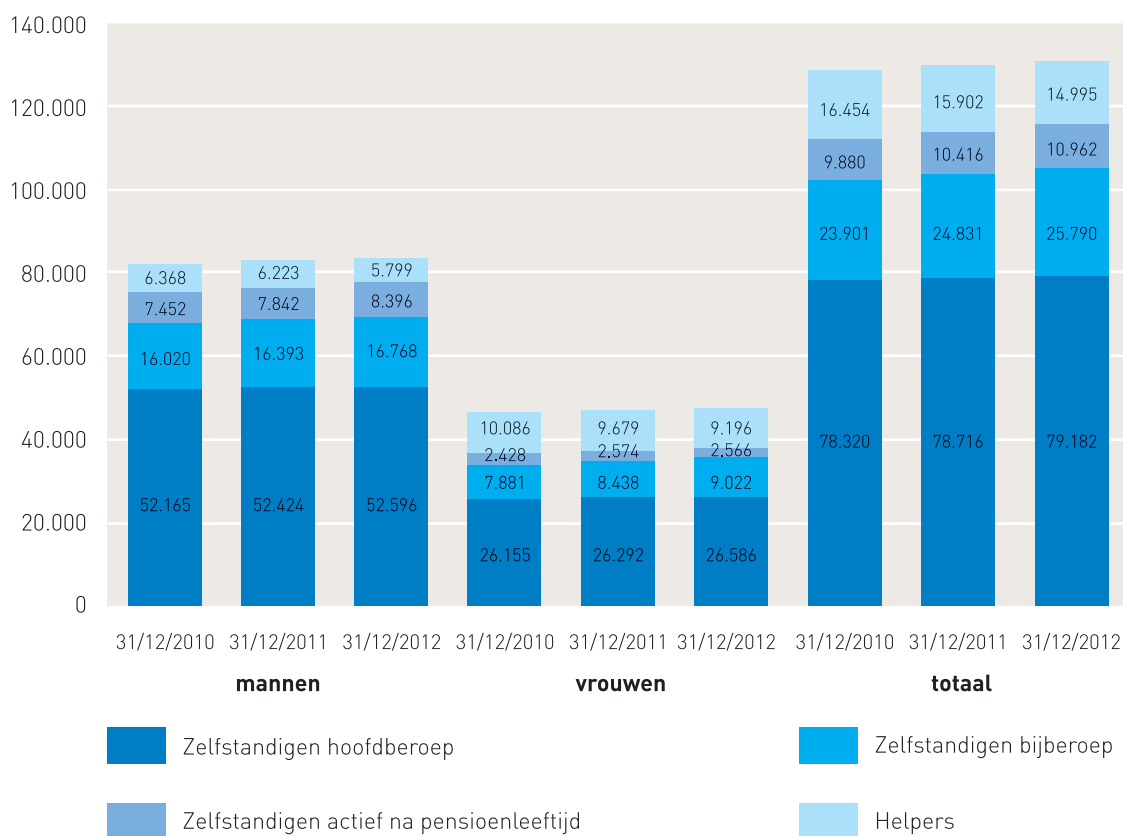
(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2012 telde West-Vlaanderen 105.139 zelfstandigen en helpers (exclusief zelfstandigen in bijberoep). Dit is 22,3% van het totale aantal zelfstandigen en helpers in Vlaanderen.
- Ten opzichte van 31 december 2011 bleef het aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen eind 2012 nagenoeg status-quo (+0,1%). In het Vlaamse Gewest (+1%) en België (+1,6%) was er een toename.

Figuur 4.1.8: Evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit en naar geslacht in West-Vlaanderen, 31 december 2010 – 31 december 2012.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2012 telde West-Vlaanderen 130.929 zelfstandigen en helpers (inclusief zelfstandigen in bijberoep). In vergelijking met eind 2010 is dit een toename met 2.374 personen of 1,8%. In de periode 2010-2012 steeg het aantal vrouwelijke zelfstandigen en helpers (+1,8%) nagenoeg even sterk als het aantal mannelijke zelfstandigen en helpers (+1,9%), waardoor de verhouding mannen/vrouwen gelijk bleef op 63,8%/36,2%.
- Op 31 december 2012 vertegenwoordigden de zelfstandigen in hoofdberoep in West-Vlaanderen de grootste groep (60,5%), gevolgd door de zelfstandigen in bijberoep (19,7%), de help(st)ers (11,5%) en de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd (8,4%). Ook bij zowel de mannelijke als de vrouwelijke zelfstandigen en helpers vormen de zelfstandigen in hoofdberoep de grootste groep (62,9% bij de mannen en 56,1% bij de vrouwen). Bij de mannelijke zelfstandigen vormen de zelfstandigen in bijberoep de op één na grootste groep (20,1%); bij de vrouwen zijn het de helpsters (19,4%) die net iets sterker vertegenwoordigd zijn dan de zelfstandigen in bijberoep (19%). De vrouwelijke zelfstandigen actief na pensioenleeftijd vertegenwoordigen 5,4% van alle vrouwelijke zelfstandigen en helpsters. Bij de mannen zijn de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd een stuk sterker vertegenwoordigd (10%) en vormen de helpers duidelijk de kleinste groep (6,9%).
- Tussen 2010 en 2012 steeg het aantal zelfstandigen in bijberoep in West-Vlaanderen in absolute cijfers het sterkst (+1.889 personen of +7,9%). Deze toename kan voor het grootste deel worden toegeschreven aan de vrouwelijke zelfstandigen in bijberoep (+1.141 personen). Ook bij de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd (+1.082 personen of +11%) en de zelfstandigen in hoofdberoep (+862 personen of +1,1%) waren er aanzienlijke toenames. Bij de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd was de toename nagenoeg volledig te vinden bij de mannen (+944 personen); bij de zelfstandigen in hoofdberoep was de toename bij mannen

en vrouwen exact even groot (+431 personen). Bij de help(st)ers was er in de periode 2010-2012 een sterke afname (-1.459 personen of -8,9%), die voor het grootste deel kon worden toegeschreven aan een daling bij de vrouwen (-890 personen).

Tabel 4.1.4: Verdeling van het aantal zelfstandigen en helpers en het aantal zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 31 december 2012 (a).

Arrondissement	Zelfstandigen en helpers 31/12/12	Aandeel in W-Vl. 31/12/12	Bevolking 01/01/13	Aantal zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners 31/12/13
Brugge	25.649	24,4%	279.490	92
Diksmuide	5.578	5,3%	50.571	110
Ieper	10.063	9,6%	106.225	95
Kortrijk	22.938	21,8%	283.739	81
Oostende	11.093	10,6%	153.203	72
Roeselare	13.094	12,5%	147.557	89
Tielt	10.338	9,8%	91.336	113
Veurne	6.386	6,1%	60.898	105
West-Vlaanderen	105.139	100%	1.173.019	90
Vlaams Gewest	472.456		6.381.859	74
België	770.368		11.099.554	69

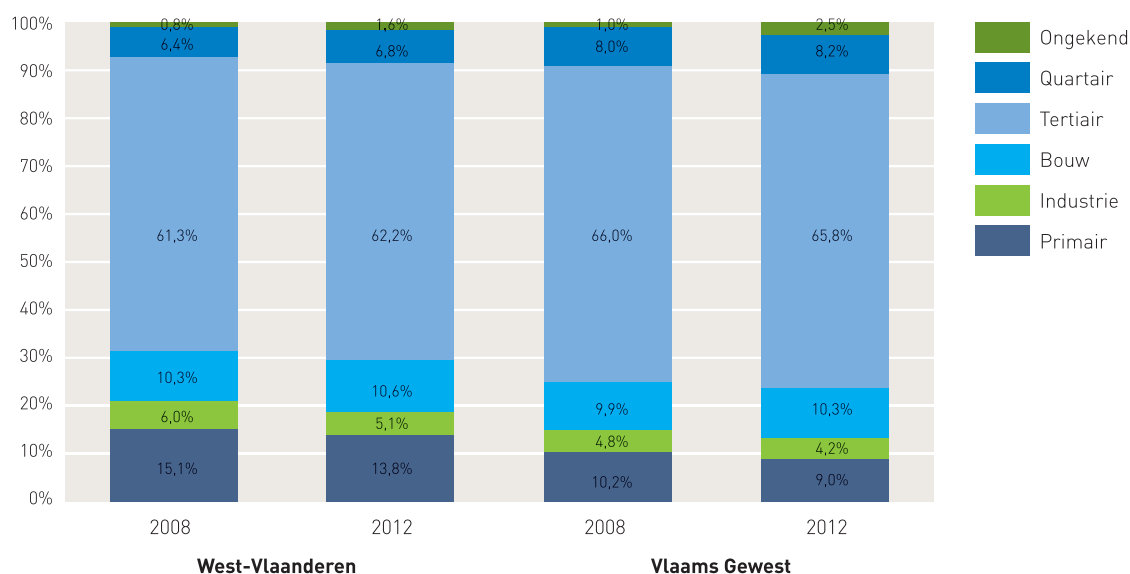
(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen eind 2012 was 24,4% gehuisvest in het arrondissement Brugge. Kortrijk en Roeselare telden respectievelijk 21,8% en 12,5% van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen. Onderaan de rangschikking vinden we de arrondissementen Diksmuide (5,3%) en Veurne (6,1%).
- In het Vlaamse Gewest en België lag het gemiddeld aantal zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners eind 2012 beduidend lager dan in West-Vlaanderen (respectievelijk 74 en 69 ten opzichte van 90). Binnen West-Vlaanderen telde Tielt het grootste aantal zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners (113). De arrondissementen Diksmuide en Veurne, die weliswaar binnen West-Vlaanderen de kleinste aandelen zelfstandigen en helpers vertegenwoordigen, volgen na Tielt op de tweede en derde plaats inzake het aantal zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners (respectievelijk 110 en 105). Onderaan de rangschikking vinden we Oostende met 72 zelfstandigen en helpers per 1.000 inwoners.

Figuur 4.1.9: Evolutie van de zelfstandigen en helpers naar sector, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 31 december 2008 – 31 december 2012 (a).

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

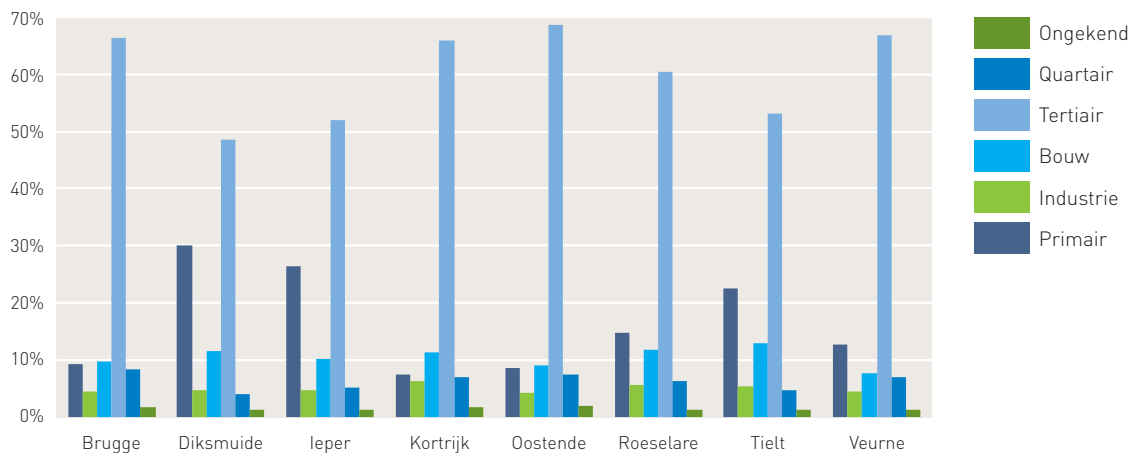
Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen vinden we het grootste aandeel zelfstandigen en helpers in de tertiaire sector. In West-Vlaanderen is de tertiaire sector eind 2012 goed voor 62,2% en in Vlaanderen voor 65,8% van alle zelfstandigen en helpers.
- In West-Vlaanderen volgt de primaire sector op de tweede plaats met 13,8% van alle zelfstandigen en helpers. In het Vlaamse Gewest ligt het aandeel zelfstandigen en helpers in de primaire sector beduidend lager (9%) en staat de sector pas op de derde plaats.
- De bouwsector telt in West-Vlaanderen 10,6% van alle zelfstandigen en helpers en staat daarmee op de derde plaats. In het Vlaamse Gewest is de bouwsector de op één na grootste sector met een nagenoeg even groot aandeel zelfstandigen en helpers (10,3%).
- In zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen zijn in de quartaire sector en de industrie het minst zelfstandigen en helpers actief. Het aandeel zelfstandigen en helpers in de quartaire sector is in Vlaanderen groter dan in West-Vlaanderen (8,2% ten opzichte van 6,8%); voor de industrie geldt het omgekeerde (5,1% in West-Vlaanderen ten opzichte van 4,2% in Vlaanderen).
- Eind 2012 lag het aandeel zelfstandigen en helpers in de tertiaire sector in West-Vlaanderen hoger dan eind 2008; in het Vlaamse Gewest was er daarentegen een lichte daling. In zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest steeg het aandeel zelfstandigen en helpers in de bouwsector en de quartaire sector lichtjes tussen 2008 en 2012 en was er bij de primaire sector en de industrie sprake van een afname van het aandeel zelfstandigen en helpers in de periode 2008-2012.

Figuur 4.1.10: Aandeel van zelfstandigen en helpers naar sector in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012 (a).

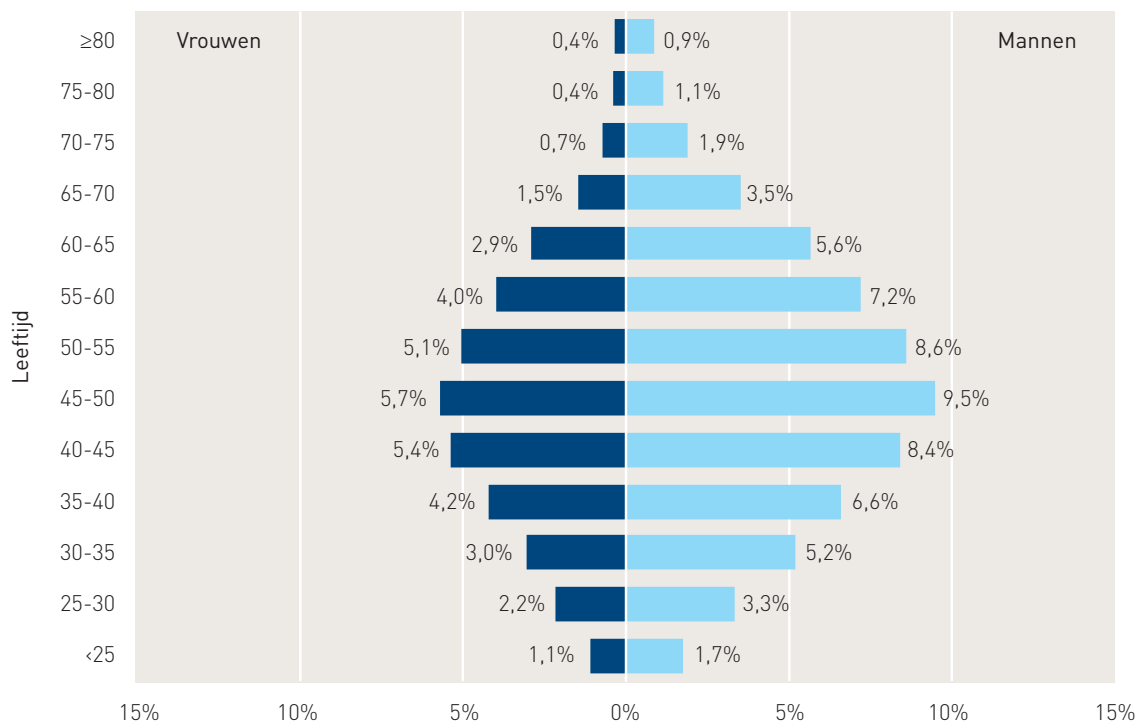
(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De grootste verschillen op arrondissementeel niveau inzake het aandeel zelfstandigen en helpers situeren zich in de primaire en de tertiaire sector. In Diksmuide (30,1%), Ieper (26,5%) en Tielt (22,6%) is het aandeel zelfstandigen en helpers in de primaire sector beduidend groter dan in de andere West-Vlaamse arrondissementen. In deze arrondissementen is het aandeel zelfstandigen en helpers in de tertiaire sector het kleinst: 48,5% in Diksmuide, 52% in Ieper en 53% in Tielt. Het grootste aandeel zelfstandigen in de tertiaire sector (68,7%) vinden we in Oostende.
- In de industrie, de bouwsector en de quartaire sector zijn de verschillen tussen de West-Vlaamse arrondissementen minder groot.

Figuur 4.1.11: Leeftijdopbouw van de West-Vlaamse zelfstandigen en helpers naar geslacht, 31 december 2012 (a).

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

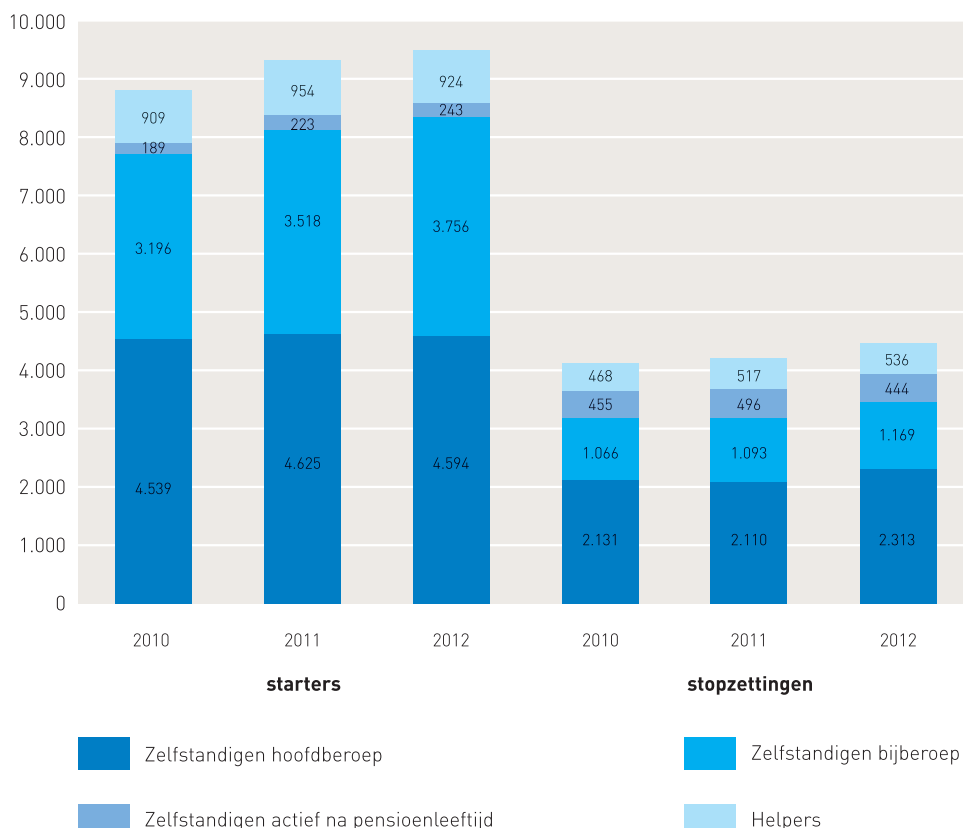
Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In alle leeftijdscategorieën is het aandeel mannelijke zelfstandigen en helpers groter dan het aandeel vrouwelijke zelfstandigen en helpers.
- De zelfstandigen en helpers tussen 45 en 50 jaar zijn zowel bij de mannen als de vrouwen het sterkst vertegenwoordigd.
- Eind 2012 was 43,7% van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen 50 jaar of ouder; 10,3% was zelfs 65 jaar of ouder. Ter vergelijking: eind 2002 was 36% van alle zelfstandigen en helpers een 50-plusser en was 8,7% ouder dan 65 jaar.

Figuur 4.1.12: Evolutie van het aantal starters en het aantal stopzettingen naar aard van de activiteit, West-Vlaanderen, 2010-2012.

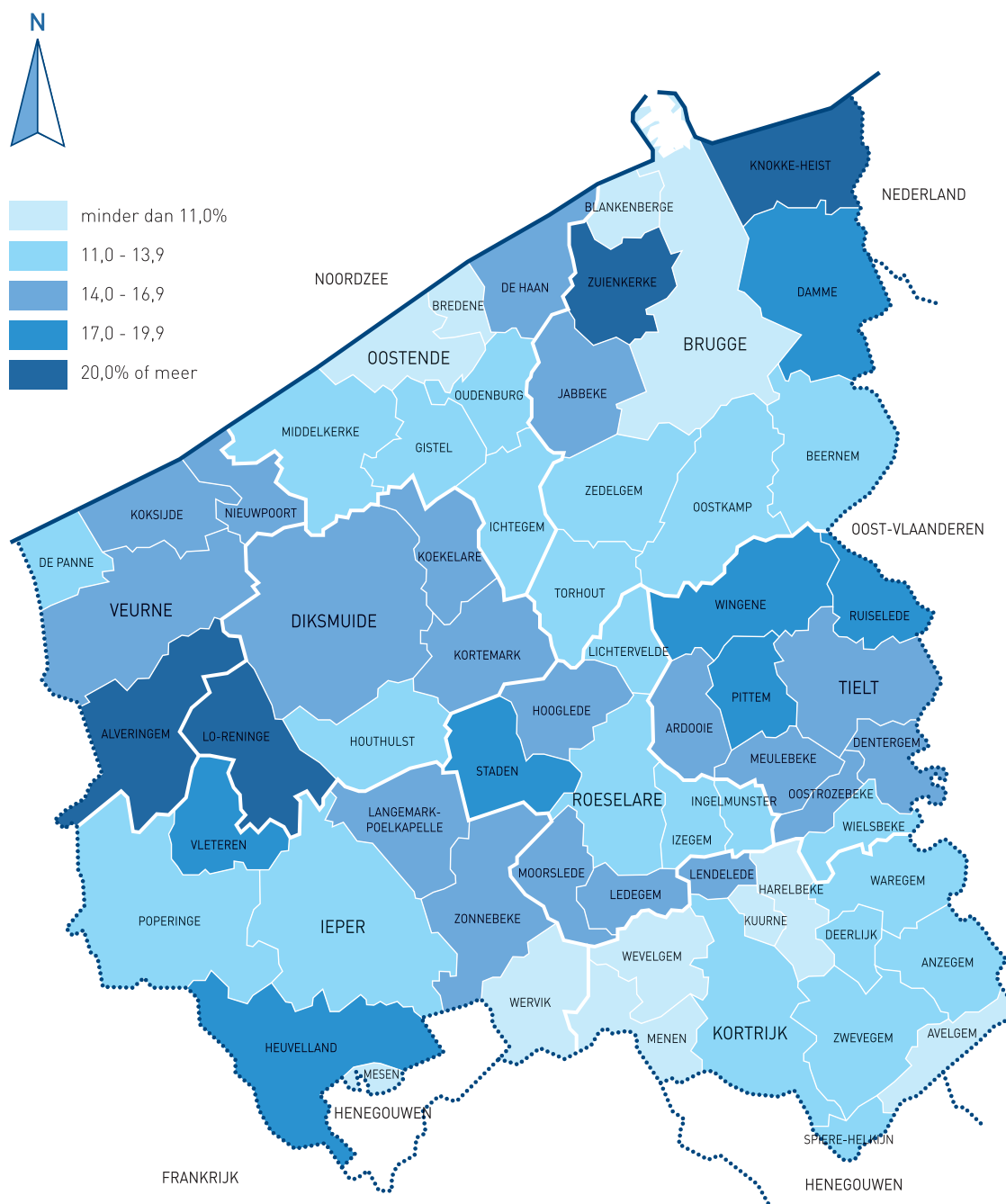

Bron: RSVZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 startten er in West-Vlaanderen 9.517 zelfstandigen en helpers een activiteit. In vergelijking met 2011 is dit een toename met 197 personen of 2,1%; ten opzichte van 2010 betekent dit een sterkere stijging met 684 personen of 7,7%. De startersratio lag op 7,3 in 2012, wat iets hoger is dan in 2011 (7,2) en 2010 (6,9).
- Van alle West-Vlamingen die in 2012 een activiteit startten als zelfstandige of helper, deed 48,3% dat als zelfstandige in hoofdberoep, 39,5% als zelfstandige in bijberoep, 9,7% als help(st)er en 2,6% als zelfstandige actief na pensioenleeftijd. Het aandeel zelfstandigen in hoofdberoep dat een activiteit startte lag in 2012 een stuk lager dan in 2010 (51,4%); het aandeel zelfstandigen in bijberoep dat een activiteit startte lag in 2012 dan weer een eind hoger dan in 2010 (36,2%). De aandelen help(st)ers en zelfstandigen actief na pensioenleeftijd die een zelfstandige activiteit startten waren in 2012 nagenoeg even groot als in 2010.
- In 2012 zetten 4.462 West-Vlamingen hun activiteiten als zelfstandige of helper stop. In vergelijking met 2011 is dit een toename met 246 personen of 5,8%; ten opzichte van 2010 betekent dit een nog iets grotere stijging met 342 personen of 8,3%. De stopzettingsratio lag in 2012 iets hoger dan in 2011 en 2010 (3,4 ten opzichte van telkens 3,2).
- Van alle zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen die in 2012 de activiteiten stopzetten, was 51,8% actief als zelfstandige in hoofdberoep, 26,2% was zelfstandige in bijberoep, 12% was actief als help(st)er en 10% was als zelfstandige actief na pensioenleeftijd. Bij de zelfstandigen in hoofd- en bijberoep en de help(st)ers die hun activiteiten stopzetten lag het aandeel in 2012 iets hoger dan in 2010; het aandeel gestopte zelfstandigen actief na pensioenleeftijd lag in 2012 lager dan in 2010 (11%).

Kaart 4.1.1: Ondernemersgraad, gemeenten van West-Vlaanderen, 2012.

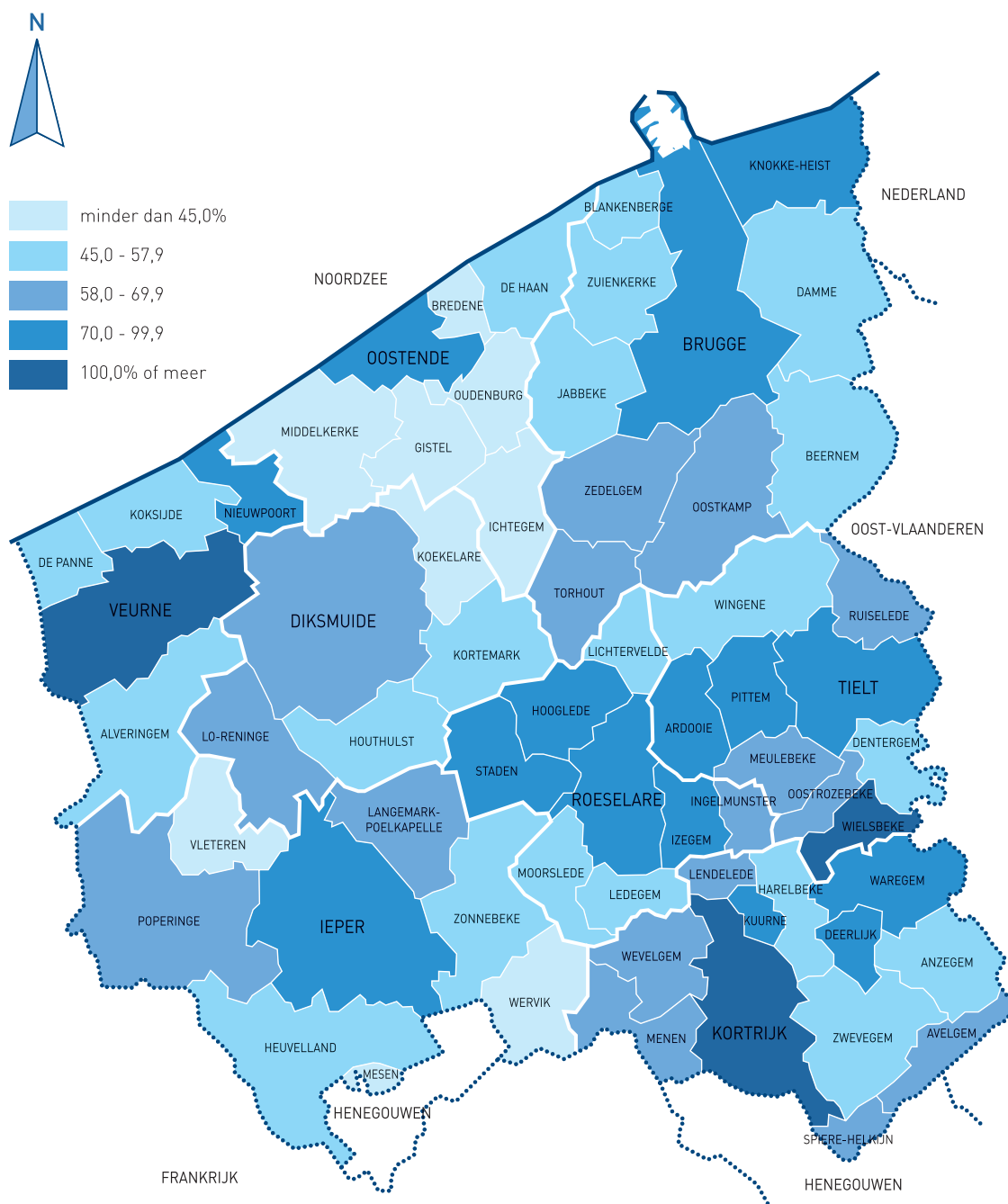
Minimum: Bredene 7,9%
 Maximum: Lo-Reninge 24,7%

West-Vlaanderen: 12,7%
 Vlaams Gewest: 10,4%
 België: 9,6%

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 4.1.2: Jobratio, gemeenten van West-Vlaanderen, 2011.

Minimum: Mesen	24,2%
Maximum: Wielsbeke	114,0%
West-Vlaanderen:	72,5%
Vlaams Gewest:	67,4%
België:	66,4%

Bron: Vlaamse Arbeidsrekening, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. WERKLOOSHEID

A. Algemeen

In de periode 2012-2013 steeg het aantal werklozen in West-Vlaanderen met 5,5% tot 39.500 personen. In zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest is de werkloosheidsdruk het grootst bij de 18 tot 24-jarigen. Ondanks een relatief beperkte toename tussen 2012 en 2013 was de helft van alle niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen in 2013 laaggeschoold. In 2013 waren er in West-Vlaanderen per openstaande vacature meer niet-werkende werkzoekenden dan in 2012. Met 4,4 niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature was de arbeidsmarktcrachte in West-Vlaanderen in 2013 evenwel nog altijd groter dan in het Vlaamse Gewest.

Tabel 4.2.1: Evolutie van het aantal werklozen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België, 2012-2013 (a).

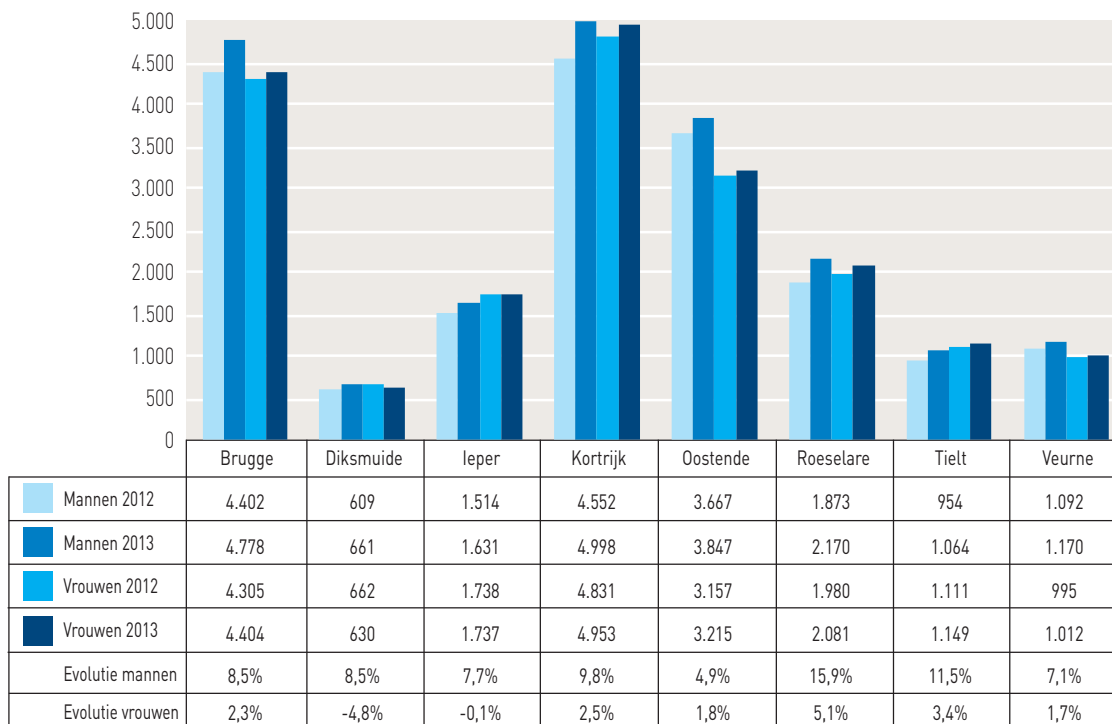
	2012	2013	Evolutie in a.c.	Evolutie in %
West-Vlaanderen	37.442	39.500	+2.058	+5,5%
Vlaams Gewest	246.035	259.610	+13.575	+5,5%
België	637.432	655.139	+17.707	+2,8%

(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde West-Vlaanderen 39.500 werklozen. In vergelijking met 2012 betekent dit een toename met 5,5%. Aangezien het aantal werklozen even sterk steeg in het Vlaamse Gewest, was het aandeel van West-Vlaanderen in Vlaanderen inzake het totale aantal werklozen in 2013 even groot als in 2012, namelijk 15,2%.
- In België lag het aantal werklozen in 2013 slechts 2,8% hoger dan in 2012. De relatief sterkere toename van het aantal werklozen in het Vlaamse Gewest wordt gecompenseerd door beperktere toenames in zowel het Waalse (+1,1%) als het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+1%). Het is wel zo dat de werkloosheidsdruk in deze regio's veel hoger is dan in Vlaanderen (cfr. infra).
- In de periode 2010-2011 nam het aantal werklozen in alle regio's fors af. In de twee daaropvolgende periodes 2011-2012 en 2012-2013 nam het aantal werklozen in alle regio's opnieuw toe. In West-Vlaanderen en België lag het aantal werklozen in 2013 hoger dan in 2011 en 2012 maar wel nog onder het niveau van 2010. In Vlaanderen daarentegen lag het aantal werklozen in 2013 hoger dan in 2010, 2011 en 2012.

Figuur 4.2.1: Evolutie van het aantal werklozen naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2012-2013 (a).

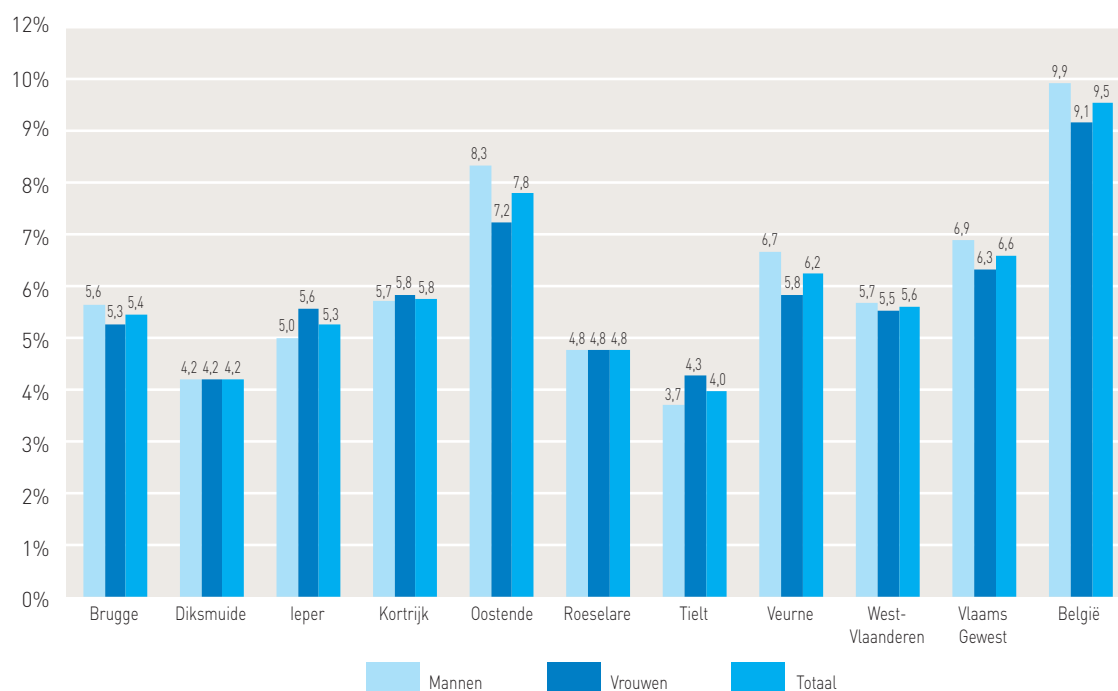
(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Het aantal werklozen lag in alle West-Vlaamse arrondissementen in 2013 hoger dan in 2012. De grootste toenames in absolute cijfers situeerden zich in de arrondissementen Kortrijk (+568 werklozen of +6,1%), Brugge (+475 werklozen of +5,5%) en Roeselare (+398 werklozen of +10,3%).
- In West-Vlaanderen steeg het aantal mannelijke werklozen in de periode 2012-2013 beduidend sterker dan het aantal vrouwelijke werklozen (+8,9% ten opzichte van +2,1%). Hierdoor steeg het aandeel mannelijke werklozen van 49,8% in 2012 naar 51,4% in 2013.
- In alle West-Vlaamse arrondissementen was er in de periode 2012-2013 een sterke toename van het aantal mannelijke werklozen. In Roeselare was de relatieve toename van het aantal mannelijke werklozen het grootst. Met uitzondering van Diksmuide en Ieper, steeg het aantal werklozen ook bij de vrouwen in alle West-Vlaamse arrondissementen.
- Twee West-Vlaamse arrondissementen - Ieper en Tielt - telden in 2013 meer mannelijke dan vrouwelijke werklozen.

Figuur 4.2.2: Werkloosheidsdruk naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2013 (a).

(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

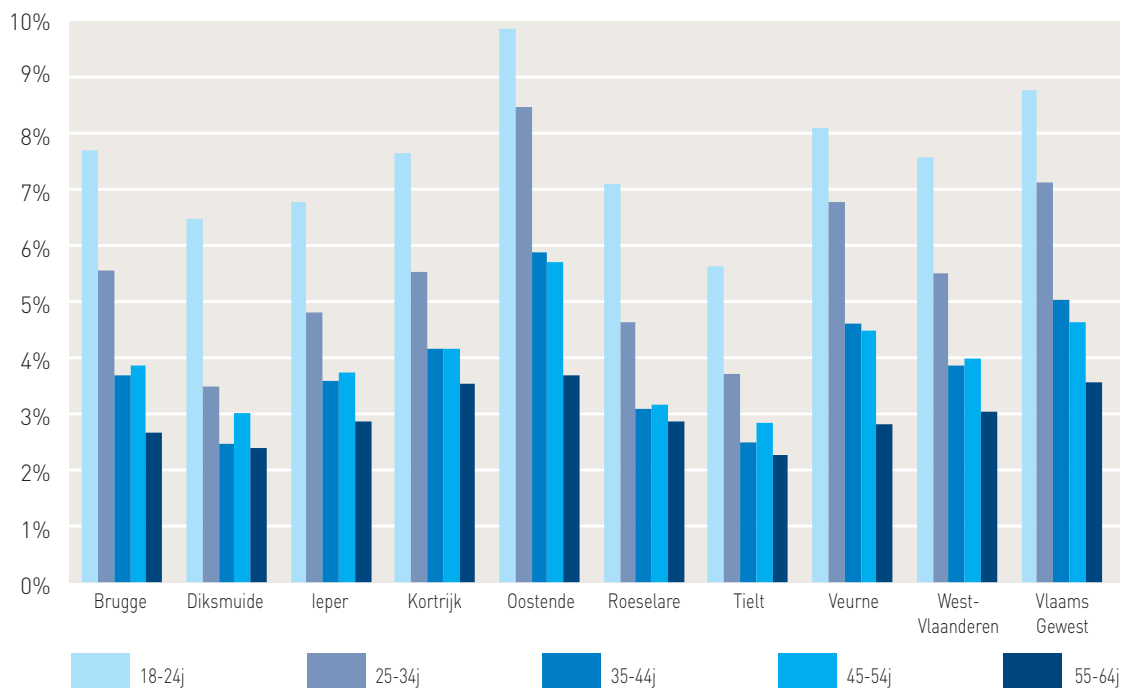
Bron: VDAB, RVA, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 lag de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen (5,6%) onder het Vlaamse cijfer (6,6%) en ver onder het Belgische gemiddelde (9,5%). In het Waalse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de werkloosheidsdruk nog veel hoger (respectievelijk 12,6% en 15,8%). Binnen West-Vlaanderen kende het arrondissement Oostende de hoogste werkloosheidsdruk (7,8%). In Tielt bleef de werkloosheidsdruk (4%) het verst onder het West-Vlaamse gemiddelde.
- De werkloosheidsdruk was in 2013 in West-Vlaanderen, net zoals in Vlaanderen en België, iets hoger bij mannen (5,7%) dan bij vrouwen (5,5%). In 2012 was in West-Vlaanderen nog het omgekeerde het geval; toen bedroeg de werkloosheidsdruk 5,2% bij de mannen tegenover 5,4% bij de vrouwen. Ook in drie West-Vlaamse arrondissementen - Brugge, Oostende en Veurne - was de werkloosheidsdruk in 2013 bij mannen groter dan bij vrouwen; in Ieper, Kortrijk en Tielt gold het omgekeerde. In Diksmuide en Roeselare was de werkloosheidsdruk bij mannen en vrouwen in 2013 even groot.
- Net als in het Vlaamse Gewest en België lag de werkloosheidsdruk in West-Vlaanderen in 2013 hoger dan in 2012. Diksmuide was het enige West-Vlaamse arrondissement waar de werkloosheidsdruk in 2013 gelijk bleef in vergelijking met 2012; in de overige arrondissementen nam de werkloosheidsdruk toe.

Figuur 4.2.3: Werkloosheidsdruk naar leeftijdsklasse in de arrondissementen van West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2013 (a).

(a) Niet-werkende werkzoekenden.

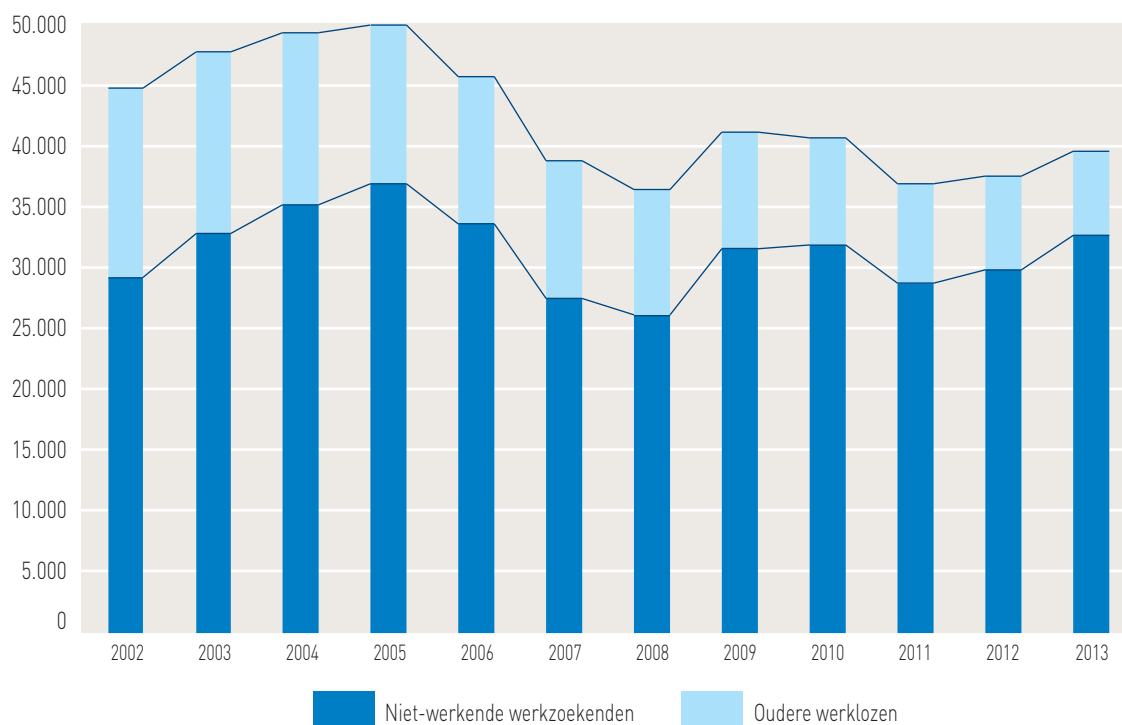
Bron: VDAB, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 was de werkloosheidsdruk in alle leeftijdsklassen in West-Vlaanderen kleiner dan in het Vlaamse Gewest.
- In zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest is de werkloosheidsdruk het grootst bij de 18 tot 24-jarigen en het kleinst bij de 55 tot 64-jarigen². Deze vaststelling geldt ook voor alle West-Vlaamse arrondissementen.
- Binnen West-Vlaanderen is de werkloosheidsdruk in alle leeftijdscategorieën het hoogst in het arrondissement Oostende. In het arrondissement Tielt is de werkloosheidsdruk in alle leeftijdscategorieën het laagst. De enige uitzondering hierop is de werkloosheidsdruk bij de 25 tot 34-jarigen die in het arrondissement Diksmuide nog 0,2%-punt lager ligt dan in Tielt. Bij de 35 tot 44-jarigen heeft Diksmuide een even lage werkloosheidsgraad als Tielt.

²Uit een verdere analyse van de bevolking tussen 55 en 64 jaar blijkt dat er in West-Vlaanderen 44,7% werkenden, 52,4% niet-beroepsactieven en 2,9% niet-werkende werkzoekenden waren (cfr. Beroepsbevolking). In het Vlaamse Gewest zien we een gelijkaardige verdeling van de bevolking tussen 55 en 64 jaar met 44,9% werkenden, 51,7% niet-beroepsactieven en 3,4% niet-werkende werkzoekenden.

Figuur 4.2.4: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden en het aantal oudere werklozen in West-Vlaanderen, 2002-2013 (a).

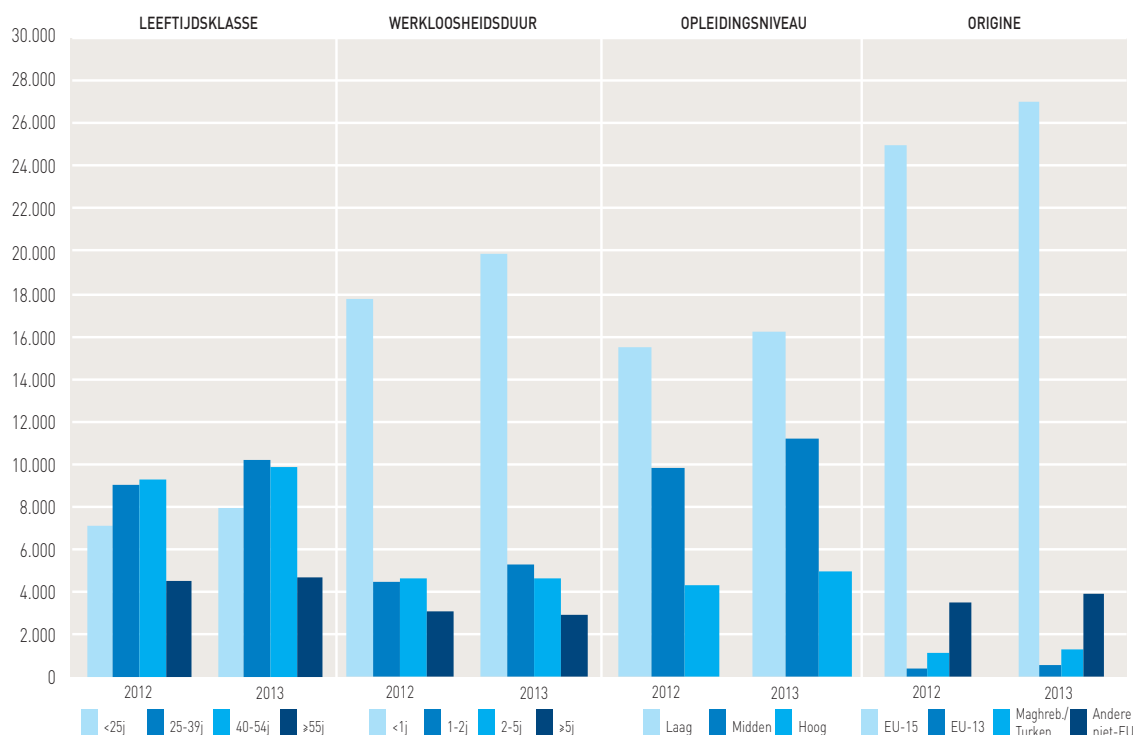
(a) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2002 werden de voorwaarden voor oudere werklozen om zich te laten uitschrijven als niet-werkende werkzoekende verstrengd. Dit uitte zich in een geleidelijke uitstroom van 50-plussers uit de categorie 'oude werklozen' en een instroom van werkloze 50-plussers in de categorie 'niet-werkende werkzoekenden'. Dit blijkt ook duidelijk uit de cijfers: in vergelijking met 2002 is het aantal oudere werklozen in 2013 meer dan gehalveerd tot 6.845 personen.
- Ten opzichte van alle werklozen (niet-werkende werkzoekenden en oudere werklozen) viel het aandeel oudere werklozen terug van 34,6% in 2002 tot 17,3% in 2013. In 2006 en 2007 werd deze dalende trend even onderbroken. Het aantal oudere werklozen bleef in deze periode wel verder dalen, maar het aantal niet-werkende werkzoekenden kende een nog sterkere afname. Deze forse daling van het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2006 (en voor een stuk ook nog in 2007) is deels administratief te verklaren door de overschakeling naar DIMONA en deels conjunctureel.
- Als gevolg van een sterke daling van het aantal niet-werkende werkzoekenden lag het aandeel oudere werklozen in 2011 iets hoger dan in 2010. De verslechterende conjunctuur deed het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2012 en 2013 opnieuw sterk stijgen, waardoor het aandeel oudere werklozen opnieuw daalde.

Figuur 4.2.5: Aantal niet-werkende werkzoekenden naar leeftijdsklasse, werkloosheidsduur, opleidingsniveau en origine in West-Vlaanderen, 2012-2013.

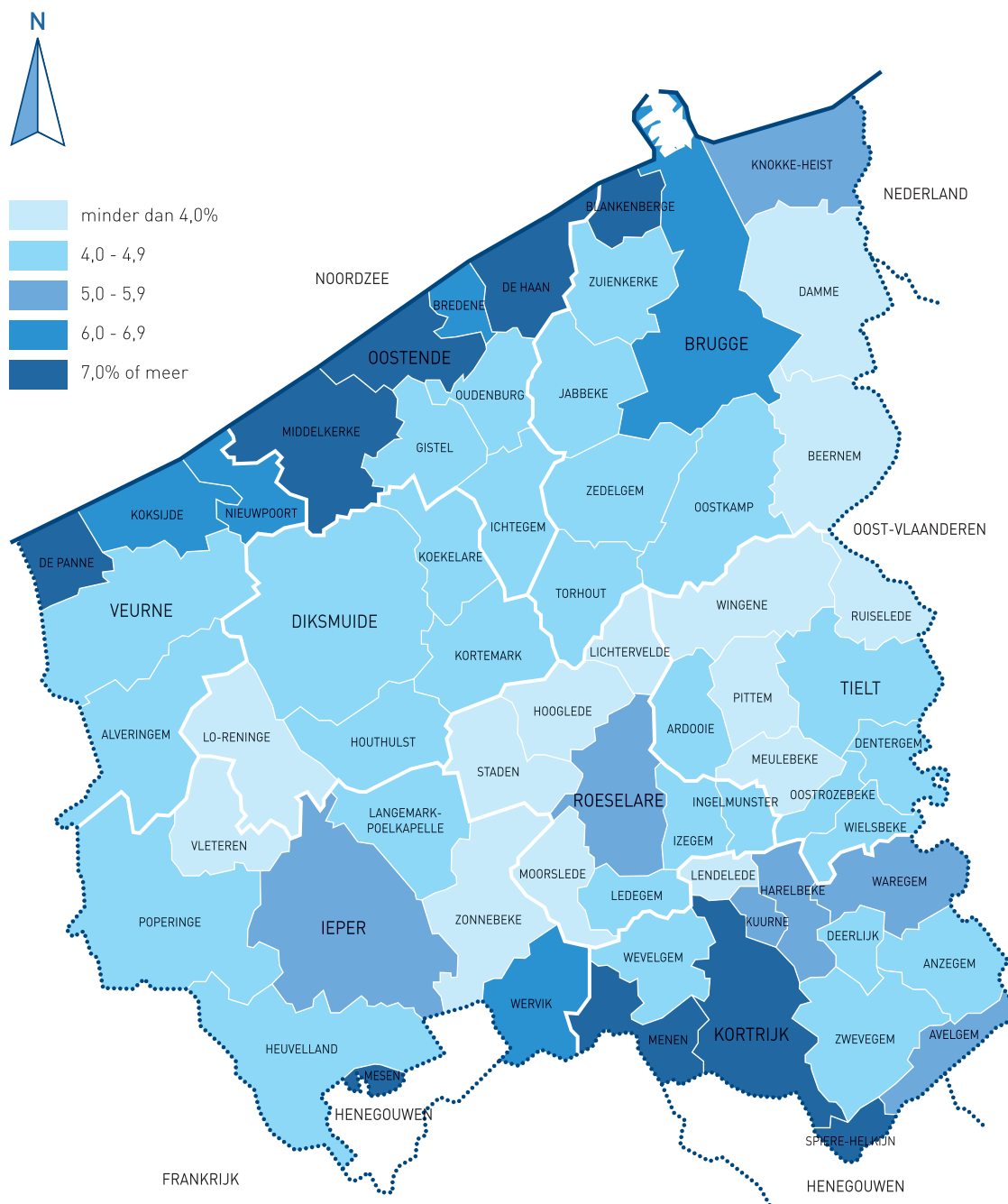

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In de periode 2012-2013 steeg het aantal niet-werkende werkzoekenden (nwwz) in alle **leeftijdsklassen**. De grootste stijging, zowel in absolute als in relatieve cijfers, deed zich voor bij de 25 tot 39-jarigen (+1.173 nwwz of +13%). In 2013 is deze leeftijdscategorie hierdoor de grootste groep geworden met 31,1% van alle nwwz; in 2012 vormden de 40 tot 54-jarigen de grootste categorie.
- Kijken we naar de **werkloosheidsduur**, dan zien we dat de stijging van het aantal nwwz in de periode 2012-2013 bijna volledig kan worden toegeschreven aan de nwwz die minder dan één jaar werkloos zijn (+2.120 nwwz of +11,9%). Ook bij de nwwz die één tot twee jaar werkloos zijn, was er een aanzienlijke toename (+775 nwwz of +17,3%). De aandelen van beide groepen nwwz stegen hierdoor tot respectievelijk 60,8% en 16,1% in 2013. Bij de nwwz die vijf jaar of langer werkloos zijn daalde het aantal nwwz met 3,5%. Hierdoor daalde hun aandeel van 10,1% in 2012 naar 8,9% in 2013. De daling van de langdurig werklozen bleek zich bij nadere analyse uitsluitend voor te doen bij de oudste leeftijdsgroepen.
- In alle **opleidingscategorieën** was er in 2013 een stijging van het aantal nwwz in vergelijking met 2012. De grootste toename in absolute cijfers was er bij de middengediplomeerden (+1.380 nwwz of +13,9%); in relatieve termen was de toename het grootst bij de hooggeschoolden (+15,8% of +679 nwwz). Ondanks een relatief beperkte toename van het aantal laaggeschoolde nwwz (+4,6% of +719 nwwz) vertegenwoordigt deze groep van nwwz nog steeds de helft (50,1%) van alle nwwz in 2013.
- In West-Vlaanderen lag het aantal nwwz in 2013 in elke **originecategorie** hoger dan in 2012. De stijging was in absolute cijfers het grootst bij de nwwz met een EU-15-origine (+2.047 nwwz of +8,2%). Hun aandeel daalde weliswaar in de periode 2012-2013, maar met een aandeel van 82,5% van alle nwwz vertegenwoordigen de nwwz met een EU-15-origine nog steeds veruit de grootste groep in 2013. De grootste relatieve toename zien we bij de nwwz met een EU-13-origine (+44,1% of +175 nwwz). Het aandeel van deze categorie nam toe van 1,3% in 2012 naar 1,8% in 2013, maar daarmee vertegenwoordigden ze nog altijd de kleinste groep van nwwz.

Kaart 4.2.1: Werkloosheidsdruk, gemeenten van West-Vlaanderen, 2013.

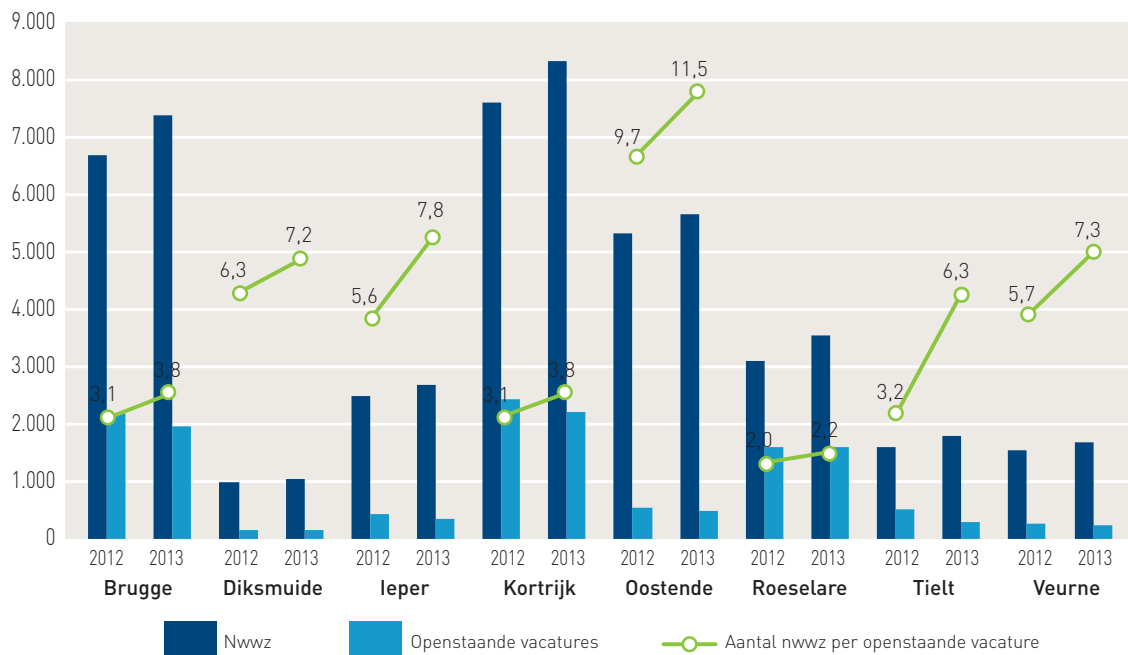
Minimum: Staden 3,1%
Maximum: Mesen 11,9%

West-Vlaanderen: 5,6%
Vlaams Gewest: 6,6%
België: 9,5%

0 5 10 15 km

Bron: VDAB, RVA, FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.2.6: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2012-2013.

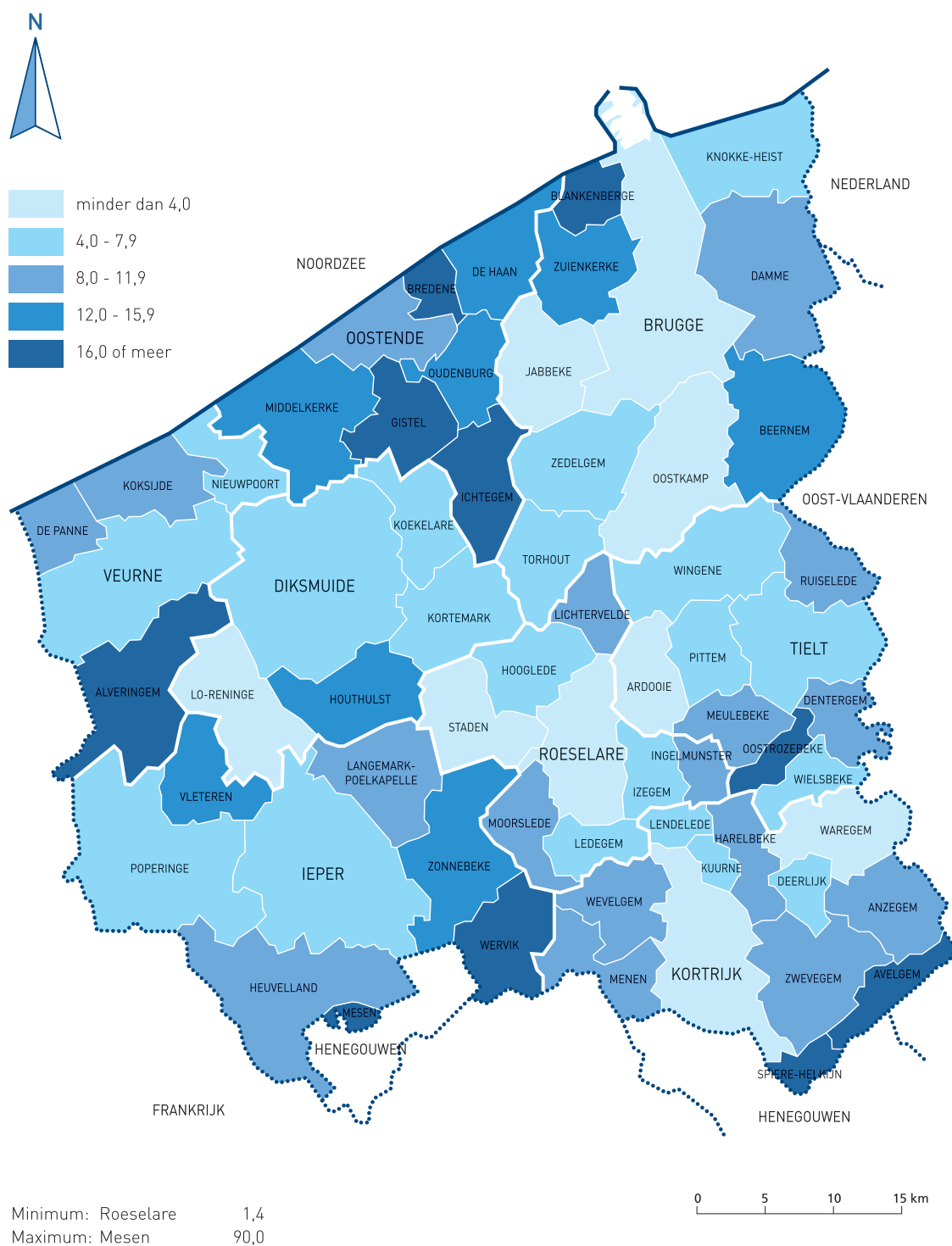

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde West-Vlaanderen 4,4 niet-werkende werkzoekenden (nwwz) per openstaande vacature. De arbeidsmarktkrapte was hiermee groter dan in het Vlaamse Gewest, waar er per openstaande vacature vijf nwwz werden geteld.
- Binnen West-Vlaanderen zien we het grootste aantal nwwz per openstaande vacature, en dus de laagste arbeidsmarktkrapte, in het arrondissement Oostende. In Roeselare is de arbeidsmarktkrapte veruit het grootst met slechts 2,2 nwwz per openstaande vacature.
- De combinatie van een sterk stijgend aantal nwwz en een nog sterker dalend aantal openstaande vacatures zorgde ervoor dat zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest het aantal nwwz per openstaande vacature groter was in 2013 dan in 2012. De arbeidsmarktkrapte werd in deze periode dus iets minder groot. Dat is goed nieuws voor de werkgevers, die voor één vacature kunnen kiezen uit meerdere kandidaten, wat dan weer slecht nieuws is voor de werkzoekenden.
- Binnen West-Vlaanderen werd in alle West-Vlaamse arrondissementen de arbeidsmarktkrapte minder groot door een stijgend aantal nwwz in combinatie met een dalend aantal openstaande vacatures. Enkel in Roeselare steeg naast het aantal nwwz ook het aantal openstaande vacatures, zij het heel beperkt. Hierdoor was de afname van de arbeidsmarktkrapte in Roeselare minder groot dan in de andere West-Vlaamse arrondissementen.

Kaart 4.2.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature, gemeenten van West-Vlaanderen, 2013.

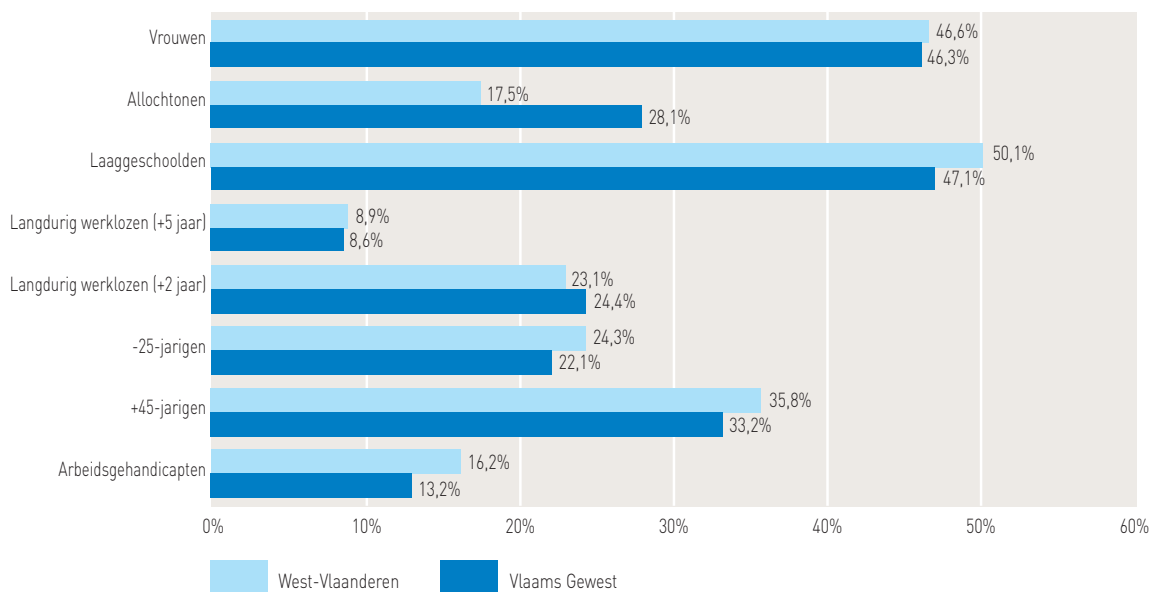
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

B. Kansengroepen

West-Vlaanderen telde in 2013 zes groepen werklozen die in vergelijking met het Vlaamse Gewest oververtegenwoordigd waren in de West-Vlaamse werkloosheidscijfers.

Figuur 4.2.7: Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2013.

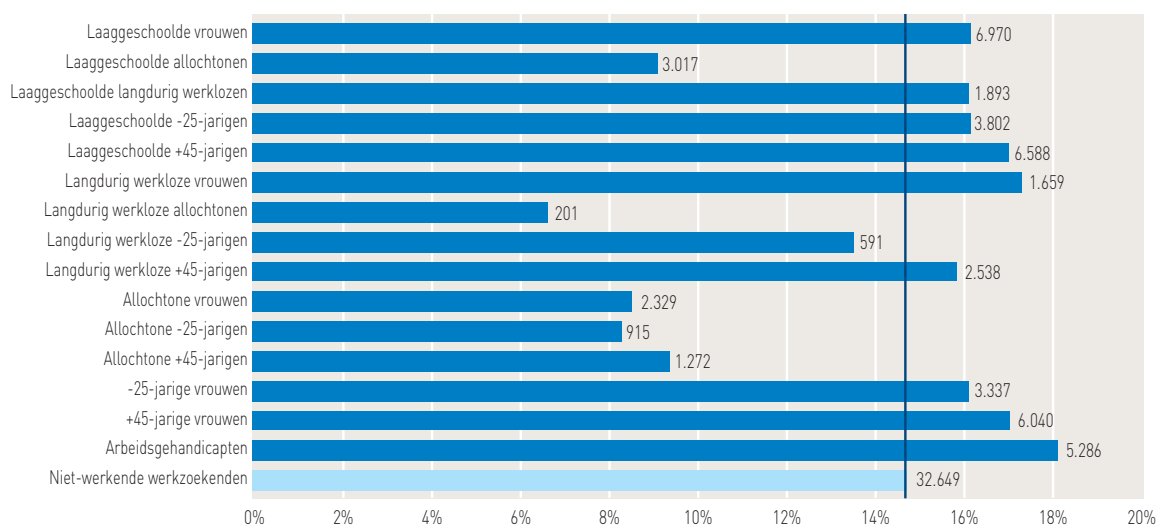

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde West-Vlaanderen zes groepen werklozen die een groter aandeel uitmaakten van het totale aantal nwwz in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest: laaggeschoolden, arbeidsgehandicapten, +45-jarigen, -25-jarigen, vrouwen en langdurig werklozen (+5 jaar).
- Slechts 17,5% van alle nwwz in West-Vlaanderen is allochtoon (origine buiten EU-15) ten opzichte van 28,1% in het Vlaamse Gewest. De geringere aanwezigheid van alloctonen in de West-Vlaamse bevolking in vergelijking met andere Vlaamse provincies ligt hiervan aan de basis.
- Ook het aandeel nwwz die meer dan twee jaar werkloos zijn, is in West-Vlaanderen in 2013, net als in 2012, kleiner dan in het Vlaamse Gewest.

Figuur 4.2.8: Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen (a), aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest, 2013.

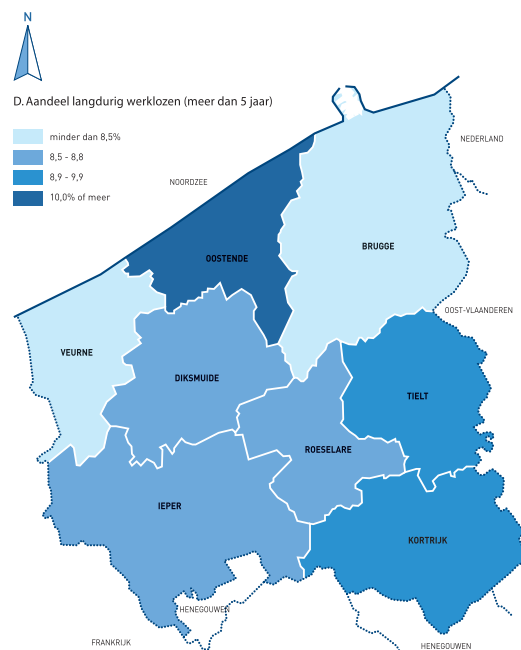
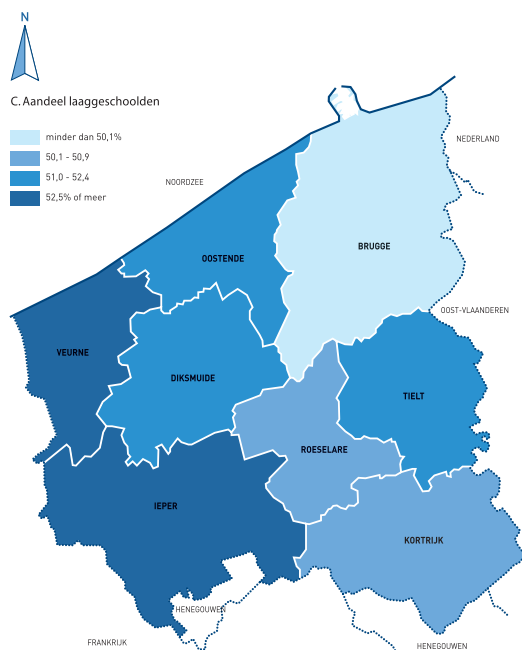
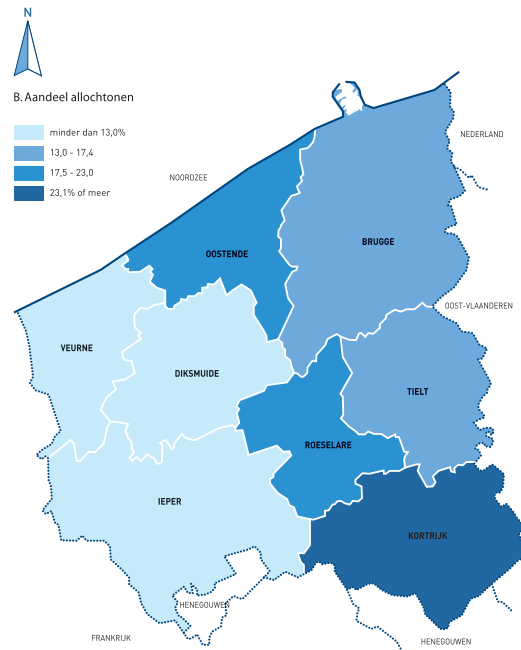
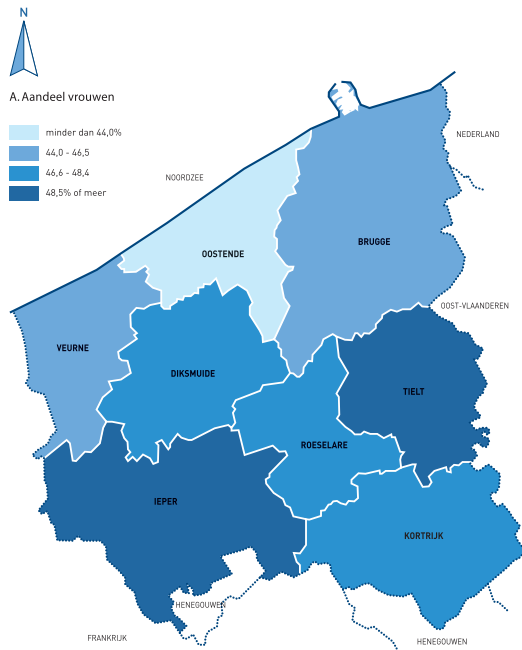
(a) Langdurig werklozen: ten minste vijf jaar werkloos, behalve bij de jongeren: ten minste twee jaar werkloos.

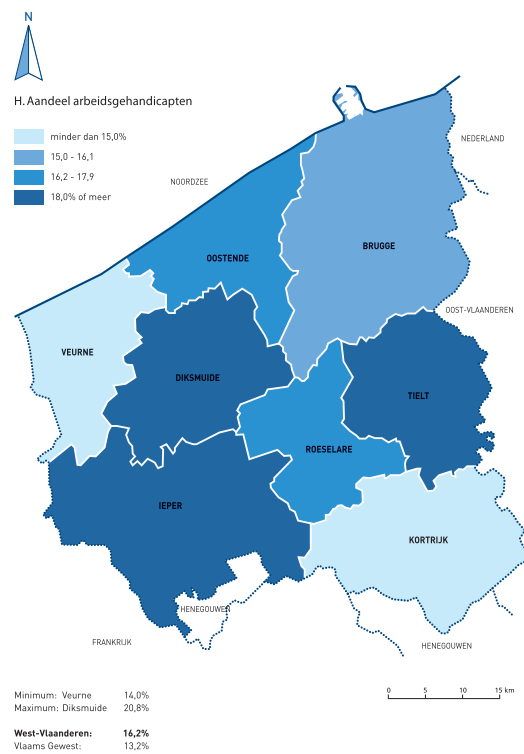
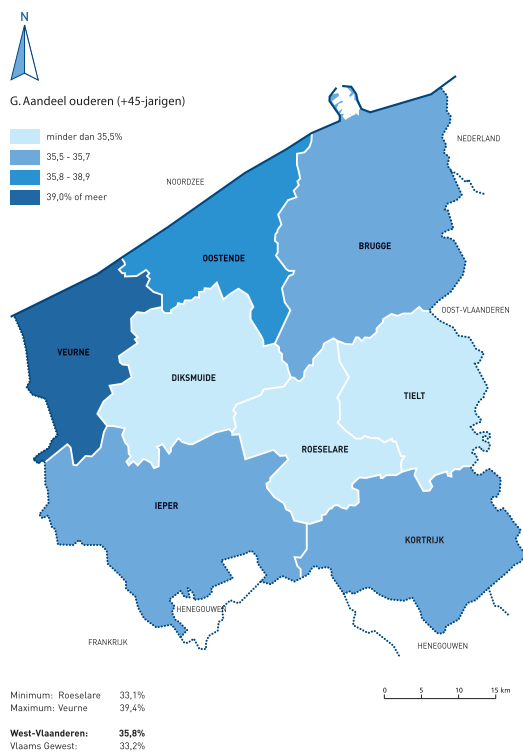
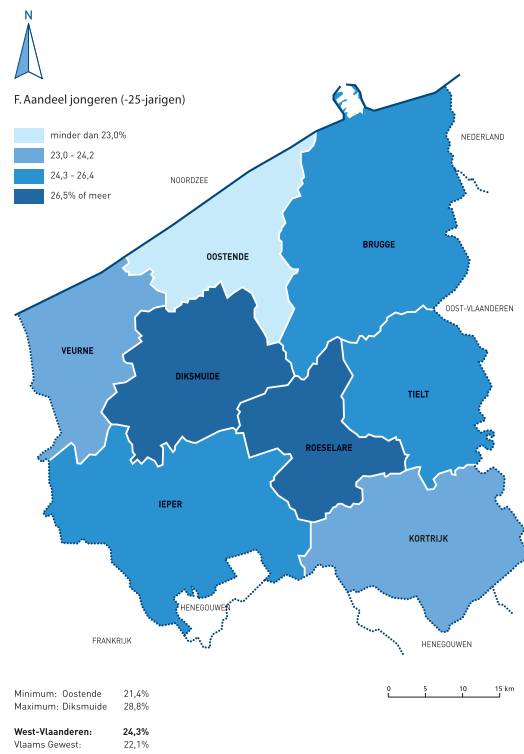
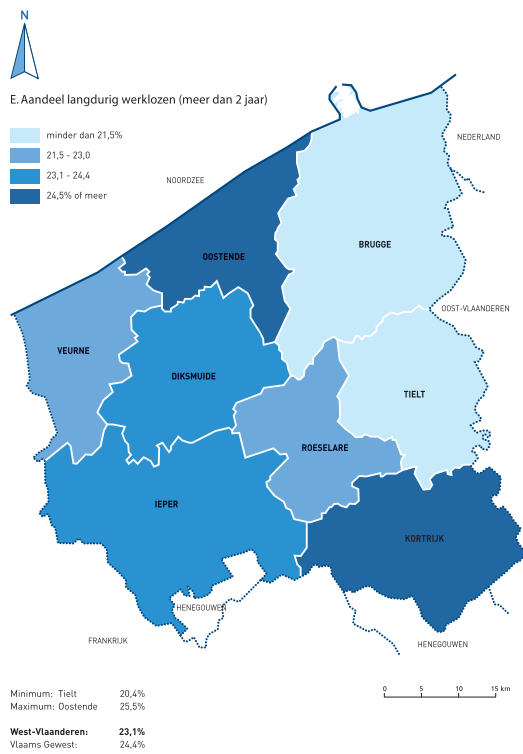
Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde West-Vlaanderen 14,7% van alle nwwz in het Vlaamse Gewest (weergegeven door de verticale lijn in de figuur).
- Voor negen van de vijftien combinaties van kansengroepen is het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest groter dan het aandeel van West-Vlaanderen in het totale aantal Vlaamse nwwz (14,7%).
- Alle combinaties van kansengroepen die in 2012 oververtegenwoordigd waren, zijn dat in 2013 nog steeds: de arbeidsgehandicapten (18,1%), langdurig werkloze vrouwen (17,3%), +45-jarige vrouwen (17%), laaggeschoolde ouderen (17%), laaggeschoolde jongeren (16,1%), laaggeschoolde vrouwen (16,1%), laaggeschoolde langdurig werklozen (16,1%), -25-jarige vrouwen (16,1%) en langdurig werkloze ouderen (15,8%).
- Voor alle combinaties van allochtone nwwz ligt het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest beduidend lager dan het aandeel van West-Vlaanderen in het totale aantal nwwz in Vlaanderen. Ook de langdurig werkloze jongeren (13,5%) zijn ondervertegenwoordigd.

Kaart 4.2.3: Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2013.

Bron: VDAB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

3. OPLEIDING

A. Algemeen

Bijna 30% van de West-Vlamingen op beroepsactieve leeftijd heeft een diploma hoger of universitair onderwijs.

Tabel 4.3.1: Evolutie van de scholingsgraad van de bevolking (a), West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2008-2012.

		West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België
Laaggeschoold	2008	33,2%	31,1%	33,6%
	2012	30,0%	28,7%	31,4%
Middengeschoold	2008	39,9%	39,9%	38,0%
	2012	40,9%	39,5%	37,4%
Hooggeschoold	2008	26,9%	29,0%	28,4%
	2012	29,1%	31,8%	31,3%
Totaal	2008	744.449	4.079.656	7.073.266
	2012	744.978	4.144.124	7.241.954

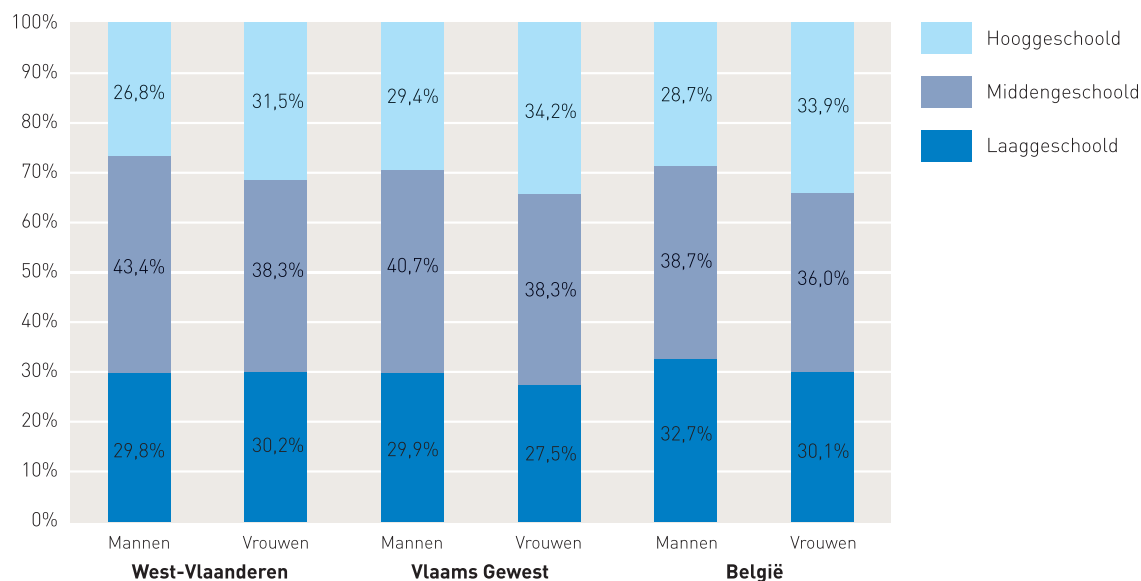
(a) Bevolking 15-64 jaar.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Op tien West-Vlamingen (tussen 15 en 64 jaar) waren er in 2012 gemiddeld drie laaggeschoold, vier middengeschoold en drie hooggeschoold.
- In 2012 vertegenwoordigde West-Vlaanderen 18,8% van alle laaggeschoolden, 18,6% van alle middengeschoolden en 16,5% van alle hooggeschoolden in Vlaanderen.
- West-Vlaanderen (29,1%) telde in 2012 relatief iets minder hooggeschoolden dan Vlaanderen (31,8%) en België (31,3%). Het aandeel laaggeschoolden lag in West-Vlaanderen (30%) iets hoger dan in Vlaanderen (28,7%) maar lager dan in België (31,4%).
- Ten opzichte van 2008 is het aandeel laaggeschoolden in West-Vlaanderen in 2012 afgenomen en is de relatieve omvang van zowel de middengeschoolden als de hooggeschoolden in de totale West-Vlaamse bevolking toegenomen. De groep van middengeschoolden loopt daarmee verder uit op de groep van laaggeschoolden. Het aandeel hooggeschoolden is nagenoeg even groot geworden als het aandeel laaggeschoolden. In Vlaanderen en België deden zich gelijkaardige verschuivingen voor bij de laag- en de hooggeschoolden, maar in tegenstelling tot de situatie in West-Vlaanderen nam de relatieve omvang van de middengeschoolden in 2012 lichtjes af in vergelijking met 2008.

Figuur 4.3.1: Scholingsgraad van de bevolking (a) naar geslacht, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2012.

(a) Bevolking 15-64 jaar.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

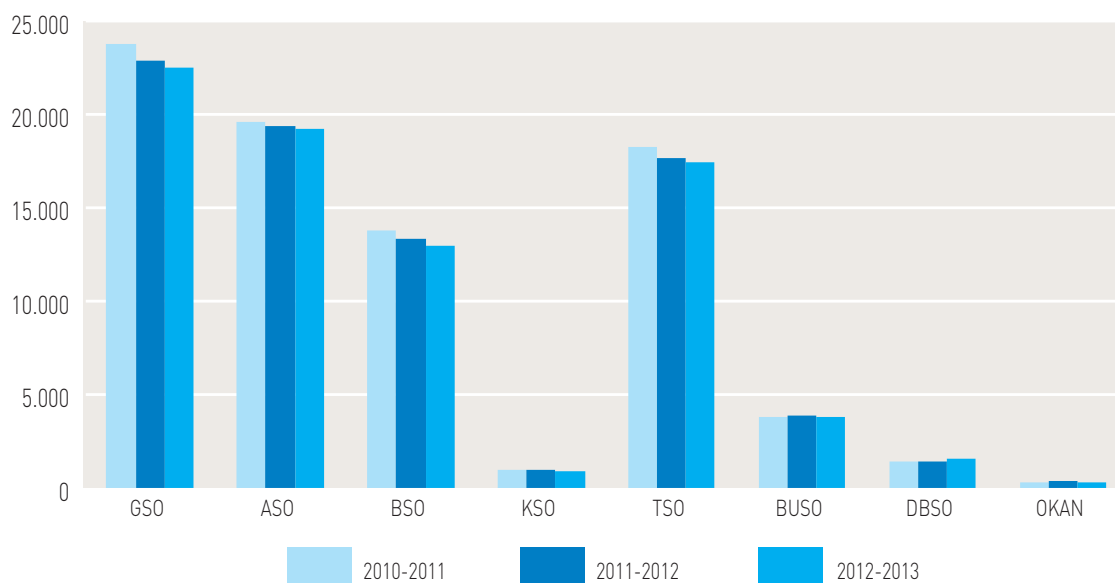
- Bij zowel mannen als vrouwen vormden de middengespoolden in 2012 de grootste groep en dit in zowel West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als België. In West-Vlaanderen (43,4%) is het percentage middengespoolden mannen groter dan in Vlaanderen (40,7%) en België (38,7%). Bij de vrouwen is het percentage middengespoolden in West-Vlaanderen even groot als in Vlaanderen (38,3%) en een stuk groter dan in België (36%).
- Het aandeel hooggeschoolden is zowel bij mannen als bij vrouwen beduidend kleiner in West-Vlaanderen (26,8% bij mannen en 31,5% bij vrouwen) dan in Vlaanderen (respectievelijk 29,4% en 34,2%) en België (respectievelijk 28,7% en 33,9%).
- In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België waren relatief meer vrouwen dan mannen hooggeschoold. Het omgekeerde is het geval bij de middengespoolden. Het aandeel laaggeschoolden is in West-Vlaanderen iets groter bij de vrouwen (30,2%) dan bij de mannen (29,8%). Vlaanderen en België tellen relatief meer laaggeschoolden bij de mannen (respectievelijk 29,9% en 32,7%) dan bij de vrouwen (respectievelijk 27,5% en 30,1%).

B. Secundair onderwijs

In het schooljaar 2012-2013 liepen 79.025 West-Vlaamse leerlingen school in het secundair onderwijs. Dat is 1,4% minder dan het schooljaar ervoor. De richtingen personenzorg, handel en mechanica-elektriciteit zijn de populairste richtingen bij laatstejaarsleerlingen in het TSO. In het BSO komt daar ook de studierichting hout bij.

Figuur 4.3.2: Evolutie van het totale aantal West-Vlaamse leerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm, 1 februari 2011-2012-2013.

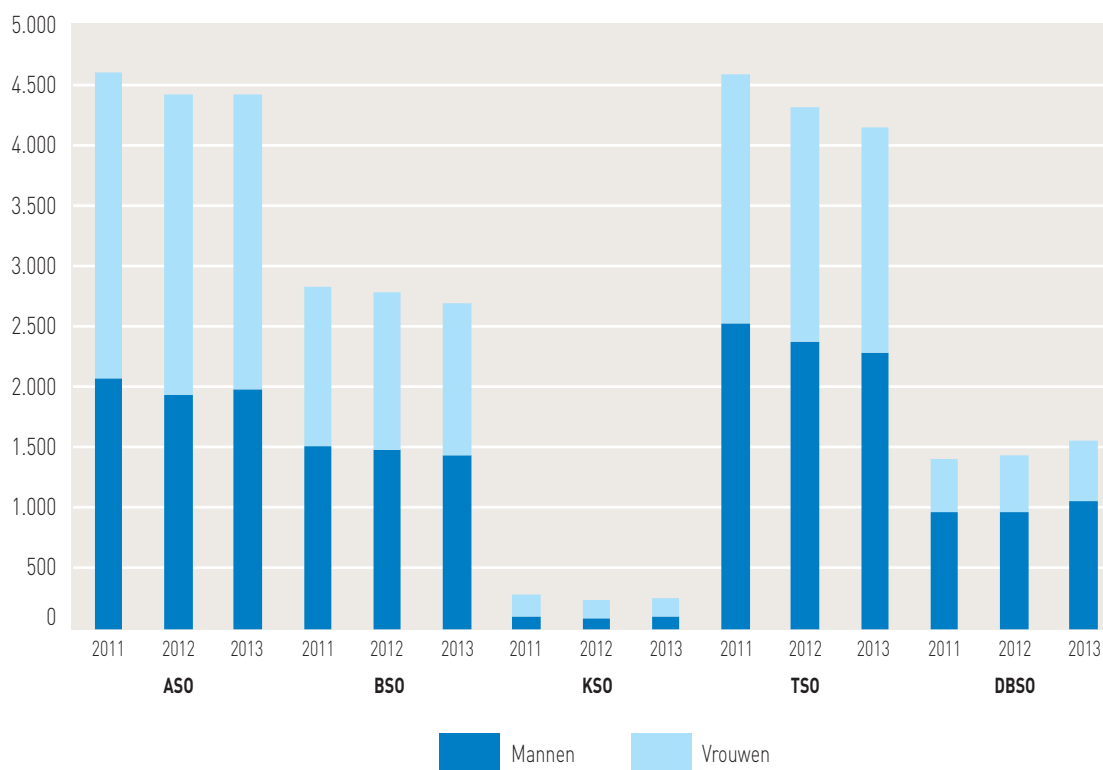

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In het schooljaar 2012-2013 (telling 1 februari 2013) volgden 79.025 West-Vlaamse leerlingen secundair onderwijs. Dat is 1,4% minder dan in het schooljaar 2011-2012 en 3,7% minder dan in het schooljaar 2010-2011.
- In het schooljaar 2012-2013 zat 28,6% van de West-Vlaamse leerlingen in de eerste graad gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Vanaf de tweede graad zitten de meeste leerlingen in het ASO (24,4% van alle leerlingen), gevolgd door het TSO (22,1%) en het BSO (16,5%).
- Ten opzichte van het schooljaar 2011-2012 nam het aantal leerlingen in alle onderwijsvormen van de eerste, tweede en derde graad af met uitzondering van het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO). In het DBSO nam het aantal West-Vlaamse leerlingen in het schooljaar 2012-2013 toe met 8,3% in vergelijking met het voorgaande schooljaar.

Figuur 4.3.3: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het secundair onderwijs naar onderwijsvorm en geslacht, 1 februari 2011-2012-2013.

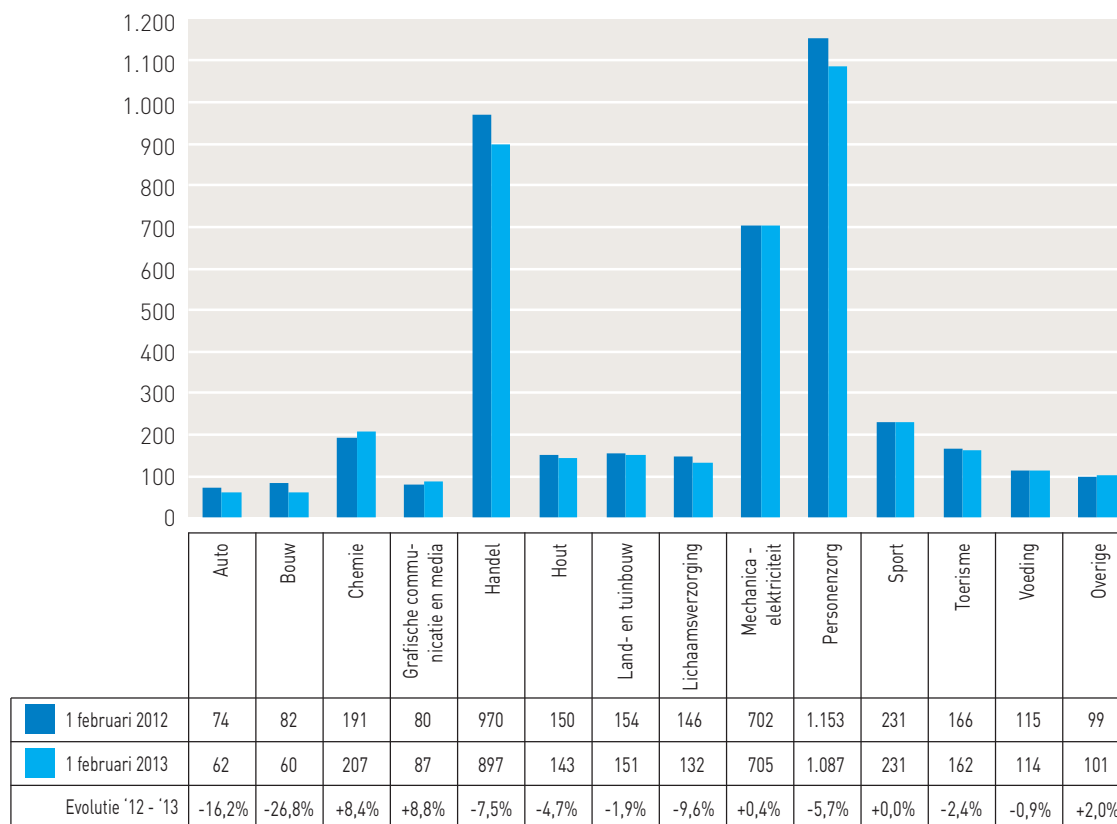
Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Op 1 februari 2013 zaten er 13.061 West-Vlaamse leerlingen in het laatste jaar van het secundair onderwijs. Het grootste aantal van deze leerlingen zat in het ASO (33,8%) en het TSO (31,7%). Daarna volgt het BSO met 20,6% van de laatstejaarsleerlingen.
- In de laatste drie schooljaren nam het aandeel laatstejaarsleerlingen in het TSO stelselmatig af (van 33,4% over 32,7% tot 31,7%) en werd het belang van het DBSO steeds groter (van 10,3% over 10,9% tot 11,9%). Bij de andere onderwijsvormen kenden de aandelen een schommelend verloop.
- Over alle onderwijsvormen heen zitten er in het laatste jaar van het secundair onderwijs meer jongens (52,5%) dan meisjes (47,5%). In het laatste jaar van het KSO en het ASO vormen de meisjes de grootste groep (respectievelijk 61,5% en 55,2%). In het DBSO, het TSO en BSO zijn de jongens in de meerderheid (respectievelijk 67,6%, 55,1% en 53,7%).

Figuur 4.3.4: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds TSO naar studierichting, 1 februari 2012 en 1 februari 2013.

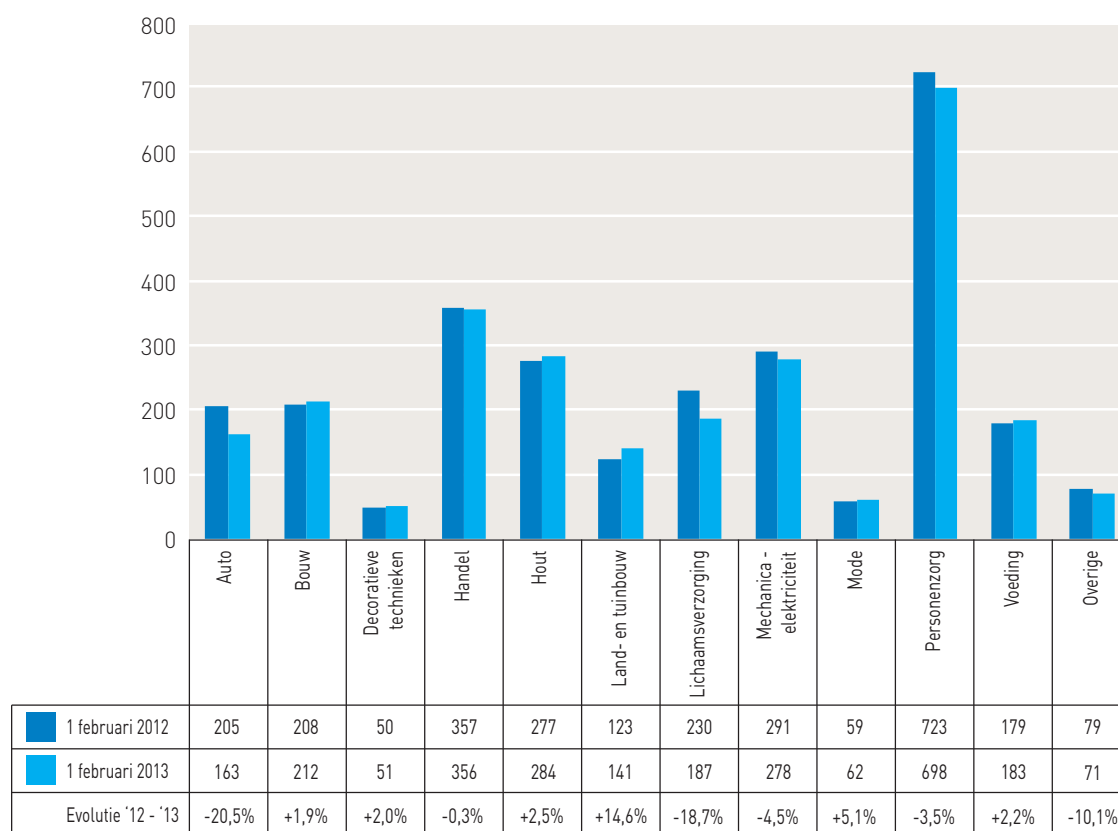

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- 65% van alle leerlingen in het laatste jaar van het TSO volgde les in de richtingen personenzorg (26,3%), handel (21,7%) of mechanica-elektriciteit (17%).
- In vergelijking met het voorgaande schooljaar zaten er op 1 februari 2013 meer laatstejaarsleerlingen in de richtingen grafische communicatie en media (+8,8%), chemie (+8,4%) en mechanica-elektriciteit (+0,4%). Het aandeel leerlingen dat de studierichting sport koos bleef status-quo. In de andere studierichtingen van het TSO nam het aantal laatstejaarsleerlingen af. De grootste relatieve afnames waren voor de studierichtingen bouw (-26,8%), auto (-16,2%), lichaamsverzorging (-9,6%) en handel (-7,5%).

Figuur 4.3.5: Evolutie van het aantal West-Vlaamse laatstejaarsleerlingen in het voltijds BSO naar studierichting, 1 februari 2012 en 1 februari 2013.

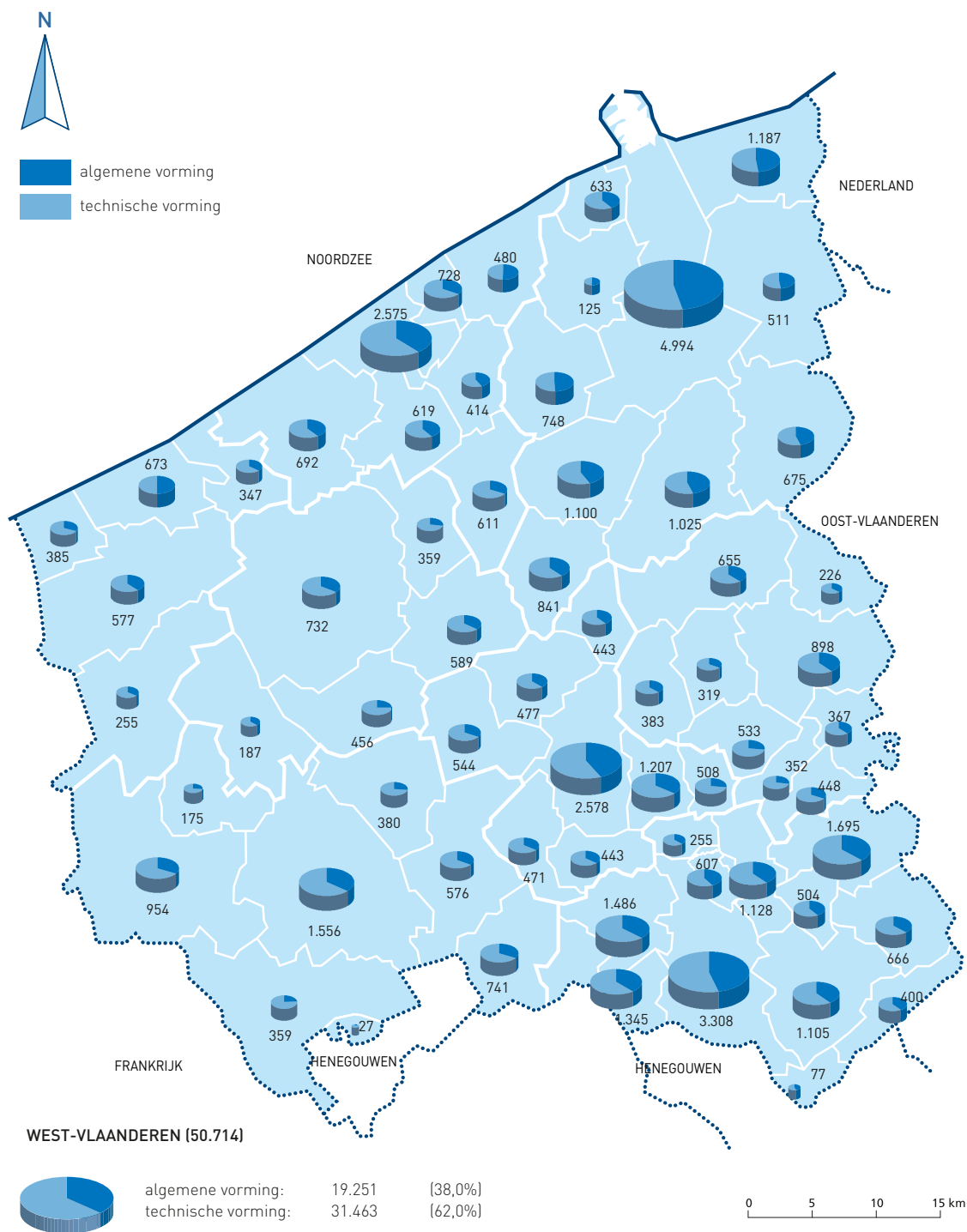
Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In het laatste jaar van het voltijds BSO kiezen de meeste leerlingen voor personeelzorg (26%), handel (13,3%), hout (10,6%) en mechanica-elektriciteit (10,3%). Deze vier richtingen zijn samen goed voor ruim 60% van alle laatstejaarsleerlingen in het BSO.
- In vergelijking met het schooljaar 2011-2012 zaten er meer laatstejaarsleerlingen in de richtingen land- en tuinbouw (+14,6%), mode (+5,1%), hout (+2,5%), voeding (+2,2%), decoratieve technieken (+2%) en bouw (+1,9%). In de overige richtingen van het BSO nam het aantal laatstejaarsleerlingen af. De grootste relatieve afnames waren er voor de richtingen auto (-20,5%) en lichaamsverzorging (-18,7%).

Kaart 4.3.1: Leerlingen in de tweede en derde graad secundair onderwijs naar woonplaats en onderwijsvorm (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 1 februari 2013 (schooljaar 2012-2013).

(a) Algemene vorming: Algemeen Secundair Onderwijs (ASO).

Technische vorming: Beroepssecundair Onderwijs (BSO), Technisch Secundair Onderwijs (TSO) en Kunstsecundair Onderwijs (KSO).

Bron: Vlaamse overheid, Departement Onderwijs en Vorming, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

C. Hoger onderwijs

In het academiejaar 2012-2013 waren 37.114 West-Vlaamse studenten ingeschreven aan een hogeschool of universiteit.

Tabel 4.3.2: West-Vlaamse en Vlaamse studenten hoger onderwijs, academiejaar 2012-2013.

	Hogescholen			Universiteiten		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
West-Vlaamse studenten	11.347 46,4%	13.116 53,6%	24.463 100%	5.770 45,6%	6.881 54,4%	12.651 100%
Vlaamse studenten	57.710 45,8%	68.391 54,2%	126.101 100%	35.371 44,9%	43.388 55,1%	78.759 100%

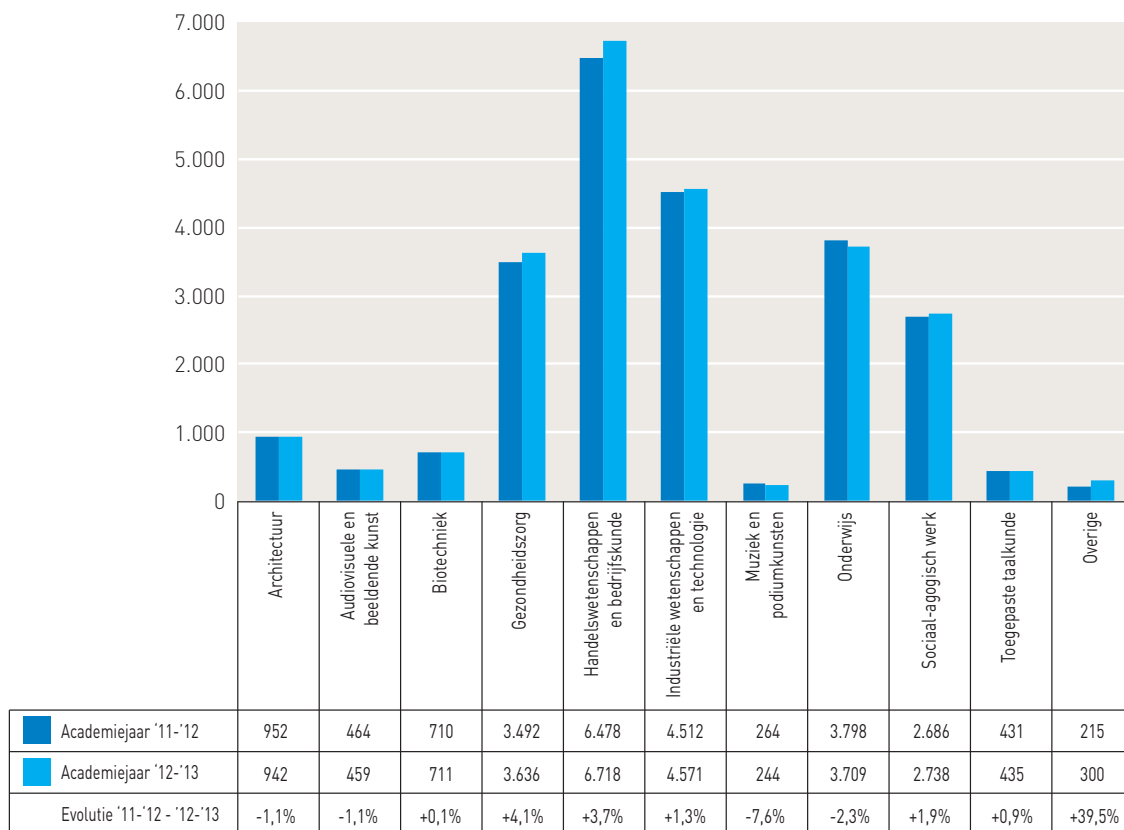
Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In het academiejaar 2012-2013 volgden 37.114 West-Vlaamse studenten hoger onderwijs. Dat is een stijging met 1,4% in vergelijking met voorgaand academiejaar.
- De West-Vlaamse studenten vertegenwoordigen 18,1% van het totale aantal Vlaamse studenten. Dat is iets minder dan in het academiejaar 2011-2012 (18,2%) en het academiejaar 2010-2011 (18,4%).
- Het aandeel West-Vlaamse studenten hoger onderwijs dat is ingeschreven aan een hogeschool steeg van 65,6% in het academiejaar 2011-2012 tot 65,9% in het academiejaar 2012-2013. Het aandeel universiteitsstudenten in West-Vlaanderen daalde in dezelfde periode van 34,4% naar 34,1%.
- West-Vlaamse studenten (34,1%) studeren naar verhouding minder aan een universiteit dan Vlaamse studenten (38,4%).
- Er zijn meer vrouwen dan mannen die hoger onderwijs volgen. Dit geldt zowel voor de West-Vlaamse als de Vlaamse studenten. Aan de universiteiten is het overwicht van de vrouwen groter dan aan de hogescholen.

Figuur 4.3.6: Evolutie van het aantal West-Vlaamse hogeschoolstudenten naar studiegebied, academiejaar 2011-12 en academiejaar 2012-13.

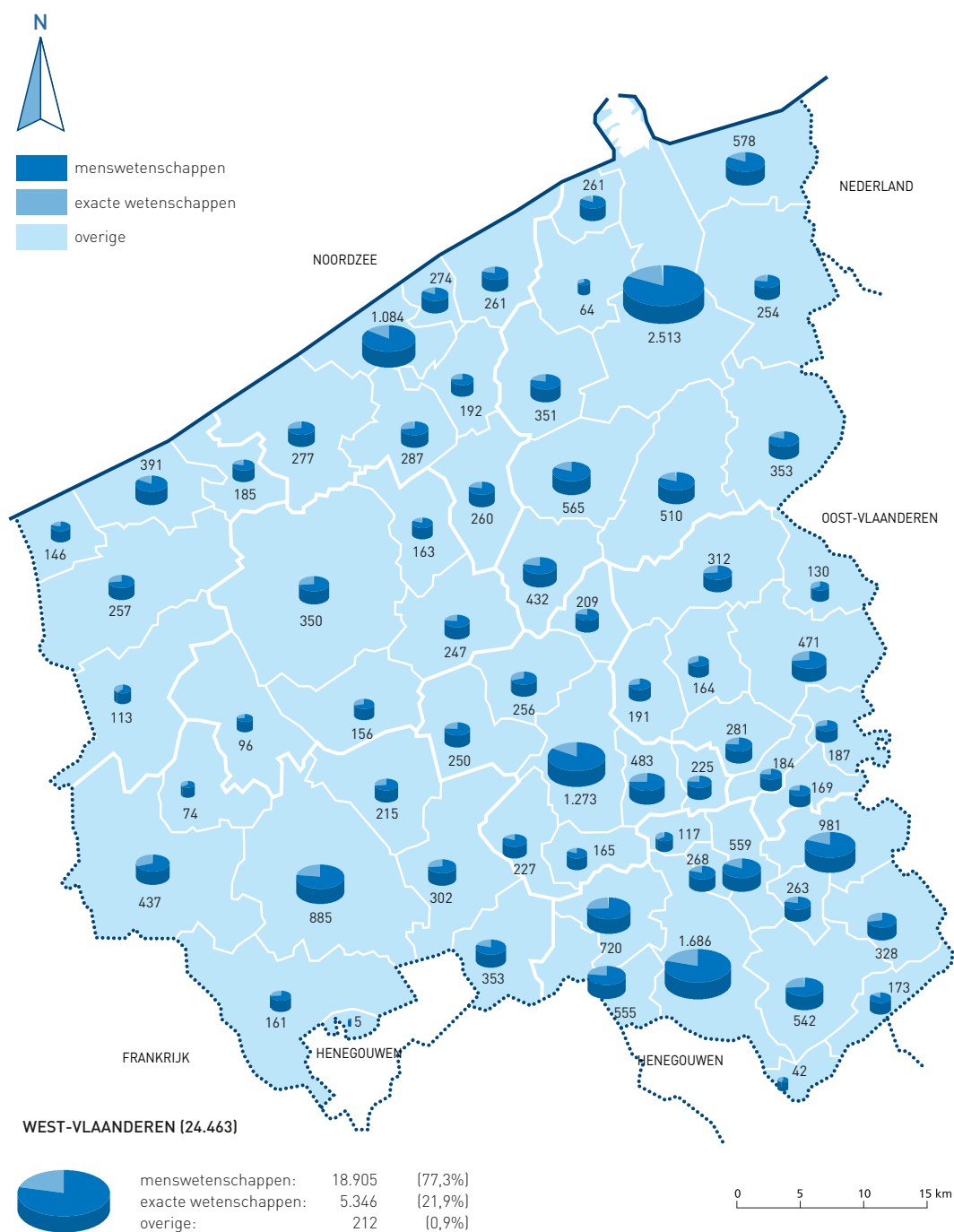

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- We vinden 87,4% van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten in vijf studierichtingen: handelwetenschappen en bedrijfskunde (27,5%), industriële wetenschappen en technologie (18,7%), onderwijs (15,2%), gezondheidszorg (14,9%) en sociaal-agogisch werk (11,2%).
- 77,3% van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten volgt een richting in de menswetenschappen, 21,9% in de exacte wetenschappen en de overige 0,9% in een gecombineerd studiegebied.
- In vier studiegebieden is het aantal hogeschoolstudenten uit West-Vlaanderen gedaald in vergelijking met het voorgaande academiejaar. Dat is het geval in de richtingen muziek en podiumkunsten (-7,6%), onderwijs (-2,3%), audiovisuele en beeldende kunst (-1,1%) en architectuur (-1,1%). In de andere studiegebieden steeg het aantal West-Vlaamse studenten. In de studierichtingen handelwetenschappen en bedrijfskunde (+240 studenten of +3,7%) en gezondheidszorg (+144 studenten of +4,1%) was de toename in absolute termen het grootst. In relatieve termen steeg het aantal studenten in de categorie 'overige' het sterkst (+39,5% of +85 studenten).

Kaart 4.3.2: Hogeschoolstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, academiejaar 2012-2013.

(a) *Menswetenschappen: architectuur, audiovisuele en beeldende kunst, gezondheidszorg, handelswetenschappen en bedrijfskunde, muziek en podiumkunsten, onderwijs, productontwikkeling, sociaal-agogisch werk en toegepaste taalkunde.*

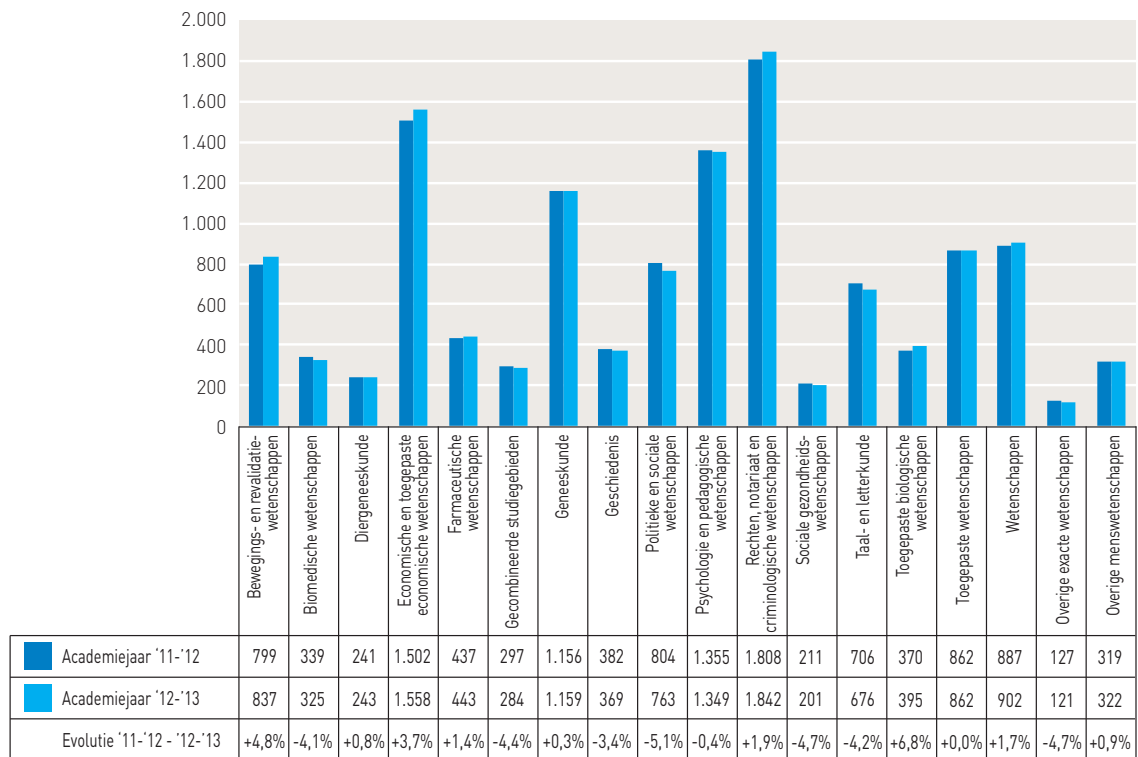
Exacte wetenschappen: biotechniek, industriële wetenschappen en technologie en nautische wetenschappen.

Overige: gecombineerde studiegebieden.

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.3.7: Evolutie van het aantal West-Vlaamse universiteitsstudenten naar studiegebied, academiejaar 2011-12 en academiejaar 2012-13.

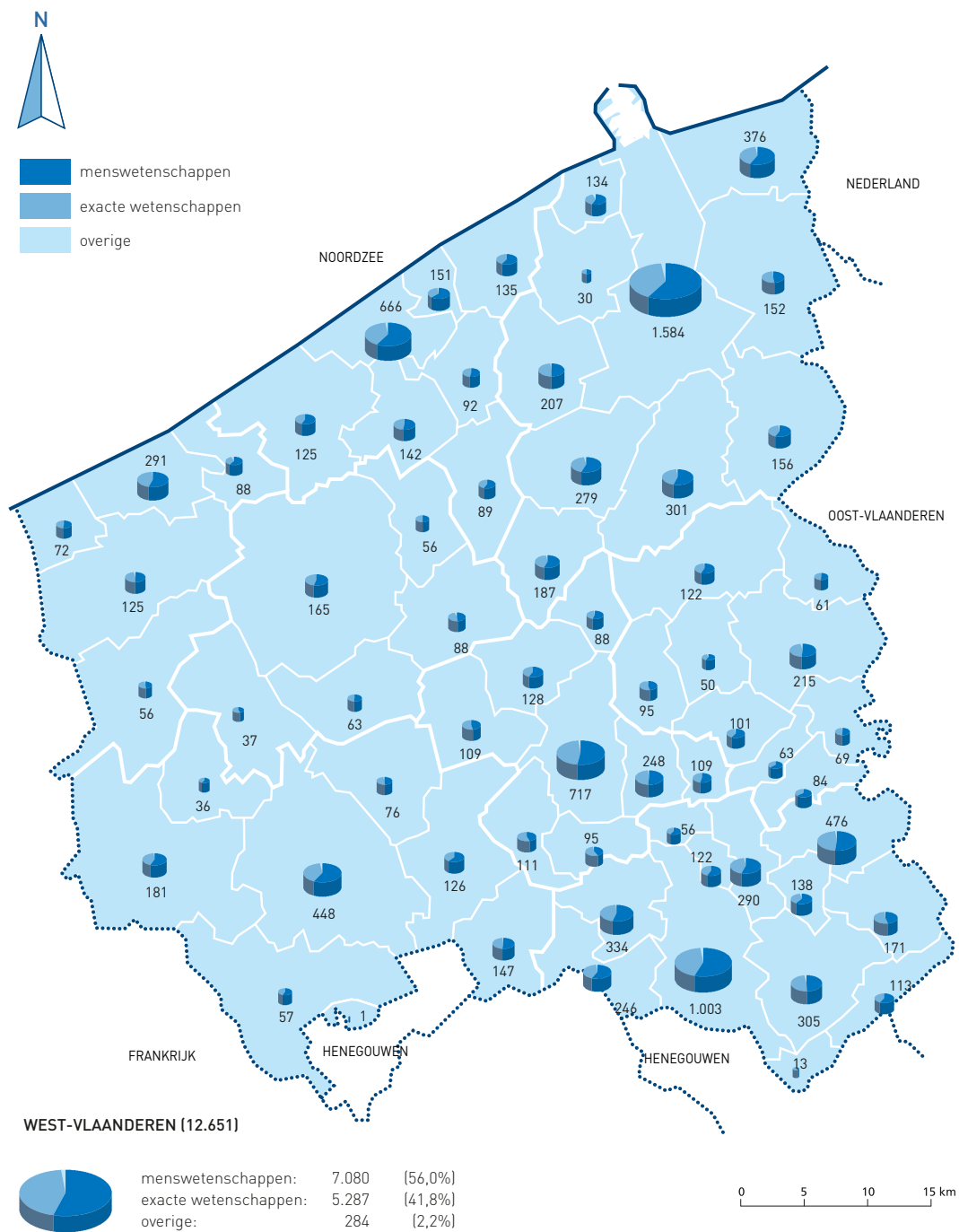

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

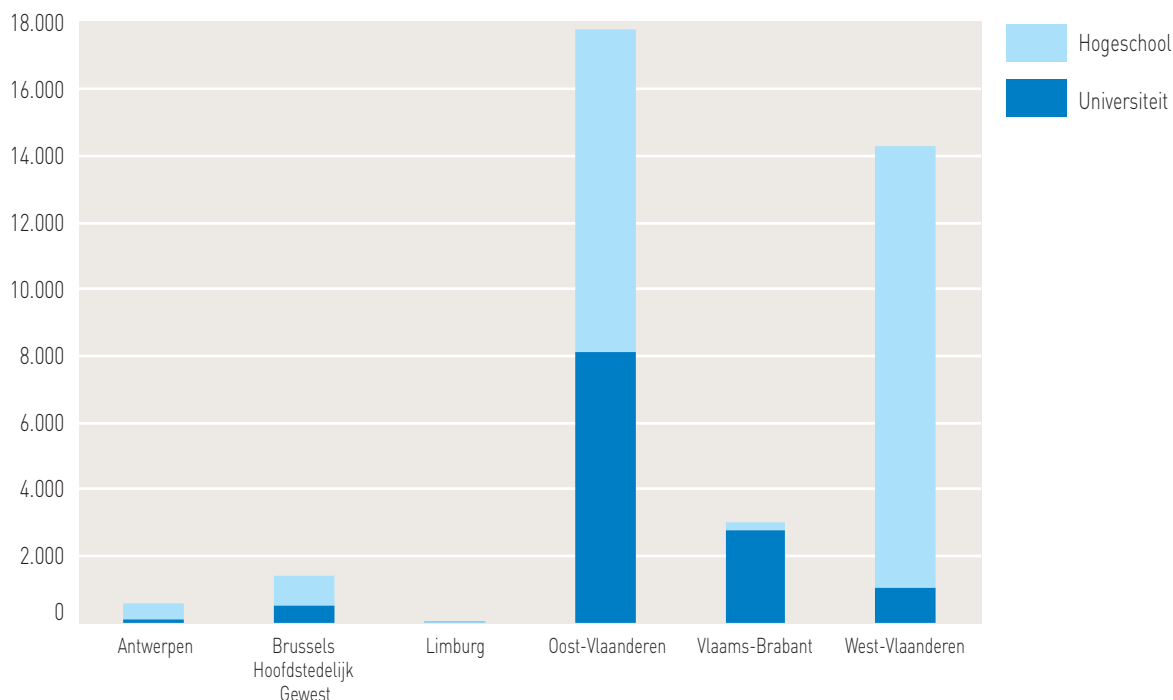
- Meer dan de helft van de West-Vlaamse universiteitsstudenten (53,8%) is in het academiejaar 2012-2013 ingeschreven in één van de volgende vijf studierichtingen: rechten, notariaat en criminologische wetenschappen (14,6%), economische en toegepaste economische wetenschappen (12,3%), psychologie en pedagogische wetenschappen (10,7%), geneeskunde (9,2%) en wetenschappen (7,1%).
- Van alle West-Vlaamse universiteitsstudenten kiest 56% een richting in de menswetenschappen; 41,8% volgt een opleiding in de exacte wetenschappen. De gecombineerde studiegebieden vertegenwoordigen 2,2% van de West-Vlaamse universiteitsstudenten.
- In vergelijking met het academiejaar 2011-2012 steeg het aantal West-Vlaamse universiteitsstudenten relatief het sterkst in de richtingen toegepaste biologische wetenschappen (+6,8%), bewegings- en revalidatiewetenschappen (+4,8%) en economische en toegepaste economische wetenschappen (+3,7%). In de richting politieke en sociale wetenschappen daalde het aantal studenten relatief het sterkst (-5,1%).

Kaart 4.3.3: Universiteitsstudenten naar woonplaats en studiedomein (a), gemeenten van West-Vlaanderen, academiejaar 2012-2013.

(a) *Menswetenschappen: archeologie en kunstwetenschappen, (toegepaste) economische wetenschappen, geschiedenis, godgeleerdheid, politieke en sociale wetenschappen, psychologie, rechten, sociale gezondheidswetenschappen, taal- en letterkunde en wijsbegeerte. Exacte wetenschappen: biomedische wetenschappen, farmaceutische wetenschappen, (dier)geneeskunde, (toegepaste) wetenschappen en verkeerskunde. Overige: gecombineerde studiegebieden.*

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 4.3.8: Aantal West-Vlaamse studenten naar provincie en opleidingsvorm, academiejaar 2012-2013.

Bron: Vlaamse overheid, Agentschap voor Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

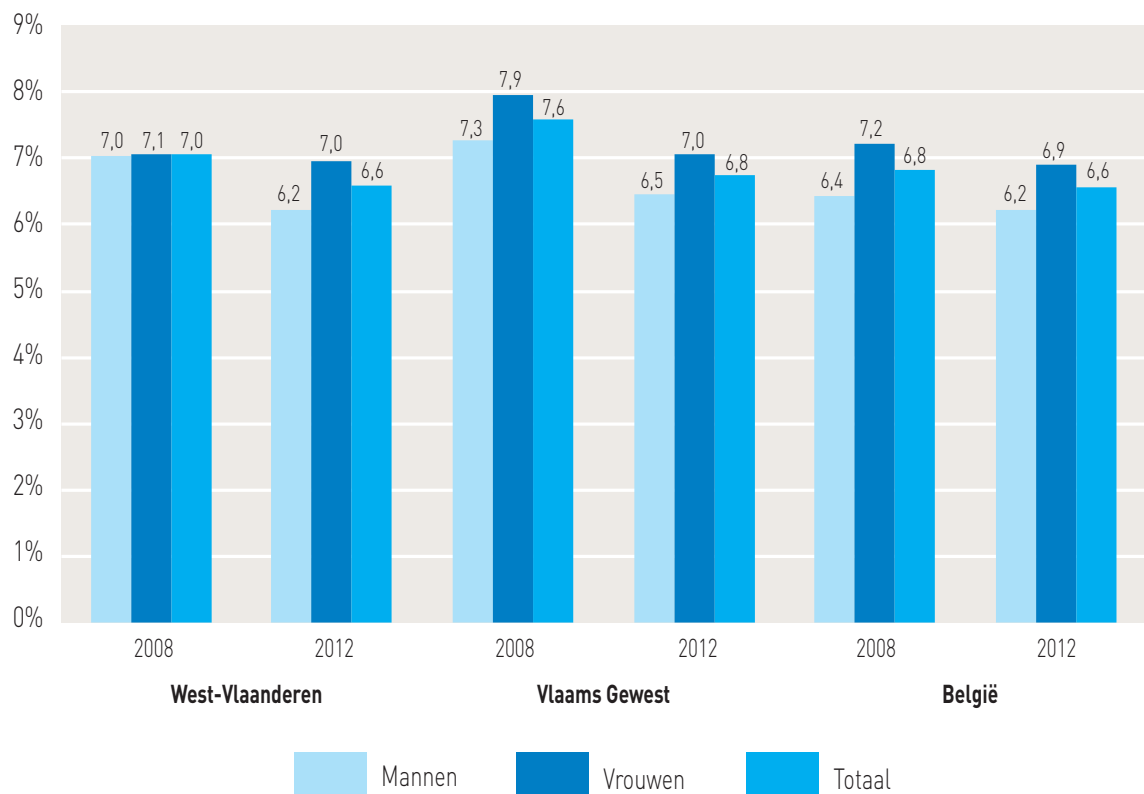
VASTSTELLINGEN

- Bijna de helft (47,9%) van alle West-Vlaamse universiteits- en hogeschoolstudenten volgt hoger onderwijs in de provincie Oost-Vlaanderen, gevolgd door de eigen provincie (38,5%) en de provincie Vlaams-Brabant (8,1%). In vergelijking met het voorgaande academiejaar is het aandeel West-Vlaamse studenten dat in de eigen provincie studeert lichtjes afgenomen (39,1% in het academiejaar 2011-2012) ten voordele van het aandeel West-Vlaamse studenten dat in de provincies Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant (respectievelijk 47,6% en 7,9% in het academiejaar 2011-2012) hoger onderwijs volgt.
- Ruim negen op de tien (of 92,6%) West-Vlaamse studenten die in de eigen provincie hoger onderwijs volgen, doen dit aan een hogeschool. De overige 7,4% is ingeschreven aan de KULAK.
- 54,1% van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten volgt een opleiding in de eigen provincie; 39,4% volgt les in de provincie Oost-Vlaanderen.
- 64,3% van de West-Vlaamse studenten die les volgen aan een universiteit, studeert aan de Universiteit Gent en 22,1% aan de Katholieke Universiteit Leuven. De KULAK, in eigen provincie, staat pas op de derde plaats (8,3%). Het beperktere aanbod aan universitair onderwijs in West-Vlaanderen met enkel academisch gerichte bachelors (geen masters als afstudeerrichting) is hier niet vreemd aan.

D. LEVENSLANG LEREN

In 2012 volgde 6,6% van de West-Vlamingen tussen 25 en 64 jaar een opleiding, cursus of seminarie in het kader van levenslang leren.

Figuur 4.3.9: Evolutie van de deelname aan levenslang leren bij 25 tot 64-jarigen (a), West-Vlaanderen (b), Vlaams Gewest en België, 2008-2012.

(a) Percentage personen van 25-64 jaar dat tijdens de referentiemaand les volgde in het regulier onderwijs of dat heeft deelgenomen aan opleidingen buiten het regulier onderwijs.

(b) Cijfers voor West-Vlaanderen gebaseerd op een beperkt aantal waarnemingen.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Enquête naar Arbeidskrachten, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 nam 6,6% van de West-Vlaamse bevolking tussen 25 en 64 jaar deel aan levenslang leren. Het cijfer voor West-Vlaanderen ligt lager dan dat voor Vlaanderen (6,8%) maar op hetzelfde niveau als dat voor België (6,6%).
- Zowel in West-Vlaanderen, Vlaanderen als België is de participatie aan levenslang leren bij vrouwen groter dan bij mannen.
- In vergelijking met 2008 nam in West-Vlaanderen de participatiegraad aan levenslang leren af in 2012 en dit zowel bij mannen als vrouwen. Ook in Vlaanderen en België daalde in de periode 2008-2012 het aandeel mannen en vrouwen dat een opleiding, cursus of seminarie volgde.

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Allochtoon

Origine buiten EU-15.

Arbeidsgehandicapte

Elk persoon met een diploma buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) of buitengewoon lager onderwijs (BLO), elk persoon met een beperkte tot zeer beperkte arbeidsgeschiktheid of een persoon die door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (het Vlaams Fonds) erkend is als persoon met een handicap inzake tewerkstelling.

DIMONA

Op 1 januari 2006 werden de stempelcontroles voor werklozen afgeschaft. Sindsdien actualiseert de VDAB haar databank op basis van elektronische gegevens afkomstig van DIMONA (RSZ) en de RVA-betalingsgegevens. Door het werken met DIMONA (waar werkgevers aangifte doen van in- en uitdiensttredingen van werknemers) wordt een juister beeld van de werkloosheid verkregen. Het werken met DIMONA heeft een snellere afschrijving van de werkzoekenden tot gevolg en dus een daling van de werkloosheidscijfers.

EU-15

België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië en Nederland.

EU-13

Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Tsjechië en Kroatië.

Grensarbeid

De oude grensarbeidersregeling tussen Frankrijk en België bepaalde dat directe belastingen moesten betaald worden in het land van verblijf en dat sociale zekerheidsbijdragen dienden betaald te worden in het land van tewerkstelling. Dit leverde een dubbel fiscaal voordeel op voor de Franse grensarbeiders. De directe belastingen waren in Frankrijk immers lager dan in België terwijl de sociale zekerheidsbijdragen in België lager waren dan in Frankrijk. De nieuwe grensarbeidersregeling bepaalt echter dat de directe belastingen net zoals de sociale zekerheidsbijdragen betaald moeten worden in het land van tewerkstelling. Voor Belgische grensarbeiders ging deze regeling in voege vanaf 2008, voor de Franse grensarbeiders was dit vanaf 1 januari 2012. Tot en met 31 december 2011 konden nieuwe werknemers die aan alle voorwaarden voldeden het statuut van grensarbeider verwerven. Alle werknemers die het grensarbeidersstatuut hebben verworven vóór 1 januari 2012 kunnen van deze regeling blijven genieten tot en met 31 december 2033.

De regionale verdeling van de grensarbeiders gebeurt bij het RIZIV op basis van de plaats waar ze ingeschreven zijn in het ziekenfonds. In de praktijk blijkt dat heel wat Franse grensarbeiders die in West-Vlaanderen werken, in Wallonië ingeschreven zijn in een ziekenfonds, wellicht omwille van de taal. Dit fenomeen leidt tot een onderschatting van het aantal Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen volgens de RIZIV-cijfers. Omdat bezoldigden en zelfstandigen al enkele jaren hetzelfde fiscale regime volgen, wordt er vanaf 2010 in de statistieken geen onderscheid meer gemaakt tussen bezoldigde en zelfstandige grensarbeid.

Wat betreft inkomende pendel zijn er een aantal verschillen tussen de statistieken van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) en de RIZIV-statistieken. Zo vertrekken de VAR-statistieken rechtstreeks van de aangiftes bij RSZ en RSZPPO. Deze aangiftes bij RSZ en RSZPPO hebben betrekking op jaargemiddelden, terwijl de RIZIV-statistieken de toestand op 30 juni weergeven. Daarnaast kunnen werknemers wel nog ingeschreven zijn bij het RIZIV, terwijl ze bij de RSZ en RSZPPO niet meegeteld worden omwille van bijvoorbeeld loopbaanonderbreking of uitdiensttreding.

Help(st)er

Elke persoon die in België een zelfstandige in de uitoefening van zijn beroep bijstaat of vervangt, zonder dat zij door een arbeidsovereenkomst met elkaar verbonden zijn. Hij valt onder de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Hoger onderwijs

Om het aantal studenten te verkrijgen, wordt per student slechts één inschrijving in aanmerking genomen, namelijk de eerste inschrijving van de studenten met een diplomacontract in een instelling van het hoger onderwijs (hogeschool of universiteit) in het desbetreffende academiejaar.

Hooggeschoold

Diploma hoger of universitair onderwijs.

Jobratio

Deze indicator geeft het totale jobaanbod weer in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd en wordt uitgedrukt als het aantal jobs voor loontrekkenden, zelfstandigen en helpers in regio X per 100 inwoners tussen 15 en 64 jaar in regio X.

Kansengroepen

Groepen die op de arbeidsmarkt ofwel ondervertegenwoordigd zijn in de werkzaamheid ofwel oververtegenwoordigd in de werkloosheid (ofwel beide). VESOC definieert kansengroepen als "groepen waarbij de werkzaamheidsgraad (het aandeel van de personen uit de betrokken categorie op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) die effectief werken, uitgedrukt in percentages) lager ligt dan gemiddeld bij de Vlaamse beroepsbevolking". Aangezien we in onze analyse tot op het niveau van arrondissementen werken, is de berekening van dergelijke graden niet mogelijk. Daarom worden kansengroepen in deze publicatie bepaald door te kijken welke groepen oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidscijfers ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

Laaggeschoold

Geen diploma hoger secundair onderwijs (inclusief middenstandsopleiding en deeltijds beroepssecundair onderwijs).

Laatstejaarsleerlingen

Leerlingen in het tweede jaar van de derde graad secundair onderwijs. Hoewel er in het BSO en het TSO een mogelijkheid bestaat om in deze laatste graad nog een derde jaar (of zelfs vierde jaar) te volgen, worden in deze publicatie enkel de leerlingen uit het tweede jaar beschouwd. Voor het DBSO worden alle leerlingen meegeteld aangezien het voor deze heterogene groep moeilijk is om de laatstejaarsleerlingen te definiëren.

Levenslang leren

De participatiegraden aan levenslang leren worden berekend aan de hand van de resultaten van de Enquête naar Arbeidskrachten (EAK) die voor België georganiseerd wordt door de FOD Economie (ADSEI). Het gaat om het percentage personen van 25-64 jaar dat tijdens de referentiemaand les volgde in het regulier onderwijs (inclusief leercontract en sociale promotie) of dat heeft deelgenomen aan opleidingen (cursussen, seminaries, conferenties...) buiten het regulier onderwijssysteem. De cijfers voor West-Vlaanderen moeten met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden omdat ze gebaseerd zijn op een beperkt aantal waarnemingen.

Maghrebijnen

Origine in Algerije, Marokko of Tunesië.

Middengeschoold

Diploma derde graad secundair of vierde graad beroepssecundair onderwijs.

Niet-Belg

Beschikt niet over de Belgische nationaliteit. Ter verduidelijking: het begrip niet-Belg (nationaliteit) mag niet verward worden met het begrip allochtoon (origine).

Niet-werkende werkzoekenden (nwwz)

De werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), de jongeren in beroepsinschakelingstijd, de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden.

Ondernemersgraad

Het aantal zelfstandigen en helpers naar woonplaats ten opzichte van de bevolking van 15 tot 64 jaar.

Oudere werklozen

Tot juli 2002 konden alle werklozen van 50 jaar en ouder die minstens één jaar werkloos waren zich laten uitschrijven als werkzoekende zonder hun recht op een uitkering te verliezen. Vanaf 1 juli 2002 geldt deze vrijstelling pas onvoorwaardelijk (dus voor iedereen) vanaf de leeftijd van 58 jaar of indien men minstens 50 jaar is én een beroepsverleden heeft van minstens 38 jaar als loontrekkende én minstens één jaar werkloos is. Dit leidt tot een geleidelijke uitstroom van gepensioneerde 50-plussers en een grote instroom van werkloze 50-plussers in de niet-werkende werkzoekenden-cijfers. Vanaf januari 2013 werd de leeftijdsgrens voor onvoorwaardelijke vrijstelling opgetrokken van 58 naar 60 jaar.

Scholingsgraad

Bevolking volgens niveau van het hoogst behaalde diploma ten opzichte van de totale bevolking, al dan niet ingedeeld naar geslacht. Er wordt onderscheid gemaakt tussen laaggeschoolden (hoogstens diploma lager secundair onderwijs), middengeschoolden (diploma secundair onderwijs) en hogeschoolden (diploma hoger onderwijs).

Secundair onderwijs

Het gewoon secundair onderwijs (SO) bestaat meestal uit zes leerjaren ingedeeld in drie graden van twee leerjaren. De eerste graad krijgt de term gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Vanaf de tweede graad worden vier onderwijsvormen onderscheiden: algemeen, beroeps-, kunst- en technisch secundair onderwijs (respectievelijk ASO, BSO, KSO en TSO). In het BSO en TSO is het mogelijk om binnen de derde graad nog een derde jaar te volgen om zich voor te bereiden op het hoger onderwijs of om zich te specialiseren. Voor bepaalde specialisaties in het beroepsonderwijs bestaat er zelfs een vierde graad.

Voor jongeren vanaf de leeftijd van 15 of 16 jaar bestaat de mogelijkheid om over te stappen naar een deeltijds systeem. De belangrijkste groep hierin zijn de opleidingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO). In het DBSO volgen de leerlingen 15 lessen per week, die aangevuld worden met een tewerkstelling die bij voorkeur aansluit bij de gevolgde opleiding.

Jongeren van 13 tot 21 jaar met een handicap of met leer- of opvoedingsmoeilijkheden kunnen daarnaast terecht in het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO). De structuur van het BuSO bestaat niet uit graden maar opleidingsvormen, afhankelijk van de doelstellingen die men nastreeft.

De laatste categorie bevat de leerlingen uit de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). Deze onthaalklassen werden opgericht om anderstalige leerlingen te helpen zich in te passen in het Vlaams secundair onderwijs.

Startersratio

Aantal startende zelfstandigen en helpers in verhouding tot het aantal actieve zelfstandigen en helpers.

Stopzettingsratio

Aantal zelfstandigen en helpers dat de activiteiten stopzet in verhouding tot het aantal actieve zelfstandigen en helpers.

Werkloosheidsdruk

Aantal niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen in verhouding tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar).

Zelfstandige

Iedere natuurlijke persoon die een beroepsbezigheid uitoefent zonder hiervoor door een arbeidsovereenkomst of een statuut gebonden te zijn.

Zelfstandige in bijberoep

Een zelfstandige waarvan de beroepsactiviteit als zelfstandige gelijktijdig wordt uitgeoefend met een andere, gewoonlijke en hoofdzakelijke beroepsbezigheid onder gezag.

Zelfstandige in hoofdberoep

Een zelfstandige waarvan de beroepsactiviteit als zelfstandige de voornaamste of enige beroepsbezigheid is.

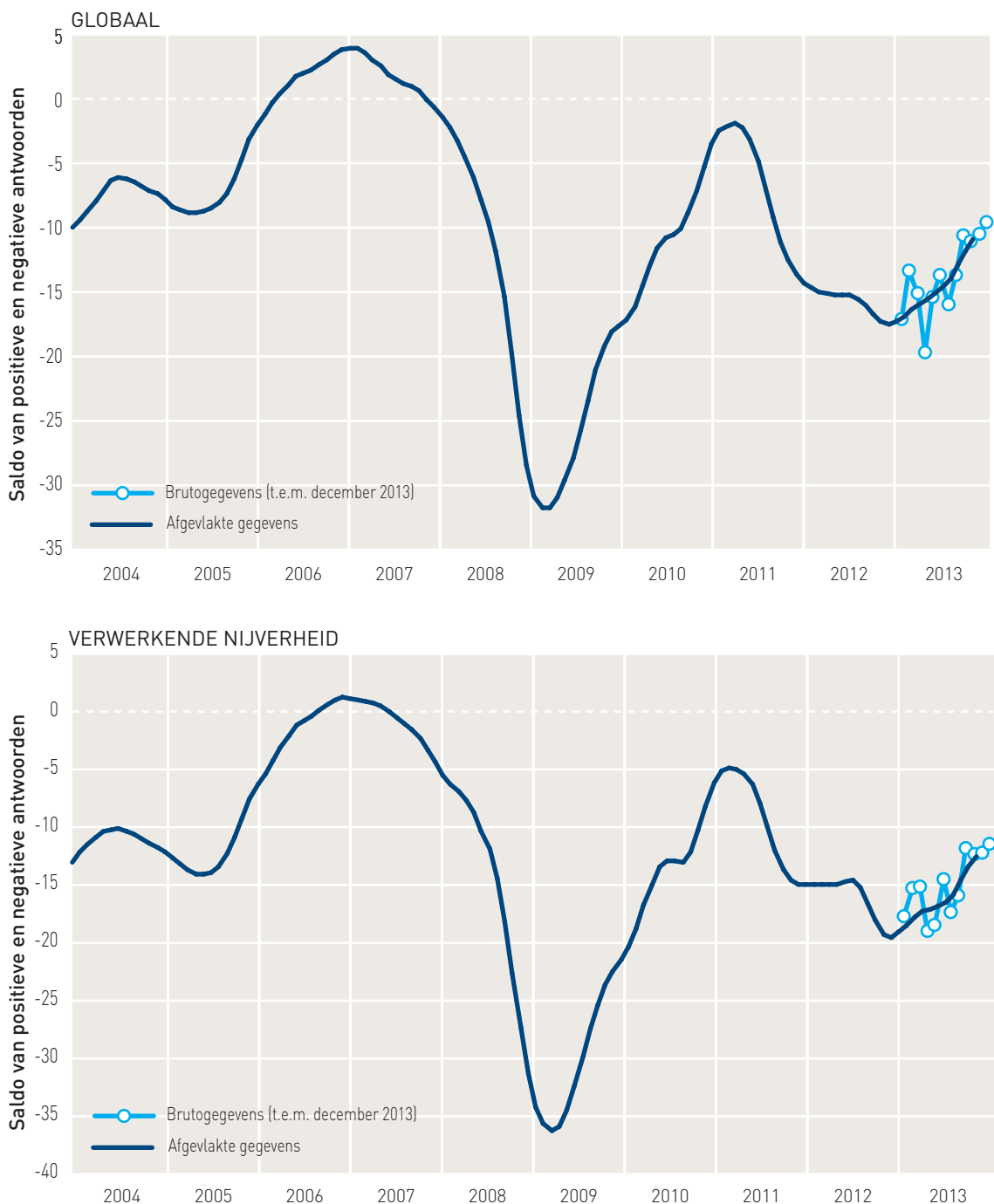

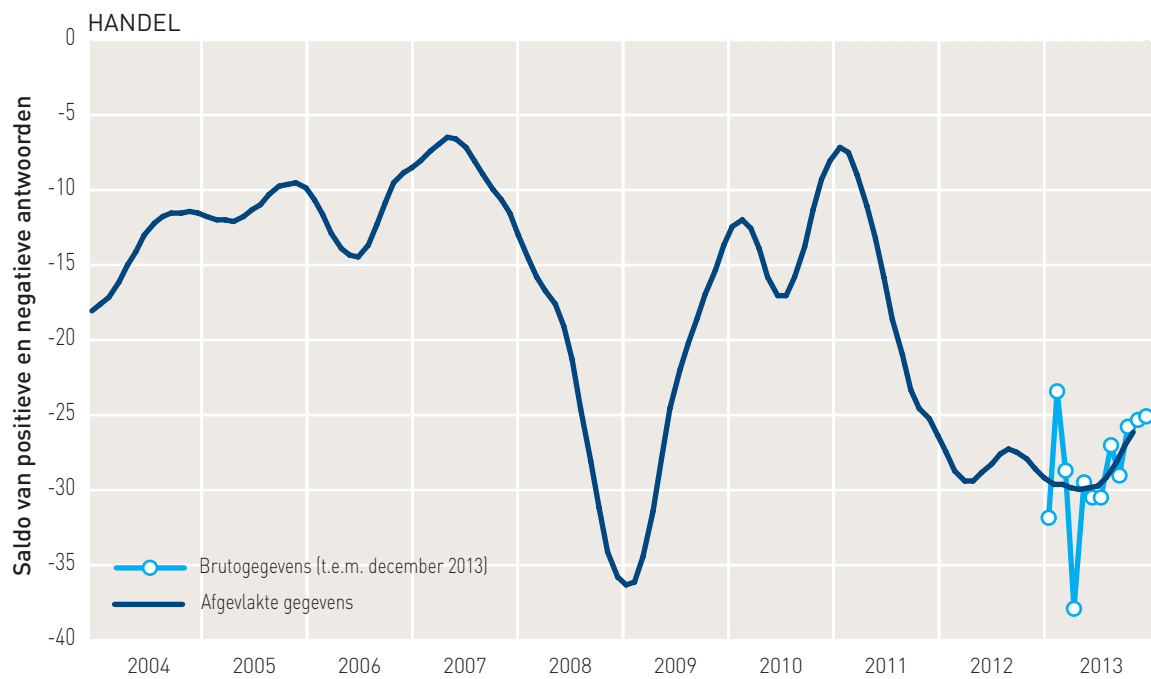
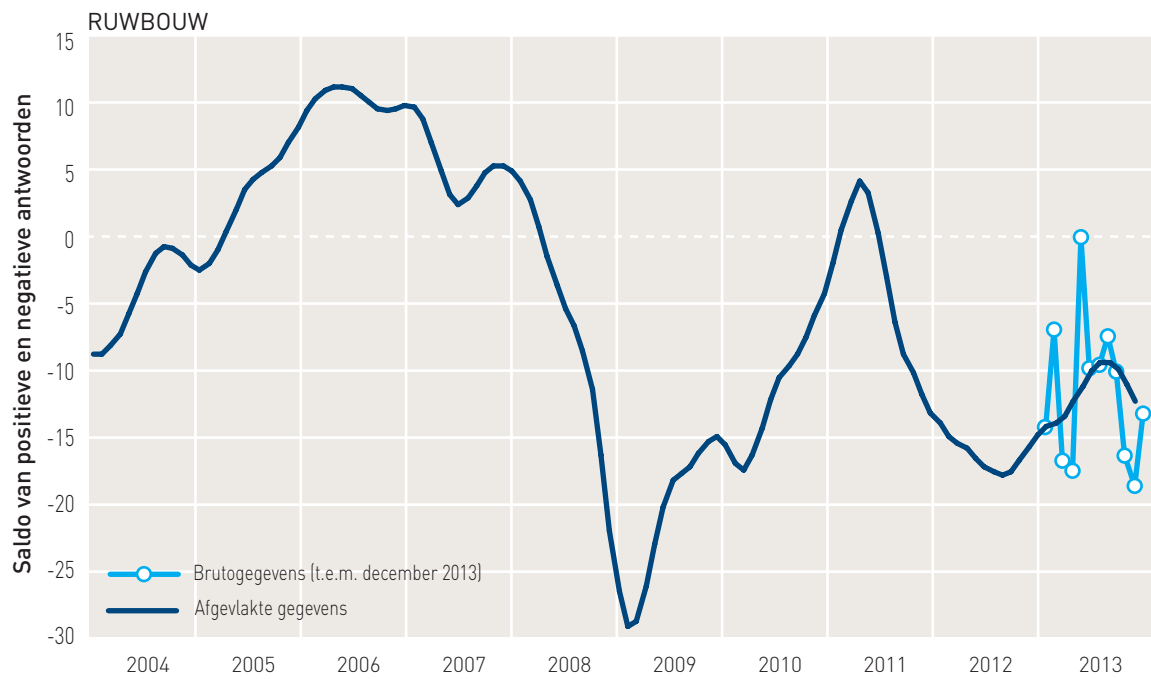
5 INDICATOREN VAN ECONOMISCHE ACTIVITEIT

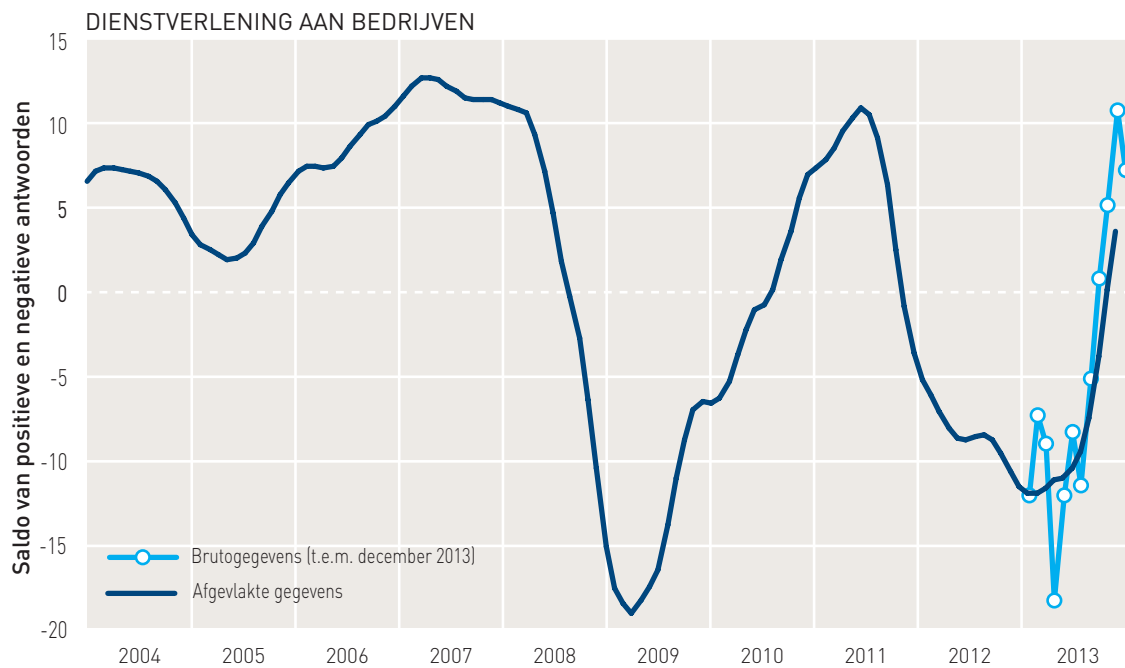
1. CONJUNCTUUR

Na een overwegend neergaande conjunctuur in 2011 en 2012 liet de West-Vlaamse conjunctuurcurve in 2013 opnieuw een duidelijk stijgende trend optekenen. De deelcurve van de ruwbouw is de enige die deze positieve trend niet volgt. Na een stijgende trend sinds midden 2012, bereikte de curve van de ruwbouw een piek midden 2013 waarna een neergaande beweging volgde.

Figuur 5.1.1: Conjunctuurcurven voor West-Vlaanderen, 2004-2013.

Bron: NBB, *Conjunctuurenquêtes bij de bedrijven*, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De jaren 2011 en 2012 waren twee jaren van overwegend neergaande conjunctuur. In 2013 wisselden stijgende en dalende brutowaarden elkaar af, maar ze resulteerden toch in een duidelijk stijgende trend van de afgevlakte globale conjunctuurcurve.
- Ook de deelcurves van de verwerkende nijverheid, de handel en de dienstverlening aan bedrijven eindigden 2013 met een positieve trend. Deze positieve trend werd bij de ene sector al vroeger ingezet dan bij de andere. Bij de industrie was dit al in het laatste kwartaal van 2012, bij de dienstverlening aan bedrijven vanaf begin 2013 en bij de handel pas midden 2013. De trend van de ruwbouw wijkt af van die bij de andere deelcurves. De curve van de ruwbouw kende een stijgende trend sedert midden 2012, maar bereikte een piek midden 2013 en begon daarna aan een neergaande beweging.

2. BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE

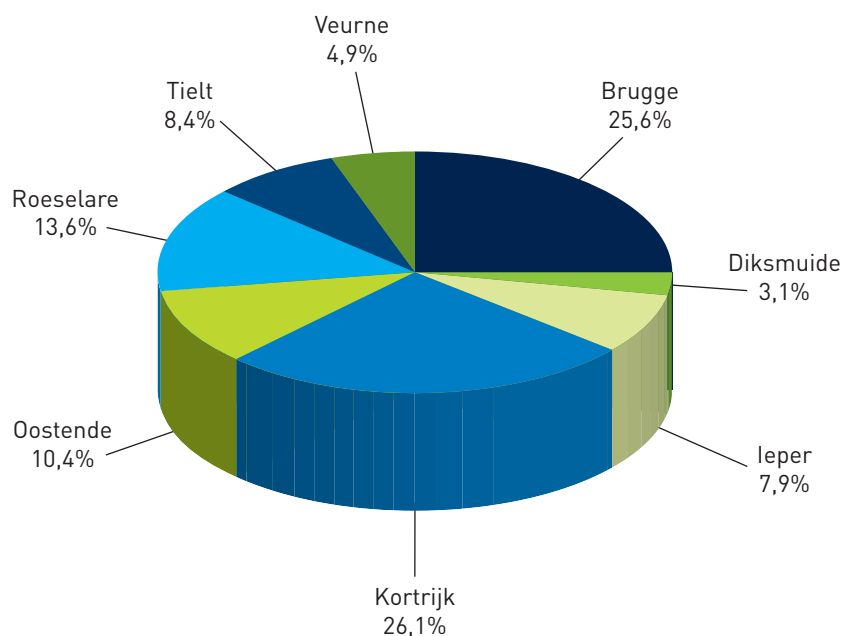
Tussen 2003 en 2012 groeide de West-Vlaamse economie met 13,5% of gemiddeld 1,4% per jaar. Dit is iets minder dan de groei in Vlaanderen, maar iets meer dan de groei in België. Zowel in West-Vlaanderen, Vlaanderen als België wordt het grootste deel van de bruto toegevoegde waarde gegenereerd door de handel en diensten. Het aandeel van deze sector nam bovendien nog toe in de periode 2003-2012. De loonkost, de arbeidsproductiviteit en het loonaandeel in de bruto toegevoegde waarde zijn in West-Vlaanderen kleiner dan in Vlaanderen.

Tabel 5.2.1: Bruto toegevoegde waarde, totaal en per inwoner, in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003 en 2012.

		West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Aandeel West-Vlaanderen in Vlaams Gewest
Totaal (mln euro)	2003	29.395	165.613	17,7%
	2012	33.372	189.676	17,6%
	Evolutie (in %)	+13,5%	+14,5%	
Per inwoner (euro)	2003	22.368	23.589	
	2012	28.985	30.313	
	Evolutie (in %)	+29,6%	+28,5%	

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.2.1: Aandeel per arrondissement in de bruto toegevoegde waarde van West-Vlaanderen tegen lopende prijzen, 2012.

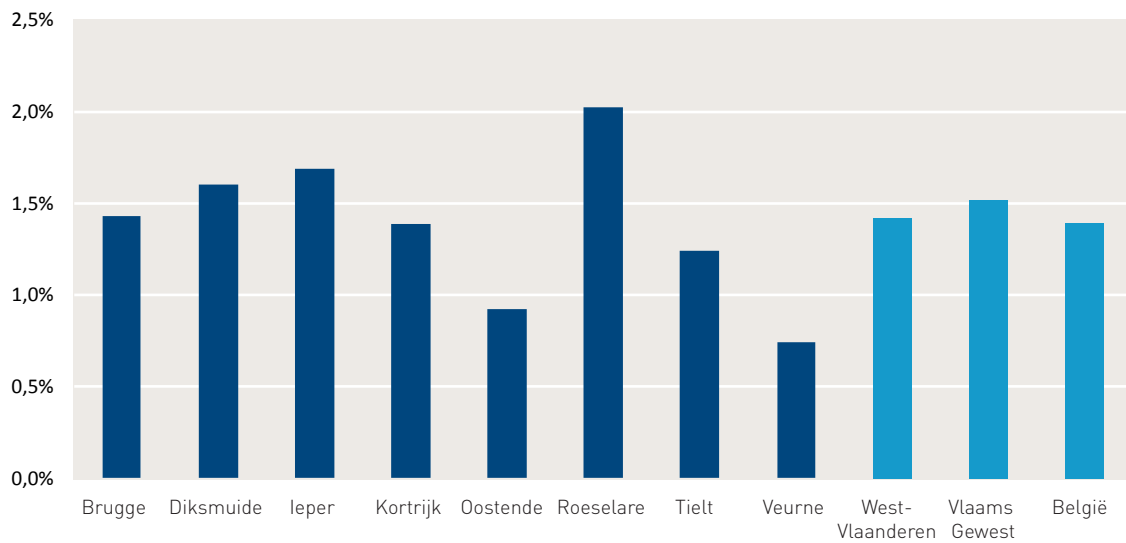
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De totale bruto toegevoegde waarde groeide in de periode 2003-2012 in West-Vlaanderen iets minder sterk dan in het Vlaamse Gewest. Het aandeel van onze provincie in Vlaanderen daalde hierdoor minimaal van 17,7% naar 17,6%. Ter vergelijking: het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor indicatoren als het aantal inwoners, loontrekkenden en actieve ondernemingen bedraagt respectievelijk 18,4%, 18,7% en 21,2%.
- Uitgedrukt per inwoner heeft West-Vlaanderen een kleinere bruto toegevoegde waarde dan Vlaanderen. West-Vlaanderen wist in de periode 2003-2012 de kloof met Vlaanderen wel enigszins te dichten door een iets grotere groei van de bruto toegevoegde waarde per inwoner (+29,6% ten opzichte van +28,5%).
- De arrondissementen Kortrijk en Brugge realiseren samen 51,7% van de West-Vlaamse bruto toegevoegde waarde. Op de derde en vierde plaats volgen Roeselare en Oostende met respectievelijk 13,6% en 10,4%. Tielt zorgt voor 8,4% van de totale West-Vlaamse bruto toegevoegde waarde en de drie Westhoekarrondissementen samen voor 15,9%.

Figuur 5.2.2: Gemiddelde jaarlijkse economische groei aan de hand van de bruto toegevoegde waarde tegen vaste prijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2003-2012 (a).

(a) De reeks in vaste prijzen wordt uitgedrukt in kettingeuro's (referentiejaar 2011).

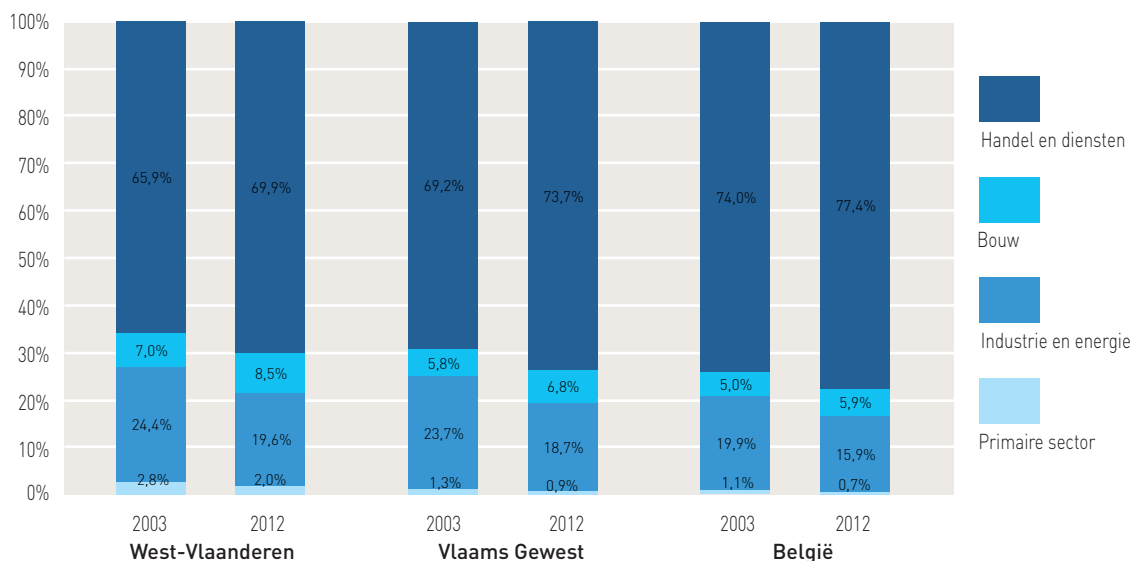
Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De economische groei in West-Vlaanderen – gemeten aan de hand van de evolutie van de bruto toegevoegde waarde tegen vaste prijzen – bedroeg 13,5% in de periode 2003-2012 of gemiddeld 1,4% per jaar. Dit is een kleinere groei dan in Vlaanderen (14,5%), maar een iets grotere groei dan in België (13,3%).
- Binnen West-Vlaanderen groeide de economie het sterkst in het arrondissement Roeselare, gevolgd door Ieper en Diksmuide. De kleinste groei werd opgetekend in Veurne en Oostende.

Figuur 5.2.3: Evolutie bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen naar sector in West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2003-2012.

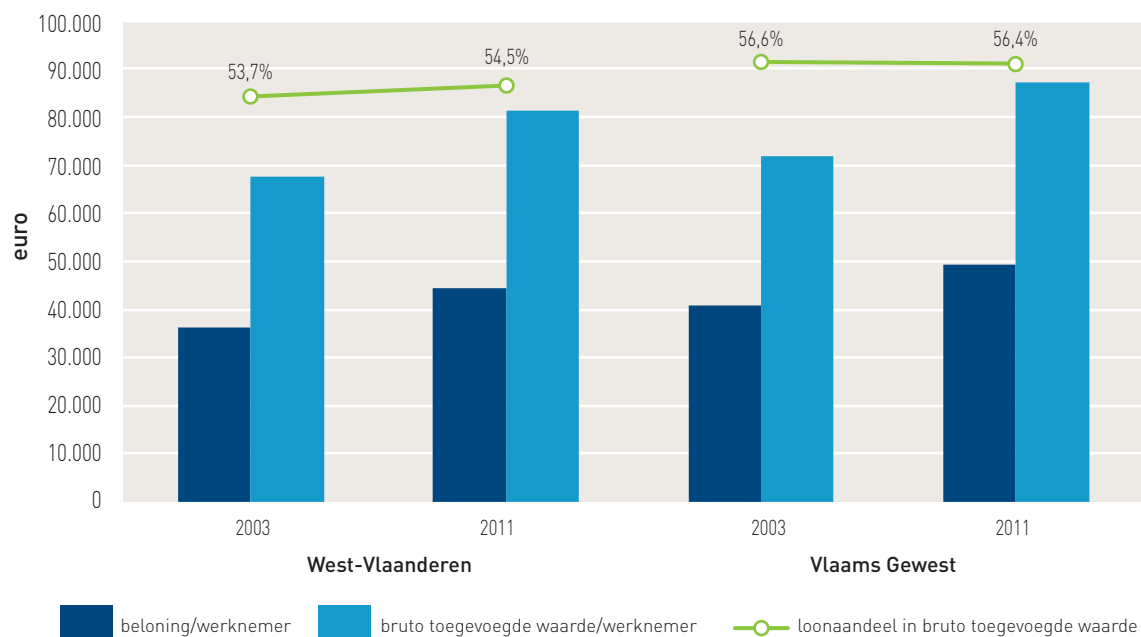

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Zowel in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als België wordt het grootste deel van de bruto toegevoegde waarde gegenereerd door de handel en diensten. Het aandeel van de handel en diensten was ook stijgend in de periode 2003-2012, en dit ten koste van het aandeel van de primaire sector en de industrie. Het aandeel van de bouwsector steeg in alle regio's.
- Het aandeel van de handel en diensten in de totale bruto toegevoegde waarde in West-Vlaanderen is duidelijk lager dan in het Vlaamse Gewest en België. De groei van de sector bleef in West-Vlaanderen ook lager dan de groei in Vlaanderen (+42% ten opzichte van +45,1%). Daartegenover staat dan dat de aandelen van de andere sectoren in West-Vlaanderen hoger zijn dan in Vlaanderen of België.
- Het grote aandeel van de bouwsector is opmerkelijk in West-Vlaanderen. In 2012 bedroeg dit in West-Vlaanderen 8,5% tegenover 6,8% in Vlaanderen en 5,9% in België. De bouwsector groeide ook veel sterker in termen van bruto toegevoegde waarde in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en België (+63,8% ten opzichte van respectievelijk +59% en +58,6%).
- Het aandeel van de industrie is in elke regio dalende, maar in nominale termen steeg de bruto toegevoegde waarde wel tussen 2003 en 2012. De groei was in West-Vlaanderen (+7,4%) iets groter dan in Vlaanderen (+7,2%). Opmerkelijk is dat de groei in België als geheel nog groter was (+8,6%).
- De primaire sector kende een daling van de bruto toegevoegde waarde. De afname bleef in West-Vlaanderen (-4,4%) beperkter dan in Vlaanderen (-7,2%) en België (-4,9%).

Figuur 5.2.4: Evolutie van de loonkost en de arbeidsproductiviteit in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2003-2011.

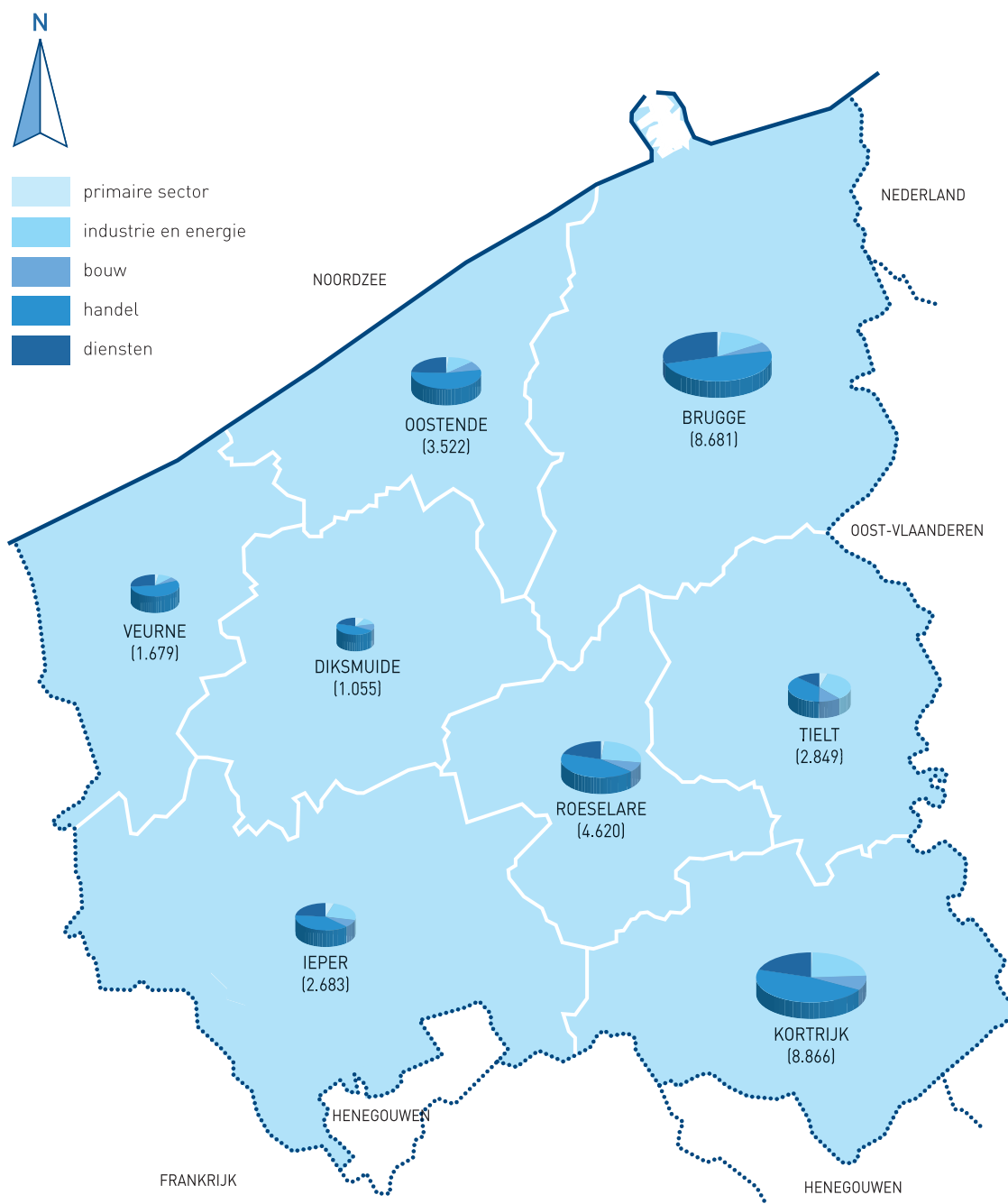

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2011 was de beloning per werknemer of de loonkost in West-Vlaanderen lager dan in Vlaanderen. De indicator groeide tussen 2003 en 2011 wel iets sterker in West-Vlaanderen (+22,3%) dan in Vlaanderen (+21%), waardoor het verschil met Vlaanderen kleiner werd.
- De bruto toegevoegde waarde per werknemer of de arbeidsproductiviteit is in West-Vlaanderen ook kleiner dan in Vlaanderen. Deze indicator groeide in West-Vlaanderen minder sterk (+20,3%) dan in Vlaanderen (+21,5%), waardoor het verschil met Vlaanderen groter werd.
- Ook het loonaandeel in de bruto toegevoegde waarde of de loonkost ten opzichte van de arbeidsproductiviteit is in West-Vlaanderen (54,5%) aanzienlijk kleiner dan in Vlaanderen (56,4%). Tussen 2003 en 2011 steeg echter het loonaandeel in de West-Vlaamse toegevoegde waarde, terwijl er in Vlaanderen een minieme afname was.

Kaart 5.2.1: Bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen (miljoen euro) naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2012 (a).

WEST-VLAANDEREN (33.956)

Sector	Waarde (miljoen euro)	Percentage (%)
primaire sector	674	[2,0%]
industrie en energie	6.642	[19,6%]
bouw	2.895	[8,5%]
handel	16.064	[47,3%]
diensten	7.681	[22,6%]

(a) Indeling o.b.v. de nieuwe Nace-Bel nomenclatuur 2008.

*Handel: Nace-Bel nomenclatuur A21 - codes G t/m N.

*Diensten: Nace-Bel nomenclatuur A21 - codes O t/m T.

Bron: NBB, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

3. OMZET, UITVOER EN INVESTERINGEN

A. Omzet en uitvoer

In 2012 realiseerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen samen 80,5 miljard euro omzet. Dit komt overeen met 14,4% van het Vlaamse totaal. De waarde van de uitvoer in West-Vlaanderen bedroeg 25,2 miljard euro of 10,1% van de totale geëxporteerde waarde in Vlaanderen.

Tabel 5.3.1: Evolutie (2011-2012) en gemiddelde jaarlijkse groei (2008-2012) van de omzet in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België
Omzet (in miljard euro)			
- 2011	79,3	552,9	1.147,6
- 2012 (a)	80,5	559,3	1.157,1
Evolutie 2011-2012 (in %)	+1,5%	+1,2%	+0,8%
Gem. jaarl. groei 2008-2012 (in %)	+2,0%	+2,4%	+2,6%

(a) Voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 realiseerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen samen 80,5 miljard euro omzet. Dit is 14,4% van het Vlaamse totaal. In vergelijking met de andere indicatoren van economische activiteit zoals toegevoegde waarde, actieve en startende ondernemingen, werkgelegenheid, enz. is het aandeel van West-Vlaanderen inzake omzet eerder laag. De verklaring hiervoor kan worden gezocht in het feit dat de btw-registratie en bron van deze statistiek gebeurt naar maatschappelijke zetel, waardoor een belangrijk deel van de in West-Vlaanderen gerealiseerde omzet niet in West-Vlaanderen wordt geregistreerd. Ook het feit dat West-Vlaanderen relatief meer KMO's telt dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest speelt een rol.
- Tussen 2011 en 2012 steeg de omzet in West-Vlaanderen met 1,5%. In het Vlaamse Gewest en België groeide de gerealiseerde omzet in deze periode iets minder sterk (respectievelijk +1,2% en +0,8%).
- In de periode 2008-2012 groeide de omzet in West-Vlaanderen jaarlijks met gemiddeld 2%. West-Vlaanderen bleef hiermee onder de gemiddelde jaarlijkse omzetgroei in Vlaanderen (+2,4%) en België (+2,6%). In zowel West-Vlaanderen, Vlaanderen als België is de omzetstijging tussen 2011 en 2012 kleiner dan de gemiddelde jaarlijkse omzetgroei tussen 2008 en 2012. Als gevolg van de conjuncturele achteruitgang was er tussen 2008 en 2009 in alle regio's nog een sterke omzetsdaling van ruim 10%. Deze werd echter ruimschoots gecompenseerd in de periodes 2009-2010 en 2010-2011 met omzetstijgingen van respectievelijk ruim 9% en 8%.

Tabel 5.3.2: Evolutie (2011-2012) en gemiddelde jaarlijkse groei (2008-2012) van de uitvoer in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België
Uitvoer (in miljard euro)			
- 2011	25,2	253,2	590,4
- 2012 (a)	25,2	250,5	601,5
Evolutie 2011-2012 (in %)	+0,0%	-1,1%	+1,9%
Gem. jaarl. groei 2008-2012 (in %)	-0,3%	+0,4%	+2,2%

(a) Voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De waarde van de uitvoer van ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen bedroeg 25,2 miljard euro in 2012. Dit betekent dat 10,1% van de geëxporteerde waarde in het Vlaamse Gewest in West-Vlaanderen kan worden gesitueerd. Ook hier is het aandeel van West-Vlaanderen dus eerder laag in vergelijking met enkele andere indicatoren van economische activiteit (cfr. supra).
- In 2012 bleef de waarde van de uitvoer in West-Vlaanderen status-quo in vergelijking met 2011. In het Vlaamse Gewest was er in dezelfde periode een afname met 1,1%. In België daarentegen was er tussen 2011 en 2012 sprake van een toename van de totale geëxporteerde waarde met 1,9%.
- Tussen 2008 en 2012 daalde de waarde van de uitvoer van ondernemingen in West-Vlaanderen met gemiddeld 0,3% per jaar. In Vlaanderen was er jaarlijks een minieme groei van de geëxporteerde waarde met 0,4%. In heel België was de gemiddelde jaarlijkse groei van de waarde van de uitvoer beduidend hoger (+2,2%). Net als bij de omzet was er tussen 2008 en 2009 een sterke afname van de waarde van de uitvoer in zowel West-Vlaanderen (-17%), Vlaanderen (-20,5%) als België (-17%). In de periodes 2009-2010 en 2010-2011 waren er in alle regio's aanzienlijke toenames van respectievelijk ruim 10% en 8%.
- Aangezien de waarde van de uitvoer in de periode 2011-2012 in West-Vlaanderen en Vlaanderen minder gunstig evolueerde dan de omzet, kenden beide regio's een afname van de exportquote. In West-Vlaanderen daalde de exportquote van 31,8 in 2011 tot 31,3 in 2012. In het Vlaamse Gewest was de afname iets groter (van 45,8 in 2011 tot 44,8 in 2012), maar de exportquote bleef in Vlaanderen beduidend groter dan in West-Vlaanderen. In België ligt de exportquote nog hoger dan in Vlaanderen. Bovendien steeg de geëxporteerde waarde tussen 2011 en 2012 sterker dan de omzet waardoor de exportquote in België toenam van 51,4 tot 52.

B. Investerings

In 2012 investeerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen 3,5 miljard euro; dit is 17,6% van het Vlaamse cijfer.

Tabel 5.3.3: Evolutie (2011-2012) en gemiddelde jaarlijkse groei (2008-2012) van de investeringen in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en België.

	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest	België
Investerings (in miljard euro)			
- 2011	3,4	19,3	33,1
- 2012 (a)	3,5	19,7	32,4
Evolutie 2011-2012 (in %)	+2,8%	+1,9%	-2,0%
Gem. jaarl. groei 2008-2012 (in %)	-0,3%	-0,1%	-1,4%

(a) Voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 investeerden de ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen 3,5 miljard euro; dit is 17,6% van het Vlaamse totaal. Dit is een aanzienlijk hoger aandeel in vergelijking met het West-Vlaamse aandeel in de omzet en de uitvoer van het Vlaamse Gewest (cfr. supra). Inzake investeringen benadert West-Vlaanderen zelfs het aandeel van de andere indicatoren van economische activiteit.
- Tussen 2011 en 2012 groeiden de investeringen in West-Vlaanderen met 2,8%, wat meer is dan in Vlaanderen (+1,9%). In België daarentegen liepen de investeringen terug met 2%.
- In de periode 2008-2012 daalden de investeringen in West-Vlaanderen jaarlijks met gemiddeld 0,3%. Dit is iets meer dan in Vlaanderen (-0,1% per jaar), maar een stuk minder dan in België (-1,4% per jaar). Net als bij de omzet en de uitvoer waren er tussen 2008 en 2009 ook bij de investeringen sterke afnames in zowel West-Vlaanderen (-13,7%), Vlaanderen (-12,5%) als België (-11,8%). In de periode 2009-2010 was er in West-Vlaanderen een sterke toename van de investeringen (+13,2%), terwijl de stijging in Vlaanderen en België beperkt bleef tot respectievelijk 3,5% en 0,5%. In de periode 2010-2011 zagen we het omgekeerde en waren er sterke investeringstoenames in Vlaanderen (+8%) en België (+8,9%) en zelfs een lichte afname in West-Vlaanderen (-1,5%).

4. VERLOOP VAN DE ONDERNEMINGEN

A. Actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen

In 2013 telde West-Vlaanderen 105.638 actieve ondernemingen of 21,2% van het Vlaamse totaal. Het aantal opgerichte ondernemingen daalde tussen 2012 en 2013 in West-Vlaanderen sterker dan in Vlaanderen en België. Het aantal verdwenen ondernemingen steeg daarentegen minder sterk in West-Vlaanderen. Met een nettogroeiratio van 0,4% bleef West-Vlaanderen in 2013 iets onder het Vlaamse en Belgische gemiddelde. De helft van de in totaal 7.383 ondernemingen die in West-Vlaanderen in 2013 werden opgericht situeerde zich in de arrondissementen Brugge en Kortrijk.

Tabel 5.4.1: Evolutie van het aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2012-2013 (a).

		Actieve ondernemingen	Opgerichte ondernemingen	Verdwenen ondernemingen
West-Vlaanderen	2012	105.191	7.943	6.562
	2013	105.638	7.383	6.986
	Evolutie (in %)	+0,4%	-7,1%	+6,5%
Vlaams Gewest	2012	493.254	41.921	32.870
	2013	497.546	39.271	35.107
	Evolutie (in %)	+0,9%	-6,3%	+6,8%
België	2012	802.351	73.996	58.072
	2013	810.120	70.501	62.900
	Evolutie (in %)	+1,0%	-4,7%	+8,3%

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde West-Vlaanderen 105.638 **actieve** ondernemingen; dit is 21,2% van het Vlaamse totaal. In vergelijking met 2012 is het aantal actieve ondernemingen in West-Vlaanderen in 2013 met 0,4% gestegen. In Vlaanderen (+0,9%) en België (+1%) was de relatieve toename van het aantal actieve ondernemingen in de periode 2012-2013 iets groter.
- Met 7.383 **opgerichte** ondernemingen in 2013 kon 18,8% van het totale aantal opgerichte ondernemingen in Vlaanderen in West-Vlaanderen worden gesitueerd. Ten opzichte van 2012 lag het aantal opgerichte ondernemingen in 2013 in West-Vlaanderen 7,1% lager. In Vlaanderen en vooral België was de relatieve afname van het aantal opgerichte ondernemingen in de periode 2012-2013 beperkter dan in West-Vlaanderen (respectievelijk -6,3% en -4,7%).
- In 2013 **verdwenen** in West-Vlaanderen 6.986 ondernemingen of 19,9% van het Vlaamse totaal. In West-Vlaanderen was de toename van het aantal verdwenen ondernemingen in de periode 2012-2013 beperkter dan in Vlaanderen en België (+6,5% ten opzichte van respectievelijk +6,8% en +8,3%).

Figuur 5.4.1: Verloop van de ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2013 (a).

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

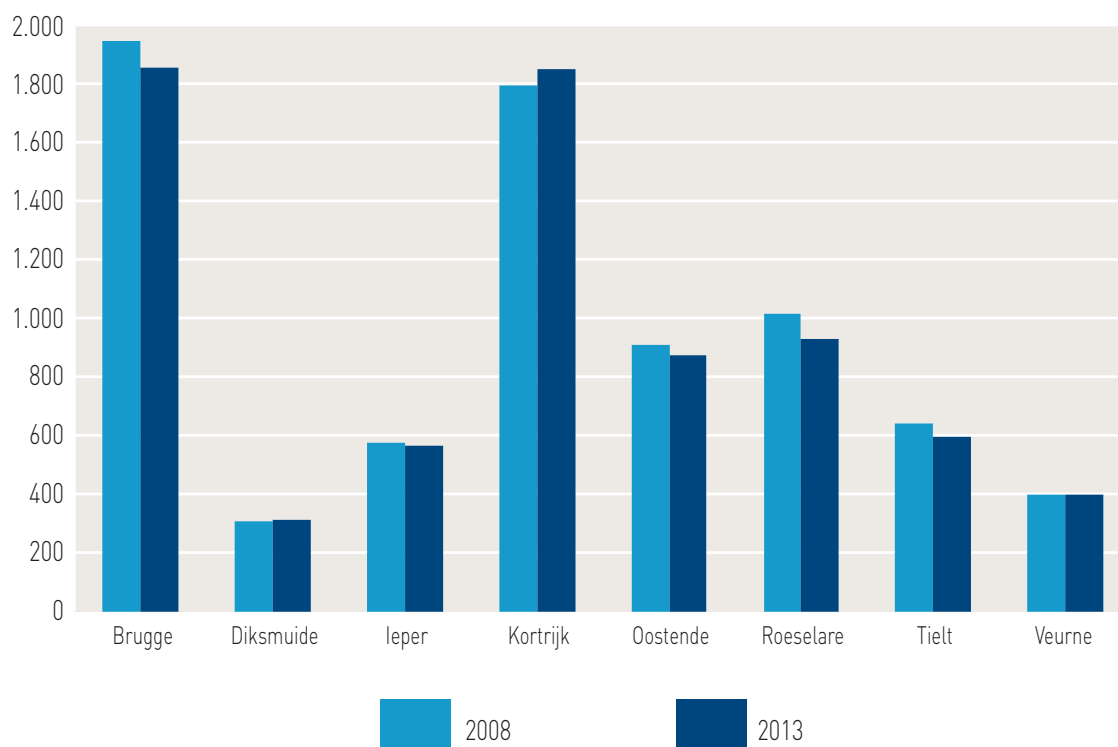
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Met een oprichtingsratio van 7% bleef West-Vlaanderen in 2012 een eind onder het Vlaamse (7,9%) en Belgische (8,7%) cijfer. Aangezien ook de uittredingsratio in West-Vlaanderen (6,6%) kleiner was dan in Vlaanderen (7,1%) en België (7,8%) was ook de turbulentieratio het kleinste in West-Vlaanderen (13,6% ten opzichte van 14,9% in het Vlaamse Gewest en 16,5% in België). De nettogroeiratio in West-Vlaanderen (0,4%) lag iets onder het Vlaamse (0,8%) en Belgische (0,9%) gemiddelde.
- Binnen West-Vlaanderen vinden we de hoogste oprichtings- en uittredingsratio (beiden 7,9%) en bijgevolg ook de hoogste turbulentieratio (15,8%) in het arrondissement Oostende. Oostende is bovendien het enige West-Vlaamse arrondissement waar de turbulentie groter is dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest. Het arrondissement Veurne kent de op één na hoogste uittredingsratio (7,7%) binnen West-Vlaanderen. In combinatie met een oprichtingsratio die net boven het West-Vlaamse gemiddelde ligt (7,1%), zorgt dit ervoor dat Veurne de op één na hoogste turbulentieratio heeft (14,8%). In het arrondissement Tielt ligt de uittredingsratio (4,9%) beduidend lager dan gemiddeld in West-Vlaanderen. Samen met Ieper heeft Tielt ook de laagste oprichtingsratio (6%), wat ervoor zorgt dat de turbulentie in Tielt (10,8%) het laagste is.
- In de arrondissementen Veurne en Ieper verdwenen in 2013 meer ondernemingen dan er werden opgericht waardoor de nettogroeiratio in beide arrondissementen negatief was (respectievelijk -0,7% en -0,1%). In Oostende hielden het aantal opgerichte en verdwenen ondernemingen elkaar in evenwicht en was er netto een nulgroei. Tielt kende de grootste nettogroeiratio (+1,1%) en stak hiermee zelfs boven het Belgische gemiddelde uit. In Roeselare lag de nettogroeiratio op het Vlaamse gemiddelde.

Figuur 5.4.2: Evolutie van het aantal opgerichte ondernemingen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008-2013 (a).

(a) Berekend op basis van maandcijfers.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

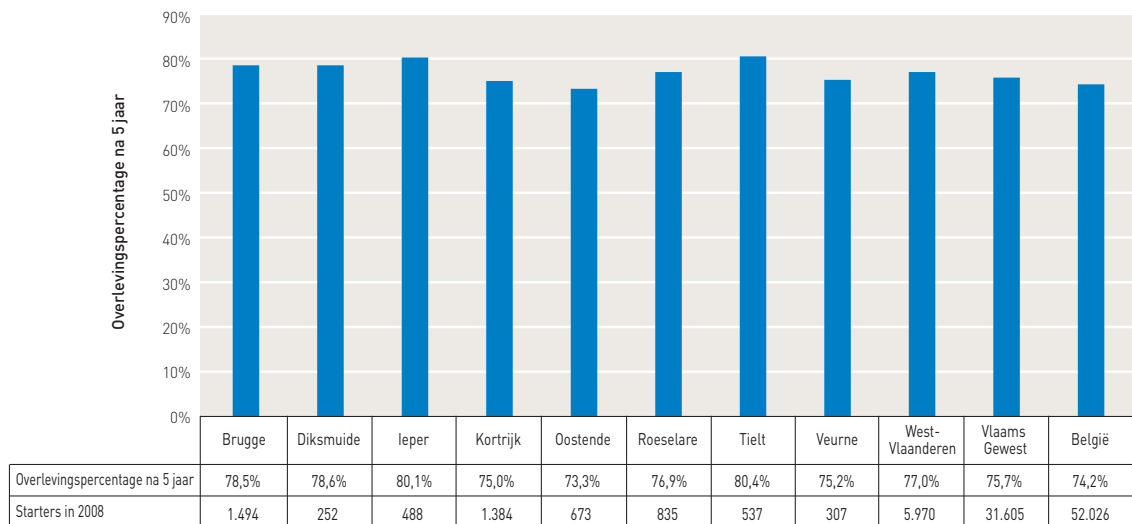
VASTSTELLINGEN

- Van de in totaal 7.383 ondernemingen die in West-Vlaanderen in 2013 werden opgericht, situeerde de helft zich in de arrondissementen Brugge (25,1%) en Kortrijk (25%). In de Westhoekarrondissementen Diksmuide (4,3%), Veurne (5,4%) en Ieper (7,7%) is het aandeel opgerichte ondernemingen het kleinst.
- In 2013 werden in West-Vlaanderen 198 ondernemingen minder opgericht (of -2,6%) in vergelijking met 2008. Met uitzondering van Kortrijk (+3,1%), Diksmuide (+2,3%) en Veurne (+0,3%) werden in alle West-Vlaamse arrondissementen in 2013 minder ondernemingen opgericht dan in 2008. In Brugge daalde het aantal oprichtingen in de periode 2008-2013 in absolute termen het sterkst (-88 oprichtingen of -4,5%), maar in Roeselare (-82 oprichtingen of -8,1%) en Tielt (-43 oprichtingen of -6,7%) was de afname in relatieve termen groter.

B. Overlevingspercentage starters

Eind 2013 waren 4.598 van de in totaal 5.970 West-Vlaamse ondernemingen die in 2008 startten nog actief. Met een overlevingspercentage van 77% doet West-Vlaanderen het beter dan gemiddeld in Vlaanderen (75,7%) en België (74,2%). Van alle West-Vlaamse ondernemingen gestart in 2008 en weer stopgezet tussen 2008 en 2013, deed 24,9% dat tussen de één en twee jaar na oprichting. Behalve in de industrie ligt het overlevingspercentage van starters in West-Vlaanderen in elke sector boven het Vlaamse en Belgische gemiddelde.

Figuur 5.4.3: Overlevingspercentage in 2013 na vijf jaar van ondernemingen gestart in 2008, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

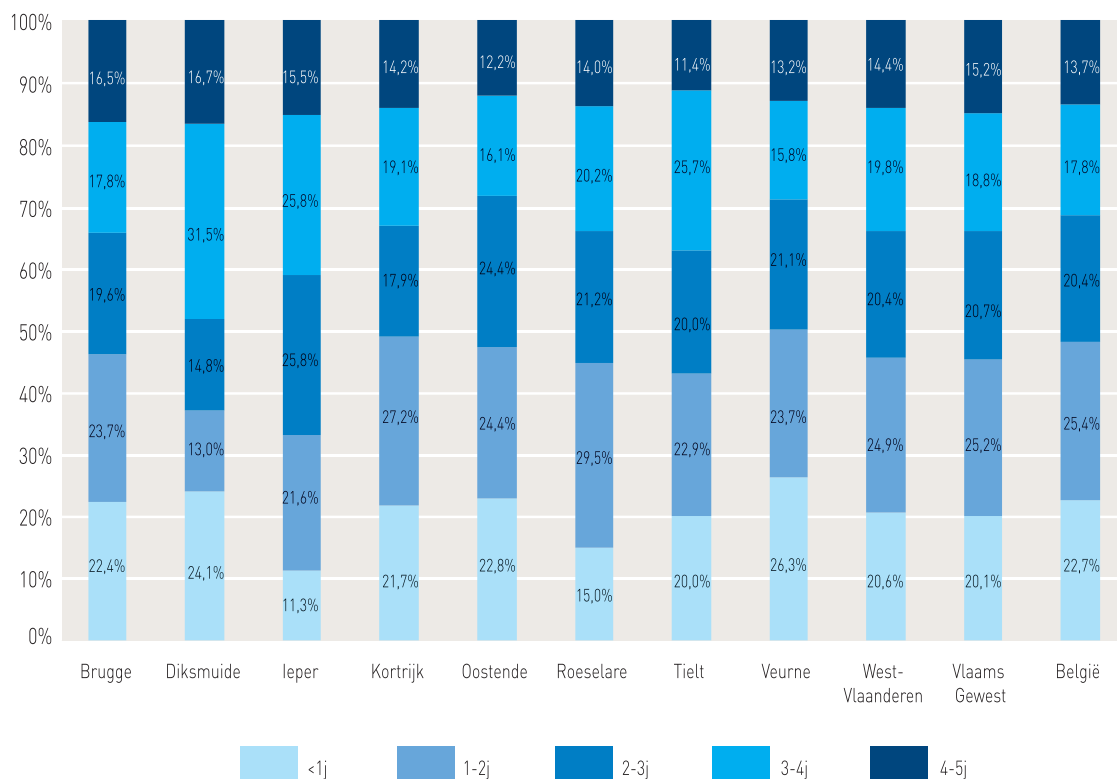
Bron: Lokovest (10/04/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Eind 2013 waren 4.598 van de West-Vlaamse ondernemingen die in 2008 startten nog actief. Uitgedrukt ten opzichte van het totale aantal West-Vlaamse ondernemingen dat in 2008 werd gestart, resulteert dit in een overlevingspercentage na vijf jaar van 77%. Het overlevingspercentage na vijf jaar van West-Vlaamse ondernemingen ligt hiermee boven het Vlaamse (75,7%) en Belgische (74,2%) cijfer.
- Van alle West-Vlaamse ondernemingen die in 2008 werden gestart, kan bijna de helft in de arrondissementen Brugge (25%) en Kortrijk (23,2%) worden gesitueerd. Onderaan de ranglijst vinden we Diksmuide en Veurne met respectievelijk 4,2% en 5,1% van de in 2008 gestarte West-Vlaamse ondernemingen.
- Binnen West-Vlaanderen kennen de arrondissementen Tielt (80,4%) en Ieper (80,1%) de hoogste overlevingspercentages. In Oostende is het overlevingspercentage na vijf jaar het laagst; slechts 73,3% van de ondernemingen die in 2008 werden gestart was eind 2013 nog actief. Als we dit naast de statistiek van de demografische beweging van ondernemingen leggen (cfr. 5.4.A), dan blijkt dat de arrondissementen met een hoog overlevingspercentage bij starters net die arrondissementen zijn met een lage turbulentieratio en vice versa.

Figuur 5.4.4: Stopzettingen in de periode 2008-2013 van ondernemingen gestart in 2008, ingedeeld naar leeftijd, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

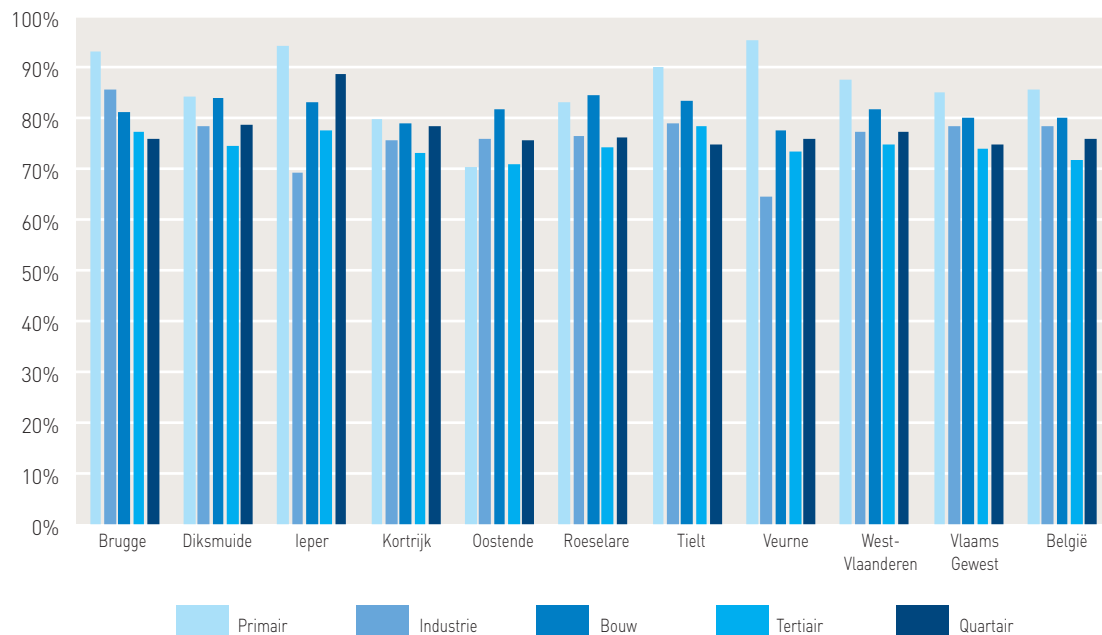

Bron: Lokovest (10/04/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Van alle West-Vlaamse ondernemingen gestart in 2008 en weer stopgezet tussen 2008 en 2013, deed 24,9% dat tussen de één en twee jaar na oprichting. Ook in Vlaanderen (25,2%) en België (25,4%) vormden de ondernemingen die tussen de één tot twee jaar na oprichting opnieuw werden stopgezet de grootste groep.
- In West-Vlaanderen en België vertegenwoordigden de ondernemingen die binnen het jaar na oprichting opnieuw stopten met hun activiteiten de op één na grootste groep. In België ligt het percentage starters dat het eerste jaar niet overleefde beduidend hoger dan in West-Vlaanderen en Vlaanderen (22,7% ten opzichte van respectievelijk 20,6% en 20,1%). In zowel West-Vlaanderen als België staan de starters die tussen de twee en drie jaar na oprichting weer werden stopgezet op de derde plaats (beiden 20,4%). In tegenstelling tot West-Vlaanderen en België telde Vlaanderen relatief meer ondernemingen die tussen de twee en drie jaar na oprichting werden stopgezet (20,7%) dan starters die het eerste jaar na hun oprichting niet overleefden (20,1%).
- Op arrondissementeel niveau zijn er enkele opvallende verschillen. Zo is het percentage starters dat binnen het jaar na oprichting opnieuw de activiteiten stopzet beduidend hoger in Veurne (26,3%) en Diksmuide (24,1%) dan gemiddeld in West-Vlaanderen. In het arrondissement Roeselare is het aandeel starters dat het eerste jaar niet overleeft een stuk lager (15%), maar ligt het aandeel starters dat tussen de één en twee jaar na oprichting weer werd stopgezet (29,5%) het verst boven het West-Vlaamse gemiddelde. In Ieper is het percentage starters dat het eerste jaar niet overleeft het laagst (11,3%) maar vertegenwoordigen de ondernemingen die tussen de twee tot drie jaar en de drie tot vier jaar na oprichting werden stopgezet de grootste groepen (beiden 25,8%). In Diksmuide springt het percentage ondernemingen dat drie tot vier jaar na oprichting weer wordt stopgezet in het oog (31,5%).

Figuur 5.4.5: Overlevingspercentage in 2013 na vijf jaar van ondernemingen gestart in 2008, ingedeeld naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België.

Bron: Lokovest (10/04/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Behalve in de industrie ligt het overlevingspercentage van starters in West-Vlaanderen in elke sector boven het Vlaamse en Belgische gemiddelde. In de primaire sector is 87,8% van de starters na vijf jaar nog actief; in Vlaanderen en België is dit respectievelijk 85,2% en 85,7%. Ook in de bouw is ruim vier op de vijf starters nog actief vijf jaar na oprichting (81,8% in West-Vlaanderen ten opzichte van respectievelijk 80,3% en 80,1% in Vlaanderen en België). In West-Vlaanderen overleeft 77,4% van de starters in de quartaire sector de eerste vijf jaar na oprichting, wat meer is dan in Vlaanderen (75%) en België (75,9%). Ook in de industrie is 77,4% van de West-Vlaamse starters na vijf jaar nog actief, maar in Vlaanderen en België ligt het overlevingspercentage in deze sector nog iets hoger (respectievelijk 78,5% en 78,7%). In de tertiaire sector is exact drie vierde van de West-Vlaamse starters vijf jaar na oprichting nog actief, wat meer is dan in het Vlaamse Gewest (74,2%) en België (72%).
- Opnieuw zijn er binnen West-Vlaanderen enkele opvallende verschillen. In vier West-Vlaamse arrondissementen – Veurne, Ieper, Brugge en Tielt – ligt het overlevingspercentage van starters in de primaire sector boven de 90%. In absolute cijfers overleefden in Veurne 21 van de 22 starters in de primaire sector de eerste vijf jaar; in Ieper, Brugge en Tielt ging het over respectievelijk 33, 42 en 46 overlevende starters in de primaire sector. In Oostende daarentegen is slechts 70,6% of 12 van de 17 starters in de primaire sector nog actief vijf jaar na oprichting. In Brugge springt het hoge overlevingspercentage van ondernemingen in de industrie (85,7% van de 63 starters) in het oog. Naast Brugge is Tielt het enige arrondissement waar het overlevingspercentage van starters in de industrie (79,2%) boven het Vlaamse en Belgische gemiddelde ligt. In Veurne overleeft slechts 64,7% of 11 van de 17 starters in de industrie de eerste vijf jaar na hun oprichting. In Ieper was 88,9% van de 27 ondernemingen die in 2008 werden gestart in de quartaire sector nog actief eind 2013, wat beduidend meer is dan in de overige West-Vlaamse arrondissementen.

C. Faillissementen

In 2013 gingen in West-Vlaanderen 954 ondernemingen failliet; dit waren er 111 meer dan in 2012. De overgrote meerderheid (91,7%) van de faillissementen situeerde zich bij ondernemingen met minder dan vijf werknemers. Van alle faillissementen in West-Vlaanderen in 2013 situeerde 51,1% zich in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. De meeste failliete ondernemingen waren actief in de tertiaire sector, met de horeca en de kleinhandel als de deelsectoren met het grootste aantal faillissementen.

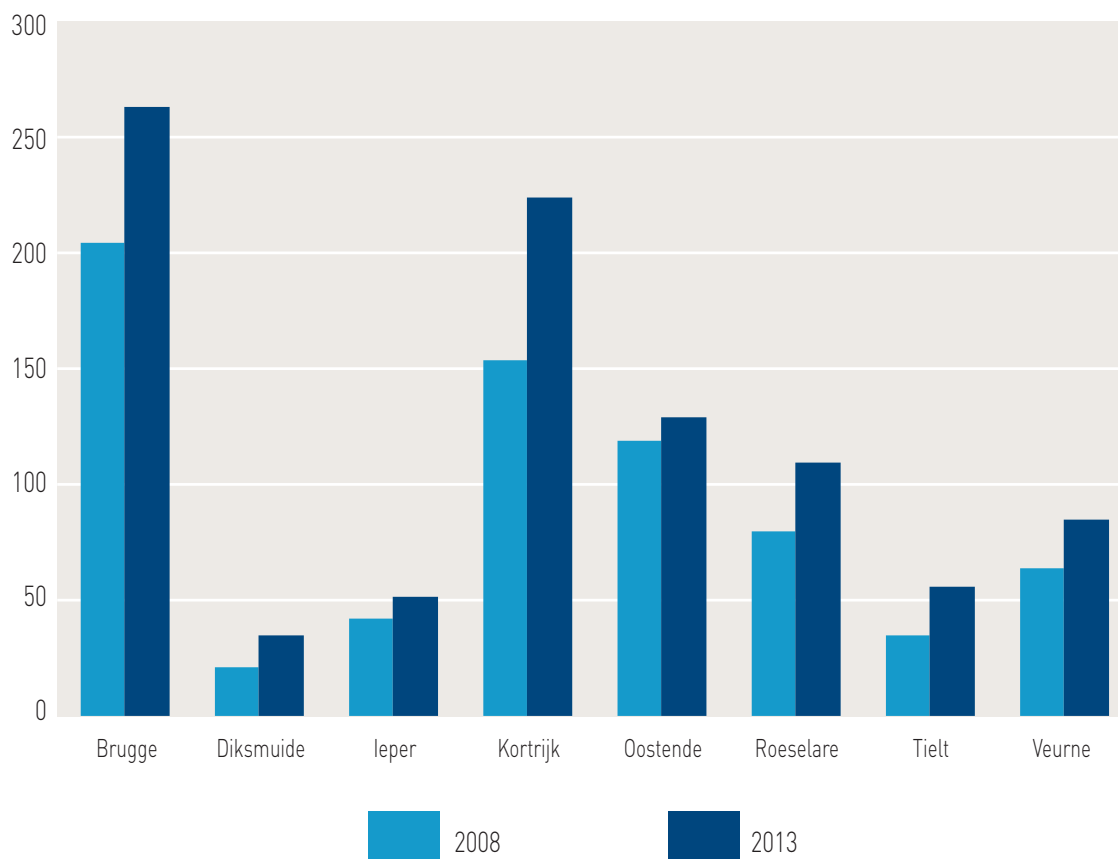
Tabel 5.4.2: Evolutie van het aantal faillissementen, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2012-2013.

	2012	2013	Evolutie in a.c.	Evolutie in %
West-Vlaanderen	843	954	+111	+13,2%
Vlaams Gewest	5.356	5.742	+386	+7,2%
België	10.587	11.740	+1.153	+10,9%

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 gingen in West-Vlaanderen 954 ondernemingen failliet; dit is 16,6% van het totale aantal faillissementen in het Vlaamse Gewest.
- In vergelijking met 2012 telde West-Vlaanderen 111 faillissementen meer in 2013. In relatieve termen was deze toename (+13,2%) een stuk groter dan in het Vlaamse Gewest (+7,2%) en België (+10,9%). In het Waalse (+12,7%) en vooral het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (+17,2%) was de relatieve toename van het aantal faillissementen in de periode 2012-2013 beduidend groter dan in Vlaanderen.
- De overgrote meerderheid (91,7%) van de faillissementen in 2013 situeerde zich bij ondernemingen met minder dan vijf werknemers. Ook in Vlaanderen en België was dit het geval, al lag het aandeel faillissementen bij ondernemingen met minder dan vijf werknemers er iets lager dan in West-Vlaanderen (respectievelijk 90,2% en 90,3%). Ondernemingen met minder dan vijf werknemers zijn natuurlijk ook het sterkst vertegenwoordigd in de economie.

Figuur 5.4.6: Evolutie van het aantal faillissementen, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2008-2013.

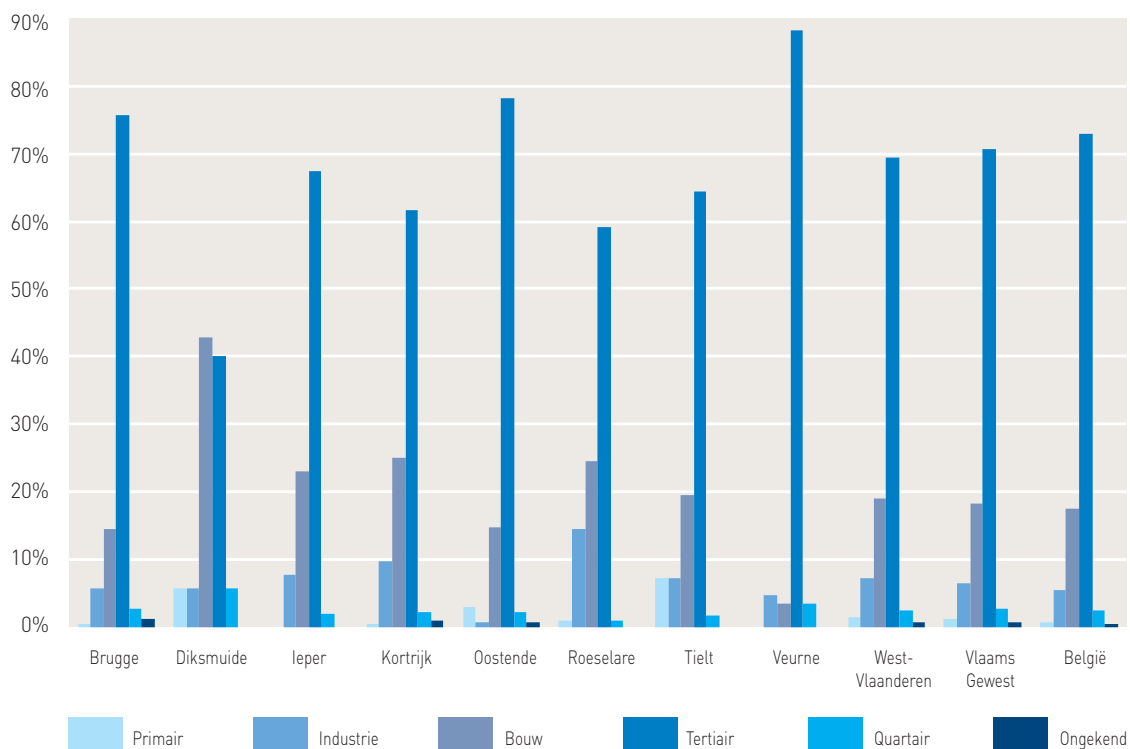
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Van alle faillissementen in West-Vlaanderen in 2013 situeerde respectievelijk 27,6% en 23,5% zich in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. De arrondissementen Oostende, Roeselare en Veurne volgen op geruime afstand met respectievelijk 13,5%, 11,5% en 8,9% van alle faillissementen in West-Vlaanderen. In Diksmuide (3,7%), Ieper (5,5%) en Tielt (5,9%) was het aandeel faillissementen het kleinst. In Brugge, Oostende en Veurne is het aandeel inzake faillissementen duidelijk groter dan het aandeel inzake actieve ondernemingen (respectievelijk 24,3%, 10,5% en 5,4%). In Kortrijk is het aandeel faillissementen nagenoeg even groot als het aandeel actieve ondernemingen (23,4%). In de overige West-Vlaamse arrondissementen is het aandeel inzake faillissementen beduidend kleiner dan het aandeel inzake actieve ondernemingen.
- In 2013 telde West-Vlaanderen 234 faillissementen meer (of +32,5%) dan in 2008. In alle West-Vlaamse arrondissementen lag het aantal faillissementen in 2013 hoger dan in 2008. In Kortrijk was de toename in absolute cijfers het grootst (+70 faillissementen of +45,5%). Ook in Brugge was er een aanzienlijke toename (+58 faillissementen of +28,3%). In de andere arrondissementen was de toename van het aantal faillissementen in absolute termen eerder beperkt, maar was de stijging in relatieve termen wel aanzienlijk zoals in Diksmuide (+14 faillissementen of +66,7%) en Tielt (+21 faillissementen of +60%). In Oostende bleef de toename van het aantal faillissementen in de periode 2008-2013 zowel in absolute als relatieve termen beperkt (+10 faillissementen of +8,4%).

Figuur 5.4.7: Aandeel van faillissementen naar sector, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2013.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Van alle faillissementen in West-Vlaanderen in 2013 situeerde 69,5% zich in de tertiaire sector. In Vlaanderen en België was het aandeel faillissementen in de tertiaire sector nog iets groter (respectievelijk 70,8% en 72,9%). In West-Vlaanderen was een derde van de failliete ondernemingen in de tertiaire sector actief in de horecasector; 20,2% van de faillissementen in de tertiaire sector situeerde zich in de kleinhandel. Ook in Vlaanderen en België deden de meeste faillissementen in de tertiaire sector zich voor in de horeca (respectievelijk 27,6% en 26,4%) en de kleinhandel (respectievelijk 17,6% en 19,8%).
- Na de tertiaire sector telde de bouwsector in zowel West-Vlaanderen (19%), Vlaanderen (18,3%) als België (17,6%) het op één na hoogste aandeel faillissementen. West-Vlaanderen telde relatief meer faillissementen in de industrie (7,1%) dan het Vlaamse Gewest (6,4%) en België (5,5%).
- Op arrondissementeel niveau zijn er binnen West-Vlaanderen enkele opvallende verschillen. Zo ligt het aandeel faillissementen in de tertiaire sector in Veurne (88,2%) een eind boven het West-Vlaamse gemiddelde. Ook in Oostende (78,3%) en Brugge (75,7%) ligt het aandeel failliete ondernemingen dat actief was in de tertiaire sector een stuk hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen. Diksmuide telt een opvallend laag aandeel faillissementen in de tertiaire sector (40%), maar een opvallend hoog aandeel failliete bouwondernemingen (42,9%). Ook het aandeel faillissementen in de primaire en de quataire sector (beiden 5,7%) ligt in Diksmuide een eind boven het West-Vlaamse gemiddelde. Enkel in Tielt is het aandeel failliete ondernemingen in de primaire sector (7,1%) nog hoger dan in Diksmuide. In Roeselare was 14,5% van de failliete ondernemingen actief in de industrie, wat beduidend meer is dan gemiddeld in West-Vlaanderen.

D. Collectieve ontslagen

In 2013 verloren in West-Vlaanderen 335 werknemers hun job als gevolg van een collectief ontslag. In West-Vlaanderen werden in 2013 gemiddeld 25,8 werknemers getroffen per collectief ontslag; in het Vlaamse Gewest lag dit gemiddelde aanzienlijk hoger (123,6).

Tabel 5.4.3: Evolutie van het aantal collectieve ontslagen, bedrijven en werknemers, West-Vlaanderen en Vlaams Gewest, 2012-2013.

	2012		2013	
	Bedrijven	Werknemers	Bedrijven	Werknemers
West-Vlaanderen				
Volledig uitgevoerd	10	442	13	335
Intentie gemeld	0	0	0	0
Vlaams Gewest				
Volledig uitgevoerd	58	5.369	79	9.767
Intentie gemeld	7	477	10	913

Bron: VDAB (februari 2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 verloren in West-Vlaanderen 335 werknemers hun job als gevolg van een collectief ontslag. Dit is een afname met 107 werknemers of 24,2% in vergelijking met 2012.
- In het Vlaamse Gewest lag het aantal werknemers dat hun job verloor bij een collectief ontslag in 2013 beduidend hoger dan in 2012 (+4.398 werknemers of +81,9%). Bijna twee derde (64,1%) van alle werknemers die in het Vlaamse Gewest in 2013 collectief werden ontslagen, was aan de slag in Limburg. De sluiting van Ford Genk en haar toeleveranciers was verantwoordelijk voor het overgrote deel van deze ontslagen. Door deze sterke toename in het Vlaamse Gewest daalde het aandeel van West-Vlaanderen inzake het aantal werknemers dat hun job verloor als gevolg van een collectief ontslag van 8,2% in 2012 naar 3,4% in 2013.
- Van de 79 Vlaamse bedrijven die in 2013 een collectief ontslag doorvoerden, situeerden er zich 13 (of 16,5%) in West-Vlaanderen. In West-Vlaanderen werden in 2013 gemiddeld 25,8 werknemers getroffen per collectief ontslag; in het Vlaamse Gewest lag dit gemiddelde aanzienlijk hoger (123,6).
- In West-Vlaanderen waren er voorts in 2012 en 2013 geen gemelde intenties tot collectief ontslag meer. In het Vlaamse Gewest werden in 2012 en 2013 samen nog 17 intenties tot collectief ontslag gemeld die in februari 2014 (de afsluitdatum van deze statistiek) nog niet waren uitgevoerd. Hierdoor dreigen in totaal nog eens 1.390 jobs verloren te gaan.

5. ONDERZOEK EN ONTWIKKELING

In 2013 ontving West-Vlaanderen 32,5 miljoen euro projectsteun van het IWT, dit is 12,4% van de totale projectsteun die in Vlaanderen werd toegekend. In 2011 telde West-Vlaanderen 4.533 O&O-personeelsleden, waarvan 2.479 onderzoekers. Uitgedrukt per miljoen inwoners telde West-Vlaanderen 125,4 patentaanvragen in 2009. West-Vlaanderen blijft hiermee onder het Vlaamse (150,8) en Belgische cijfer (128,9).

Voor meer cijfermateriaal omtrent onderzoek en ontwikkeling verwijzen we graag naar de volledige O&O-studie (juni 2013) op onze website www.pomwvl.be/onderzoek-ontwikkeling-west-vlaanderen.

Tabel 5.5.1: Evolutie van de IWT-projectsteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie in West-Vlaanderen, 2009-2013.

	2009		2013	
	West-Vl. (euro)	Aandeel West-Vl. in VL. Gewest	West-Vl. (euro)	Aandeel West-Vl. in VL. Gewest
IWT-steun voor O&O	14.960.663	13,4%	21.725.220	23,9%
Steun uit Baekeland-programma	851.862	12,3%	195.878	4,9%
Steun uit CiCi-programma	n.v.t	n.v.t	98.605	12,7%
Steun via Innovatieplatformen	n.v.t	n.v.t	784.420	2,4%
Steun uit KMO-programma	5.668.272	25,7%	7.321.737	25,6%
Steun uit Landbouwonderzoekprogramma	494.496	4,2%	975.129	12,7%
Steun uit SBO-programma	478.758	1,2%	-	-
Steun uit TBM-programma	27.336	0,5%	-	-
Steun uit TETRA-fonds	2.100.413	24,0%	1.049.966	11,8%
Steun uit VIS-programma	1.071.875	2,8%	391.520	2,1%
TOTAAL	25.653.675	10,3%	32.542.474	12,4%

Bron: IWT, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

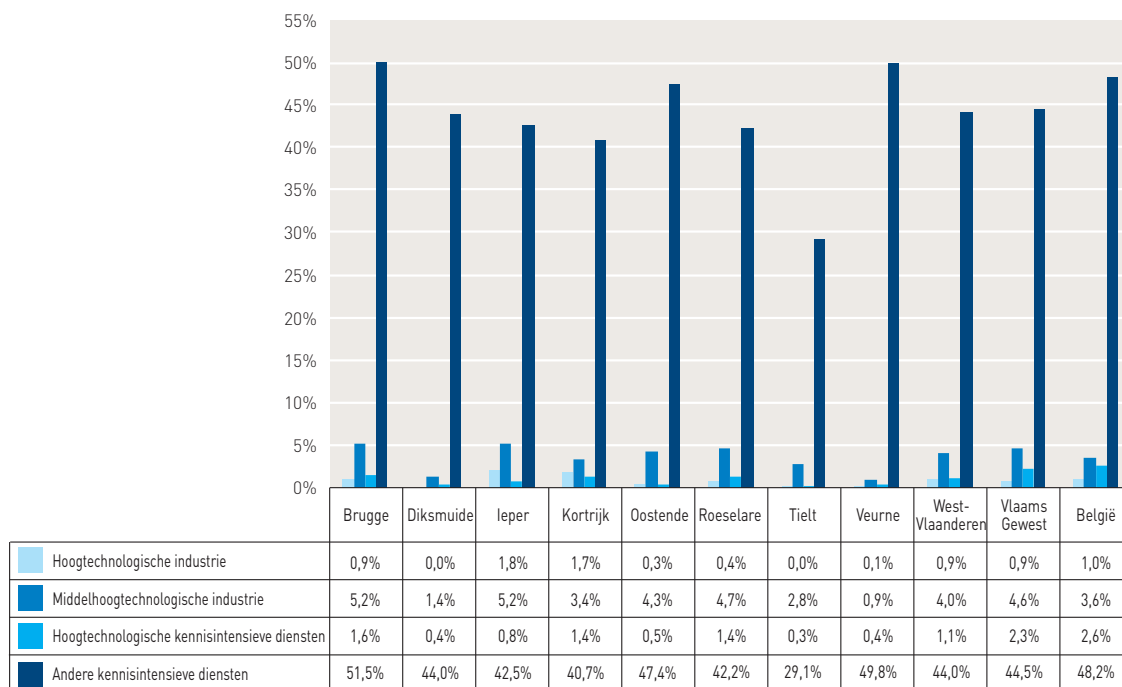
VASTSTELLINGEN

- In 2013 ontving West-Vlaanderen via diverse programma's 32,5 miljoen euro projectsteun van het IWT. In vergelijking met 2009 is dit een flinke toename met 26,9%.
- Van alle projectsteun die het IWT in 2013 toekende in Vlaanderen, was 12,4% bestemd voor West-Vlaanderen. Dit is meer dan in 2009 toen 10,3% van de totale IWT-steun naar West-Vlaanderen ging.
- Bijna 90% van de IWT-steun die West-Vlaanderen in 2013 ontving, kan worden toegeschreven aan twee programma's: het programma voor Onderzoek en Ontwikkeling (O&O) (66,8%) en het KMO-programma (22,5%).
- De IWT-steun die West-Vlaanderen ontving via het KMO-programma steeg in de periode 2009-2013 met 29,2%. In het Vlaamse Gewest was de relatieve toename inzake steun uit het KMO-programma net iets groter (+29,7%), waardoor het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse cijfer op nagenoeg hetzelfde niveau bleef (25,7% in 2009; 25,6% in 2013). In 2013 werd in Vlaanderen minder IWT-steun toegekend via het O&O-programma in vergelijking met 2009 (-18,5%). West-Vlaanderen volgde deze trend niet en zag de IWT-steun via het O&O-programma in deze periode sterk toenemen met 45,2%. Hierdoor steeg het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse cijfer van 13,4% in 2009 tot 23,9% in 2013. In 2009 was 24% van de Vlaamse steun uit het TETRA-fonds bestemd voor West-Vlaanderen. In de periode 2009-2013 halveerde de

steun die West-Vlaanderen via het TETRA-fonds ontving waardoor het aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse TETRA-steun terugliep tot 11,8%. De IWT-steun uit het Landbouwonderzoek-programma die voor West-Vlaanderen bestemd is, kende tussen 2009 en 2013 bijna een verdubbeling. Hierdoor steeg het West-Vlaamse aandeel van 4,2% in 2009 tot 12,7% in 2013. De IWT-steun die West-Vlaanderen ontving via de Baekeland- en VIS-programma's kende in de periode 2009-2013 een sterke afname (respectievelijk -77% en -63,5%). In 2013 was nog 4,9% van de Vlaamse steun uit het Baekeland-programma bestemd voor West-Vlaanderen (ten opzichte van 12,3% in 2009); voor het VIS-programma was dit 2,1% in 2013 (ten opzichte van 2,8% in 2009).

Figuur 5.5.1: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten in de totale tewerkstelling, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 31 december 2012.

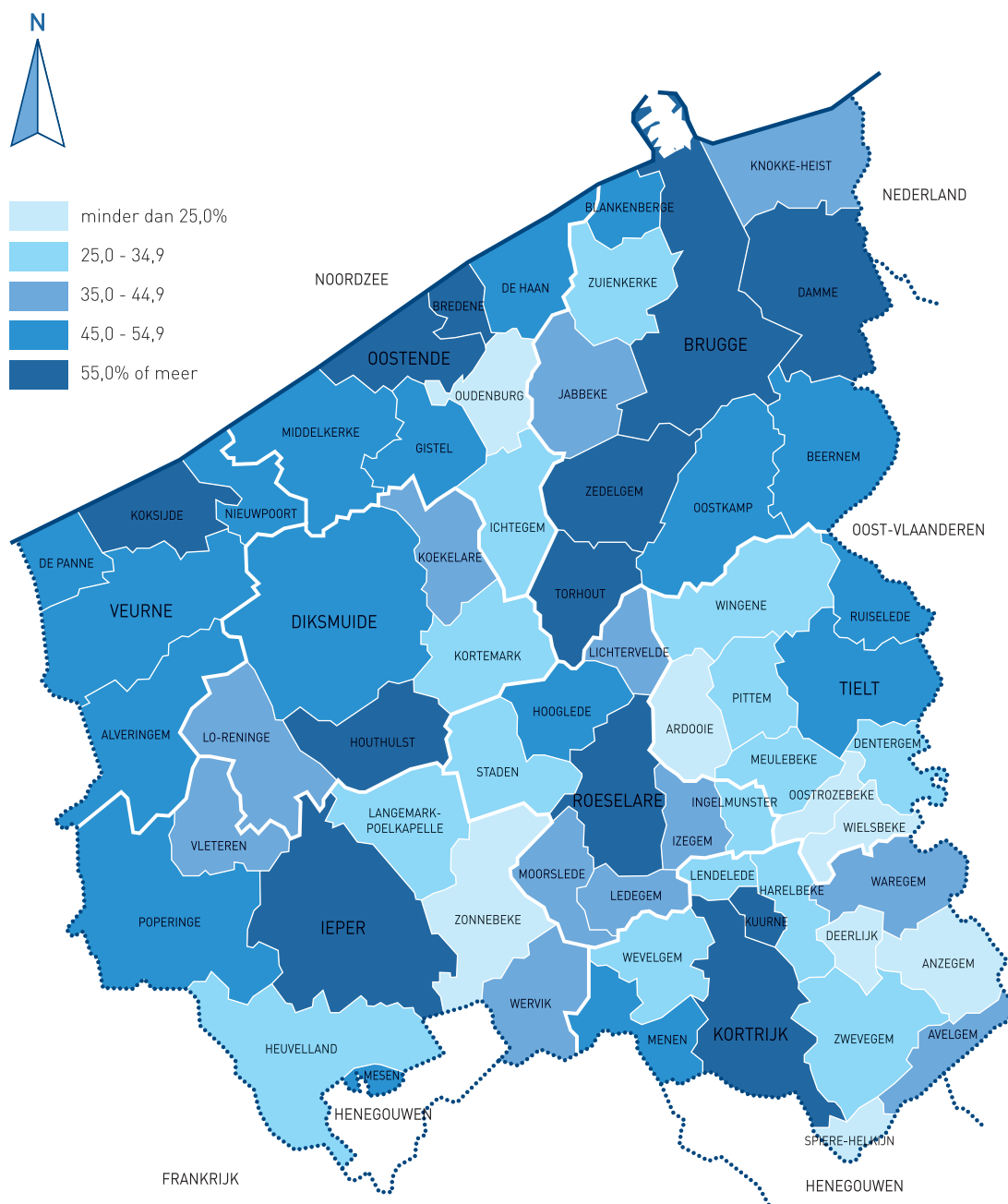

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Het aandeel werknemers in **hoogtechnologische kennisintensieve diensten** ligt in West-Vlaanderen (1,1%) een eind onder het Vlaamse (2,3%) en Belgische (2,6%) cijfer. Binnen West-Vlaanderen vinden we de hoogste aandelen in de arrondissementen Brugge (1,6%), Kortrijk en Roeselare (beiden 1,4%), maar ook deze aandelen zijn nog een eind verwijderd van het Vlaamse en Belgische gemiddelde.
- Ook het aandeel werknemers in **andere kennisintensieve diensten** ligt in West-Vlaanderen lager dan in Vlaanderen en België, maar de achterstand van West-Vlaanderen ten opzichte van Vlaanderen is een stuk kleiner (44% ten opzichte van 44,5%). In België ligt het percentage werknemers in andere kennisintensieve diensten (48,2%) beduidend hoger dan in West-Vlaanderen en Vlaanderen. Binnen West-Vlaanderen springen Brugge (51,5%) en Veurne (49,8%) in het oog. In deze arrondissementen is het aandeel werknemers in andere kennisintensieve diensten zelfs hoger dan het Belgische cijfer. In Tielt ligt het aandeel werknemers in andere kennisintensieve diensten (29,1%) opvallend laag in vergelijking met de andere West-Vlaamse arrondissementen.
- Het aandeel werknemers in de **middelhoogtechnologische industrie** ligt in West-Vlaanderen (4%) onder het Vlaamse gemiddelde (4,6%) maar boven het Belgische cijfer (3,6%). Binnen West-Vlaanderen zijn er drie arrondissementen waar het percentage werknemers in de middelhoogtechnologische industrie hoger is dan het Vlaamse gemiddelde, namelijk Brugge, Ieper (beiden 5,2%) en Roeselare (4,7%). In Veurne (0,9%) en Diksmuide (1,4%) is het aandeel werknemers in de middelhoogtechnologische industrie een stuk kleiner dan in de overige West-Vlaamse arrondissementen.
- In West-Vlaanderen en Vlaanderen is het aandeel werknemers in de **hoogtechnologische industrie** even groot (0,9%); in België is 1% van alle werknemers actief in de hoogtechnologische industrie. Binnen West-Vlaanderen springen de arrondissementen Ieper en Kortrijk in het oog met respectievelijk 1,8% en 1,7% van alle werknemers in de hoogtechnologische industrie.

Kaart 5.5.1: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren en kennisintensieve diensten in de totale tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen, 31 december 2012 (a).

Minimum: Spiere-Helkijn	13,2%
Maximum: Brugge	64,0%
West-Vlaanderen:	50,2%
Vlaams Gewest:	52,2%
België:	55,3%

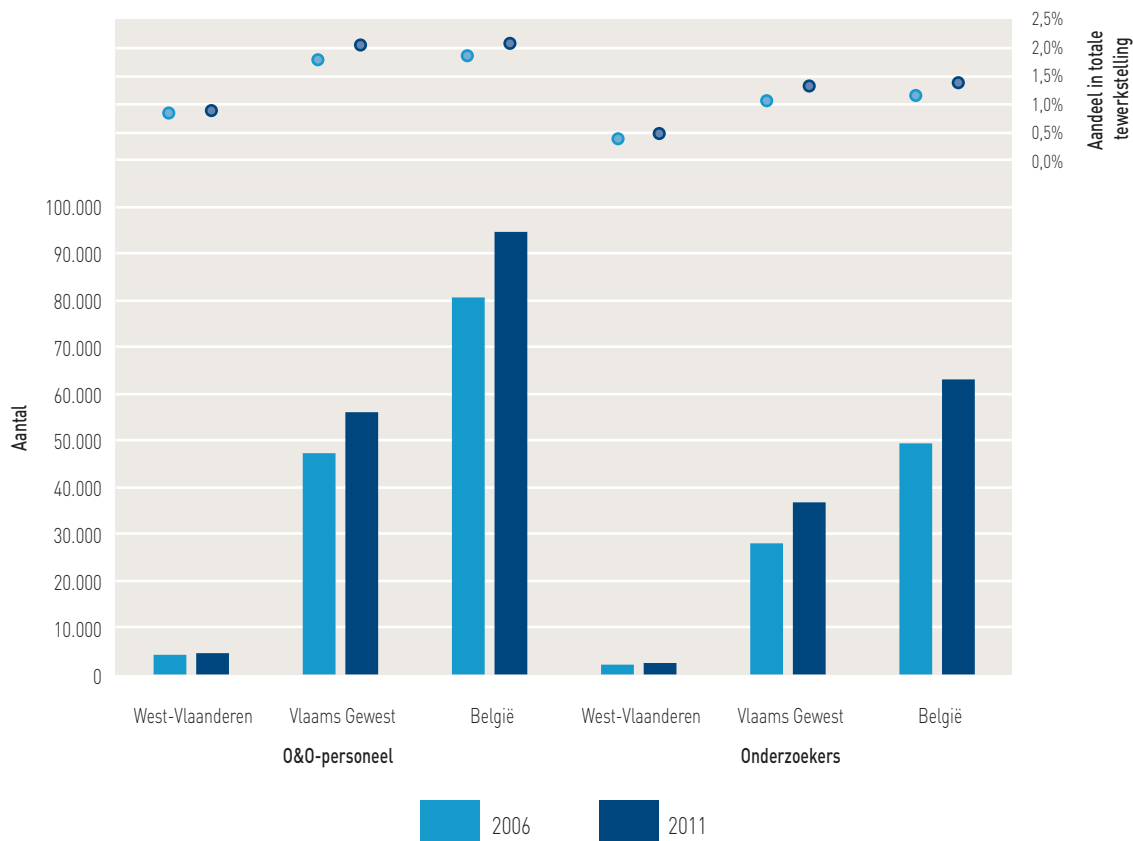
0 5 10 15 km

(a) Deze omvatten de hoog- en middelhoogtechnologische industrie, de hoogtechnologische kennisintensieve diensten en de andere kennisintensieve diensten.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Figuur 5.5.2: Evolutie van O&O-personeel en onderzoekers, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, 2006-2011.

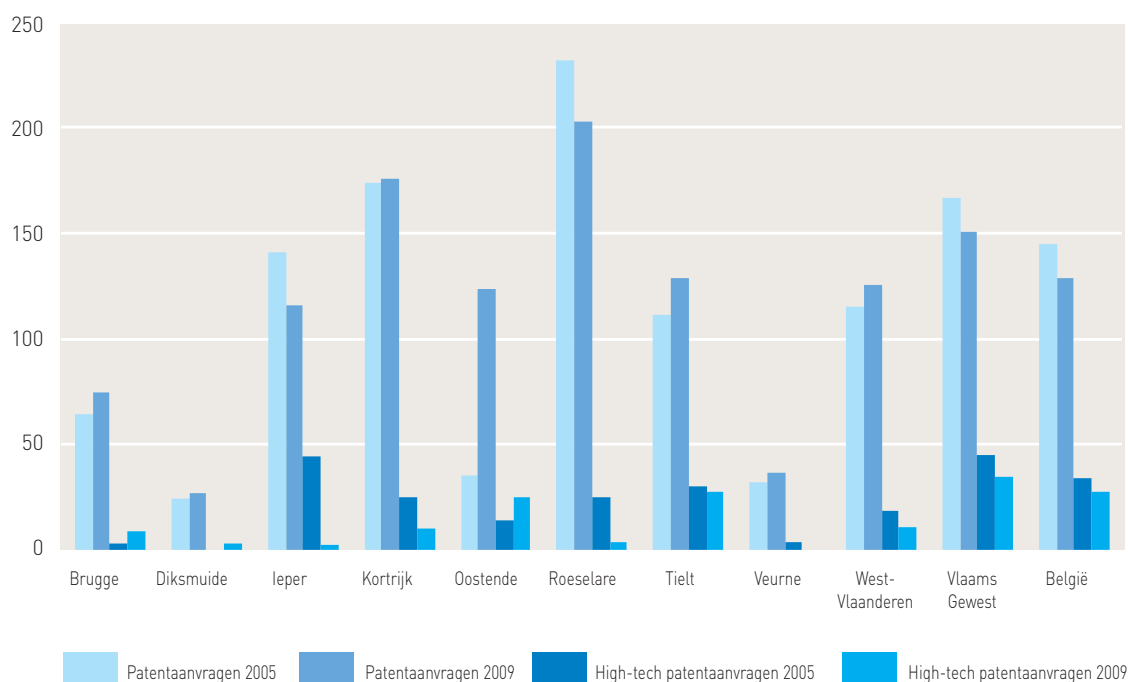

Bron: Eurostat, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2011 telde West-Vlaanderen 4.533 **O&O-personeelsleden**; dit is 8,1% van het Vlaamse totaal. Van de totale tewerkstelling in West-Vlaanderen is 0,9% O&O-personeel. West-Vlaanderen scoort hiermee ondermaats in vergelijking met Vlaanderen en België waar O&O-personeelsleden respectievelijk 2% en 2,1% van de totale tewerkstelling uitmaken.
- De 2.479 **onderzoekers** die in 2011 in West-Vlaanderen actief waren, vertegenwoordigen 6,8% van het Vlaamse totaal. Ook inzake het aandeel onderzoekers in de totale tewerkstelling scoort West-Vlaanderen (0,5%) ondermaats in vergelijking met het Vlaamse (1,3%) en Belgische (1,4%) gemiddelde.
- In de periode 2006-2011 steeg het aantal O&O-personeelsleden in West-Vlaanderen met 7,2%. In België en Vlaanderen steeg het aantal O&O-personeelsleden in dezelfde periode een stuk sterker (respectievelijk +17,2% en +18,9%). Het aandeel O&O-personeelsleden in de totale tewerkstelling bleef in West-Vlaanderen tussen 2006 en 2011 op hetzelfde niveau. In Vlaanderen en België lag het percentage O&O-personeelsleden in de totale tewerkstelling in 2011 iets hoger dan in 2006. Bij de onderzoekers was er in de periode 2006-2011 in West-Vlaanderen een aanzienlijke toename met 20,5%. In België (+28,3%) en Vlaanderen (+31%) was de toename in dezelfde periode nog groter. In West-Vlaanderen steeg het aandeel onderzoekers in de totale tewerkstelling tussen 2006 en 2011 met 0,1%punt; in Vlaanderen en België was er een toename met 0,2%punt.

Figuur 5.5.3: Evolutie van patentaanvragen bij het EPO (per miljoen inwoners), arrondissementen van West-Vlaanderen (a), Vlaams Gewest en België, 2005-2009.

(a) Cijfers voor high-tech patentaanvragen voor Diksmuide (2005) en Veurne (2009) niet beschikbaar.

Bron: Eurostat, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

VASTSTELLINGEN

- In 2009 telde West-Vlaanderen 125,4 patentaanvragen per miljoen inwoners. Dit is een lager cijfer dan in Vlaanderen (150,8) en België (128,9). Binnen West-Vlaanderen zien we het hoogste aantal patentaanvragen per miljoen inwoners in de arrondissementen Roeselare (203) en Kortrijk (175,6). Onderaan de rangschikking vinden we de arrondissementen Veurne en Diksmuide met respectievelijk slechts 36,2 en 26,7 patentaanvragen per miljoen inwoners.
- In West-Vlaanderen waren er 10,8 high-tech patentaanvragen per miljoen inwoners in 2009. Ook dit cijfer ligt onder het Vlaamse (34,6) en Belgische (27,7) gemiddelde. Binnen West-Vlaanderen is het aantal high-tech patentaanvragen per miljoen inwoners het grootst in de arrondissementen Tielt (27,8) en Oostende (24,8). Onderaan de rangschikking vinden we Roeselare (3,5), Diksmuide (2,8) en Ieper (2,4).
- In West-Vlaanderen waren de high-tech patentaanvragen in 2009 goed voor 8,6% van alle patentaanvragen. In België en Vlaanderen ligt het aandeel high-tech patentaanvragen een stuk hoger (respectievelijk 21,5% en 22,9%). Met een aandeel inzake high-tech patentaanvragen van respectievelijk 21,6% en 20,1% komen de arrondissementen Tielt en Oostende in de buurt van het Vlaamse en Belgische cijfer. In Ieper en Roeselare vertegenwoordigen de high-tech patentaanvragen respectievelijk slechts 2,1% en 1,7% van alle patentaanvragen.

- Tussen 2005 en 2009 steeg het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners met 8,7%. In Vlaanderen en België waren er daarentegen afnames met respectievelijk 9,5% en 10,8%. De arrondissementen Ieper en Roeselare zijn de enige West-Vlaamse arrondissementen waar het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners in 2009 lager lag dan in 2005. In Oostende was de toename het grootst. In dezelfde periode daalde het aantal high-tech patentaanvragen per miljoen inwoners met 41% in West-Vlaanderen. Ook in Vlaanderen en België waren er afnames, al waren die beperkter dan in West-Vlaanderen (respectievelijk -23,1% en -18,8%). Voor de arrondissementen Diksmuide en Veurne kon geen evolutie worden berekend. Bij de overige West-Vlaamse arrondissementen was er enkel in Brugge en Oostende een toename van het aantal high-tech patentaanvragen per miljoen inwoners. In Ieper, Roeselare en Kortrijk waren er aanzienlijke afnames; in Tielt bleef de daling van het aantal high-tech patentaanvragen tussen 2005 en 2009 beperkt tot 8,3%.

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen

Het aantal actieve, opgerichte en verdwenen ondernemingen werd berekend op basis van maandcijfers in plaats van jaarcijfers. Maandcijfers tellen elke levensgebeurtenis van een onderneming ((her)oprichtingen, schrappingen, in- of uitwijkingen). Jaarcijfers daarentegen vloeien voort uit een vergelijking van de toestand van de onderneming op 31 december van het huidige en het vorige jaar. Hierdoor zal het aantal opgerichte en verdwenen ondernemingen bij jaarcijfers lager liggen dan het aantal opgerichte en verdwenen ondernemingen dat werd berekend op basis van maandcijfers. Enkel het aantal actieve ondernemingen op 31 december is hetzelfde bij maand- en jaarcijfers.

Bruto Regionaal Product (BRP)

Som van de bruto toegevoegde waarden gerealiseerd door alle economische sectoren die gevestigd zijn binnen de regio.

Statistische reeksen over het bruto nationaal of regionaal product zijn terug te vinden in de nationale en regionale rekeningen die door de Nationale Bank van België worden opgemaakt. Deze bevatten cijfers over de bruto toegevoegde waarde van België in het geheel of van een specifieke regio (gewest, provincie, arrondissement). Sinds 1998 worden de reeksen opgemaakt volgens de definities van het "Europese Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen 1995" (ESR 1995). Voordien was het ESER 1979-Systeem de referentiemethodologie. Het is niet mogelijk om cijfers volgens beide methodologieën met elkaar te vergelijken.

Bruto toegevoegde waarde

Dit is het bedrag dat de productiefactoren aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten toevoegen en is gelijk aan het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten. De bruto toegevoegde waarde kan ook beschouwd worden als de som van de vergoedingen voor de primaire productiefactoren die ingeschakeld zijn in het productieproces (lonen, wedden, kapitaalinkomen, winst, enz.).

De waardering van de bruto toegevoegde waarde gebeurt tegen basisprijzen. Dat wil zeggen dat de productie niet de door de producent in rekening gebrachte belasting over de toegevoegde waarde omvat en ook niet mogelijke andere productgebonden belastingen zoals accijnzen. Wel zijn productgebonden subsidies inbegrepen.

Voor de geografische subindelingen in bedrijfstakken worden de gegevens in lopende prijzen opgemaakt. Enkel voor de totale bruto toegevoegde waarde is er een berekening in vaste prijzen. De reeks in vaste prijzen - die gebruikt wordt om de economische groei te berekenen - wordt uitgedrukt in kettingeuro's met als referentiejaar 2011. Via deze nieuwe berekeningsmethode wordt de recente economische groei juist berekend. Voor meer informatie verwijzen we naar: http://www.nbb.be/DOC/DQ/N/METHOD/B_OVERHN05.pdf.

Btw-registratie

Om een beeld te krijgen van omzet, uitvoer en investeringen in West-Vlaanderen gebruiken we gegevens op basis van de btw-aangiften. Deze gegevens betreffen de aangevers die effectief btw verschuldigd zijn aan het Ministerie van Financiën. Deze btw-registratie gebeurt naar vestiging van de maatschappelijke zetel. Op die manier ontbreken in de West-Vlaamse cijfers de prestaties van ondernemingen met activiteit in West-Vlaanderen, maar met hoofdzetel buiten de provincie.

Conjunctuurcurven

De conjunctuurcurven van de Nationale Bank van België (NBB) worden samengesteld op basis van een enquête bij de bedrijfsleiders, met vragen over de facetten van de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. Men kan antwoorden met 'stijgend' (positief), 'dalend' (negatief) of 'gelijkblijvend'. De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op die vragen. Met enkele maanden vertraging wordt op basis van de brutogegevens een afgevlakte curve berekend.

Midden 2009 wijzigde de NBB de methodologie voor het samenstellen van de synthetische curven. Enerzijds omvat de globale curve naast de curven van de verwerkende nijverheid (industrie), ruwbouw en handel nu ook de dienstverlening aan bedrijven. Anderzijds baseren de synthetische curven van iedere activiteitstak en bijgevolg dus ook de globale curve zich nu op een selectie van vragen, dit in tegenstelling tot de vorige curven die alle vragen van de enquête omvatten.

De provinciale curven worden volgens eenzelfde methode berekend als de nationale synthetische curven. De basis wordt gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in de provincie gevestigd zijn, maar ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

EPO

De voornaamste opdracht van het European Patent Office is het verstrekken van Europese patenten.

Exportquote

Waarde van de uitvoer in verhouding tot de waarde van de omzet.

Hoogtechnologische industrie

Deze omvat volgende sectoren: vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten (Nace-Bel 21) en vervaardiging van informaticaproducten en elektronische en optische producten (Nace-Bel 26).

IWT

Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen. Voor meer informatie omtrent de verschillende steunprogramma's: <http://www.iwt.be>.

Kennisintensieve diensten

Deze omvatten de hoogtechnologische kennisintensieve diensten (productie van films en video- en televisieopnames, maken van geluidsopnames en uitgeverijen van muziekopnamen (Nace-Bel 59), programmeren en uitzenden van radio- en televisieprogramma's (Nace-Bel 60), telecommunicatie (Nace-Bel 61), informatica (Nace-Bel 62+63) en speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied (Nace-Bel 72)) en de andere kennisintensieve diensten (vervoer over water en luchtvaart (Nace-Bel 50+51), uitgeverijen (Nace-Bel 58), financiële activiteiten en verzekeringen (Nace-Bel 64 t/m 66), rechtskundige, boekhoudkundige, bedrijfskundige en technische dienstverlening (Nace-Bel 69 t/m 71), reclame en overige gespecialiseerde wetenschappelijke en technische activiteiten (Nace-Bel 73 t/m 75), terbeschikkingstelling van personeel (Nace-Bel 78), beveiligings- en opsporingsdiensten (Nace-Bel 80), openbaar bestuur (Nace-Bel 84), onderwijs (Nace-Bel 85), menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (Nace-Bel 86 t/m 88) en kunst, amusement en recreatie (Nace-Bel 90 t/m 93)).

Middelhoogtechnologische industrie

Deze omvat volgende sectoren: vervaardiging van chemische producten (Nace-Bel 20), vervaardiging van elektrische apparatuur (Nace-Bel 27), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (Nace-Bel 28), vervaardiging van transportmiddelen (Nace-Bel 29+30).

Nettogroeiratio

Saldo van het aantal oprichtingen en het aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen. De nettogroeiratio drukt uit hoeveel ondernemingen er per saldo bijkwamen.

Oprichtingsratio

Aantal oprichtingen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

Overlevingspercentage van starters

Om het overlevingspercentage van starters te berekenen wordt gebruik gemaakt van de start- en stopzettingsdatum van ondernemingen in Lokovest, een extract van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO). Op basis hiervan kon de exacte leeftijd van de onderneming bij stopzetting worden berekend. De definiëring van starters en stopzettingen is in deze statistiek wel administratief. Zo vinden we onder de starters ook ondernemingen die worden omgevormd van "natuurlijk persoon" naar "rechtspersoon". Dit zorgt ervoor dat deze ondernemingen tweemaal worden geregistreerd, namelijk als een schrapping (van de natuurlijke persoon) en een inschrijving (als rechtspersoon). In werkelijkheid gaat het echter om dezelfde onderneming, zij het dan onder een andere juridische vorm. Het is niet mogelijk om dergelijke administratieve starters uit de statistiek te filteren. De redenen waarom een onderneming de activiteiten stopzet kunnen vrij divers zijn (vrijwillige stopzetting van de activiteiten, faillissement, het ontbreken van attesten of vergunningen, een fusie tussen twee of meer ondernemingen, een administratieve wijziging, enz.).

Turbulentieratio

Som van het aantal oprichtingen en het aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen. De turbulentieratio geeft weer in welke mate het economisch weefsel zich vernieuwde.

Uittredingsratio

Aantal stopzettingen en faillissementen in verhouding tot het aantal actieve ondernemingen.

6 BLIK OP SECTOREN

0. INLEIDING

Van de grootste sectoren in West-Vlaanderen op basis van loontrekkende tewerkstelling zijn er vier die een specialisatie ten opzichte van het Vlaamse Gewest combineren met een tewerkstellingsgroei in de periode 2007-2012. Deze sterke sectoren zijn de gezondheidszorg, de bouwsector, het openbaar bestuur en de voedingssector.

Figuur 6.0.1: Specialisatiegraad (2012) en relatieve groei (2007-2012) in de grootste sectoren in West-Vlaanderen.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Wanneer we de specialisatiegraad en de relatieve groei van de tewerkstelling in de grootste sectoren in West-Vlaanderen combineren, kunnen we vier groepen van sectoren onderscheiden: sterke, verbeterende, zwakke en achterblijvende sectoren.
- **Sterke** sectoren zijn sectoren waarin West-Vlaanderen gespecialiseerd is ten opzichte van het Vlaamse Gewest en waarvan de tewerkstelling groeit. Dit is het geval voor vier sectoren, namelijk de gezondheidszorg, de bouwsector, het openbaar bestuur en de voedingssector. In dit kwadrant toont de voedingssector de hoogste specialisatiegraad (146,7%), maar de kleinste relatieve groei (+0,1%).
- **Verbeterende** sectoren zijn sectoren waarin West-Vlaanderen niet gespecialiseerd is in vergelijking met het Vlaamse Gewest, maar die toch een groei van de tewerkstelling kennen. Drie grote sectoren uit de tertiaire sector kunnen als verbeterende sectoren worden bestempeld, namelijk de groot- en kleinhandel en de zakelijke dienstverlening. De sterke tewerkstellingsgroei in de zakelijke dienstverlening (+26%) in de periode 2007-2012 springt hierbij in het oog.

- **Achterblijvende** sectoren zijn sectoren waarin West-Vlaanderen gespecialiseerd is ten opzichte van het Vlaamse Gewest, maar die een achteruitgang van de tewerkstelling kennen. Dit is het geval voor twee grote industriële sectoren, namelijk de metaal- en de textielsector, en de horeca. In de textielsector is de specialisatie van West-Vlaanderen ten opzichte van Vlaanderen bijzonder groot (321%), maar de tewerkstelling in deze sector daalde in de periode 2007-2012 sterk met 31,1%. In de horeca bleef de afname van de tewerkstelling beperkt tot 0,9%.
- Tot slot combineren **zwakke** sectoren een tewerkstellingsafname met een specialisatiegraad kleiner dan 100%. Hierin bevinden zich twee van de grootste West-Vlaamse sectoren, met name transport, logistiek en post en het onderwijs. In het onderwijs bleef de tewerkstelling in de periode 2007-2012 nagenoeg status-quo (-0,1%). Van alle grote sectoren in West-Vlaanderen kende de sector transport, logistiek en post de op één na laagste specialisatiegraad (75,7%) en zag het de loontrekkende tewerkstelling tussen 2007 en 2012 dalen met 8%.

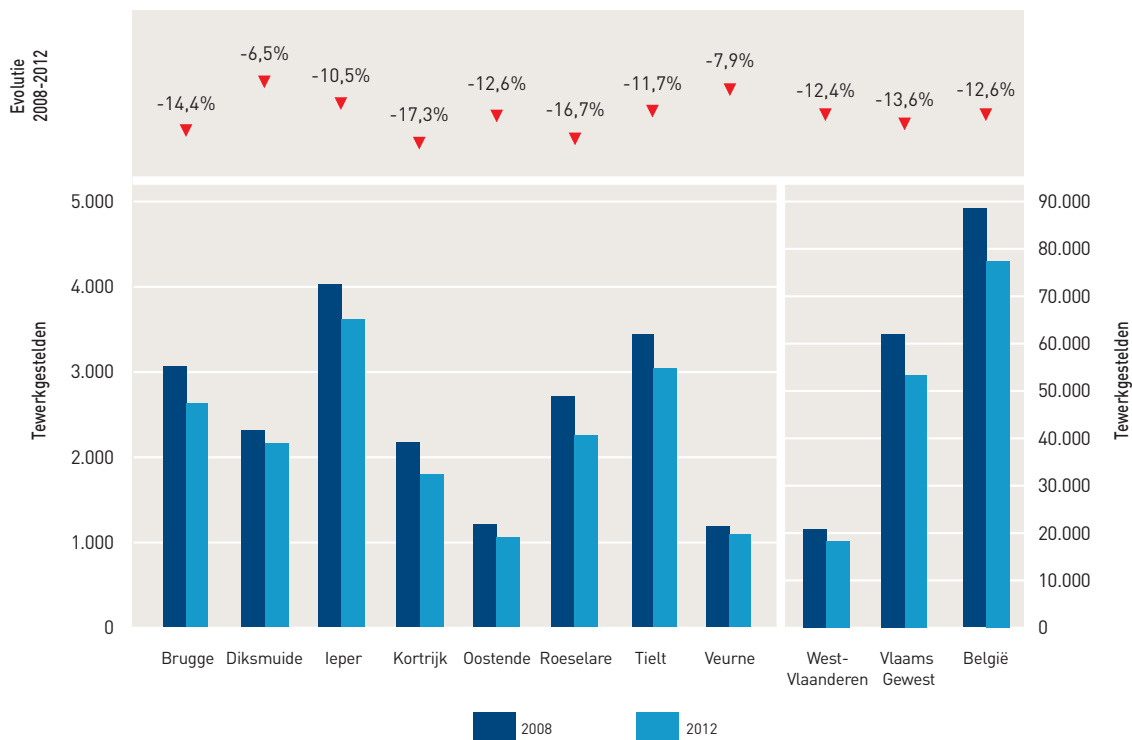

1. LAND- EN TUINBOUW

In mei 2012 waren op de 8.792 West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven in totaal 17.820 mensen tewerkgesteld. Land- en tuinbouwbedrijven worden steeds groter: in 2008 had een gemiddeld West-Vlaams land- en tuinbouwbedrijf 21,2 ha grond, in 2012 was dit 24,4 ha. In West-Vlaanderen wordt 206.876 ha aangewend als cultuurgrond; dit is 33,6% van de totale oppervlakte cultuurgrond in het Vlaamse Gewest. De West-Vlaamse veestapel telde 15,2 miljoen dieren in mei 2012; dit is 39,4% van het Vlaamse totaal.

Als gevolg van een administratieve vereenvoudiging in 2011 is de teleenheid niet meer de vestiging maar de onderneming. Dit zorgde voor een extra daling van het aantal land- en tuinbouwbedrijven en een verschuiving van de tewerkstelling, het teelt patroon en de veestapel tussen gemeenten onderling.

Figuur 6.1.1: Evolutie van het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, mei 2008 – mei 2012.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

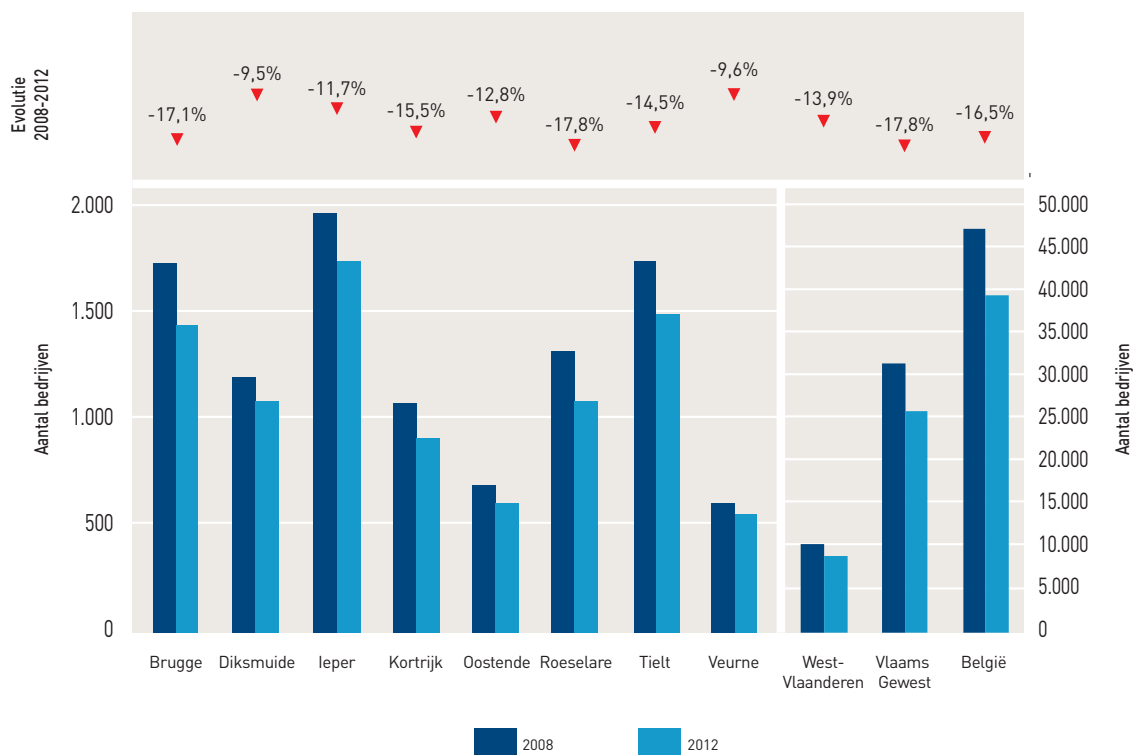
VASTSTELLINGEN

- In mei 2012 telde West-Vlaanderen 17.820 tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector. Dit is 34,1% van het Vlaamse totaal.
- In de periode 2008-2012 daalde de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector in West-Vlaanderen met 2.517 personen of 12,4%. In België was de relatieve afname nagenoeg even groot (-12,6%); in Vlaanderen daalde het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector in dezelfde periode iets sterker (-13,6%). Ten opzichte van 2011 was er in 2012 in West-Vlaanderen sprake van een status-quo (-2 tewerkgestelden). In Vlaanderen en België was er in vergelijking met 2011 zelfs sprake van een toename met respectievelijk 1,5% en 2,1%. Voor de mogelijke verklaringen van de FOD Economie voor deze opmerkelijke vaststelling verwijzen we naar de methodologie.

- Binnen West-Vlaanderen staan de arrondissementen Ieper (20,4%), Tielt (17,2%) en Brugge (14,9%) op kop inzake het aandeel tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector. Onderaan de rangschikking vinden we Oostende (6%) en Veurne (6,2%).
- In de periode 2008-2012 daalde het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector in elk West-Vlaams arrondissement. In absolute cijfers waren de afnames het grootst in de arrondissementen Roeselare (-457 personen of -16,7%), Brugge (-445 personen of -14,4%), Ieper (-427 personen of -10,5%) en Tielt (-408 personen of -11,7%). In relatieve termen kende Kortrijk de grootste afname (-17,3% of -379 personen). In 2012 waren er drie West-Vlaamse arrondissementen die meer tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector telden dan in 2011, namelijk Tielt (+58 personen), Oostende (+19 personen) en Kortrijk (+16 tewerkgestelden).

Figuur 6.1.2: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, mei 2008 – mei 2012.

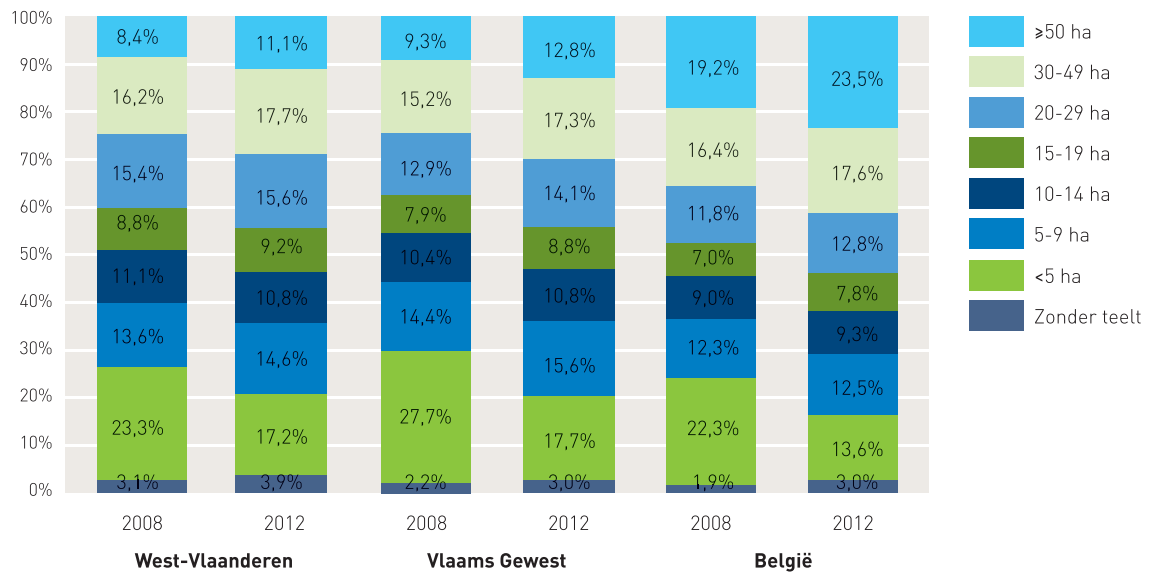

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In mei 2012 waren in West-Vlaanderen 8.792 land- en tuinbouwbedrijven actief; dit is 34,9% van het Vlaamse totaal.
- In 2012 telde West-Vlaanderen 1.424 land- en tuinbouwbedrijven (of 13,9%) minder dan in 2008. In België en het Vlaamse Gewest was de relatieve afname van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in dezelfde periode nog groter (respectievelijk -16,5% en -17,8%).
- Net als bij de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector vinden we ook de grootste aandelen inzake land- en tuinbouwbedrijven in de arrondissementen Ieper (19,5%), Tielt (16,7%) en Brugge (16,1%). Onderaan de rangschikking vinden we opnieuw Veurne en Oostende met respectievelijk 6,2% en 6,8% van alle land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen.
- Tussen 2008 en 2012 daalde het aantal land- en tuinbouwbedrijven in elk West-Vlaams arrondissement. In Brugge was de afname in absolute termen het grootst (-293 bedrijven of -17,1%); in Roeselare was de afname in relatieve termen het grootst (-232 bedrijven of -17,8%). Ook in Tielt (-249 bedrijven of -14,5%) en Ieper (-227 bedrijven of -11,7%) waren er in de periode 2008-2012 aanzienlijke afnames van het aantal land- en tuinbouwbedrijven.

Figuur 6.1.3: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven naar grootteklasse, West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, mei 2008 – mei 2012.

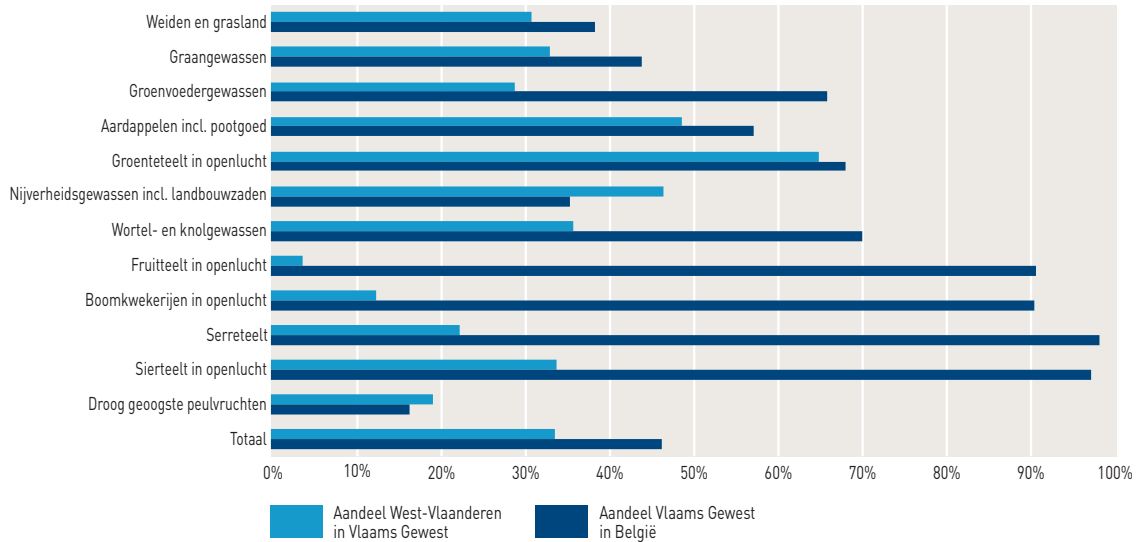
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2012 telde 55,7% van de West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven minder dan 20 ha cultuurgrond. De West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die 30 tot 49 ha en 20 tot 29 ha groot zijn vertegenwoordigen respectievelijk 17,7% en 15,6% van alle land- en tuinbouwbedrijven. In West-Vlaanderen heeft 11,1% van de land- en tuinbouwbedrijven meer dan 50 ha cultuurgrond. In Vlaanderen is de verdeling van de land- en tuinbouwbedrijven naar grootteklasse sterk gelijkaardig met die in West-Vlaanderen. In België daarentegen ligt het aandeel land- en tuinbouwbedrijven met minder dan 20 ha cultuurgrond een stuk lager (46,1%), maar is het percentage land- en tuinbouwbedrijven met meer dan 50 ha cultuurgrond beduidend groter (23,5%).
- Het aantal land- en tuinbouwbedrijven lag zowel in West-Vlaanderen, Vlaanderen als België in alle grootteklassen lager in 2012 dan in vergelijking met 2008. De enige uitzonderingen hierop zijn de land- en tuinbouwbedrijven zonder teelt en de land- en tuinbouwbedrijven met meer dan 50 ha cultuurgrond. In België was de relatieve toename van het aantal land- en tuinbouwbedrijven zonder teelt beduidend groter dan in Vlaanderen en West-Vlaanderen (+31% ten opzichte van respectievelijk +9,5% en +9,2%). Bij de land- en tuinbouwbedrijven met meer dan 50 ha cultuurgrond was de relatieve toename het grootst in West-Vlaanderen (+13,4%) en Vlaanderen (+12,9%); in België bleef de toename beperkt tot 2,1%. Het aantal land- en tuinbouwbedrijven met minder dan 5 ha cultuurgrond daalde tussen 2008 en 2012 zowel in absolute als in relatieve termen het sterkst en dit in zowel West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als België. In België en Vlaanderen was er bijna een halvering (respectievelijk -49,1% en -47,5%); in West-Vlaanderen daalde het aantal land- en tuinbouwbedrijven met minder dan 5 ha cultuurgrond met 36,7%.
- Dit proces van schaalvergroting blijkt ook uit de evolutie van de gemiddelde grootte van land- en tuinbouwbedrijven. In mei 2012 was een land- en tuinbouwbedrijf in West-Vlaanderen gemiddeld 24,4 ha groot; in mei 2008 was dit nog 21,2 ha. In Vlaanderen steeg de gemiddelde grootte van een land- en tuinbouwbedrijf van 20,8 ha in 2008 tot 25,3 ha in 2012. In België lag de gemiddelde grootte van een land- en tuinbouwbedrijf zowel in 2008 (30,3 ha) als in 2012 (35,7 ha) beduidend hoger dan in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Figuur 6.1.4: Aandeel van de teelten in West-Vlaanderen ten opzichte van de teelten in het Vlaamse Gewest en aandeel van de teelten in het Vlaamse Gewest ten opzichte van de teelten in België (gemeten in oppervlakte cultuurgrond), gemiddelde mei 2011 – mei 2012.

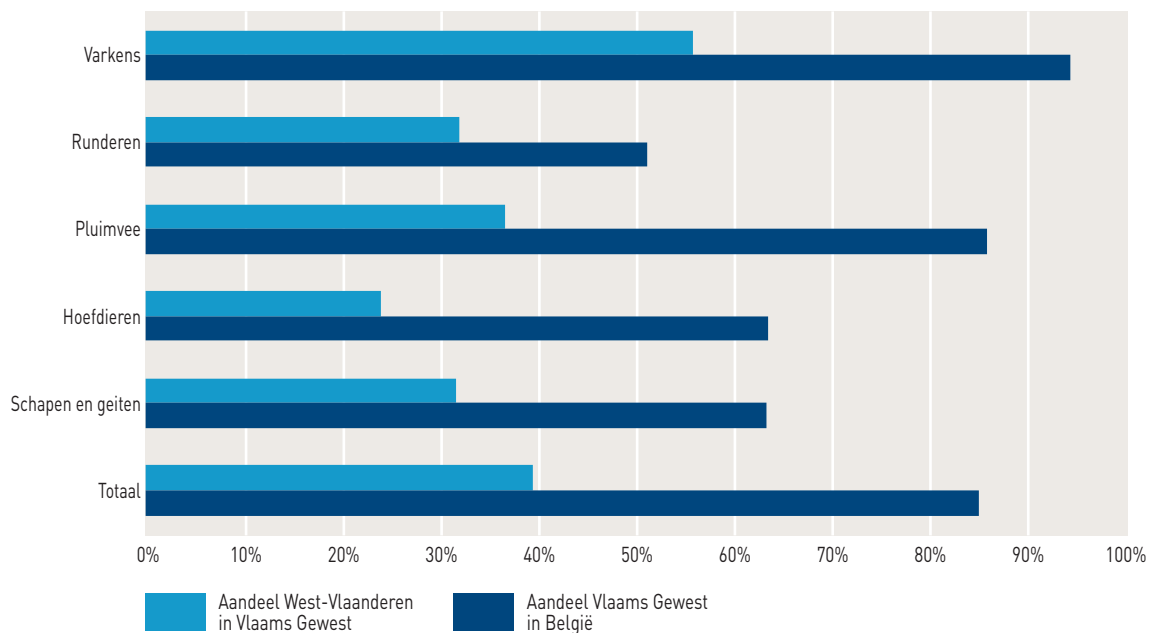

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In West-Vlaanderen wordt 206.876 ha aangewend als cultuurgrond; dit is 33,6% van de totale oppervlakte die in het Vlaamse Gewest wordt gebruikt als cultuurgrond. Voor vijf teelten – groenteteelt in openlucht, aardappelen, nijverheidsgewassen, wortel- en knolgewassen en sierteelt in openlucht – ligt het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest boven dit gemiddelde.
- Van de 26.230 ha die in het Vlaamse Gewest wordt gebruikt voor de groenteteelt in openlucht, kan 64,8% in West-Vlaanderen worden gesitueerd. Vooral in de regio Roeselare-Tielt is er een grote concentratie; de aanwezigheid van de REO-veiling speelt hierbij een belangrijke rol. In het Vlaamse Gewest wordt 42.684 ha aangewend voor de aardappelteelt; bijna de helft hiervan (48,6%) ligt in West-Vlaanderen. Van de 32.973 ha die in Vlaanderen wordt aangewend voor de productie van nijverheidsgewassen, kan 46,5% in West-Vlaanderen worden gesitueerd. De wortel- en knolgewassen in West-Vlaanderen zijn goed voor 35,7% van de totale oppervlakte die hiervoor wordt gebruikt in het Vlaamse Gewest.
- Vier teelten – serreteelt, sier- en fruitteelt in openlucht en boomkwekerijen in openlucht – komen nagenoeg uitsluitend voor in het Vlaamse Gewest. Ruim 90% van de oppervlakte die in België wordt aangewend voor deze teelten, kan in Vlaanderen worden gesitueerd. Het aandeel van West-Vlaanderen in deze teelten is, met uitzondering van de sierteelt in openlucht (33,9%), eerder laag.

Figuur 6.1.5: Aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse veestapel en van het Vlaamse Gewest in de Belgische veestapel, gemiddelde mei 2011 - mei 2012.

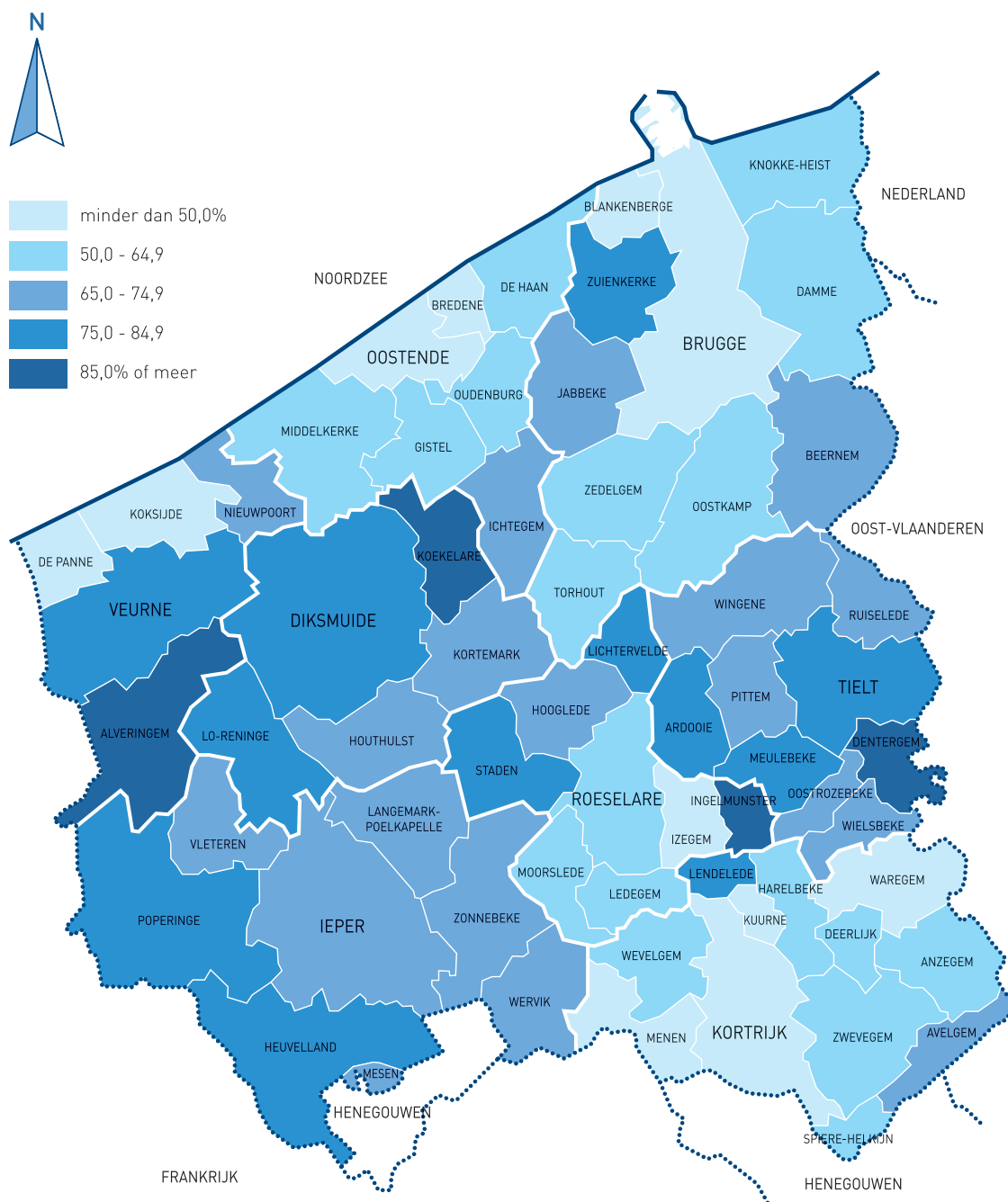
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In mei 2012 telde de West-Vlaamse veestapel 15,2 miljoen dieren; bijna drie vierde hiervan (of 74,4%) was pluimvee. De West-Vlaamse veestapel vertegenwoordigt 39,4% van het Vlaamse totaal. Vooral de varkensteelt springt in het oog: van de 6,2 miljoen varkens die in Vlaanderen worden gekweekt, kan 55,6% in West-Vlaanderen worden gesitueerd. West-Vlaanderen heeft ook een aanzienlijk aandeel in het Vlaamse pluimveetotaal (36,6%).
- In het Vlaamse Gewest worden in totaal 38,5 miljoen dieren gekweekt; dit is maar liefst 84,9% van het Belgische totaal. De in België gekweekte varkens vinden we bijna uitsluitend (94,1%) terug in Vlaamse bedrijven. Ook het aandeel van Vlaanderen in België inzake het aantal stuks pluimvee is zeer hoog (85,7%). Van alle in België gehouden hoefdieren en schape en geiten kan respectievelijk 63,4% en 63,1% in Vlaanderen worden gesitueerd. Ruim de helft (51%) van de Belgische rundveestapel wordt gekweekt in Vlaamse bedrijven.

Kaart 6.1.1: Aandeel oppervlakte cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen, mei 2012 (a).

Minimum: Oostende	22,7%
Maximum: Dentergem	95,2%
West-Vlaanderen:	65,5%
Vlaams Gewest:	45,7%
België:	43,7%

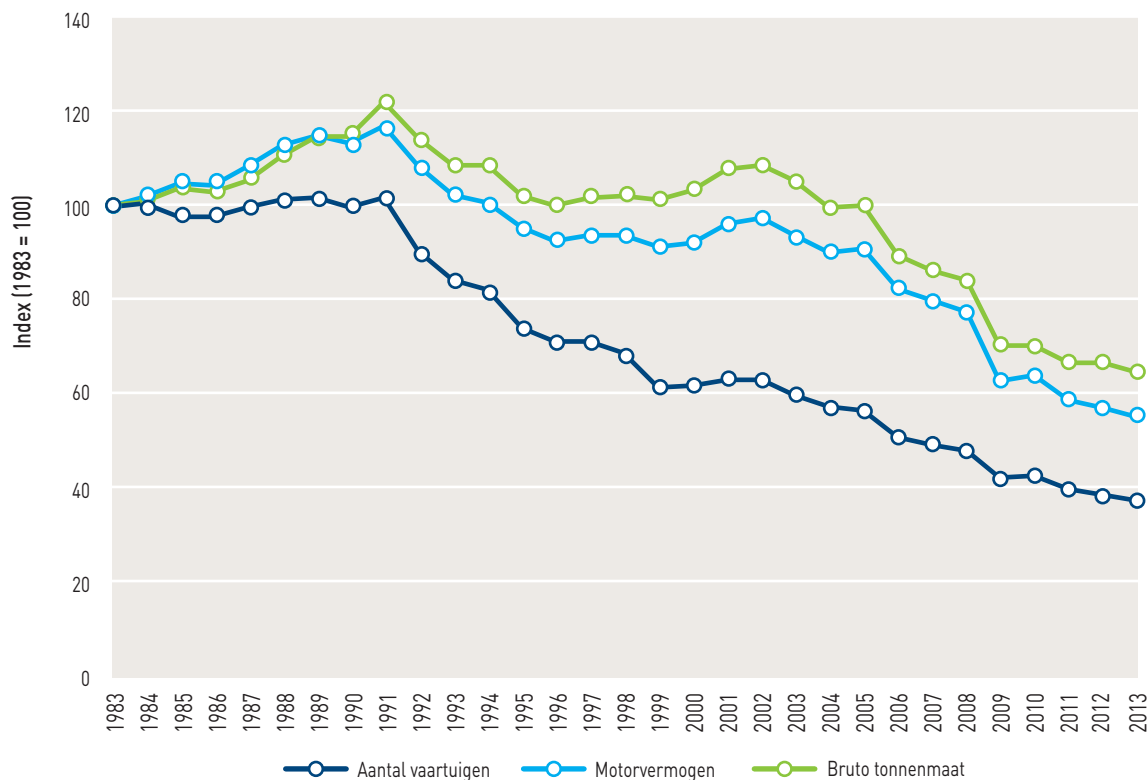
(a) De oppervlakte cultuurgrond wordt geteld bij de gemeente waar de landbouwer gevestigd is, ongeacht of die cultuurgrond in dezelfde gemeente ligt. Hierdoor wijken percentages soms af van de reële situatie.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

2. ZEEVISSERIJ

In 2013 telde de Belgische visserijvloot 77 vaartuigen; dit zijn er drie minder dan in 2012. De Belgische vaartuigen voerden 22.793 ton vis aan in 2013. Ondanks een toename van de aangevoerde hoeveelheid vis met 4,1% in vergelijking met 2012, daalde de totale besomming met 4,3%.

Figuur 6.2.1: Evolutie van de Belgische visserijvloot, 1983-2013.

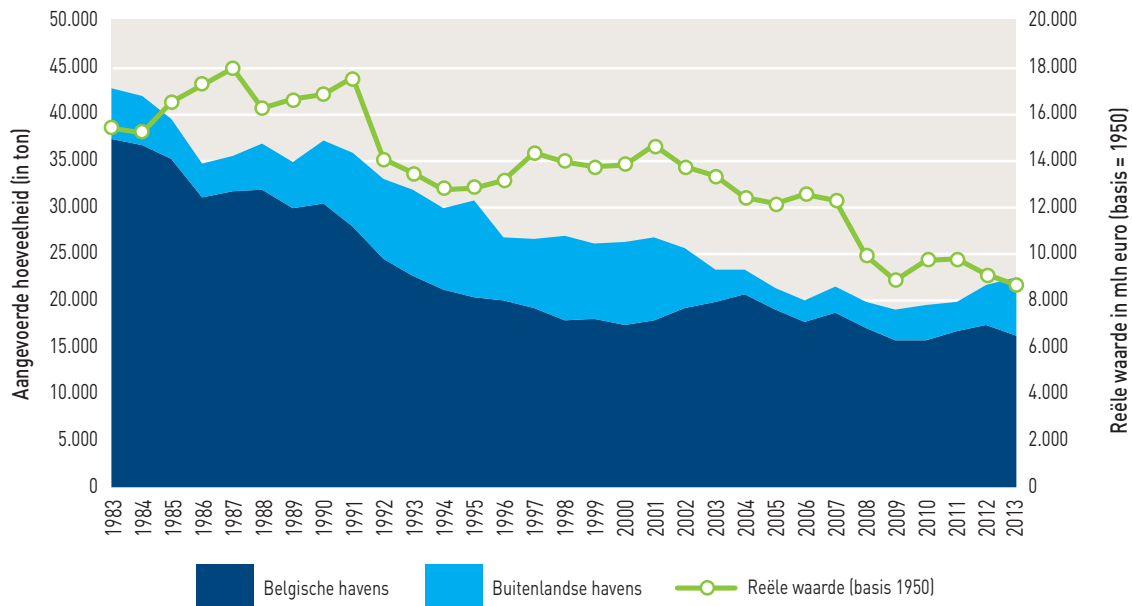

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telde de Belgische visserijvloot 77 vaartuigen; dit zijn er drie minder dan in 2012. De haven van Oostende telde in 2013 nog 22 vaartuigen, twee minder dan in 2012. In de haven van Zeebrugge verdween in vergelijking met 2012 één vaartuig zodat er in 2013 nog 42 overbleven. In de havens van Nieuwpoort en Blankenberge bleef het aantal vaartuigen status-quo in de periode 2012-2013 (negen in Nieuwpoort en vier in Blankenberge). De afname van het aantal vaartuigen in de Belgische visserijvloot tussen 2012 en 2013 ging ook gepaard met een afname van het motorvermogen (-3,5%) en een afname van de capaciteit of bruto tonnenmaat (-2,8%).
- In de voorbije 30 jaar bleef het aantal vaartuigen in de Belgische visserijvloot tot en met 1991 op vrijwel hetzelfde niveau. Het motorvermogen en de capaciteit kenden daarentegen in deze periode een duidelijke toename. Vanaf 1992 kende de visserijvloot een sterke inkrimping die ook leidde tot een sterke afname van het motorvermogen en de capaciteit. In de periode 1983-2013 daalde het aantal vaartuigen van 201 tot 77 (of -61,7%). Het motorvermogen en de bruto tonnenmaat lieten in dezelfde periode een iets beperktere relatieve afname optekenen van respectievelijk 44,2% en 35,1%. In 2013 telde de Belgische visserijvloot dus gemiddeld meer grote vaartuigen dan in 1983.

Figuur 6.2.2: Evolutie van de aanvoer door Belgische vaartuigen, aangevoerde hoeveelheid en totale besomming in reële waarde, 1983-2013.

Bron: Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

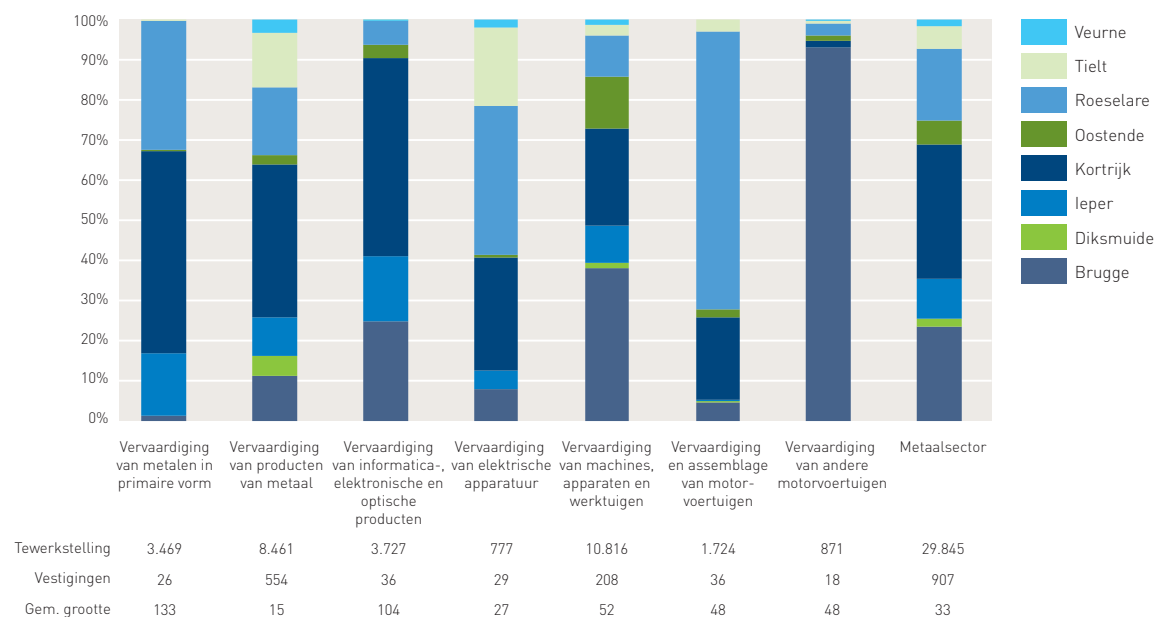
VASTSTELLINGEN

- In 2013 werd 22.793 ton vis aangevoerd door Belgische vaartuigen. Hiervan werd 71,8% aangevoerd in Belgische havens en 28,2% in buitenlandse havens.
- In vergelijking met 2012 werd 899 ton vis meer aangevoerd in 2013 (of +4,1%). Deze toename kan volledig worden toegeschreven aan de aanzienlijke stijging van de visaanvoer in buitenlandse havens (+2.099 ton of +48,4%). Deze toename kon de afname van de aanvoer in de Belgische havens (-1.199 ton of -6,8%) ruimschoots compenseren.
- De in 2013 door Belgische vaartuigen aangevoerde vis had een totale waarde van 73,1 miljoen euro. In vergelijking met 2012 is dit een afname met 4,3%. Ondanks een toename van de aangevoerde hoeveelheid vis, was er dus een daling van de totale besomming.
- Over de voorbije 30 jaar daalde de door Belgische vaartuigen aangevoerde hoeveelheid vis met 47,2%. De reële waarde van de aangevoerde vis daalde in de periode 1983-2013 met 43,9%.

3. METAALSECTOR

Ruim de helft (57%) van de 29.845 werknemers in de West-Vlaamse metaalsector is actief in de arrondissementen Kortrijk en Brugge. Bijna twee derde van alle werknemers in de metaalsector is tewerkgesteld in twee subsectoren, namelijk de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' (36,2%) en de 'vervaardiging van producten van metaal' (28,3%). Een West-Vlaamse vestiging in de metaalsector telt gemiddeld 33 werknemers.

Figuur 6.3.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de metaalsector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Binnen West-Vlaanderen staat het arrondissement Kortrijk op kop met 33,5% van de loontrekkenden in de metaalsector. Brugge en Roeselare vervolledigen de top drie met respectievelijk 23,5% en 18% van alle werknemers in de metaalsector in West-Vlaanderen.
- Van de 29.845 werknemers in West-Vlaamse metaalvestigingen is bijna twee derde (64,6%) actief in twee subsectoren, namelijk de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' (36,2%) en de 'vervaardiging van producten van metaal' (28,3%). Deze subsectoren zijn ook de enige die in alle West-Vlaamse arrondissementen vertegenwoordigd zijn.
- De op één na kleinste subsector 'vervaardiging van andere motorvoertuigen' situeert zich bijna volledig in Brugge met 93,1% van alle werknemers in deze subsector. Ook inzake de 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' staat Brugge op kop met 38,2% van alle werknemers in deze subsector. In de 'vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen' is 69% van de loontrekkenden aan de slag in Roeselare. Ook inzake de 'vervaardiging van elektrische apparatuur' staat Roeselare op kop met 37,3% van alle werknemers in deze subsector. In de subsectoren 'vervaardiging van metalen in primaire vorm' en 'vervaardiging van informatica-, elektronische en optische producten' is telkens de helft van alle werknemers tewerkgesteld in Kortrijk. Ook bij de 'vervaardiging van producten van metaal' is het aandeel werknemers in deze subsector het grootst in Kortrijk (38,2%).

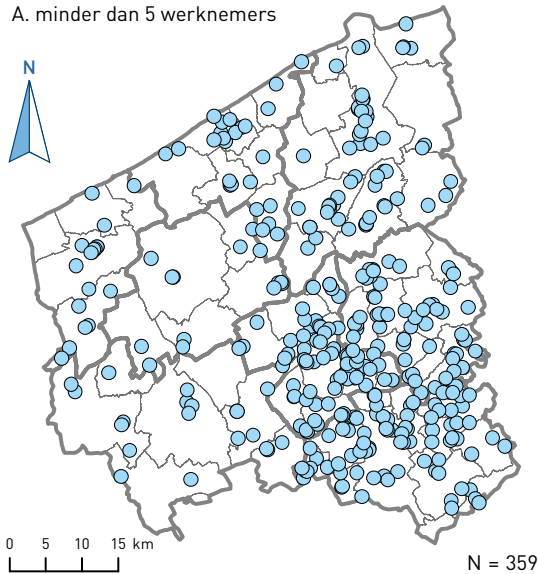
- Inzake vestigingen is het overwicht van de subsectoren 'vervaardiging van producten van metaal' (61,1%) en 'vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen' (22,9%) nog groter dan inzake de loontrekkende tewerkstelling.
- In West-Vlaanderen telt een vestiging in de metaalsector gemiddeld 33 werknemers. Tussen de subsectoren zijn wel opvallende verschillen wat betreft de gemiddelde grootte van vestigingen. Zo zijn vestigingen in de 'vervaardiging van metalen in primaire vorm' (133 werknemers per vestiging) en de 'vervaardiging van informatica-, elektronische en optische producten' (104 werknemers per vestiging) een stuk groter dan een gemiddelde metaalvestiging in West-Vlaanderen. In de 'vervaardiging van producten van metaal' en de 'vervaardiging van elektrische apparatuur' (respectievelijk 15 en 27 werknemers per vestiging) tellen vestigingen minder werknemers dan een gemiddelde vestiging in de metaalsector.

SUBSECTOREN

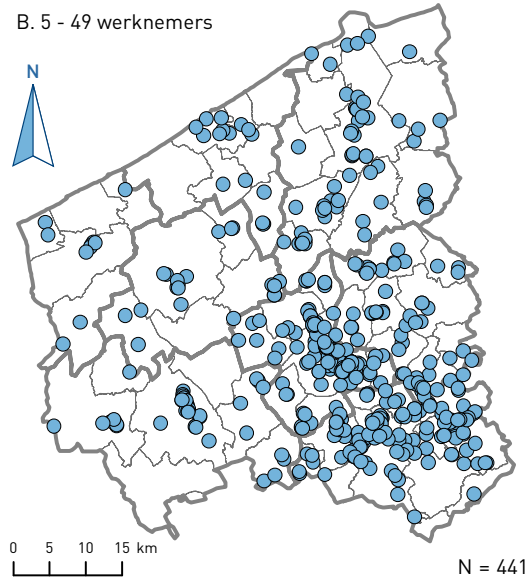
- Vervaardiging van metalen in primaire vorm (Nace-Bel 24)
 - o.a.: - vervaardiging van buizen, pijpen... van staal
 - productie van edelmetalen, aluminium, lood, zink en tin, koper...
 - gieten van ijzer, staal, lichte metalen...
- Vervaardiging van producten van metaal (Nace-Bel 25)
 - o.a.: - vervaardiging van metalen constructiewerken, metalen deuren en vensters
 - vervaardiging van radiatoren, reservoirs, stoomketels, wapens en munitie
 - oppervlaktebehandeling van metalen
 - vervaardiging van scharen, messen, gereedschap...
- Vervaardiging van informatica-, elektronische en optische producten (Nace-Bel 26)
 - o.a.: - vervaardiging van computers en randapparatuur
 - vervaardiging van meet-, controle- en navigatieapparatuur en uurwerken
 - vervaardiging van optische instrumenten en van foto- en filmapparatuur
- Vervaardiging van elektrische apparatuur (Nace-Bel 27)
 - o.a.: - vervaardiging van elektromotoren en transformatoren
 - vervaardiging van kabels, schakelaars, stopcontacten...
 - vervaardiging van huishoudapparaten
- Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (Nace-Bel 28)
 - o.a.: - vervaardiging van motoren, pompen, tandwielen...
 - vervaardiging van ovens, hijs-, hef- en transportwerktuigen...
 - vervaardiging van verpakkingsmachines, weegtoestellen, hogedrukreinigers...
 - vervaardiging van machines en werktuigen voor de land- en bosbouw
 - vervaardiging van machines voor de voedings-, textiel-, kunststof- en rubberindustrie...
- Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen (Nace-Bel 29)
 - o.a.: - vervaardiging van carrosserieën en elektronische benodigdheden voor motorvoertuigen
 - vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen, aanhangwagens, caravans en opleggers
- Vervaardiging van andere motorvoertuigen (Nace-Bel 30)
 - o.a.: - bouw van schepen en drijvend materieel
 - vervaardiging van rollend materieel voor spoorwegen
 - vervaardiging van militaire gevechtsvoertuigen, motorfietsen, fietsen...

Kaart 6.3.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de metaalsector in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

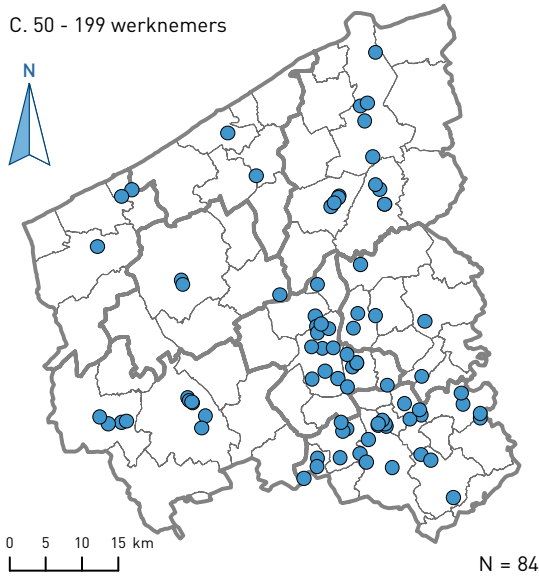
A. minder dan 5 werknemers

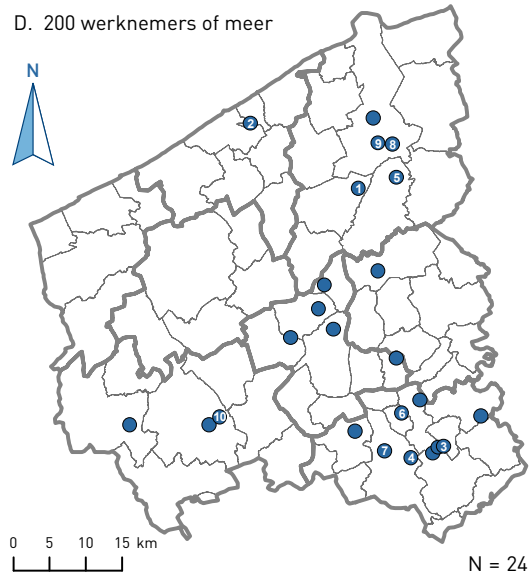
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. CNH BELGIUM NV, Zedelgem
2. DAIKIN EUROPE NV, Oostende
3. BEKAERT NV, Zwevegem
4. BARCO NV, Kortrijk
5. TYCO ELECTRONICS BELGIUM EC NV, Oostkamp

6. BARCO NV, Kuurne
7. MICHEL VAN DE WIELE NV, Kortrijk
8. BOMBARDIER TRANSPORTATION BELGIUM NV, Brugge
9. SPICER OFF HIGHWAY PRODUCTS DIVISION NV, Brugge
10. PICANOL NV, Ieper

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPP0.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.

35,1% metaalsector in tewerkstelling industrie

7,5% metaalsector in totale tewerkstelling

Vlaams G.

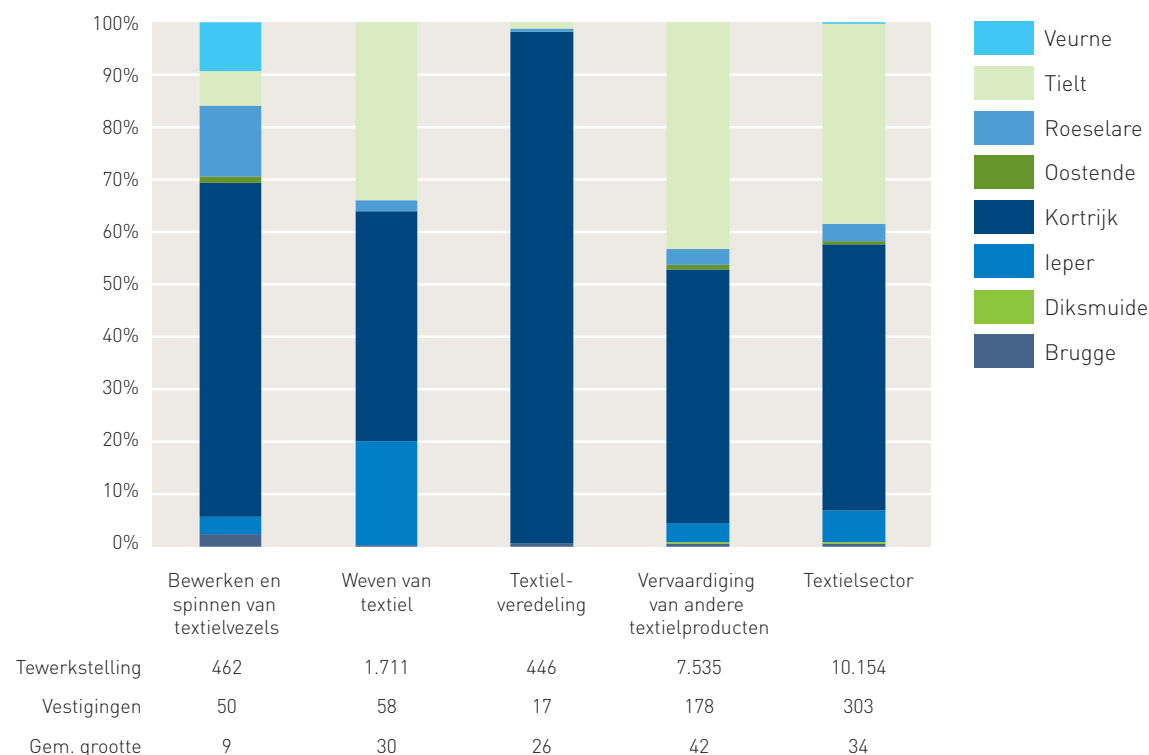
35,8%

6,3%

4. TEXTIELSECTOR

De helft (50,5%) van alle werknemers in de textielsector in West-Vlaanderen is tewerkgesteld in het arrondissement Kortrijk. De subsector 'vervaardiging van andere textielproducten' is veruit de grootste subsector met 74,2% van alle werknemers in de textielsector in West-Vlaanderen. Een West-Vlaamse vestiging in de textielsector telt gemiddeld 34 werknemers.

Figuur 6.4.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de textielsector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De overgrote meerderheid (88,7%) van alle werknemers in de West-Vlaamse textielsector is tewerkgesteld in de arrondissementen Kortrijk en Tielt (respectievelijk 50,5% en 38,2%).
- De subsector 'vervaardiging van andere textielproducten' (inclusief de tapijtnijverheid) is de grootste subsector met 74,2% van de werknemers in de textielsector in West-Vlaanderen. In de overige subsectoren 'weven van textiel', 'bewerken en spinnen van textielvezels' en 'textielveredeling' kan respectievelijk 16,9%, 4,5% en 4,4% van alle werknemers in de textielsector in West-Vlaanderen worden gesitueerd.
- Het arrondissement Kortrijk is duidelijk koploper in alle subsectoren in de textielsector in West-Vlaanderen. De kleinste subsector 'textielveredeling' situeert zich bijna uitsluitend in Kortrijk. Het arrondissement Tielt volgt inzake de subsectoren 'vervaardiging van andere textielproducten' en 'weven van textiel' op de tweede plaats met respectievelijk 43,2% en 34,1% van de werknemers in deze subsectoren in West-Vlaanderen. Voor de subsector 'bewerken en spinnen van textielvezels' neemt het arrondissement Roeselare met 13,6% van de werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen de tweede plaats in.
- Een vestiging in de textielsector in West-Vlaanderen telt gemiddeld 34 werknemers. In de subsector 'vervaardiging van andere textielproducten' zijn de grootste vestigingen actief (gemiddeld 42 werknemers per vestiging); in de subsector 'bewerken en spinnen van textielvezels' vinden we de kleinste vestigingen (gemiddeld negen werknemers per vestiging).

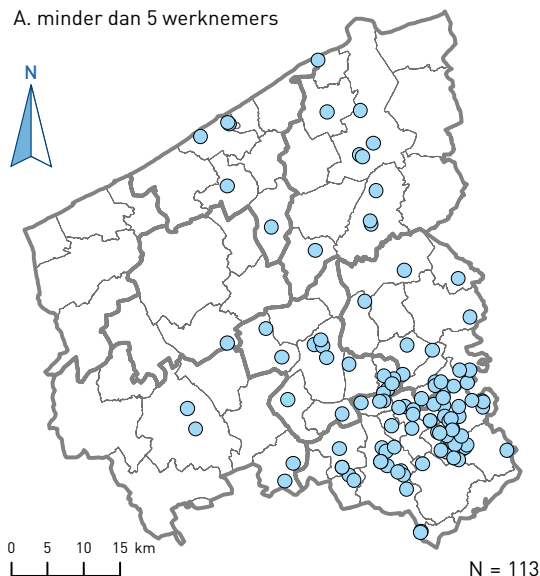

SUBSECTOREN

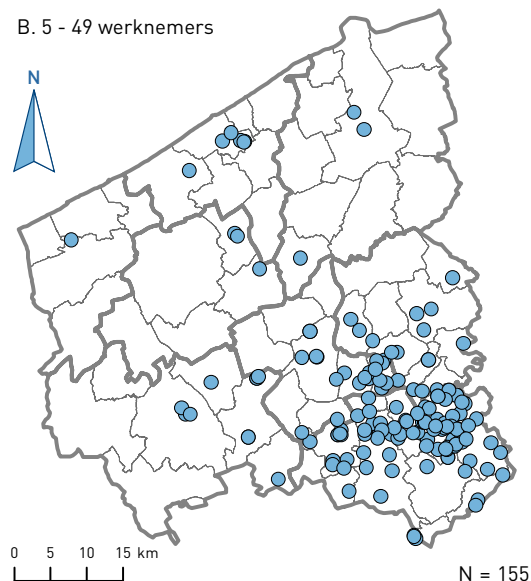
- Bewerken en spinnen van textielvezels (Nace-Bel 13.1)
- Weven van textiel (Nace-Bel 13.2)
- Textielveredeling (Nace-Bel 13.3)
- Vervaardiging van andere textielproducten (Nace-Bel 13.9)
 - o.a.: - vervaardiging van gebreide en gehaakte stoffen
 - vervaardiging van beddengoed, tafellinnen en textielwaren voor huishoudelijk gebruik
 - vervaardiging van vloerkleden en tapijt
 - vervaardiging van koord, bindgaren, touw en netten

Kaart 6.4.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de textielsector in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

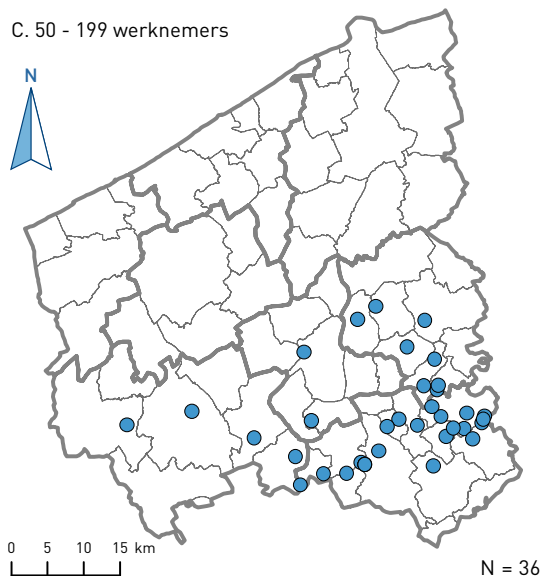
A. minder dan 5 werknemers

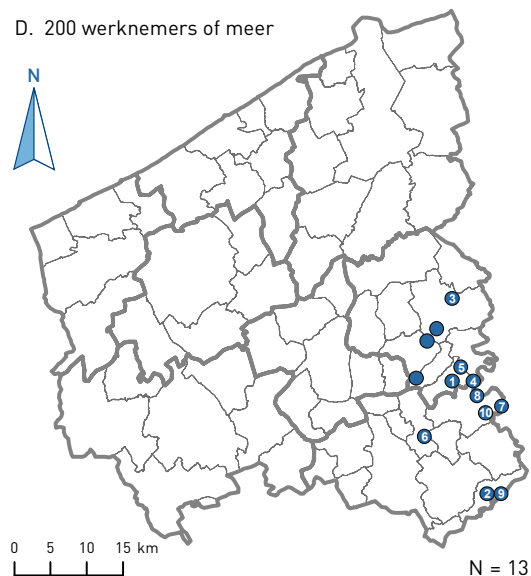
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. BALTA INDUSTRIES NV, Wielsbeke
2. BALTA INDUSTRIES NV, Avelgem
3. BALTA INDUSTRIES NV DIVISIE I.T.C, Tielt
4. BALTA INDUSTRIES NV, Wielsbeke
5. B.I.G. FLOORCOVERINGS NV, Wielsbeke

6. LANO NV, Harelbeke
7. CONCORDIA NV, Waregem
8. BALTA WEAVING NV, Waregem
9. IVC NV, Avelgem
10. MC THREE CARPETS NV, Waregem

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.

12,8%

textielsector in tewerkstelling industrie

2,7%

textielsector in totale tewerkstelling

Vlaams G.

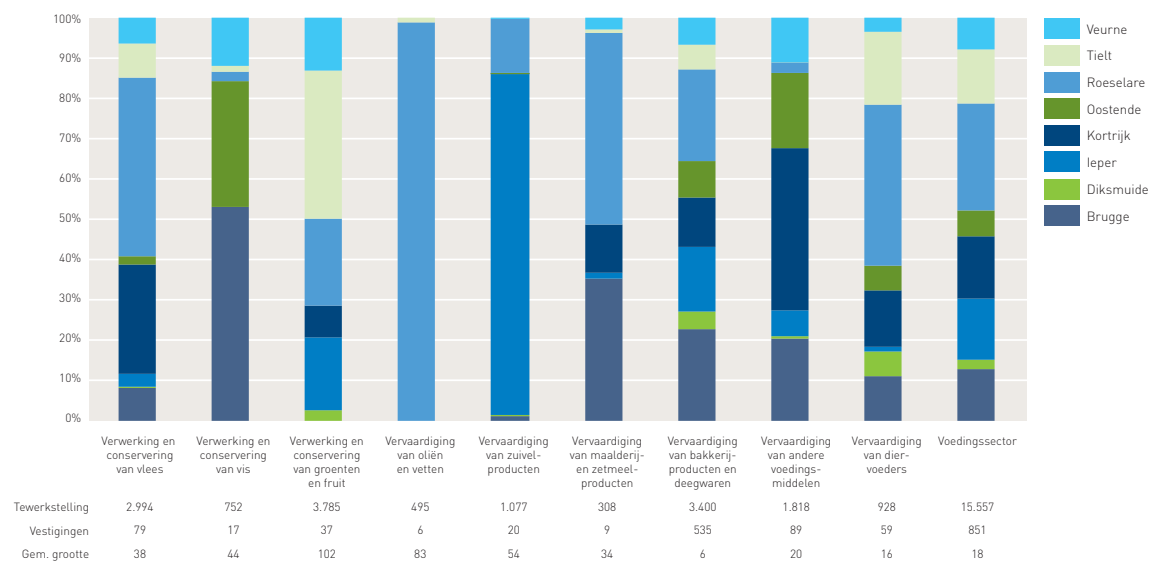
4,7%

0,8%

5. VOEDINGSSECTOR

In de West-Vlaamse voedingssector is 57,3% van de werknemers actief in de arrondissementen Roeselare, Kortrijk en Ieper. De subsectoren 'verwerking en conservering van groenten en fruit', 'vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren' en 'verwerking en conservering van vlees' zijn samen goed voor bijna twee derde (65,4%) van het totale aantal werknemers in de West-Vlaamse voedingssector. De West-Vlaamse vestigingen uit de voedingssector tellen gemiddeld 18 werknemers.

Figuur 6.5.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de voedingssector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

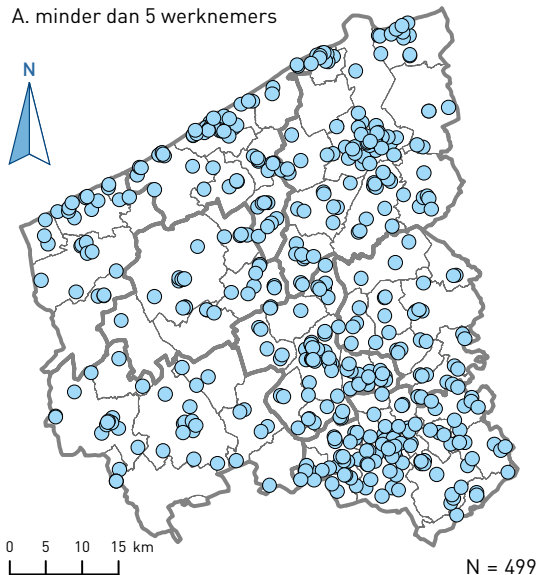
- In de West-Vlaamse voedingssector is 26,5% van de werknemers actief in het arrondissement Roeselare. Kortrijk en Ieper vervolledigen de top drie met respectievelijk 15,6% en 15,2% van alle werknemers in de voedingssector in West-Vlaanderen.
- Van de in totaal 15.557 werknemers in de voedingssector in West-Vlaanderen is 24,3% actief in de subsector 'verwerking en conservering van groenten en fruit'. De subsectoren 'vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren' en 'verwerking en conservering van vlees' vertegenwoordigen respectievelijk 21,9% en 19,2% van alle werknemers in de voedingssector in West-Vlaanderen.
- Enkele subsectoren situeren zich bijna exclusief in één arrondissement. Zo situeert de op één na kleinste subsector 'vervaardiging van oliën en vetten' zich bijna uitsluitend in Roeselare. In de subsector 'vervaardiging van zuivelproducten' is 84,1% van de werknemers aan de slag in het arrondissement Ieper. Van alle werknemers in de subsector 'verwerking en conservering van vis' is ruim de helft (53,1%) tewerkgesteld in het arrondissement Brugge. In de subsectoren 'vervaardiging van maalderij- en zetmeelproducten', 'verwerking en conservering van vlees' en 'vervaardiging van diervoeders' is het aandeel loontrekkenden telkens het grootst in het arrondissement Roeselare (respectievelijk 47,4%, 44,2% en 39,8%). In de subsector 'vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren' moet Roeselare (22,6%) nog net Brugge (22,7%) laten voorgaan. Het arrondissement Kortrijk telt 40,4% van alle werknemers in de sector 'vervaardiging van andere voedingsmiddelen'. Ruim een derde (36,7%) van de werknemers in de subsector 'verwerking en conservering van groenten en fruit' in West-Vlaanderen is actief in het arrondissement Tielt.
- Met gemiddeld 102 werknemers per vestiging zit de subsector 'verwerking en conservering van groenten en fruit' het verst boven het gemiddelde voor de hele voedingssector (18 werknemers per vestiging).

SUBSECTOREN

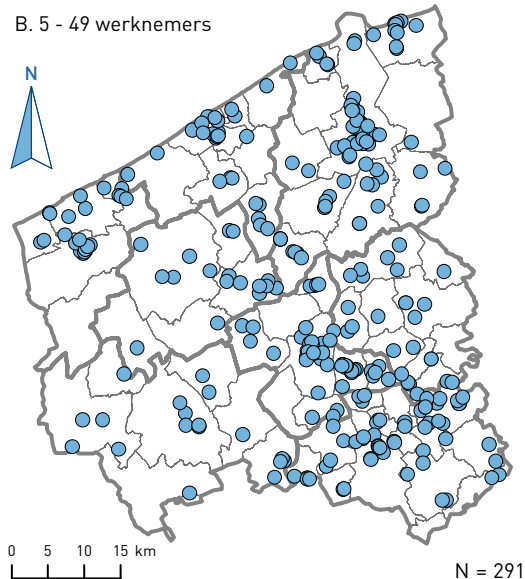
- Verwerking en conservering van vlees (Nace-Bel 10.1)
 - o.a.: - verwerking en conservering van vlees en gevogelte
- Verwerking en conservering van vis (Nace-Bel 10.2)
 - o.a.: - verwerking en conservering van vis en schaal- en weekdieren
- Verwerking en conservering van groenten en fruit (Nace-Bel 10.3)
 - o.a.: - verwerking en conservering van aardappelen en groenten en fruit
 - productie van diepgevroren aardappelen en groenten en fruit
 - vervaardiging van groente- en fruitsappen
- Vervaardiging van oliën en vetten (Nace-Bel 10.4)
 - o.a.: - vervaardiging van oliën, vetten, margarine...
- Vervaardiging van zuivelproducten (Nace-Bel 10.5)
 - o.a.: - zuivelfabrieken en kaasmakerijen
 - vervaardiging van consumptie-ijs
- Vervaardiging van maalderij- en zetmeelproducten (Nace-Bel 10.6)
- Vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren (Nace-Bel 10.7)
 - o.a.: - vervaardiging van brood en vers banketbakkerswerk
 - vervaardiging van beschuit en biscuit
 - vervaardiging van macaroni, noedels, couscous...
- Vervaardiging van andere voedingsmiddelen (Nace-Bel 10.8)
 - o.a.: - vervaardiging van suiker
 - vervaardiging van cacao, chocolade en suikerwerk
 - vervaardiging van thee en koffie
 - vervaardiging van specerijen, sauzen en kruiden
 - vervaardiging van bereide maaltijden en schotels
- Vervaardiging van diervoeders (Nace-Bel 10.9)
 - o.a.: - vervaardiging van veevoeders
 - vervaardiging van voeders voor huisdieren

Kaart 6.5.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de voedingssector in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

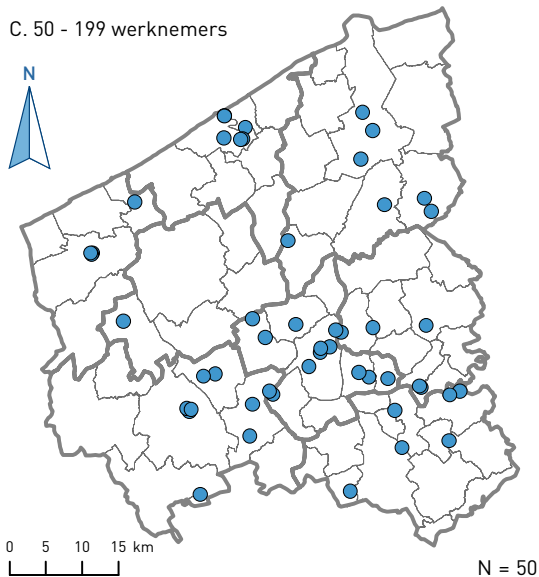
A. minder dan 5 werknemers

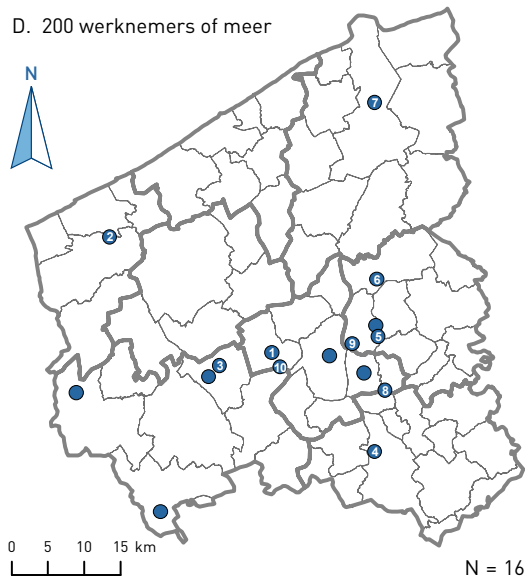
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. WESTVLEES NV, Staden	6. UNIFROST NV, Ardoorie
2. VEURNE SNACK FOODS BVBA, Veurne	7. MARINE HARVEST PIETERS NV, Brugge
3. YSCO NV, Langemark-Poelkapelle	8. VOLYS STAR NV, Lendeledde
4. ALPRO CVA, Avelgem	9. SNACK FOOD POCO LOCO NV, Roeselare
5. ARDOVRIES NV, Ardoorie	10. PINGUINLUTOSA NV, Staden

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

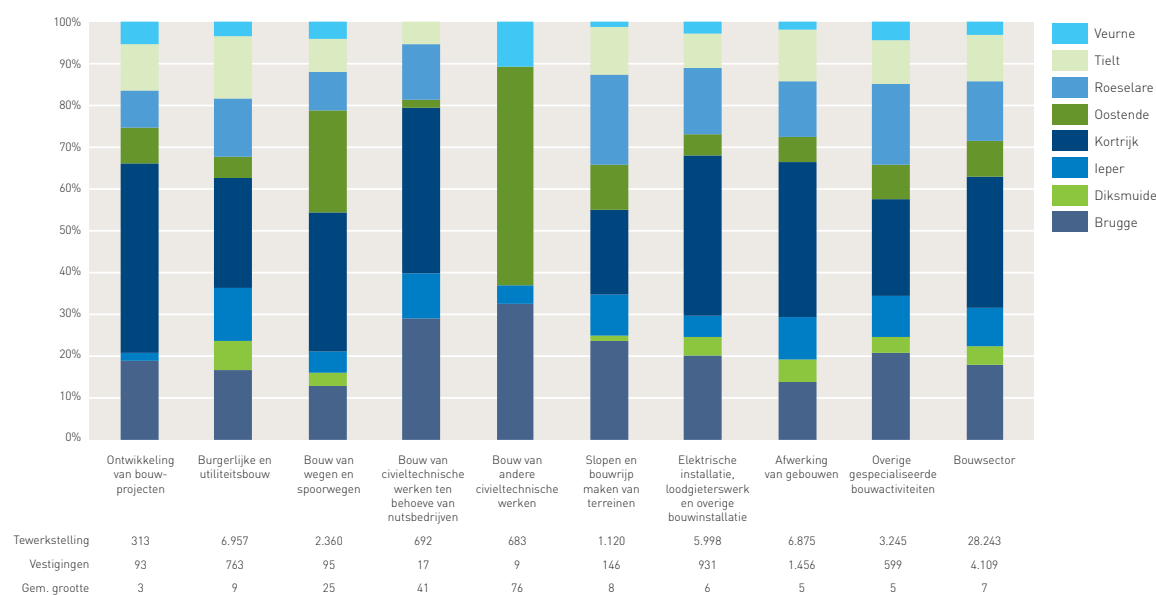
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	Vlaams G.
17,9%	voedingssector in tewerkstelling industrie 14,7%
3,8%	voedingssector in totale tewerkstelling 2,6%

6. BOUWSECTOR

De arrondissementen Kortrijk en Brugge vertegenwoordigen samen bijna de helft van alle West-Vlaamse werknemers in de bouwsector. Binnen deze sector is ruim twee derde (70,1%) van de werknemers actief in de subsectoren 'burgerlijke en utiliteitsbouw', 'afwerking van gebouwen' en 'elektrische installatie, loodgieterswerk en overige bouwinstallatie'. In West-Vlaanderen telt een vestiging in de bouwsector gemiddeld zeven werknemers.

Figuur 6.6.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de bouwsector, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- De arrondissementen Kortrijk (31,3%) en Brugge (17,9%) vertegenwoordigen samen bijna de helft van alle werknemers in de West-Vlaamse bouwsector. Het arrondissement Roeselare volgt op de derde plaats met 14,3% van de loontrekkenden in de bouwsector.
- Binnen de West-Vlaamse bouwsector is ruim twee derde van de werknemers (70,1%) actief in de subsectoren 'burgerlijke en utiliteitsbouw' (24,6%), 'afwerking van gebouwen' (24,3%) en 'elektrische installatie, loodgieterswerk en overige bouwinstallatie' (21,2%).
- In zeven van de negen subsectoren in de West-Vlaamse bouwsector vertegenwoordigt het arrondissement Kortrijk de meeste werknemers. In de subsector 'slopen en bouwrijp maken van terreinen' moet Kortrijk (20,4%) het arrondissement Brugge (23,5%) laten voorgaan. In de op één na kleinste subsector 'bouw van andere civieltechnische werken' staat Oostende op kop met 52,1% van alle werknemers in deze subsector.
- In de bouwsector is de gemiddelde vestiging relatief klein (zeven werknemers). In de subsectoren 'bouw van andere civieltechnische werken', 'bouw van civieltechnische werken ten behoeve van nutsbedrijven' en 'bouw van wegen en spoorwegen' ligt het gemiddeld aantal werknemers per vestiging een stuk hoger dan het gemiddelde voor de hele bouwsector (respectievelijk 76, 41 en 25 werknemers per vestiging).

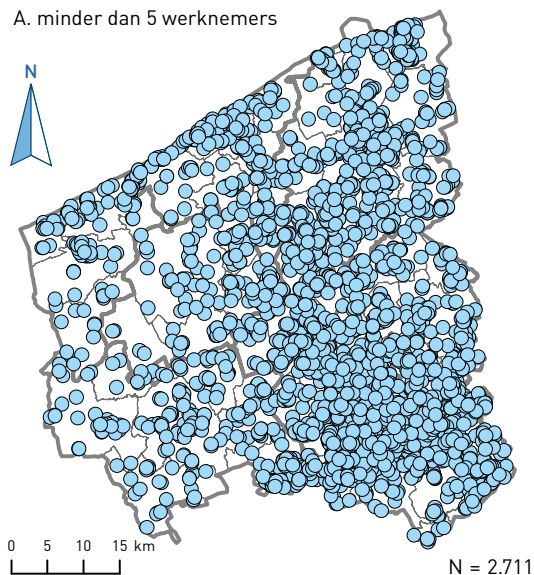

SUBSECTOREN

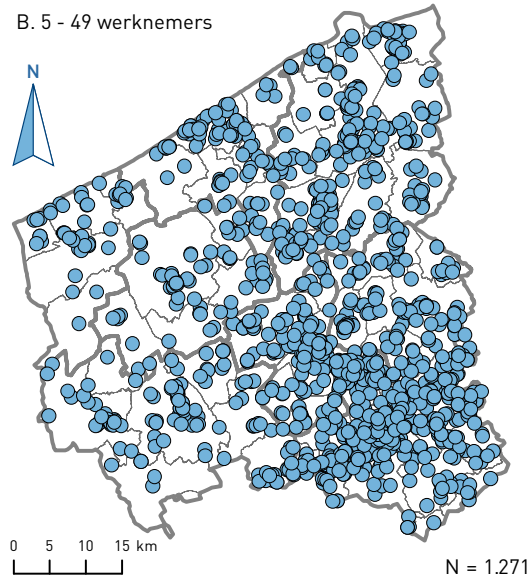
- Ontwikkeling van bouwprojecten (Nace-Bel 41.1)
- Burgerlijke en utiliteitsbouw (Nace-Bel 41.2)
 - o.a.: - algemene bouw van residentiële gebouwen
 - algemene bouw van kantoorgebouwen
- Bouw van wegen en spoorwegen (Nace-Bel 42.1)
 - o.a.: - bouw van auto- en spoorwegen
 - bouw van bruggen en tunnels
- Bouw van civieltechnische werken ten behoeve van nutsbedrijven (Nace-Bel 42.2)
 - o.a.: - bouw van water- en gasdistributienetten
 - bouw van rioleringen
 - bouw van civieltechnische werken voor elektriciteit en communicatie
- Bouw van andere civieltechnische bouwwerken (Nace-Bel 42.9)
 - o.a.: - baggerwerken
- Slopen en bouwrijp maken van terreinen (Nace-Bel 43.1)
 - o.a.: - proefboren en boren
- Elektrische installatie, loodgieterswerk en overige bouwinstallatie (Nace-Bel 43.2)
 - o.a.: - elektrotechnische installatiewerken
 - loodgieterswerk, installatie van verwarming en klimaatregeling
 - isolatiewerkzaamheden
- Afwerking van gebouwen (Nace-Bel 43.3)
 - o.a.: - stukadoors- en schrijnwerk
 - vloerafwerking, behangen
 - schilderen, glaszetten
- Overige gespecialiseerde bouwactiviteiten (Nace-Bel 43.9)
 - o.a.: - dakwerkzaamheden
 - gevelreiniging
 - chapewerken
 - metsel- en voegwerken
 - restaureren van bouwwerken

Kaart 6.6.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de bouwsector in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

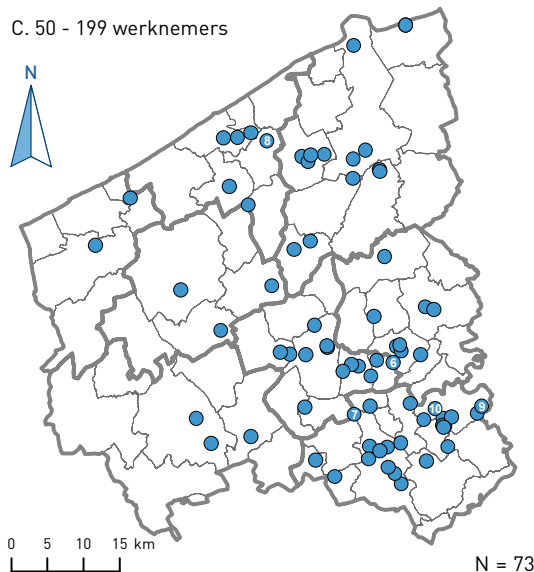
A. minder dan 5 werknemers

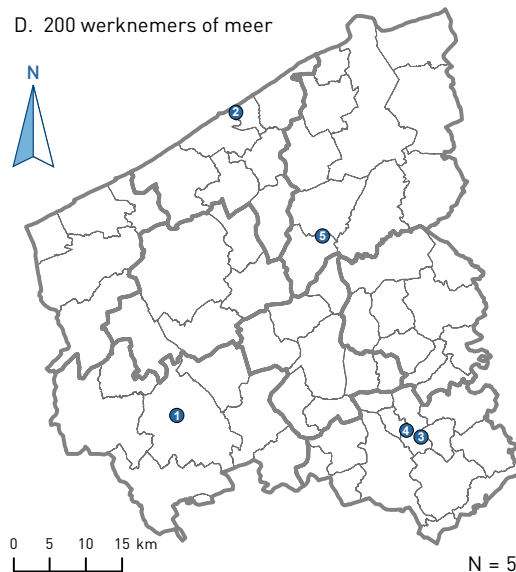
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. VALCKE PREFAB BETON NV, Ieper
2. BAGGERWERKEN DECLOEDT & ZOON NV, Oostende
3. DESIRE STADSBADER FLAMAND NV, Harelbeke
4. VEREECKE NV, Harelbeke
5. INFRA WEST, Torhout

6. MONUMENT-VANDEKERCKHOVE NV, Ingelmunster
7. ELECTRO ONDERNEMING NV, Wevelgem
8. VERHELST AANNEMINGEN NV, Oudenburg
9. BEKAERT BUILDING COMPANY NV, Waregem
10. WONINGBOUW HUYZENTRUYT NV, Waregem

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.

24,7% bouwsector in tewerkstelling secundaire sector

7,0% bouwsector in totale tewerkstelling

Vlaams G.

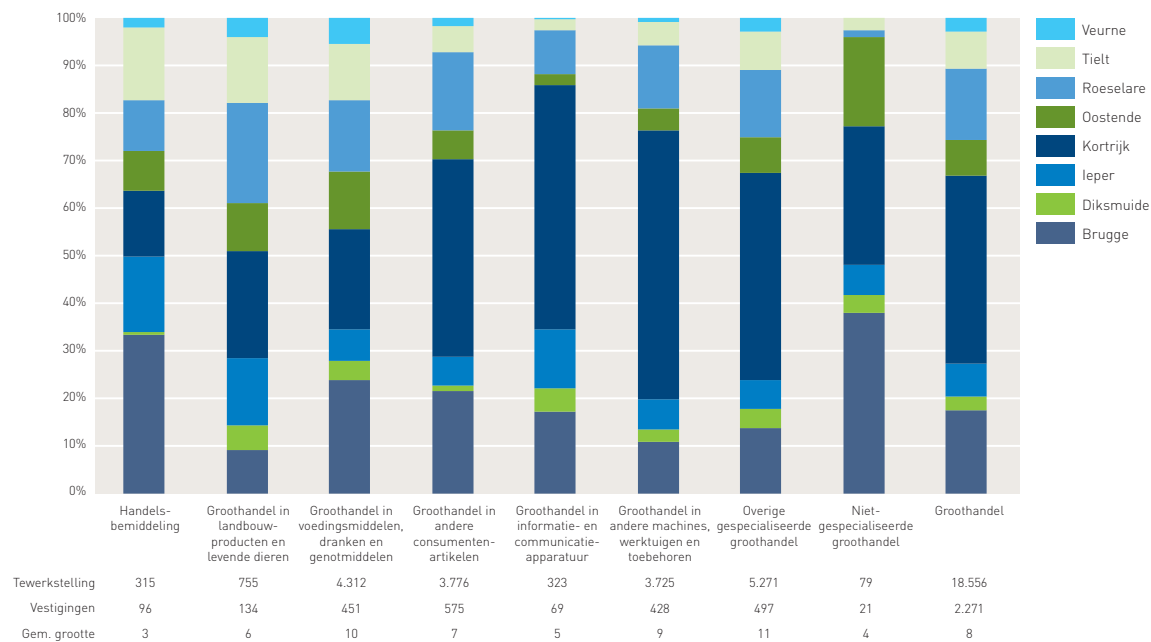
26,3%

6,2%

7. GROOTHANDEL

In het arrondissement Kortrijk is 39,3% van de werknemers in de West-Vlaamse groothandel tewerkgesteld. Ruim de helft (51,6%) van de werknemers in de groothandel in West-Vlaanderen is actief in de subsectoren 'overige gespecialiseerde groothandel' en 'voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen'. De gemiddelde grootte van de West-Vlaamse vestigingen in de subsectoren van de groothandel varieert van drie tot 11 werknemers per vestiging.

Figuur 6.7.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de groothandel, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

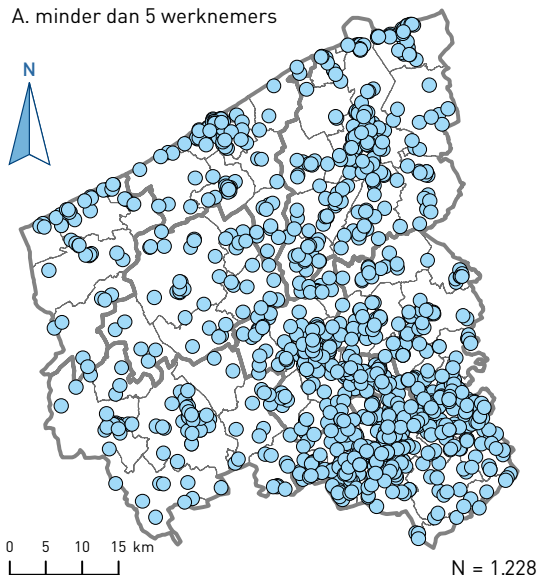
- Binnen West-Vlaanderen is 39,3% van de werknemers in de groothandel aan de slag in het arrondissement Kortrijk. Brugge en Roeselare vervolledigen op geruime afstand de top drie met respectievelijk 17,4% en 14,7% van de werknemers in de groothandel in West-Vlaanderen.
- 92,1% van de 18.556 werknemers in de groothandel is actief in vier subsectoren, namelijk 'overige gespecialiseerde groothandel' (28,4%), 'voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen' (23,2%), 'andere consumentenartikelen' (20,3%) en 'andere machines, werktuigen en toebehoren' (20,1%).
- Het arrondissement Kortrijk is duidelijk koploper wat betreft het aantal werknemers in de subsectoren 'andere machines, werktuigen en toebehoren' (56,4%), 'informatie- en communicatieapparatuur' (51,4%), 'overige gespecialiseerde groothandel' (43,8%) en 'andere consumentenartikelen' (41,8%) in West-Vlaanderen. Ook bij de subsector 'landbouwproducten en levende dieren' staat Kortrijk op kop (22,5%) maar het wordt op de voet gevolgd door het arrondissement Roeselare met 21,2% van de werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen.
- In de op één na kleinste subsector 'handelsbemiddeling' en de subsector 'voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen' telt het arrondissement Brugge de meeste loontrekkenden (respectievelijk 33,3% en 23,7% van het West-Vlaamse totaal in deze subsectoren).
- Een vestiging in de groothandel in West-Vlaanderen telt gemiddeld acht werknemers. De kleinste subsector is 'handelsbemiddeling' met gemiddeld drie werknemers per vestiging; de grootste subsector is 'overige gespecialiseerde groothandel' met gemiddeld 11 werknemers per vestiging.

SUBSECTOREN

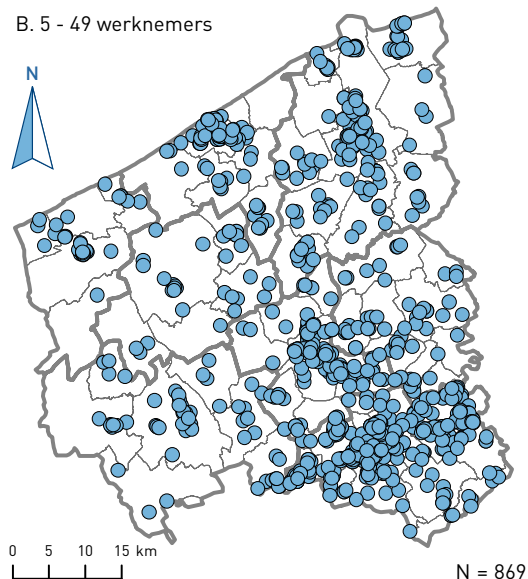
- Handelsbemiddeling (Nace-Bel 46.1)
 - o.a.: - handelsbemiddeling in landbouwproducten en levende dieren
 - handelsbemiddeling in textiel, kleding, bont, schoeisel en lederwaren
 - handelsbemiddeling in hout en bouwmaterialen
 - handelsbemiddeling in voedings- en genotmiddelen
 - handelsbemiddeling in machines, apparaten en werktuigen voor de industrie
- Groothandel in landbouwproducten en levende dieren (Nace-Bel 46.2)
 - o.a.: - groothandel in granen, zaden, veevoeders...
 - groothandel in bloemen en planten
 - groothandel in huiden, vellen en leer
- Groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen (Nace-Bel 46.3)
 - o.a.: - groothandel in groenten en fruit
 - groothandel in vlees en vis
 - groothandel in dranken
 - groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk
- Groothandel in andere consumentenartikelen (Nace-Bel 46.4)
 - o.a.: - groothandel in textiel, kleding en schoeisel
 - groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten
 - groothandel in farmaceutische producten
 - groothandel in huismeubilair, tapijten en verlichtingsapparatuur
- Groothandel in informatie- en communicatieapparatuur (Nace-Bel 46.5)
 - o.a.: - groothandel in computers, randapparatuur en software
- Groothandel in andere machines, werktuigen en toebehoren (Nace-Bel 46.6)
 - o.a.: - groothandel in machines, werktuigen en toebehoren voor de landbouw
 - groothandel in machines voor de textielindustrie
 - groothandel in kantoormeubelen, -machines en -benodigdheden
 - groothandel in verpakkingsmachines en weegtoestellen
 - groothandel in hijs-, hef- en transportwerktuigen
- Overige gespecialiseerde groothandel (Nace-Bel 46.7)
 - o.a.: - groothandel in hout, bouwmaterialen en sanitair
 - groothandel in chemische producten
 - groothandel in ijzerwaren, metalen en metaalertsen
- Niet-gespecialiseerde groothandel (Nace-Bel 46.9)

Kaart 6.7.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de groothandel in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

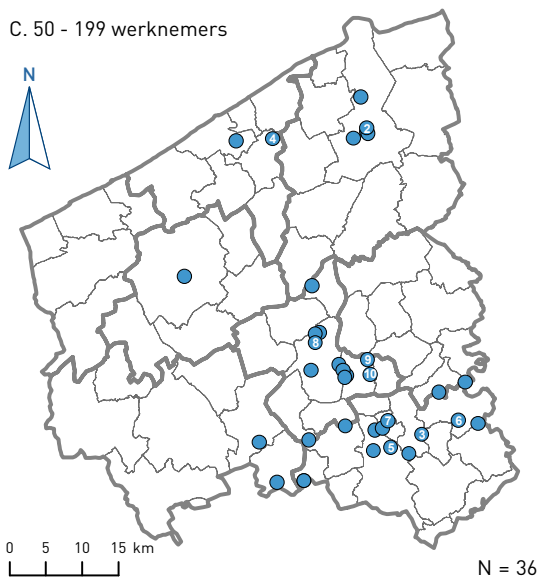
A. minder dan 5 werknemers

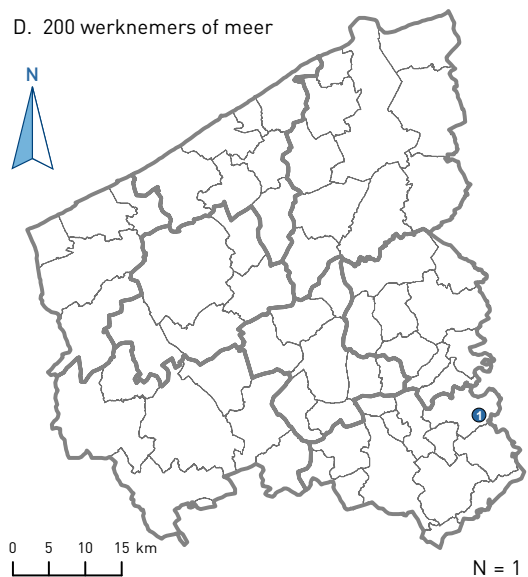
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. TVH FORKLIFT PARTS NV, Waregem	6. BRENNTAG NV, Deerlijk
2. KAASIMPORT JAN DUPONT NV, Brugge	7. LECOT NV, Kortrijk
3. RANSON NV, Harelbeke	8. COÖPERATIEVE VEILING ROESELARE CVBA, Roeselare
4. VERHELST BOUWMATERIALEN NV, Oudenburg	9. FEBELCO CVBA, Izegem
5. VAN MARCKE LOGISTICS NV, Kortrijk	10. CARGILL OIL PACKERS BVBA, Izegem

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

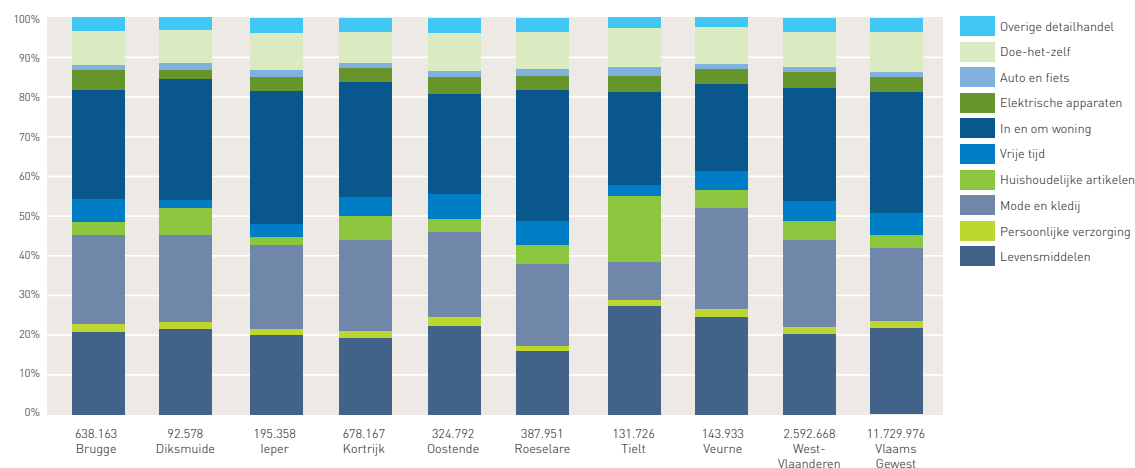
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	Vlaams G.
12,5%	14,4%
4,4%	6,0%

8. KLEINHANDEL

Met een winkelvloeroppervlakte van bijna 2,6 miljoen m² in 2013 realiseerden de detailhandelszaken in West-Vlaanderen een aandeel van 22,1% in het Vlaamse totaal. De helft van de totale winkelvloeroppervlakte van detailhandelszaken in West-Vlaanderen is gesitueerd in de arrondissementen Kortrijk en Brugge. De overgrote meerderheid van de winkelvloeroppervlakte van West-Vlaamse detailhandelszaken wordt ingenomen door drie branches, namelijk 'in en om woning' (28,4%), 'mode en kledij' (21,6%) en 'levensmiddelen' (20,6%).

Figuur 6.8.1: Verdeling van de winkelvloeroppervlakte (in m²) van detailhandelszaken (a) naar branche in de arrondissementen van West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 2013.

(a) Exclusief horeca, commerciële dienstverlening en leegstand.

Bron: Locatus Online (20/02/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- In 2013 telden de niet-leegstaande detailhandelszaken in West-Vlaanderen een totale winkelvloeroppervlakte (WVO) van bijna 2,6 miljoen m². West-Vlaanderen heeft hiermee een aandeel van 22,1% in de totale WVO van detailhandelszaken in het Vlaamse Gewest.
- Respectievelijk 26,2% en 24,6% van de totale WVO van detailhandelszaken in West-Vlaanderen is gesitueerd in de arrondissementen Kortrijk en Brugge; Roeselare volgt op geruime afstand met 15% van de WVO in West-Vlaanderen. Onderaan de rangschikking vinden we de arrondissementen Veurne (5,6%), Tielt (5,1%) en Diksmuide (3,6%).
- In West-Vlaanderen en Vlaanderen wordt respectievelijk 70,6% en 70,8% van de WVO van detailhandelszaken ingenomen door drie branches. De branche 'in en om woning' neemt in zowel West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest duidelijk de grootste WVO in beslag (respectievelijk 28,4% en 30,7%). In West-Vlaanderen volgen de branches 'mode en kledij' (21,6%) en 'levensmiddelen' (20,6%) op de tweede en derde plaats. In het Vlaamse Gewest daarentegen neemt de branche 'levensmiddelen' (21,8%) een groter aandeel van de totale WVO in dan de branche 'mode en kledij' (18,3%). Deze drie branches bestaan voornamelijk uit grotere vestigingen van ketens, wat deze vaststelling kan verklaren.
- Binnen West-Vlaanderen zijn er enkele opvallende verschillen inzake de verdeling van de WVO naar branche. Zo ligt het aandeel van de branche 'in en om woning' in de totale WVO in Ieper (33,1%) en Roeselare (32,9%) een stuk hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (28,4%). De branche 'mode en kledij' is in Veurne goed voor 25,6% van de totale WVO, wat een eind boven het West-Vlaamse cijfer (21,6%) is. In Tielt is het

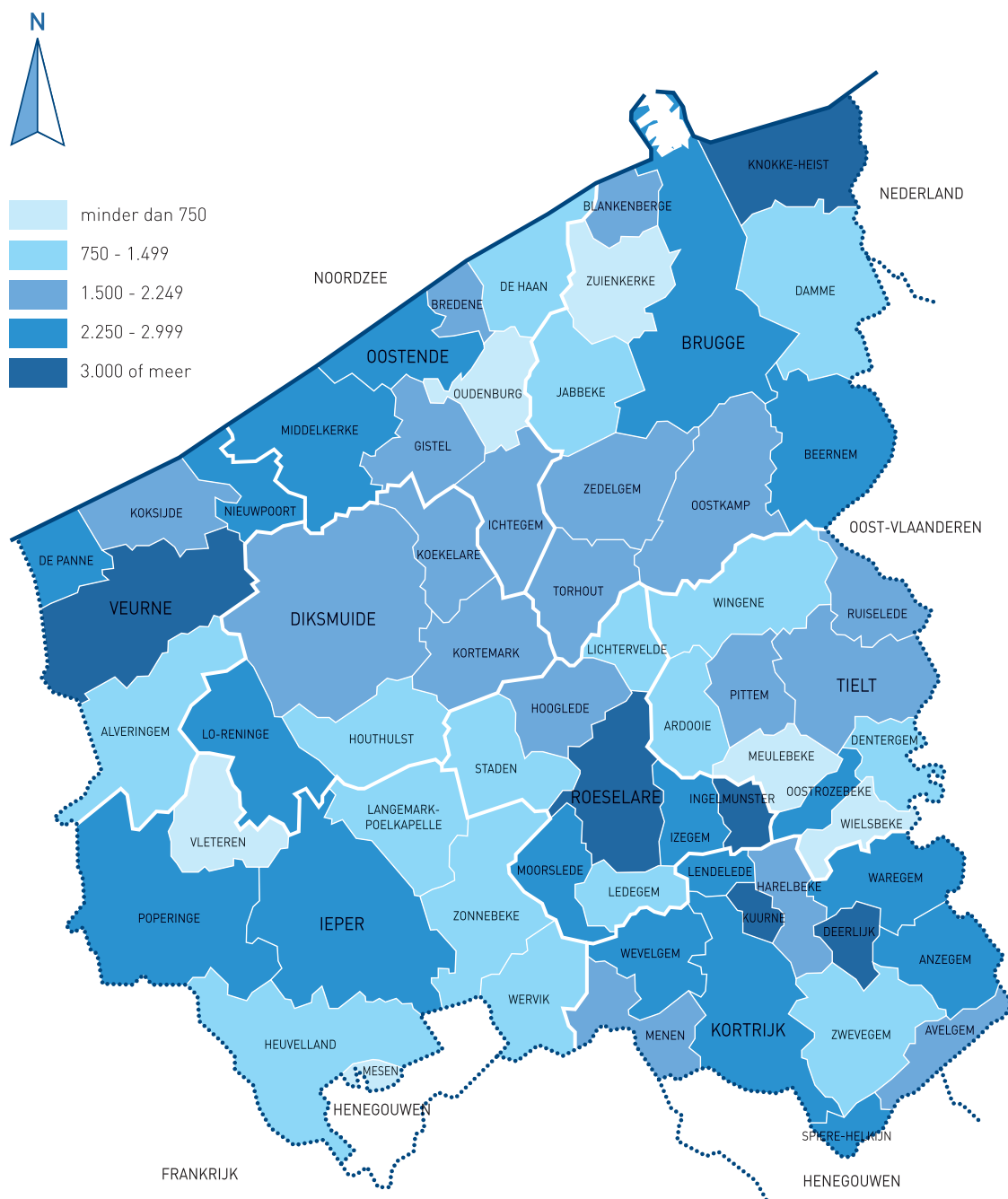

aandeel inzake WVO van de branche 'mode en kledij' (9,4%) opvallend laag in vergelijking met de andere West-Vlaamse arrondissementen. In Tielt is het aandeel van de branche 'levensmiddelen' (27,4%) in de totale WVO een stuk hoger dan gemiddeld in West-Vlaanderen (20,6%). De branche 'huishoudelijke artikelen' is een uitschieter in het arrondissement Tielt; 16,7% van de totale WVO in Tielt kan in deze branche worden gesitueerd, wat veel meer is dan gemiddeld in West-Vlaanderen (5%).

BRANCHES

- Levensmiddelen: voeding, supermarkt, tabak/lectuur, voeding speciaalzaken
- Persoonlijke verzorging: apotheek, drogist, parfumerie
- Mode en kledij: kledij, schoenen, lederwaren, juweliërs, optiekers
- Huishoudelijke artikelen: glas- en aardewerk, huislinnen, cadeauartikelen, tafelbenodigdheden, antiek en kunst
- Vrije tijd: hobby, sport, spel, media
- In en om woning: keukens, badkamers, meubels, verlichting, tegels, zonnewering, tuincentra, bloemen en planten,...
- Elektrische apparaten: huishoudtoestellen, radio en tv, computers
- Auto en fiets: automaterialen, autodealers, (motor)fietsen
- Doe-het-zelf: bouwmaterialen, verf, behang,...
- Overige detailhandel: souvenirshops, hoortoestellen, feestartikelen,...

Kaart 6.8.1: Winkelvloeroppervlakte (in m²) van detailhandelszaken (a) per 1.000 inwoners, gemeenten van West-Vlaanderen, 2013.

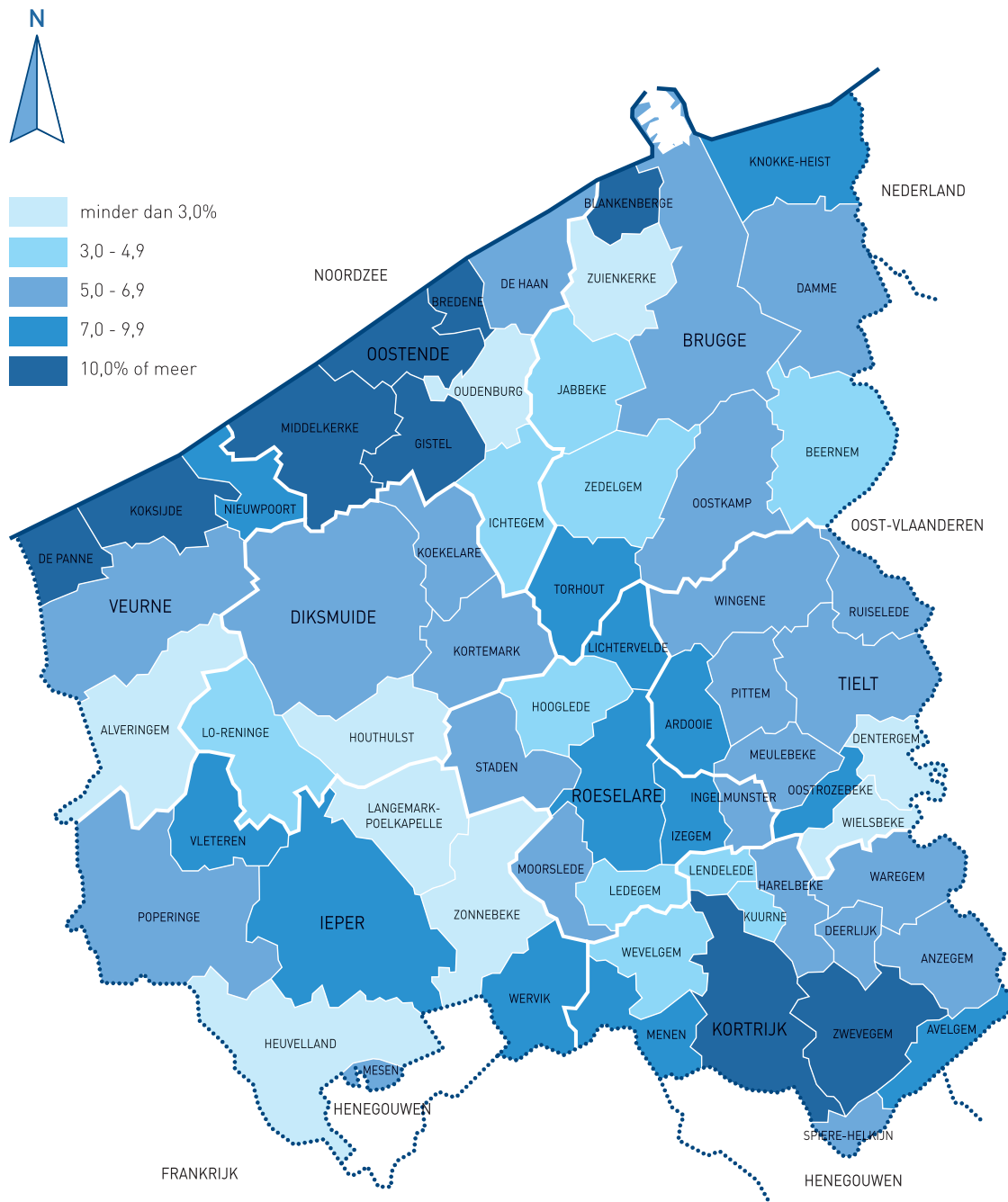
Minimum: Zuienkerke	414
Maximum: Deerlijk	6.060
West-Vlaanderen:	2.210
Vlaams Gewest:	1.838

(a) Exclusief horeca, commerciële dienstverlening en leegstand.

Bron: Locatus Online (20/02/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 6.8.2: Leegstand bij commerciële panden (a), gemeenten van West-Vlaanderen, 2013.

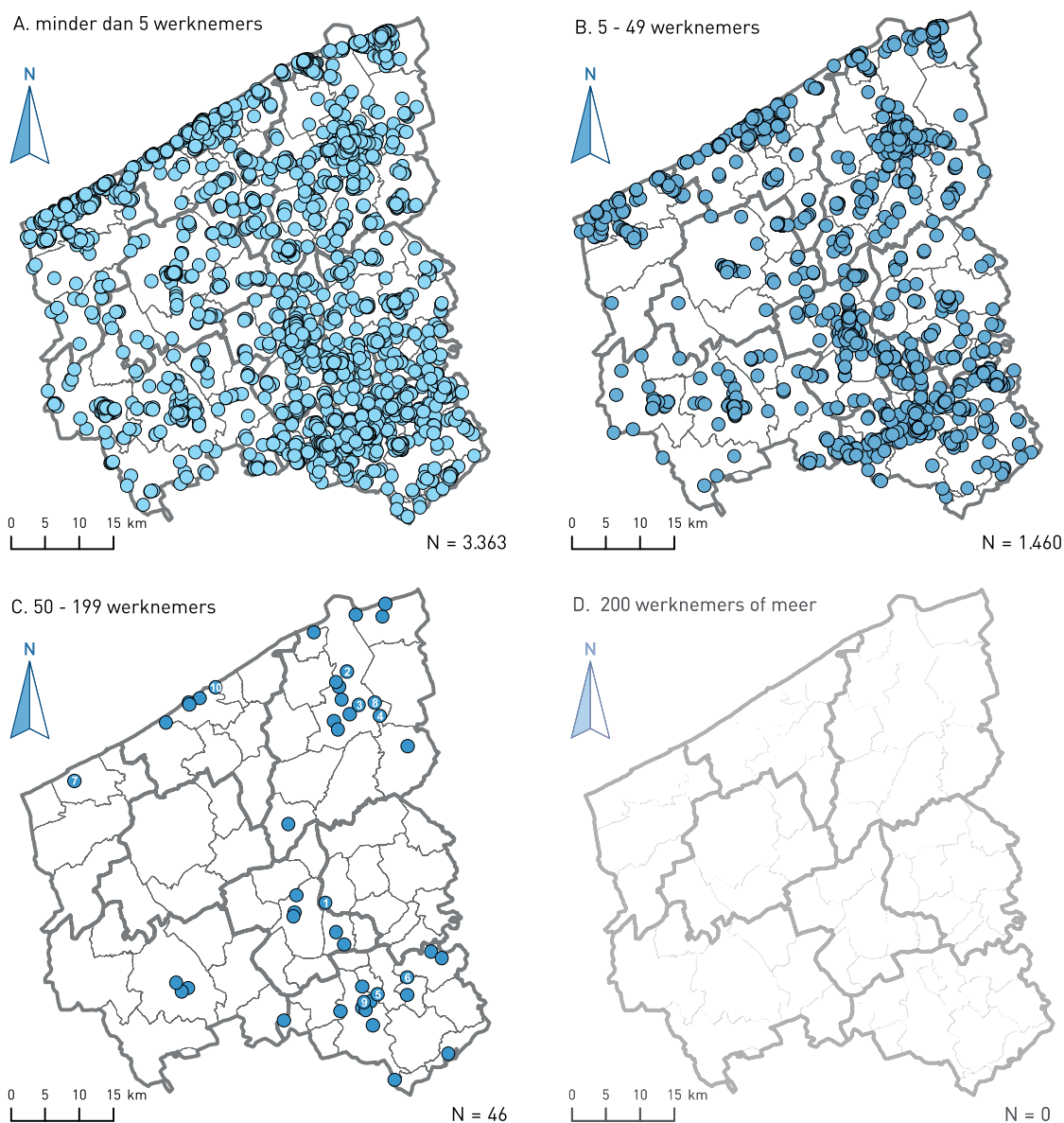
Minimum: Zuienkerke 0,0%
 Maximum: Blankenberge 14,0%
 West-Vlaanderen: 7,9%
 Vlaams Gewest: 8,0%

(a) Gemeten in aantal panden.

Bron: Locatus Online (20/02/2014), Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

Kaart 6.8.3: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de kleinhandel in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

Top 10

1. ALDI MARKT NV, Roeselare
2. BRUGGE RETAIL NV, Brugge
3. NEW LOOK BELGIUM NV, Brugge
4. CARREFOUR BELGIUM NV, Brugge
5. SPORTSDIRECT.COM BELGIUM NV, Kortrijk

6. BEL&BO NV, Deerlijk
7. CARREFOUR BELGIUM NV, Koksijde
8. DELHAIZE GROEP NV, Brugge
9. BRICO PLAN-IT NV, Kortrijk
10. DELHAIZE GROEP NV, Oostende

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	Vlaams G.
17,6%	15,5%
6,3%	6,5%

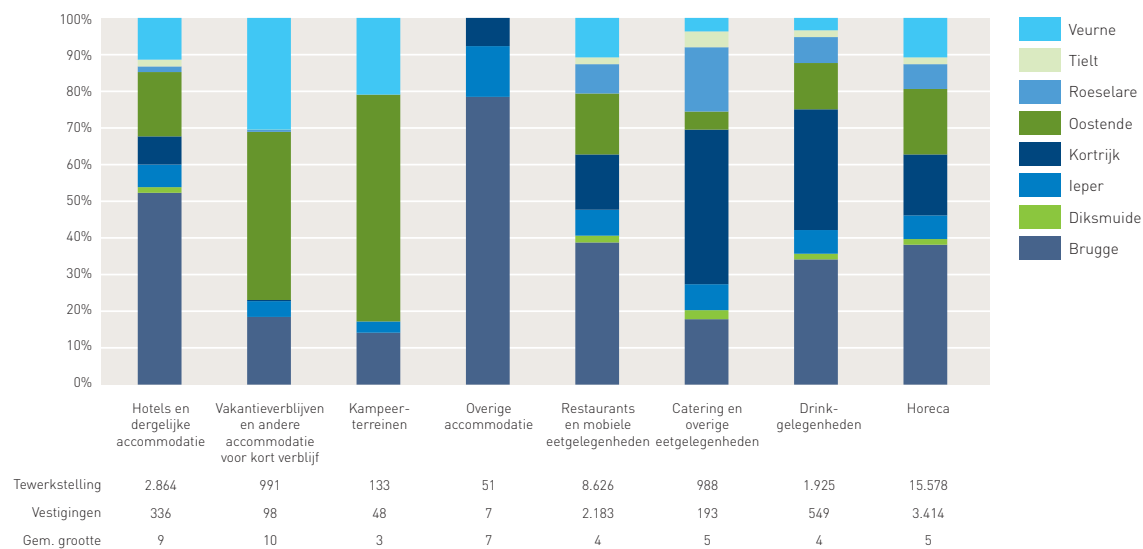
kleinhandel in tewerkstelling tertiaire sector
kleinhandel in totale tewerkstelling

9. HORECA

Van alle werknemers in de West-Vlaamse horecasector is 38% tewerkgesteld in het arrondissement Brugge. De overgrote meerderheid (55,4%) van de werknemers in de West-Vlaamse horeca is actief in de subsector 'restaurants en mobiele eetgelegenheden'. Een West-Vlaamse horecavestiging telt gemiddeld vijf werknemers.

Figuur 6.9.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de horeca, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

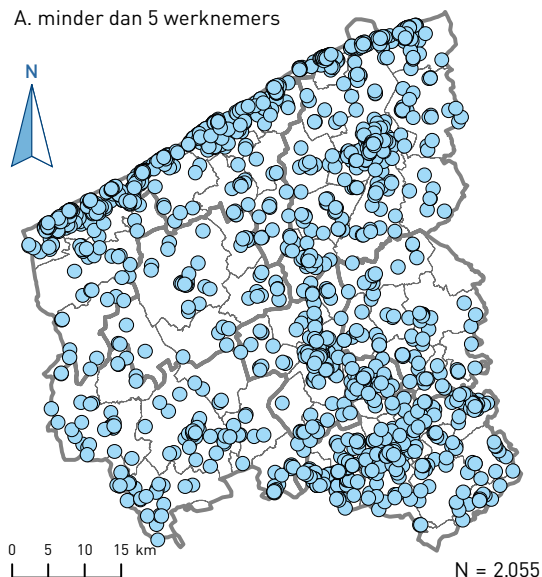
- Van alle werknemers actief in de West-Vlaamse horeca is 38% in het arrondissement Brugge tewerkgesteld. Oostende en Kortrijk vertegenwoordigen respectievelijk 17,7% en 16,6% van de werknemers in de West-Vlaamse horeca.
- De overgrote meerderheid (55,4%) van de 15.578 werknemers in de West-Vlaamse horeca is aan de slag in de subsector 'restaurants en mobiele eetgelegenheden'. In de subsectoren 'hotels en dergelijke accommodatie' en 'drinkgelegenheden' is respectievelijk 18,4% en 12,4% van de werknemers in de West-Vlaamse horeca actief.
- 97,1% van de 133 werknemers in de subsector 'kampeerterrijnen' in West-Vlaanderen is - niet verwonderlijk - tewerkgesteld in de kustarrondissementen Oostende, Veurne en Brugge, met Oostende als absolute koploper (61,7%). Ook inzake de subsector 'vakantieverblijven en andere accommodatie voor kort verblijf' staan de kustarrondissementen op kop en neemt het arrondissement Oostende de eerste plaats in met 45,5% van de werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen. Van alle werknemers in de subsector 'hotels en dergelijke accommodatie' is 81,3% aan de slag in de kustarrondissementen. Nu staat Brugge op kop met ruim de helft (52,3%) van alle werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen. Ook in de subsectoren 'restaurants en mobiele eetgelegenheden' en 'drinkgelegenheden' telt Brugge de meeste loontrekkenden (respectievelijk 38,8% en 34,1% van het West-Vlaamse totaal in deze subsectoren). Inzake de tewerkstelling in 'drinkgelegenheden' wordt Brugge op de voet gevolgd door Kortrijk (32,9%). In de subsector 'catering en overige eetgelegenheden' staat het arrondissement Kortrijk duidelijk op kop met 42,1% van de werknemers in West-Vlaanderen in deze subsector.
- Een West-Vlaamse horecavestiging telt gemiddeld vijf werknemers. Met respectievelijk tien en negen werknemers per vestiging steken de subsectoren 'vakantieverblijven en andere accommodatie voor kort verblijf' en 'hotels en dergelijke accommodatie' het verst uit boven het gemiddelde voor de West-Vlaamse horecasector.

SUBSECTOREN

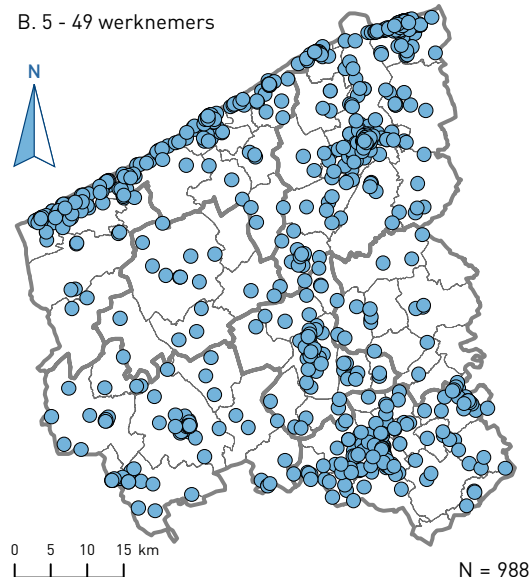
- Hotels en dergelijke accommodatie (Nace-Bel 55.1)
- Vakantieverblijven en andere accommodatie voor kort verblijf (Nace-Bel 55.2)
 - o.a.: - jeugdherbergen en jeugdverblijfcentra
 - vakantieparken
 - gîtes, vakantiewoningen en -appartementen
 - gastenkamers
- Kampeerterreinen (Nace-Bel 55.3)
- Overige accommodatie (Nace-Bel 55.9)
- Restaurants en mobiele eetgelegenheden (Nace-Bel 56.1)
- Catering en overige eetgelegenheden (Nace-Bel 56.2)
- Drinkgelegenheden (Nace-Bel 56.3)
 - o.a.: - cafés en bars
 - discotheken, dancings...

Kaart 6.9.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de horeca in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

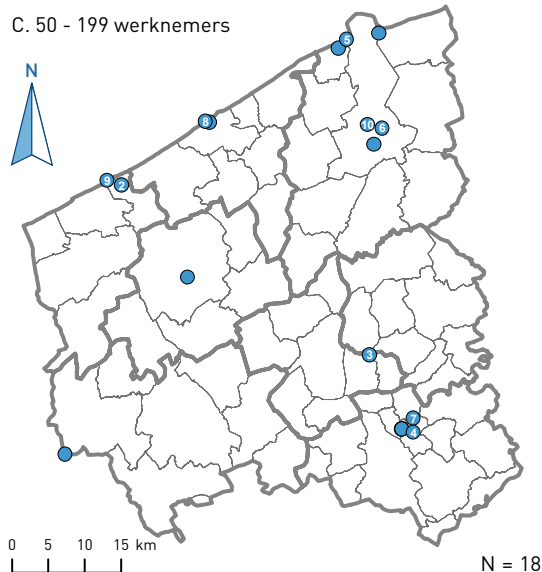
A. minder dan 5 werknemers

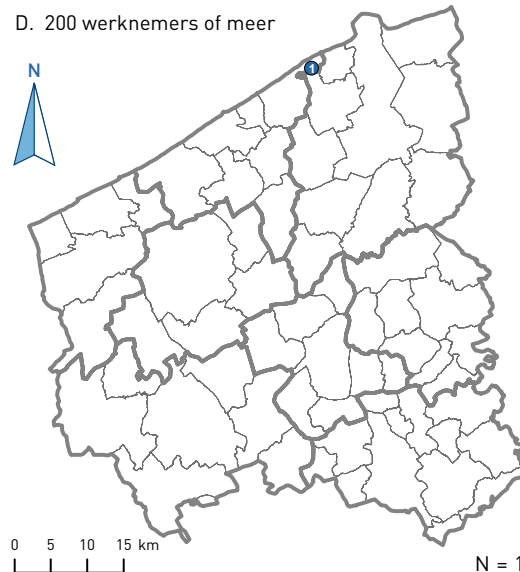
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. SUNPARKS DE HAAN NV, De Haan	6. KEMPINSKI HOTEL DUKES' PALACE NV, Brugge
2. SUNPARKS OOSTDUINKERKE NV, Koksijde	7. BADIGO NV, Kuurne
3. VERKINDERE BVBA, Izegem	8. RAVELINGEN VZW, Oostende
4. DE CAPELLERIE DE COMMANDERIE NV, Kuurne	9. FLOREAL CLUB NIEUWPOORT VZW, Nieuwpoort
5. FLOREAL CLUB BLANKENBERGE VZW, Blankenberge	10. BURGHOTEL NV, Brugge

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPD.

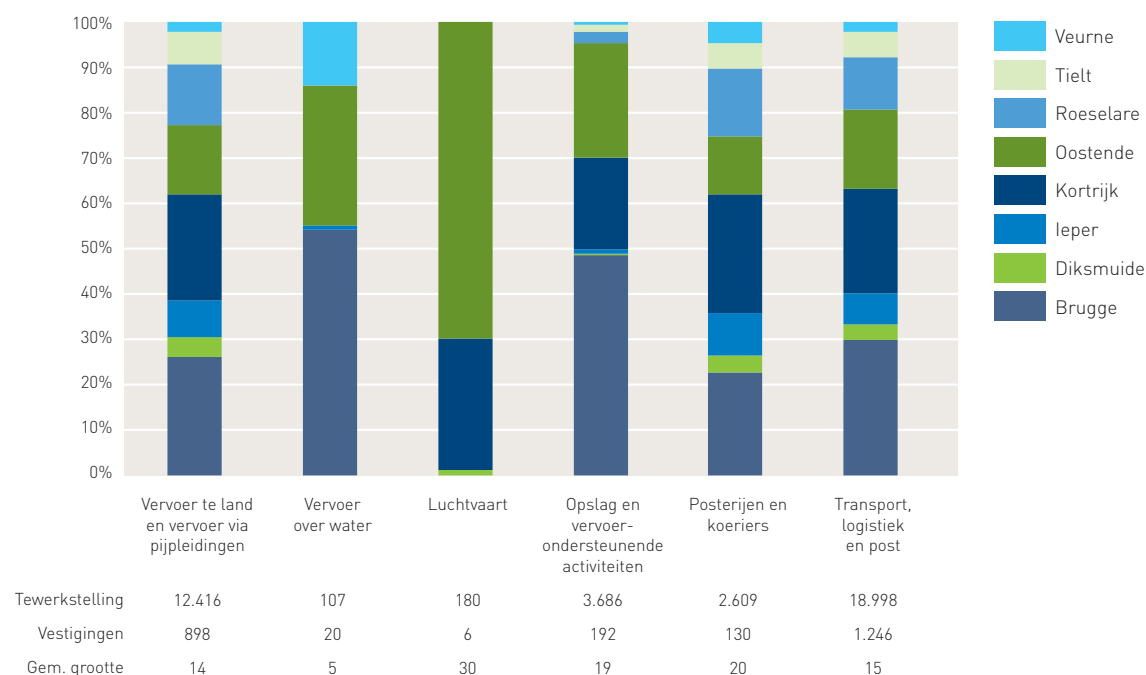
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.	Vlaams G.
10,6% horeca in tewerkstelling tertiaire sector	7,0%
3,8% horeca in totale tewerkstelling	2,9%

10. TRANSPORT, LOGISTIEK EN POST

De arrondissementen Brugge en Kortrijk tellen samen 53% van de werknemers in de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen. De subsector 'vervoer te land en vervoer via pijpleidingen' is met 65,4% van de werknemers de grootste subsector binnen de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen. In West-Vlaanderen telt een vestiging in de sector transport, logistiek en post gemiddeld 15 werknemers.

Figuur 6.10.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in transport, logistiek en post, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

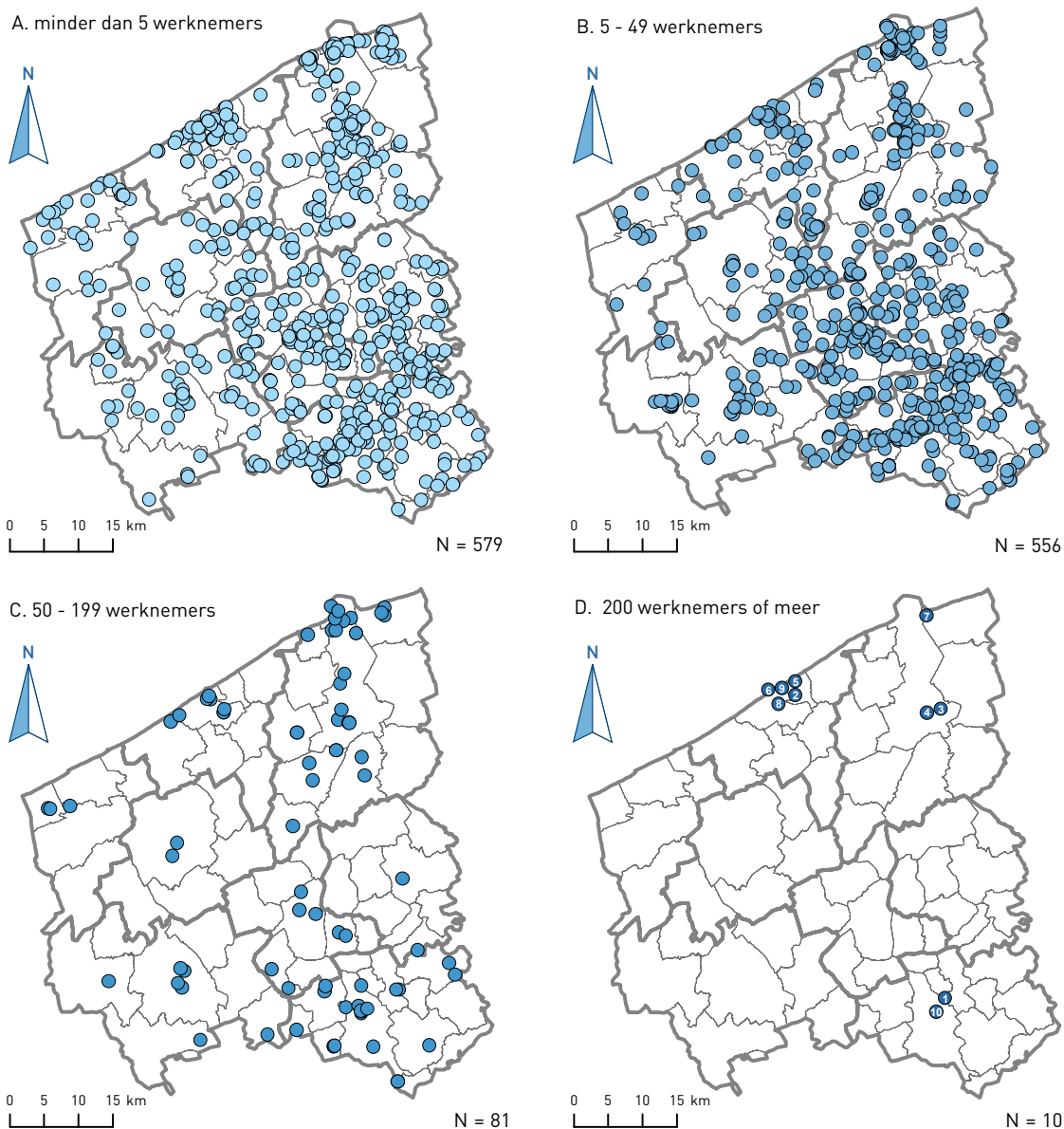
- Van alle werknemers in de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen is ruim de helft actief in de arrondissementen Brugge (29,9%) en Kortrijk (23,1%). Oostende vervolledigt de top drie met 17,5% van alle werknemers in de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen.
- De subsector 'vervoer te land en vervoer via pijpleidingen' vertegenwoordigt 65,4% van de werknemers in de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen. Op de tweede en derde plaats staan de subsectoren 'opslag en vervoerondersteunende activiteiten' en 'posterijen en koeriers' met respectievelijk 19,4% en 13,7% van de werknemers in de sector transport, logistiek en post in West-Vlaanderen.
- In de kleinste subsector 'vervoer over water' is 54,2% van de 107 werknemers aan de slag in het arrondissement Brugge. Ook in de subsectoren 'opslag en vervoerondersteunende activiteiten' en 'vervoer te land en vervoer via pijpleidingen' is het grootste aantal werknemers tewerkgesteld in het arrondissement Brugge (respectievelijk 48,6% en 26,2%).
- Het arrondissement Oostende telt 70% van de 180 werknemers in de kleine subsector 'luchtvaart' in West-Vlaanderen. Kortrijk is koploper wat betreft het aantal werknemers in de subsector 'posterijen en koeriers' in West-Vlaanderen (26,1%).
- In West-Vlaanderen telt een vestiging in de sector transport, logistiek en post gemiddeld 15 werknemers. Met een gemiddelde van 30 werknemers per vestiging steekt de subsector 'luchtvaart' hier het verst boven uit.

SUBSECTOREN

- Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen (Nace-Bel 49)
 - o.a.: - personen- en goederenvervoer per spoor
 - exploitatie van taxi's
 - personenvervoer te land binnen steden of voorsteden
 - goederenvervoer over de weg, verhuisbedrijven
- Vervoer over water (Nace-Bel 50)
 - o.a.: - personen- en goederenvervoer over zee- en kustwateren
 - personen- en goederenvervoer over binnenwateren
- Luchtvaart (Nace-Bel 51)
 - o.a.: - personen- en goederenvervoer door de lucht
- Opslag en vervoerondersteunende activiteiten (Nace-Bel 52)
 - o.a.: - opslag in koelpakhuizen...
 - vrachtbehandeling
- Posterijen en koeriers (Nace-Bel 53)
 - o.a.: - postdiensten in het kader van de universele dienstverplichting
 - overige posterijen en koeriers

Kaart 6.10.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in transport, logistiek en post in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

Top 10

1. NMBS HOLDING NV, Kortrijk	6. MVG ZEEVISSERIJ, Oostende
2. NMBS HOLDING NV, Oostende	7. INTERNATIONAL CAR OPERATORS NV, Brugge
3. DE LIJN, Brugge	8. DE LIJN, Oostende
4. NMBS HOLDING NV, Brugge	9. BPOST NV, Oostende
5. DE LIJN, Oostende	10. BPOST NV, Kortrijk

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen

West-Vl.

12,9%

transport, logistiek en post in tewerkstelling
tertiaire sector

4,6%

transport, logistiek en post in totale tewerkstelling

Vlaams G.

14,7%

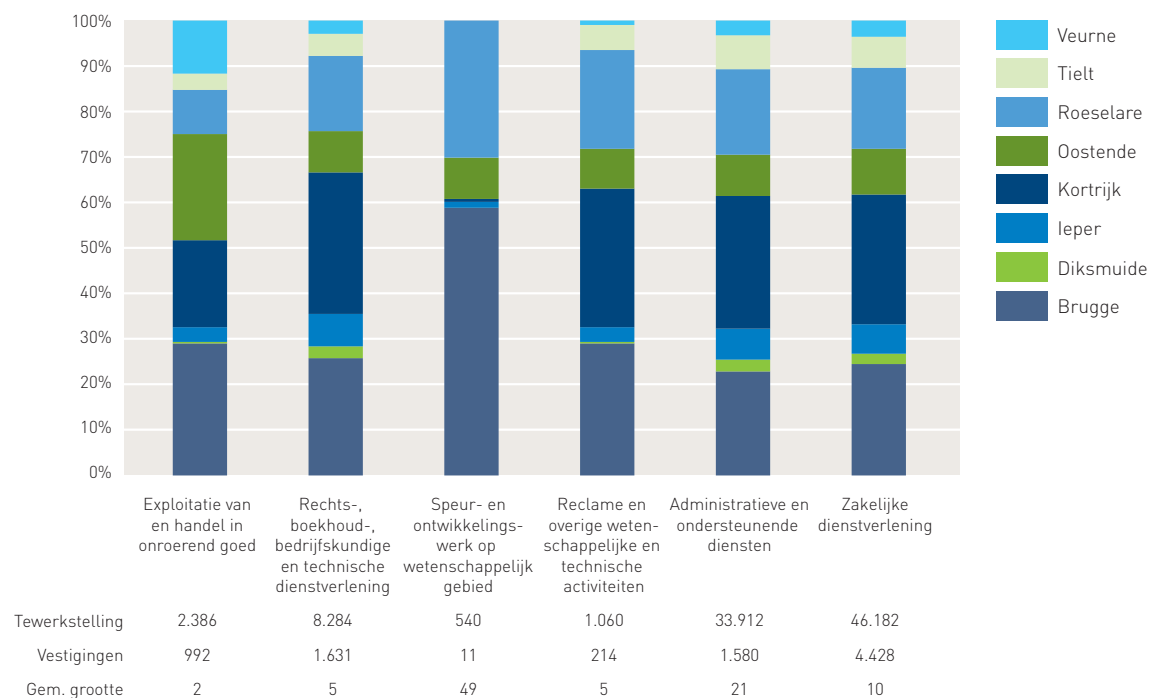
6,1%

11. ZAKELIJKE DIENSTVERLENING

Ruim de helft van de werknemers in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen is actief in de arrondissementen Kortrijk (28,7%) en Brugge (24,3%). Binnen West-Vlaanderen is de subsector 'administratieve en ondersteunende diensten' duidelijk koploper wat betreft het aantal werknemers in de zakelijke dienstverlening (73,4%). Een vestiging in de zakelijke dienstverlening binnen West-Vlaanderen stelt gemiddeld tien werknemers tewerk.

Figuur 6.11.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de zakelijke dienstverlening, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Ruim de helft (53,1%) van de werknemers in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen is actief in de arrondissementen Kortrijk (28,7%) en Brugge (24,3%). Roeselare vervolledigt de top drie met 17,9% van de werknemers in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen.
- Van de 46.182 werknemers in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen is bijna drie op de vier (73,4%) actief in de subsector 'administratieve en ondersteunende diensten'. De subsector 'rechts-, boekhoud-, bedrijfskundige en technische dienstverlening' telt 17,9% van de werknemers in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen.
- De arrondissementen Kortrijk en Brugge nemen in de subsectoren 'rechts-, boekhoud-, bedrijfskundige en technische dienstverlening', 'reclame en overige wetenschappelijke en technische activiteiten' en 'administratieve en ondersteunende diensten' respectievelijk de eerste en tweede plaats in wat betreft het aantal werknemers in deze subsectoren in West-Vlaanderen. Inzake het aandeel werknemers in de subsector 'exploitatie van en handel in onroerend goed' staat het arrondissement Kortrijk pas op de derde plaats (19%) na Brugge (28,9%) en Oostende (23,2%). In de kleinste subsector 'speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied' staat Brugge duidelijk op kop met 58,9% van de 540 werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen. Het arrondissement Roeselare volgt met 30,2% en Oostende sluit op geruime afstand de top drie met 9,3% van de werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen.

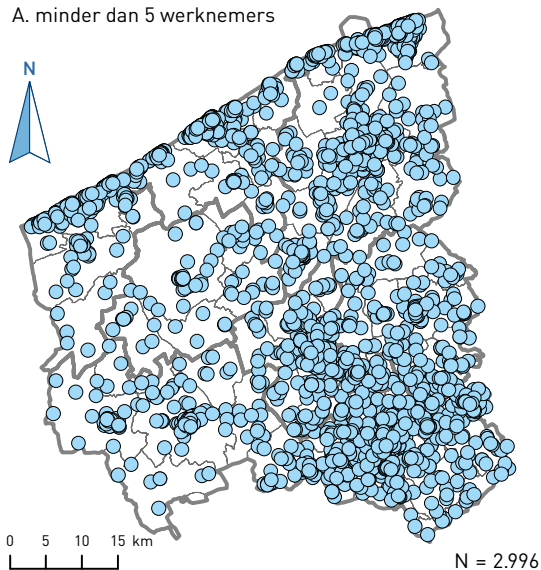
- Een vestiging in de zakelijke dienstverlening binnen West-Vlaanderen telt gemiddeld tien werknemers. De subsectoren 'speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied' en 'administratieve en ondersteunende diensten' steken met respectievelijk 49 en 21 werknemers per vestiging een eind uit boven dit gemiddelde.

SUBSECTOREN

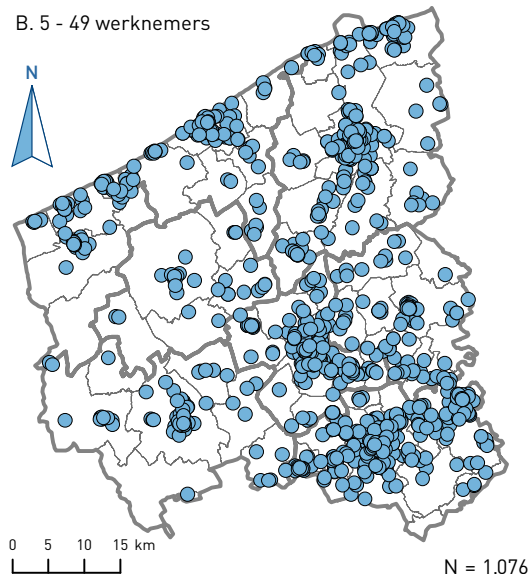
- Exploitatie van en handel in onroerend goed (Nace-Bel 68)
 - o.a.: - verhuur en exploitatie van residentieel onroerend goed en sociale woningen
 - verhuur en exploitatie van niet-residentieel onroerend goed en terreinen
 - bemiddeling bij de aankoop, verkoop en verhuur van onroerend goed
- Rechts-, boekhoud-, bedrijfskundige en technische dienstverlening (Nace-Bel 69 t/m 71)
 - o.a.: - activiteiten van advocaten, notarissen en deurwaarders
 - accountants, boekhouders, belastingconsulenten en bedrijfsrevisoren
 - adviesbureaus op het gebied van public relations en communicatie
 - bouw- en interieurarchitecten, landmeters
 - technische controle van motorvoertuigen
- Speur- en ontwikkelingswerk op wetenschappelijk gebied (Nace-Bel 72)
 - o.a.: - speur- en ontwikkelingswerk op natuurwetenschappelijk gebied
 - speur- en ontwikkelingswerk op het gebied van de maatschappij- en geesteswetenschappen
- Reclame en overige wetenschappelijke en technische activiteiten (Nace-Bel 73 t/m 75)
 - o.a.: - reclamebureaus en markt- en opinieonderzoeksbureaus
 - activiteiten van industriële en grafische designers
 - fotografen
 - vertalers en tolken
 - veterinaire diensten
- Administratieve en ondersteunende diensten (Nace-Bel 77 t/m 82)
 - o.a.: - verhuur en lease van motorvoertuigen, consumentenartikelen, machines...
 - arbeidsbemiddeling en uitzendbureaus
 - reisbureaus en -organisatoren
 - beveiligings- en opsporingsdiensten
 - reiniging van gebouwen
 - callcenters

Kaart 6.11.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de zakelijke dienstverlening in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

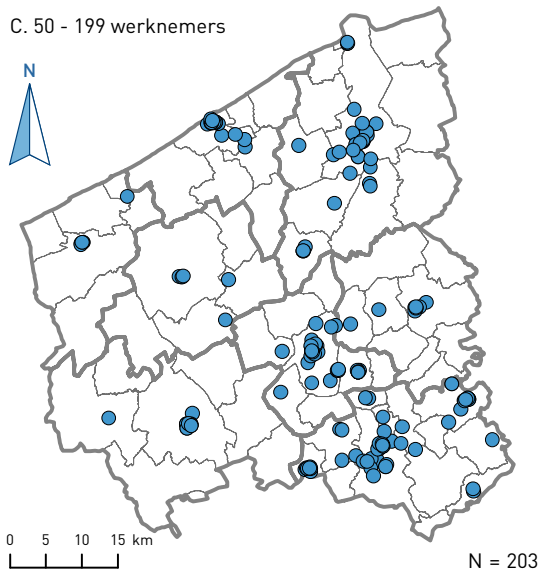
A. minder dan 5 werknemers

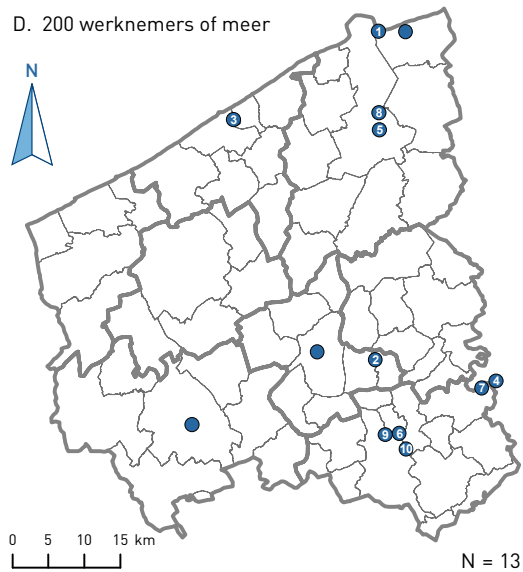
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. CEWEZ VZW, Brugge
2. QUALITY 4U BVBA, Izegem
3. JETAIR NV, Oostende
4. GREENHOUSE NV, Waregem
5. RANDSTAD BELGIUM NV, Brugge

6. TALENTUS NV, Kortrijk
7. ADECCO WAREGEM INDUSTRIE NV, Waregem
8. CLEANDIENST NV, Brugge
9. FORUM INTERIM NV, Kortrijk
10. MAKKIE CVBA, Kortrijk

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.

31,5%

11,3%

zakelijke dienstverlening in tewerkstelling
tertiaire sector

zakelijke dienstverlening in totale tewerkstelling

Vlaams G.

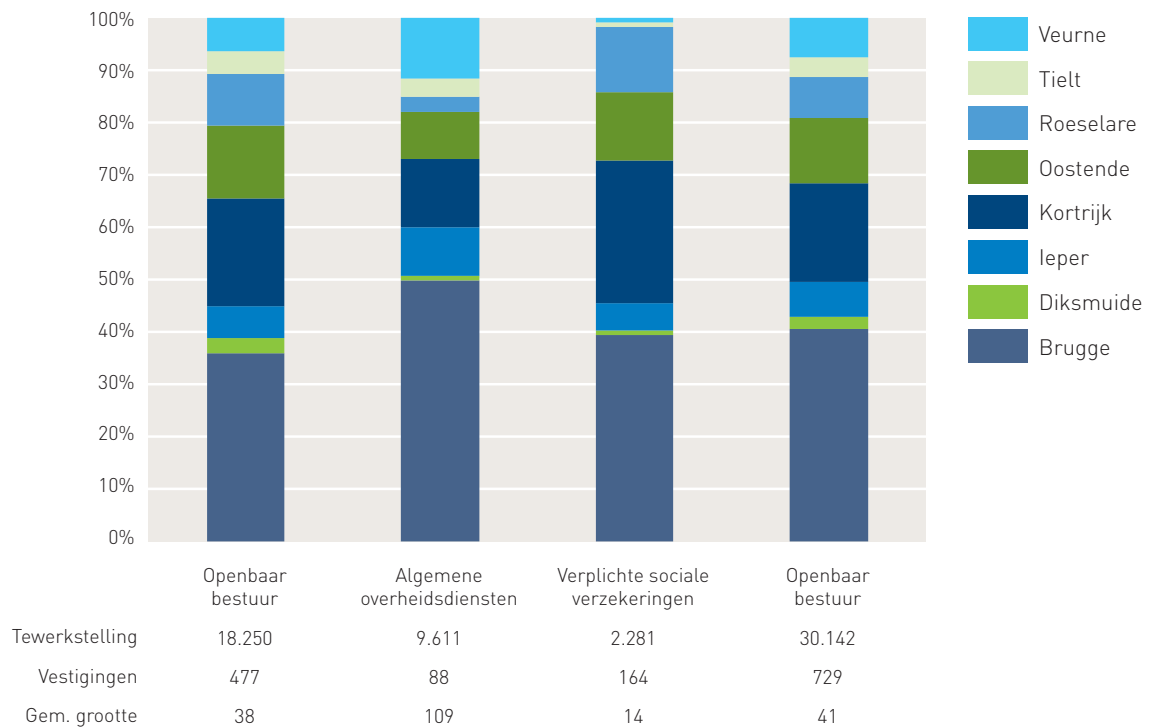
32,2%

13,5%

12. OPENBAAR BESTUUR

Van alle werknemers in de sector openbaar bestuur is 40,6% tewerkgesteld in het arrondissement Brugge. De subsector 'openbaar bestuur' is in West-Vlaanderen de grootste subsector met 60,5% van alle werknemers in de sector openbaar bestuur. Een vestiging in de sector openbaar bestuur telt gemiddeld 41 werknemers.

Figuur 6.12.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in openbaar bestuur, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

- Het arrondissement Brugge telt 40,6% van alle werknemers in de sector openbaar bestuur in West-Vlaanderen. De arrondissementen Kortrijk en Oostende volgen op geruime afstand met 18,8% en 12,3% van de werknemers in openbaar bestuur in West-Vlaanderen.
- Van de in totaal 30.142 loontrekkenden in openbaar bestuur in West-Vlaanderen is 60,5% actief in de subsector 'openbaar bestuur'. In de overige subsectoren 'algemene overheidsdiensten' en 'verplichte sociale verzekeringen' zijn respectievelijk 31,9% en 7,6% van de loontrekkenden in de sector openbaar bestuur tewerkgesteld.
- De arrondissementen Brugge en Kortrijk tellen in alle subsectoren een ruime meerderheid van alle werknemers in West-Vlaanderen. Inzake de subsectoren 'openbaar bestuur' en 'verplichte sociale verzekeringen' vervolledigt het arrondissement Oostende de top drie. Bij de subsector 'algemene overheidsdiensten' neemt het arrondissement Veurne de derde plaats in.
- In de sector openbaar bestuur telt een vestiging gemiddeld 41 werknemers. Er zijn echter aanzienlijke verschillen tussen de subsectoren. Zo telt de subsector 'verplichte sociale verzekeringen' gemiddeld slechts 14 werknemers per vestiging, terwijl in vestigingen in de subsector 'algemene overheidsdiensten' gemiddeld 109 werknemers actief zijn.

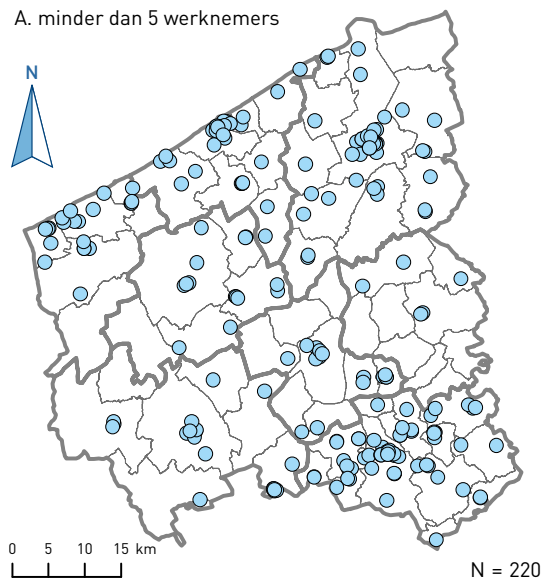

SUBSECTOREN

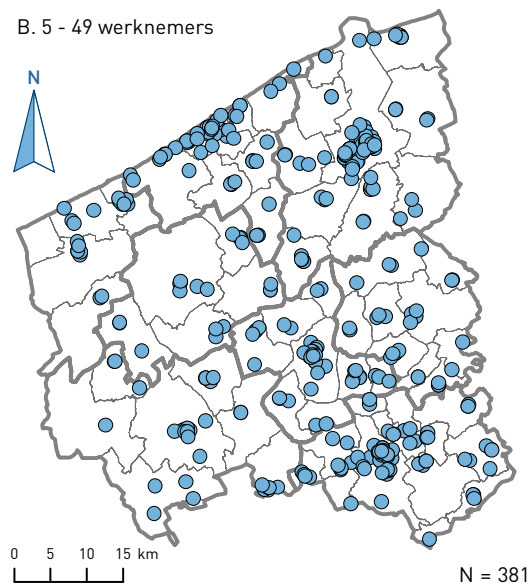
- Openbaar bestuur (Nace-Bel 84.1)
 - o.a.: - federale, gewestelijke, provinciale, gemeentelijke overheden en OCMW's
 - openbaar bestuur op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, cultuur...
- Algemene overheidsdiensten (Nace-Bel 84.2)
 - o.a.: - buitenlandse zaken en defensie
 - rechtbanken en strafinrichtingen
 - federale en lokale politie
 - brandweer
- Verplichte sociale verzekeringen (Nace-Bel 84.3)
 - o.a.: - ziekenfondsen en zorgkassen

Kaart 6.12.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in openbaar bestuur in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

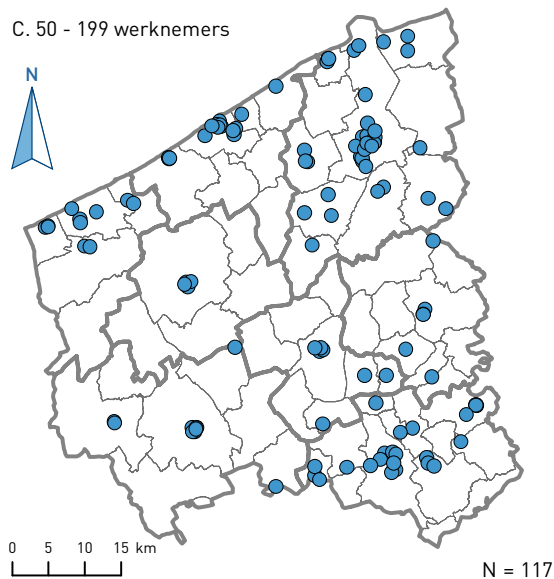
A. minder dan 5 werknemers

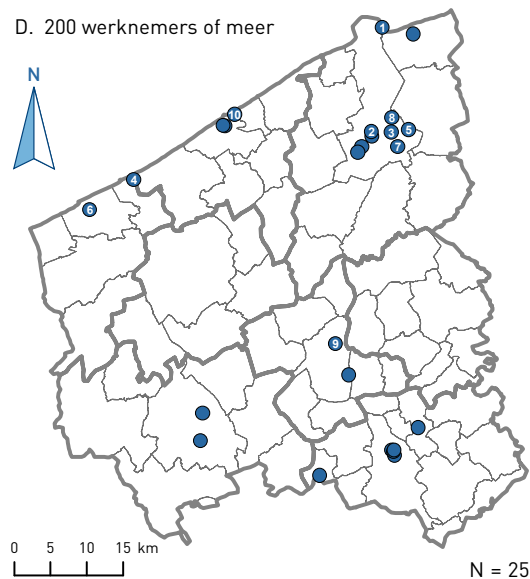
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING, Brugge	6. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING, Koksijde
2. FOD JUSTITIE, Brugge	7. FOD JUSTITIE, Brugge
3. STADSBESTUUR VAN BRUGGE, Brugge	8. POLITIEZONE VAN BRUGGE, Brugge
4. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING, Nieuwpoort	9. STADSBESTUUR VAN ROESELARE, Roeselare
5. MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING, Brugge	10. STADSBESTUUR VAN OOSTENDE, Oostende

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.

20,5%

openbaar bestuur in tewerkstelling
quartaire sector

7,4%

openbaar bestuur in totale tewerkstelling

Vlaams G.

20,6%

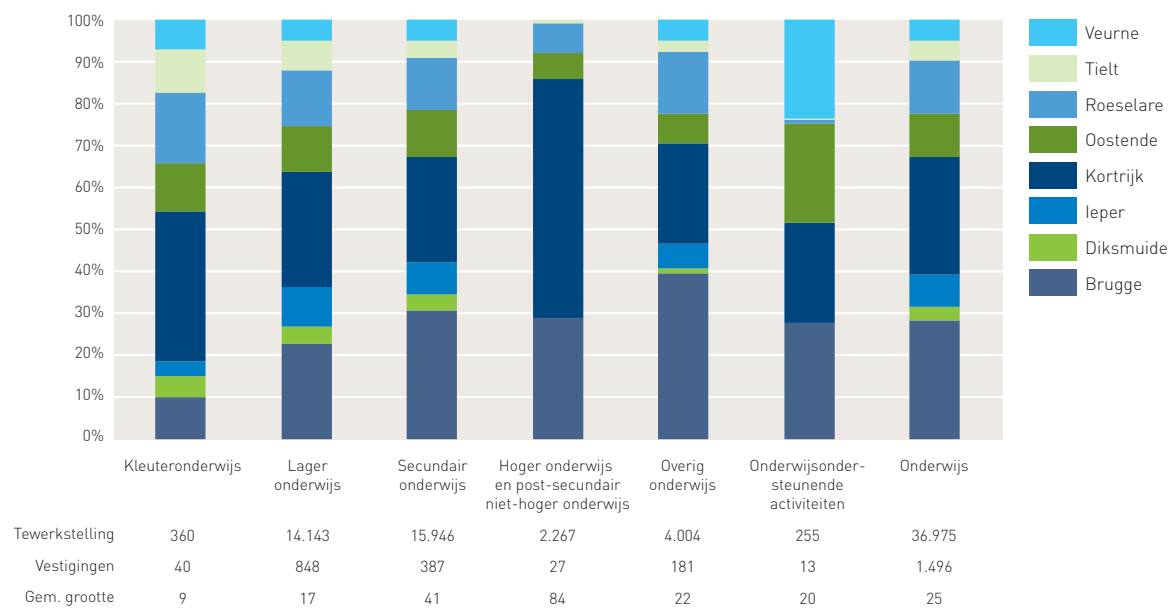
7,1%

13. ONDERWIJS

De arrondissementen Brugge (28,2%) en Kortrijk (27,8%) vertegenwoordigen binnen West-Vlaanderen ruim de helft van het aantal werknemers in het onderwijs. Binnen West-Vlaanderen is 81,4% van de werknemers in het onderwijs actief twee subsectoren, namelijk 'secundair onderwijs' (43,1%) en 'lager onderwijs' (38,3%). Een vestiging in de onderwijssector in West-Vlaanderen telt gemiddeld 25 werknemers.

Figuur 6.13.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in het onderwijs, arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

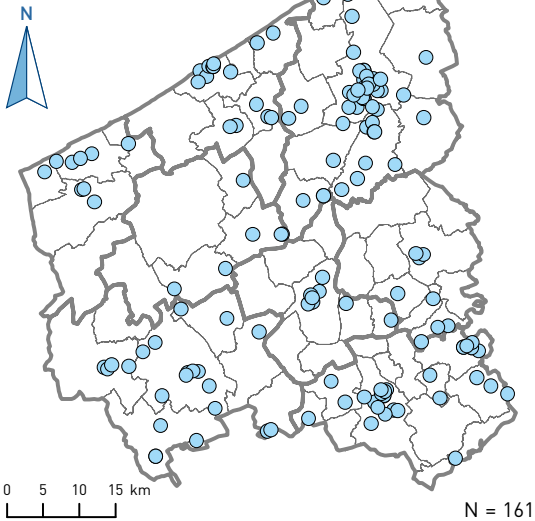
- De arrondissementen Brugge (28,2%) en Kortrijk (27,8%) vertegenwoordigen samen 56,1% van alle werknemers in het onderwijs in West-Vlaanderen. Het arrondissement Roeselare staat op de derde plaats met 12,7%.
- Binnen West-Vlaanderen is 81,4% van de werknemers in het onderwijs actief in de subsectoren 'secundair onderwijs' (43,1%) en 'lager onderwijs' (38,3%). De subsector 'overig onderwijs' volgt op geruime afstand met 10,8% van de werknemers in de onderwijssector in West-Vlaanderen.
- Van alle werknemers in de subsector 'hoger onderwijs en post-secundair niet-hoger onderwijs' is 57,1% aan de slag in het arrondissement Kortrijk. Ook in de relatief kleine subsector 'kleuteronderwijs' en de subsector 'lager onderwijs' staat Kortrijk op kop met respectievelijk 35,6% en 27,5% van alle werknemers in deze subsectoren in West-Vlaanderen. In de subsectoren 'overig onderwijs', 'secundair onderwijs' en de kleinste subsector 'onderwijsondersteunende activiteiten' telt het arrondissement Brugge de meeste werknemers (respectievelijk 39,6%, 30,6% en 27,8% van het West-Vlaamse totaal in deze subsectoren).
- Een vestiging in de onderwijssector in West-Vlaanderen telt gemiddeld 25 werknemers. De subsector 'hoger onderwijs en post-secundair niet-hoger onderwijs' steekt hier een eind boven uit met gemiddeld 84 werknemers per vestiging.

SUBSECTOREN

- Kleuteronderwijs (Nace-Bel 85.1)
- Lager onderwijs (Nace-Bel 85.2)
- Secundair onderwijs (Nace-Bel 85.3)
 - o.a.: - algemeen secundair onderwijs
 - technisch, beroeps- en buitengewoon secundair onderwijs
- Hoger onderwijs en post-secundair niet-hoger onderwijs (Nace-Bel 85.4)
- Overig onderwijs (Nace-Bel 85.5)
 - o.a.: - sport- en recreatieonderwijs
 - cultureel onderwijs
 - autorijscholen en vlieg- en vaaronderricht
 - beroepsopleiding
- Onderwijsondersteunende activiteiten (Nace-Bel 85.6)
 - o.a.: - activiteiten van Centra voor Leerlingbegeleiding (CLB's)

Kaart 6.13.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in het onderwijs in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

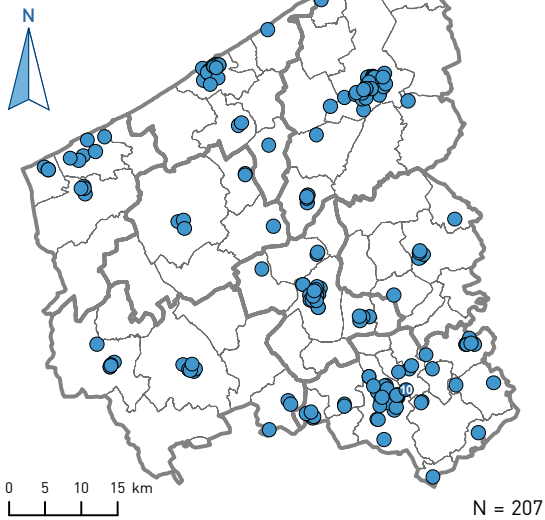
A. minder dan 5 werknemers

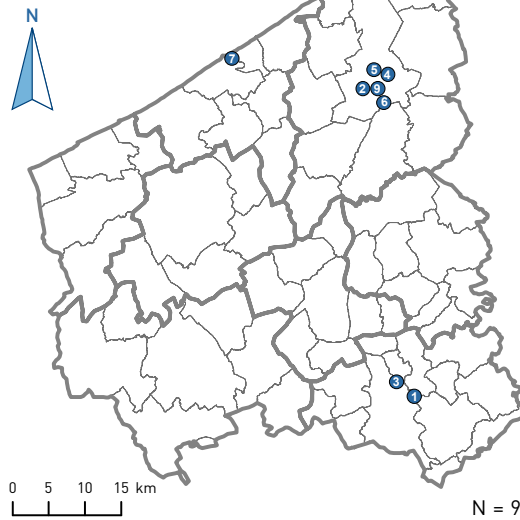
B. 5 - 49 werknemers

C. 50 - 199 werknemers

D. 200 werknemers of meer

Top 10

1. KATHO VZW, Kortrijk	7. KONINKLIJK TECHNISCH ATHENEUM VESALIUS-
INSTITUUT AV, Oostende
2. KHBO VZW, Brugge	8. VRIJ TECHNISCH INSTITUUT VZW, Brugge
3. HOWEST AV, Kortrijk	9. KU LEUVEN - CAMPUS BRUGGE -
WETENSCHAP & TECHNOLOGIE AV, Brugge
4. GROEP INTRO VZW, Brugge	10. BUSO DE KOUTER VZW, Kortrijk
5. TECHNISCH INSTITUUT HEILIGE FAMILIE VZW, Brugge	
6. KONINKLIJK TECHNISCH ATHENEUM AV, Brugge	

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPP0.

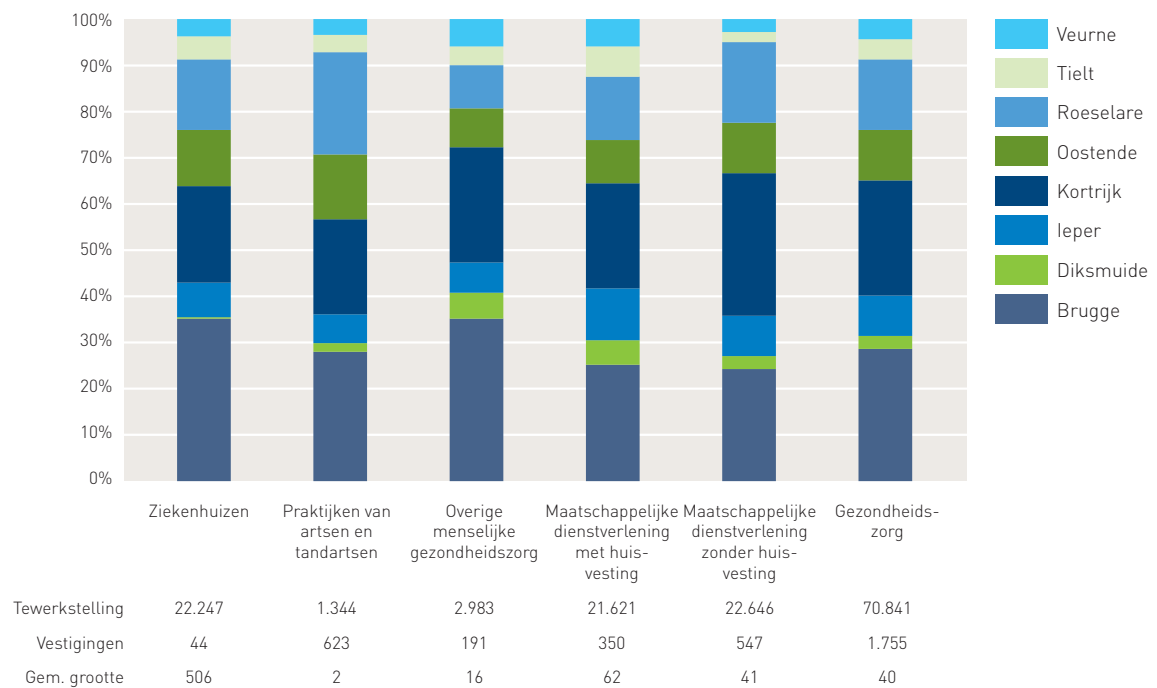
Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.		Vlaams G.
25,2%	onderwijs in tewerkstelling quartaire sector	29,2%
9,0%	onderwijs in totale tewerkstelling	10,0%

14. GEZONDHEIDSZORG

In de arrondissementen Brugge en Kortrijk is 53,3% van de loontrekkenden in de gezondheidszorg in West-Vlaanderen actief. De subsectoren 'maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting', 'ziekenhuizen' en 'maatschappelijke dienstverlening met huisvesting' vertegenwoordigen 93,9% van alle loontrekkenden in de West-Vlaamse gezondheidszorg. Binnen West-Vlaanderen telt een vestiging in de gezondheidszorg gemiddeld 40 werknemers.

Figuur 6.14.1: Verdeling van de loontrekkenden naar subsector in de gezondheidszorg (a), arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2012.

(a) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Bron: Gedecentraliseerde statistieken RSZ, Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

VASTSTELLINGEN

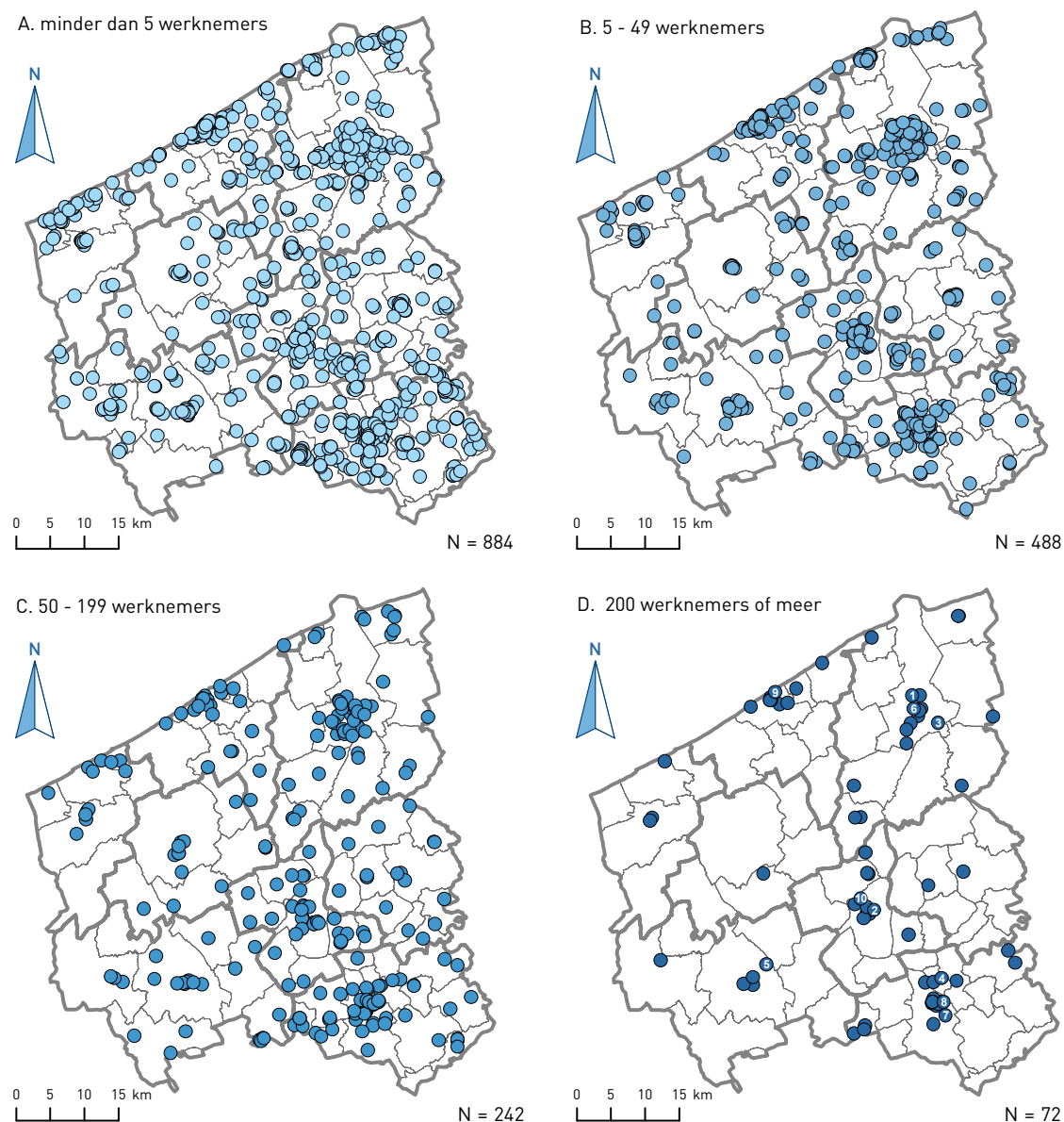
- Van alle werknemers in de gezondheidszorg in West-Vlaanderen is ruim de helft in de arrondissementen Brugge (28,5%) en Kortrijk (24,8%) tewerkgesteld. Het arrondissement Roeselare volgt op geruime afstand met 15,5% van de werknemers in de West-Vlaamse gezondheidszorg.
- Binnen de West-Vlaamse gezondheidszorg is 93,9% van de 70.841 loontrekkenden te situeren in de subsectoren 'maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting' (32%), 'ziekenhuizen' (31,4%) en 'maatschappelijke dienstverlening met huisvesting' (30,5%). Eerder kleine subsectoren zijn 'overige menselijke gezondheidszorg' (4,2%) en 'praktijken van artsen en tandartsen' (1,9%).
- In alle subsectoren van de gezondheidszorg, met uitzondering van de subsector 'maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting', telt het arrondissement Brugge de meeste werknemers. In de subsector 'maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting' telt Kortrijk het grootste aantal werknemers (30,8% van alle werknemers in deze subsector in West-Vlaanderen).
- In West-Vlaanderen telt een vestiging in de gezondheidszorg gemiddeld 40 werknemers. Zoals kon worden verwacht is de subsector 'ziekenhuizen' de absolute koploper met gemiddeld 506 werknemers per vestiging.

SUBSECTOREN

- Ziekenhuizen (Nace-Bel 86.1)
 - o.a.: - algemene, geriatrische en psychiatrische ziekenhuizen
- Praktijken van artsen en tandartsen (Nace-Bel 86.2)
 - o.a.: - praktijken van huisartsen en specialisten
 - tandartspraktijken
- Overige menselijke gezondheidszorg (Nace-Bel 86.9)
 - o.a.: - activiteiten van medische laboratoria
 - ziekenvervoer
 - verpleegkundige activiteiten
 - activiteiten van vroedvrouwen
- Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting (Nace-Bel 87)
 - o.a.: - rust- en verzorgingstehuizen
 - instellingen met huisvesting voor personen met een mentale handicap of psychiatrische problemen en voor drugs- en alcoholverslaafden
 - rusthuizen en serviceflats voor ouderen
- Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting (Nace-Bel 88)
 - o.a.: - activiteiten van dag- en dienstencentra voor ouderen
 - activiteiten van dagcentra voor minderjarigen en volwassenen met een lichamelijke handicap
 - kinderdagverblijven, crèches en kinderopvang door onthaalmoeders
 - beschutte en sociale werkplaatsen

Kaart 6.14.1: Geografische spreiding van de vestigingen naar grootteklasse in de gezondheidszorg (a) in West-Vlaanderen, 31 december 2011.

(a) Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

Top 10

1. AZ ST-JAN BRUGGE-OOSTENDE A.V., Brugge	6. OCMW BRUGGE, Brugge
2. H.-HARTZIEKENHUIS ROESELARE-MENEN VZW, Roeselare	7. THUISSHULP KORTRIJK VZW, Kortrijk
3. AZ SINT-LUCAS BRUGGE VZW, Brugge	8. AZ GROENINGE VZW CAMPUS MARIA'S VOORZIENIGHEID, Kortrijk
4. WAAK VZW, Kuurne	9. AZ DAMIAAN VZW, Oostende
5. JAN YPERMAN ZIEKENHUIS VZW CAMPUS ONZE LIEVE VROUW, Ieper	10. OCMW ROESELARE STEDELIJK ZIEKENHUIS, Roeselare

Bron: Kubus Provincie West-Vlaanderen
o.b.v. RSZ en RSZPPO.

Verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen.

West-Vl.		Vlaams G.
48,3%	gezondheidszorg in tewerkstelling quartaire sector	43,4%
17,3%	gezondheidszorg in totale tewerkstelling	14,9%

DEFINITIES EN METHODOLOGIE

Kubus Provincie West-Vlaanderen o.b.v. RSZ en RSZPPO

De kubus van de Provincie West-Vlaanderen bestaat uit RSZ- en RSZPPO-data (PPO: Plaatselijke en Provinciale Overheden).

Op de kaartjes in het thema 'Blik op sectoren' kan het aantal vestigingen afwijken van het aantal vestigingen (N) dat rechts onderaan wordt vermeld. Dit omwille van het feit dat vestigingen met hetzelfde adres of vestigingen waarvan de adressen dicht bij mekaar liggen, niet steeds afzonderlijk zichtbaar zijn.

Landbouwenquête

Tot en met 2007 was de analyse van de land- en tuinbouw in West-Vlaanderen gebaseerd op de resultaten van de land- en tuinbouw telling die elk jaar in mei wordt uitgevoerd door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie. Om de administratieve lasten voor de land- en tuinbouwers tot een minimum te herleiden werd de landbouw telling in 2008 en 2009 vervangen door een enquête bij 75% van alle land- en tuinbouwbedrijven. In 2010 was er een land- en tuinbouw telling, maar vanaf 2011 wordt opnieuw een enquête gehouden.

Als gevolg van een administratieve vereenvoudiging in 2011 is de teleenheid niet meer de vestiging maar de onderneming. Dit zorgt voor een extra daling van het aantal land- en tuinbouwbedrijven en een verschuiving van de tewerkstelling, het teeltpatroon en de veestapel tussen gemeenten onderling.

In tegenstelling tot de duidelijke afname van het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector de voorbije jaren, was er tussen 2011 en 2012 in West-Vlaanderen sprake van een status-quo; in Vlaanderen en België waren er zelfs toenames. Voor een mogelijke verklaring verwijst de FOD economie naar een methodologische aanpassing in de gegevensverzameling. In 2012 werd de enquête voor het eerst volledig door de land- en tuinbouwers zelf ingevuld, zonder medewerking van gemeentebesturen. Verder kan het hogere aantal (bezoldigde) arbeidskrachten ook te maken hebben met een sterke toename van het aantal land- en tuinbouwbedrijven met de rechtsvorm van een onderneming (bedrijfsleider – rechtspersoon). Daarom beschouwt de FOD Economie de tewerkstellingsinfo uit 2012 als een nieuw referentiepunt (bron: http://statbel.fgov.be/nl/binaries/PERSBERICHT%20landbouw_mei%202012_tcm325-227408.pdf).

Specialisatiegraad

De specialisatiegraad wordt berekend door het aandeel van de loontrekkende tewerkstelling in een bepaalde sector in de West-Vlaamse totale tewerkstelling te delen door het aandeel van de loontrekkende tewerkstelling in diezelfde sector in de Vlaamse totale tewerkstelling.

Winkelvloeroppervlakte

De winkelvloeroppervlakte (WVO), uitgedrukt in m², wordt bepaald door de werkelijke overdekte vloeroppervlakte van een gebouw te verminderen met de vloeroppervlakte van niet-verkoopruimten zoals oppervlaktes voor opslag, sanitair, keuken, enz.

AFKORTINGEN

ADSEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
AG	Autonoom Gemeentebedrijf
ASO	Algemeen secundair onderwijs
BBP	Bruto Binnenlands Product
BLO	Buitengewoon lager onderwijs
BRP	Bruto Regionaal Product
BSO	Beroepssecundair onderwijs
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde
BuSO	Buitengewoon secundair onderwijs
DBSO	Deeltijds beroepssecundair onderwijs
DC NOISE	Demographic Change - New Opportunities in Shrinking Europe
DIMONA	Déclaration Immédiate / Onmiddellijke Aangifte
DSA	Data, Studie en Advies
FEBIAC	Belgische Federatie van de Automobiel- en Tweewielerindustrie
FOD	Federale Overheidsdienst
GSO	Gemeenschappelijk secundair onderwijs
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
KMO	Kleine en middelgrote ondernemingen
KSO	Kunstsecundair onderwijs
KULAK	Katholieke Universiteit Leuven Afdeling Kortrijk
NACE	Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne (Statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap)
NBB	Nationale Bank van België
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden
O&O	Onderzoek en ontwikkeling
OKAN	Onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers
POM	Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij
RESOC	Regionaal Sociaaleconomisch Overlegcomité
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RSZPPO	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
TSO	Technisch secundair onderwijs
VAR	Vlaamse Arbeidsrekening
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
WIV	West-Vlaamse Intercommunale Vliegveld Wevelgem-Bissegem
WVO	Winkelvloeroppervlakte
WZUA	Werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag

ANDERE PUBLICATIES

Naast "West-Vlaanderen Ontcijferd – Sociaaleconomisch profiel van de provincie" maakt de afdeling DSA van de POM West-Vlaanderen periodiek ook nog een aantal andere publicaties op die eveneens beschikbaar zijn via www.pomwwl.be/data-studie-en-advies.

Gemeentelijke steekkaarten

De gemeentelijke steekkaarten - die jaarlijks worden geactualiseerd in de loop van juli/augustus - zijn een aanvulling op de publicatie "West-Vlaanderen Ontcijferd - Sociaaleconomisch profiel van de provincie", waar de analyse vooral op bovenlokaal niveau gebeurt (arrondissementen, provincie) en waarin overzichtstabellen en -kaarten voor alle West-Vlaamse gemeenten samen zijn opgenomen.

De steekkaarten van de 64 West-Vlaamse gemeenten bevatten kenmerkende getallen voor de gemeente, het arrondissement, West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Daarbij krijgt u een tabel met bijkomende uitleg over de datum waarop de cijfers betrekking hebben, de gegevensbron en toelichting over de gehanteerde definities.

Onderwerpen die in de steekkaarten aan bod komen zijn: demografie, huisvesting en ruimtelijke ordening, welvaart, arbeidsmarkt en opleiding, indicatoren van economische activiteit en land- en tuinbouw.

Dataset voor de Regionaal Sociaal-economische Overlegcomités (RESOC's)

Vanuit de afdeling DSA werd, in samenspraak met de RESOC's, een selectie gemaakt van sociaaleconomische gegevens die relevant zijn voor de dagelijkse RESOC-werking. Deze dataset wordt digitaal ter beschikking gesteld van de RESOC's en wordt jaarlijks geactualiseerd in de loop van juli/augustus.

De statistieken worden op arrondissementeel en op RESOC-niveau weergegeven en waar mogelijk ook op gemeentelijk niveau. Telkens wordt ook het West-Vlaamse en Vlaamse cijfer vermeld. Waar nodig wordt ook bijkomende toelichting verstrekt over de gebruikte definities.

Onderwerpen die in de RESOC-dataset aan bod komen zijn: demografie, huisvesting en ruimtelijke ordening, welvaart, arbeidsmarkt en opleiding, indicatoren van economische activiteit en land- en tuinbouw.

Conjunctuuranalyses

De afdeling DSA maakt trimestrieel (maart – juni – september – december) conjunctuuranalyses voor West-Vlaanderen. Aan de hand van een aantal arbeidsmarktindicatoren en indicatoren die het producenten- en consumentenvertrouwen weerspiegelen, wordt de recente economische evolutie in West-Vlaanderen onderzocht.

Publicatie "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen"

De publicatie "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen" biedt een overzicht van Vlaamse en federale maatregelen om moeilijk te plaatsen werkzoekenden (opnieuw) in te schakelen op de arbeidsmarkt. Aan elke maatregel wordt de gecreëerde tewerkstelling voor kansengroepen gekoppeld. Deze tewerkstellingscreatie wordt telkens weergegeven voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. In de cijferbijlage zijn ook cijfers beschikbaar tot op arrondissementeel en/of gemeentelijk niveau.

De studie gaat na hoeveel personen uit de kansengroepen worden tewerkgesteld in de sociale economie in West-Vlaanderen.